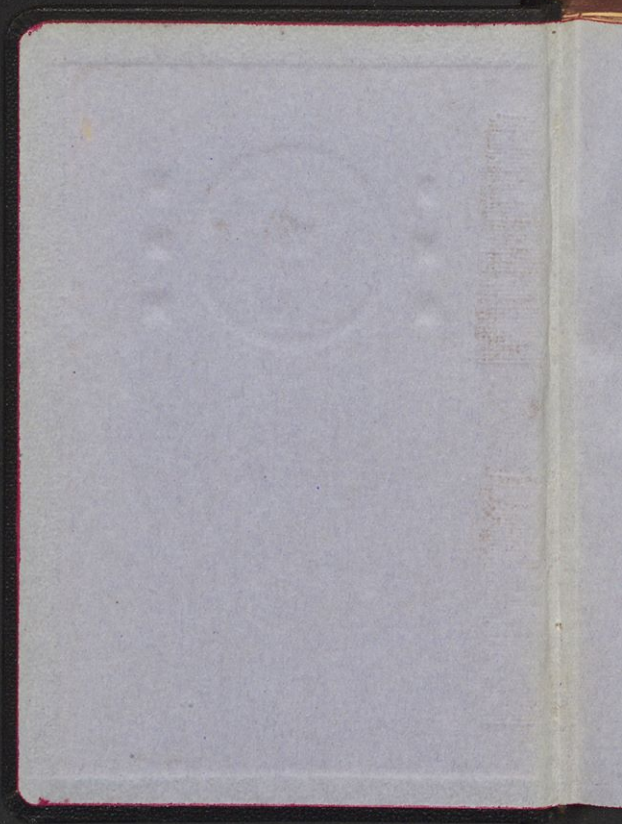

62809

Sv. Franciška Saleškega

FILOTEJA,

ali

navod k bogoljubnemu življenju.

Po izvirniku poslovenil

Anton Kržič.

V Ljubljani, 1899.

Založila „Katoliška Bukvarna.“

KATOLIŠKA TISKARNA, LJUBLJANA.

62809

Z dovoljenjem prečastitega knezoškofijstva
ljublanskega dne 12. julija 1899, št. 3037.

IN=030009532

Priporočilo.

Kmalu bo tri sto let, kar je napisal eden najplemenitejših mož, sv. Francišek Saleški, prekrasno knjigo, katero tu podajem bogoljubnim Slovincem v novem prevodu. Zdelo se mi je, da se pri nas premalo rabi ta zlata knjiga, morda zato, ker je še nismo imeli v primerni obliki molitvenika. Zato sem se lotil dela in preskrbel novo izdajo.

V prevodu sem se trudil zlasti za dvojno reč: da bi, kar moč, natanko izrazil svetnikove misli, pa jih vendar tako povedal, da bi mogel razumeti tudi preprosti čitatelj. To posebej omenim onim, kateri bi morda želeli nekoliko drugačne slovenščine. Posebej prosim, naj mi blagohotno spregledajo nekatere nedoslednosti v pravopisu, ki so nastale vsled tega, ker se knjiga ni tiskala kar zdržema.

Gledé na vsebino opomnim, da sem izpustil nekatere reči, ki so namenjene le bolj posameznim stanovom, ker so izvečine izpuščene tudi v izvirniku, po katerem sem slovenil.

Ker mi je knjiga bolj narastla, kakor sem mislil pričetkoma, ostalo je le malo prostora za molitvenik. Ako bi se torej komu prekratke zdele molitve pri sveti maši ali za spoved in sv. obhajilo, si prav lahko pomaga s tem, da privzema primernih molitvic iz drugih oddelkov.

Bog daj, da bi veliko koristilo to prelepo delo, o katerem piše kardinal Chigi, poznejši papež Aleksander VII.: „Filoteji škofa Saleškega, ki je najboljša voditeljica na stezi čednosti, se imam zahvaliti za poboljšanje svojega življenja. Že dvajset let jo prebiram in se trudim, da bi v dejanju izvrševal nje navodila; a nisem se je naveličal, marveč še tem ljubša mi je, čim večkrat jo berem. Če je kaj hvalnega v mojem življenju, se imam zahvaliti tej knjigi. Vedno se mi zdi nova, ker zmiraj kaj več dobim v nji, kadar mi zopet pride pred oči.“

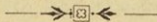
V Ljubljani, v praznik sv. Mohorja in Fortunata 1899.

Prelagatelj.

Molitev,

s katero se posveti to delo Jezusu.

O sladki Jezus, moj Gospod, moj Odrešenik in moj Bog! glej, klečeč pred Tvojim veličastvom posvetim in darujem Tvoji slavi ta spis. Poživi s svojim blagoslovom besede, ki so v njem, da bodo mogle duše, za katere sem jih napisal, iz njih zajemati sveta navdihovanja, ki jim jih pristrčno želim, in posebno to, da mi bodo izprosile Tvojo neizmerno milost: naj jaz, ki na tem svetu drugim kažem pot pobožnosti, ne bom večno zavržen in osramočen na onem svetu, marveč bom z njimi večno prepeval kot zmagoslavno pesem, tisto besedo, ki jo med negotovostmi tega minljivega življenja v dokaz zvestobe kličem iz vsega srca: Živi Jezus! Živi Jezus! Da, Gospod Jezus, živi in vladaj v naših srcih od vekomaj do vekomaj. Amen.

Predgovor.

Ljubi čitatelj, prosim te, beri ta predgovor v svoje in moje zadovoljstvo.

Glicera, spletalka umetnih vencev, je znala tako spretno razstavlјati in vrejevati cvetlice, katere je povijala v svoje šopke, da je narejala iz enakih cvetlic preraznovrstnih vencev. Celo slikar Pavzija ji ni bil kos, ko je hotel v slikarstvu posnemati to razznovrstnost; kajti ni znal na toliko načinov spreminјati svojega slikanja, kakor je znala spremenјavati Glicera svoje vence. Enako sveti Duh raznotero razvrstuje in vrejuje podučevanja o pobožnosti, ki nam prihajajo po govorih in pismih njegovih služabnikov; čeravno je nauk vedno isti, so vendar pogovori o njem jako različni, ker so po raznih načinih sestavlјeni. Jaz gotovo ne morem, nočem in ne smem v tem navodu pisati nič drugega nego to, kar

so priobčili naši predniki o tem predmetu. Cvetlice, katere ti ponujam, dragi čitatelj, so ravno tiste; a šopek, ki sem ga naredil iz njih, bo različen od njihovih, ker sem ga drugače sestavil.

Skoro vsi, kateri so pisali o pobožnosti, so se v svojem nauku ozirali na osebe, ki so svetnemu šumu popolnoma odmaknjene; ali so vsaj učili tako pobožnost, katera vodi k oni popolni samotnosti. Moj namen pa je, da poučim one, kateri živé po mestih, v svojem domačem krogu, na dvoru, in take, ki so po svojem stanu primorani po zunanje tako živeti kakor drugi. Taki si prav dostikrat domišljujejo, da jim je nemogoče pobožno živeti; torej jim še na misel ne pride, da bi začeli. Menijo namreč, da ravno tako noben človek ne smé segati po palmi krščanske bogoljubnosti, dokler živi v stiski posvetnih opravil, kakor si nobena žival ne upa pokusiti jagod onega zelišča, ki se imenuje „palma Kristusova“. Jaz pa jim pokažem, da: kakor bisrne školjke živé v morju, pa ne povžijejo niti kapljice morske vode, in kakor se pri Helidonskih otokih na-

hajajo v sredi morja studenci sladke vode, in kakor neke živali letijo čez plamen, pa si ne osmodijo perutij; — ravno tako more pogumna in stanovitna duša živeti med svetom, ne da bi povžila le kapljico posvetnosti, more dobiti studencev sladke pobožnosti v sredi grenkih valov tega sveta, in more leteti med plameni posvetnih želja, ne da bi si ožgala peruti svetih hrepenenj pobožnega življenja. — Težko je to zares, in ravno zato bi želel, da bi jih več in z večjo gorečnostjo nego dozdaj obračalo svojo skrb na to, kakor jaz ob vsej svoji slabosti poskušam v tem spisu podati nekoliko pomoči onim, ki se bodo z močnodušnim srcem lotili tega častnega početja.

Vendar ni popolnem po moji volji in želji, da ta navod pride na svetlo. Neka povsem poštena in čednostna duša je pred nekaj časom od Boga prejela milost, da je zakoprnela po pobožnem življenju ter je v ta namen želela moje posebne pomoči. In jaz, ki ji moram biti v marsičem hvaležen, ter sem že več časa poprej opazoval veliko sposobnost za tako živ-

ljenje, sem se zelo potrudil, jo dobro poučiti. In ko sem ji bil razkazal vse njenim željam in njenemu stanu primerne vaje, zapustil sem ji o tem več spisov, da bi jih lahko vzela v roke, kadar bi bilo treba. Te spise je potlej pokazala nekemu zelo učenemu in pobožnemu menihu, kateri me je jako silil, naj jih dam na svitlo, misleč, da bi utegnili mnogim koristiti. Lahko me je pregovoril, ker njegovo prijateljstvo je imelo veliko moč do moje volje in njegova sodba velik vpliv na mojo.

Da bi pa bilo vse bolj koristno in mikavno, sem še enkrat pregledal in v neko zvezo spravil ter še pridejal več naukov in opominov, ki so ugajali mojemu namenu. Pa za vse to nisem imel skoro nič prostega časa. Zato ne boš videla tu nič dovršenega, marveč zbirko naukov iz naravnostnega srca, ki jih razlagam z jasnimi in razumljivimi besedami. Vsaj želel sem tako storiti. Kar pa zadeva jezikovne lepotije, na to še celo misliti nisem hotel, ker imam radosti opravka z drugimi rečmi.

V tem svojem podučevanju se obračam do **Filoteje**, ker želim to, kar sem bil začetkoma spisal le za eno dušo, zdaj obrniti v splošni prid mnozih; imenujem jo z imenom, katero je lastno vsem onim, ki hočejo biti pobožni. Kajti Filoteja pomeni toliko, kakor „**bogoljubna**“.

Ker se v vsem tem spisu oziram na dušo, katera se hrepeneč po pobožnosti, želi povspeti do ljubezni božje, razdelil sem ta navod v pet delov. V prvem poskušam po nekaterih naukih in vajah to, kar je Filoteja le želela, spremeniti v trdni sklep. Po dolgi spovedi, hoteč dospeti do popolnosti, naredi trdno zavezo zvestobe; potem sprejme v svetem obhajilu svojega Zveličarja in se mu daruje ter tako srečno prične njegovo sveto ljubezen. Da bi jo dovedel še višje, pokažem ji dva velika pomočka, po katerih se more bolj in bolj skleniti z njegovim božjim veličastvom: sprejemanje svetih zakramentov, po katerih ta ljubi Bog pride k nam, in sveto molitev (premišljevanje), po kateri nas k sebi vleče. V to porabim drugi del. V tretjem ji pokažem, kako

se mora vaditi v mnogih čednostih, ki pospešujejo njen napredek; pomudim se pa le pri nekaterih posebnih naukih, ki bi jih ne mogla lahko dobiti niti drugod niti v sebi. V četrtem ji odkrijem nekatere zanjke njenih sovražnikov in ji pokažem, kako naj se iz njih izvije in nadaljuje svoje častno podjetje. In slednjič v petem delu jo odpravim nekoliko v samoto, da naj se okreпча, si oddahne in pride k novi moči, da bo mogla potlej bolj srečno napredovati in se višje pomikati v pobožnem življenju.

Naš čas je prav čuden; in že naprej vidim, da bodo mnogi rekli, da le redovnikom in takim, ki so se zavezali za pobožno življenje, naj se tako razkazujejo pota pobožnosti; da to delo zahteva več časa, kakor ga more imeti škof, ki mu je izročena tako velika škofija, kot je moja; da to preveč cepi dušno moč, katero je treba vporabljeti za važne reči.

Toda, dragi moj čitatelj, rečem ti s slavnim svetim Dijonizijem, da je v prvi vrsti naloga škofom, duše voditi k popolnosti; da svojega časa ne morejo boljše

obračati nego v to, ker so med ljudmi najvišje postavljeni, kakor serafi med angelji. Nekdanji škofje in cerkveni očetje so bili svojim dolžnostim vsaj toliko udani, kakor mi, in vendar niso opuščali posebne skrbi za voditev premnogh duš, ki so pri njih iskale pomoči, kar pričajo njihova pisma. V tem so posnemali apostole, kateri so oskrbovali splošno žetev vsega sveta, pa vendar še nabirali nekatere bolj znamenite klasove s posebno in odlično ljubeznijo. Kdo ne vé, da so bili Timotej, Tit, Filemon, Onezim, sveta Tekla in Agapija posebno ljubljene duhovni otroci slavnega sv. Pavla; kakor sta bila sveti Marka in sveta Petronila svetega Petra; sveta Petronila, pravim, katera, kakor učeno dokazujeta Baronij in Galonij, ni bila telesna, marveč le duhovna hči svetega Petra. In ni li pisal sv. Janez enega svojih pisem pobožni gospej Elekti?

Težava je, to spoznam, posebej duše voditi; a težava tolažljiva, taka, kakor jo imajo ženji in trgalci v vinogradu, kateri niso nikoli bolj zadovoljni kakor takrat, če so zelo obloženi in utrujeni.

Pri tem delu se delavcu srce odpočije in poživi vsled sladkosti, ki iz njega izvira, kakor se godi onim, ki dišeči cimet prenašajo tam v srečni Arabiji. Pravijo, da kadar lovec tigri na pot vrže enega izmed njenih mladičev, zato da bi jo tako dolgo motil, da ji druge odnese; ga ona naloži, če je še tako rejen, in ga nazaj nese v svoj brlog. Ta teža jo v teku le olajšuje, ker ji naravna ljubezen olajšuje breme. Koliko raje bo srce očetovsko prevzelo in nosilo težko skrb za tako dušo, ki hrepeni po sveti popolnosti, kakor mati nosi dete na rokah, ne da bi čutila to, nji tako ljubo težo?

Toda treba je brez dvoma, da je to srce res očetovsko; zato imenujejo apostoli in vsi apostolski možje svoje učence ne le svoje otroke, marveč še bolj prisrčno: svoje otročiče!

Sicer pa je res, dragi mi čitatelj, da pišem o pobožnem življenju, četudi nisem sam pobožen, vendar pa gotovo želim postati pobožen. In tudi ta želja mi daje srčnost, da te učim; kajti, kakor pravi nek slaven učenjak: „Dober način, učiti

se, je ta, da se učiš; boljši ta, da poslušáš; in prav dober, da podučuješ.“
 „Večkrat se primeri,“ pravi sv. Avguštin v pismu do svoje duhovske hčere Florentine, da „kdor po dolžnosti deli, zasluži ob enem prejemati, in dolžnost podučevanja je h krati podlaga izučanju.“

Zdi se mi torej, ljubi čitatelj, prijatelj moj, Bog hoče, naj jaz, ker sem škof, ne opisujem samo čednosti sploh, marveč tudi njemu tako ljubo in drago pobožnost. In rad se tega lotim, nekaj zato, da ubogam in storim svojo dolžnost, nekaj pa tudi zato, ker upam, da se bo zanaprej podoba svete pobožnosti vtisnila tudi mojemu srcu, če jo slikam drugim. Če bo torej kdaj božje veličastvo videlo, kako sem zavzet zanjo, jo bode z mojim srcem združilo za zmiraj. — Ko je lepa in čista Rebeka napajala Izakove kamele, bila je izvoljena za njegovo nevesto in je prejela od njega poslano zlate uhane in zapestnice.

Tako tudi jaz upam od neizmerne dobrote svojega Boga, da bode, ker vodim njegove ljube ovčice k zveličalnim vodam

XVI

pobožnosti. sprejel mojo dušo za svojo nevesto, da bo dal mojim ušesom zlate besede svoje svete ljubežni, mojim rokam pa moč, da jih tudi prav dopolnujem. V tem obstoji bistvo prave pobožnosti, katero bi rad izprosil od njegovega veličastva sebi in vsem otrokom sv. cerkve, koje sodbi za vselej izročam svoje spise, svoja dela, svoje besede, svojo voljo in misli svoje.

V Annecy, god sv. Magdalene 1608.

Prvi del.

Opomini in vaje

katerih je treba

da se duša privede od prvega hrepenenja
po pobožnem življenju do trdnega sklepa,
pričeti tako življenje.

I. Poglavje.

Popis prave pobožnosti.

Ti bi bila rada pobožna, preljuba Filoteja! ker si kristijana in veš, da je ta čednost neizmerno ljuba božjemu veličastvu. Ker pa mali pregreški, ki jih kdo stori v začetku kakega opravila, neizmerno narastejo v nadaljevanju, da se ob koncu skoro še popraviti ne dajo, treba je pred vsem drugim, da veš, kaj je čednost krščanske pobožnosti. Kajti ker je veliko napačnih in praznih pobožnostij, pa le ena

sama prava, lahko bi se zmotila in se oprijela kake slabe in prazne pobožnosti, ko bi ne spoznala, katera je prava.

Avrelij je slikal vse obraze svojih podob po licu in podobnosti onih oseb, katere so mu bile drage. Tako si vsakdo tudi pobožnost slika po svojem okusu in po svoji domišljiji. Kdor si je odbral post, misli, da je jako pobožen, le če se posti, če tudi je njegovo srce polno sovraštva; zarad treznosti si še ne upa jezika pomočiti v vino, celó v vodo ne; a ne boji se pomakati ga v kri svojega bližnjega z obrekovanjem in opravljanjem. Kdo drugi se ceni pobožnega, ker vsak dan obmoli veliko množico molitev, čeravno se potem ves njegov jezik razliva v sovražnih, prevzetnih in razžaljivih besedah nad domačimi in nad sosedi. Ta jako rad jemlje miloščino iz mošnje, da jo daje revežem; ne more pa krotkosti privleči iz svojega srca, da bi odpustil sovražnikom svojim. Oni odpušča svojim sovražnikom; a da bi poravnal s posojilci, k temu ga prisili le živa moč pravice. *Vse te ljudi štejemo navadno med*

pobožne, toda nikakor niso pobožni. Savlovi hlapci so iskali Davida na njegovem domu; Mihola položi njegov kip v posteljo, ga pokrije z Davidovimi oblačili in jih tako premoti, da menijo, David tam bolan spi. Tako se mnogo oseb pokriva z nekimi zunanjimi, svete pobožnosti se tikajočimi deli; in svet veruje, da so to istinito in v duhu pobožni ljudje; pa v resnici so le podobe in izmišljene sence pobožnosti.

Prava in živa pobožnost, o Filoteja! se opira na ljubezen božjo, ali marveč ni drugega nič nego prava ljubezen do Boga. Pa ne ljubezen kakoršnakoli: kajti če ljubezen božja olepšuje našo dušo, tedaj se imenuje *milost*,^{1*} ker nas dela božjemu veličastvu mile ali prijetne; če nam daje moči za dobra dela, imenuje se *delavna ljubezen*; kadar je pa dospela do stopinje popolnosti, kjer ne stori le, da dobro delamo, marveč stori, da dobro delamo *skrbno, pogosto in urno*, tedaj ji je ime: *pobožnost*. Noji ne letajo nikdar; kokoši letajo težko, le nizko in malokrat; orli, golobje in lastovke pa letajo pogosto, hitro in visoko: tako se greš-

niki prav nič ne povzdigajo k Bogu, marveč vse njih letanje je po zemlji in za zemljo; tisti pošteni ljudje, ki še niso dospeli do pobožnosti, vzdigajo se sicer po svojih dobrih delih proti Bogu, toda redkokrat, počasi in s težavo; pobožne osebe pa se vzdigujejo gostokrat, urno in visoko proti Bogu. V kratkem: *pobožnost ni nič drugega, nego duhovna hitrost in živahnost, vsled katere delavna ljubezen izvršuje svoja dela v nas ali pa mi ž njo — hitro in navdušeno.* In kakor je delavni ljubezni lastno, nas pripraviti do tega, da spolnujemo v obče in splošno vse zapovedi božje, tako je tudi pobožnosti lastno, nas pripraviti k temu, da jih spolnujemo *hitro in brez obotavljanja.* Kdor tedaj ne spolnuje vseh zapovedij božjih, se ne more imenovati niti dober niti pobožen, ker moramo imeti delavno ljubezen, da smo dobri; in da smo pobožni, moramo imeti poleg delavne ljubezni *veliko živahnost in urnost za dela ljubezni.*

Ker pobožnost obstoji v neki višji stopinji *odlične ljubezni,* ne stori le, da

brez obotavljanja urno in z vnemo spolnujemo vse zapovedi božje; marveč nas razun tega nagiblje, da hitro in z veseljem *izvršimo toliko dobrih del, kolikor le moremo*, če tudi niso zapovedana, marveč le svetovana ali navdihnena. Kajti kakor človek, ki je ravno kar ozdravel kake bolezni, hodi le toliko, kolikor mu je potrebno, in še to počasi in s težavo: ravno tako stopa grešnik, ozdravljen svoje hudobije, toliko, kolikor mu Bog zapove, vendar tako dolgo počasi in težavno, dokler ni dosegel popolnosti; potlej pa, kakor popolnoma zdrav človek, ne hodi le, marveč *teče in skače po poti božjih zapovedij, in še več*, — *hodi in teka po stezah svetov in božjih navdihovanj*. Slednjič se delavna ljubezen in pobožnost ne ločita bolj druga od druge kakor plamen od ognja, ker je delavna ljubezen duhovni ogenj in se takrat, kadar se zelo razplamti, zove pobožnost; tako da pobožnost ne pridene ljubezni drugega nič, kot plamen, ki jo stori *hitro, skrbno in vneto* ne le v spolnovanju božjih zapovedij, marveč tudi v spolnovanju svetov in nebeških navdihovanj.

II. Poglavje.

Lastnost in imenitnost pobožnosti.

Tisti, kateri so hoteli Izraelce odvrniti, da bi ne bili šli v obljubljeno deželo, so jim pravili, da ta dežela požira prebivalce. S tem so hoteli naznaniti, da je tam zrak tako hud, da ni mogoče dolgo živeti, prebivalci pa da so tako grozoviti ljudje, da druge ljudi jedó kakor kobilice. Tako svet, ljuba Filoteja, kolikor more, obrekuje sveto pobožnost; slika pobožne osebe z osornim, žalostnim in kislim obrazom in oznanuje, da pobožnost dela ljudi tožne in neprenašljive. Toda kakor sta Jozve in Kaleb nasproti trdila, da obljubljeni dežela ni le dobra in lepa, marveč da bi bilo tudi sladko in prijetno jo imeti v posesti; ravno tako nas sveti Duh po ustih vseh svetnikov in naš Gospod z lastno besedo zagotavlja, da *pobožno življenje je sladko, srečno in ljubeznjivo življenje.*

Svet vidi, da se pobožni postijo, da molijo in prenašajo krivice, strežejo bol-

nikom, dajejo ubogim, čujejo, premagujejo jezo, zatirajo in ukončavajo strasti svoje, si odrekajo svetne veselice, in izvršujejo še druga taka dela, katera so sama ob sebi in po svojem bistvu in svoji lastniji težka in trda; toda svet ne vidi *notranje* in *srčne* pobožnosti, katera *omiluje*, *oslajšuje* in *olajšuje* vse njihovo delovanje. Poglej čebele na timijanu; zelo grenek sok dobivajo na tej cvetki, pa ko ga srkajo iz nje, spremené ga v med, ker imajo tako lastnost. O posvetnjaki! *res je, da pobožne duše nahajajo veliko grenkosti v vajah svojega zatajevanja, a ravno te vaje jim ga spremenjajo v sladkost in prijetnost.* Ogenj, plameni, kolesa in meči so se zdeli mučencem cvetlice in dišave, ker so bili pobožni. Ako pa more pobožnost osladiti najgrozovitejše muke in celó smrt, kaj bo še le storila za dela čednosti? Sladkor osladi nezrelo sadje in zrelemu odvzame trpkost in škodljivost. Pobožnost pa je pravi duhovni sladkor, ki odjemlje grenkost vsem delom mrtvenja, in ukroti vse, kar more škodovati. Po-

božnost odjemlje revežem nejevoljo, in bogatinom skrbljivost; stiskanemu obupnost in srečnemu prevzetnost; samotnim žalost in razuzdanost onemu, ki je v družini; po zimi je mesto ognja in mesto rose po letu; obilnost zna posečevati in revščino z veseljem prenašati; enako v prid obrača čast in zaničevanje; sprejema skoro zmirom z enakim srcem veselje in žalost, ter nas napolnjuje s čudovito prijetnostjo.

Oglej si Jakopovo lestvico, kajti ona je prava podoba pobožnega življenja: obe stranici, med katerima se gre gori in v katerih so klini pritrjeni, kažeta molitev, ki izprosi ljubezen božjo in svete zakramente, ki jo delijo; klini niso družega kot razne stopinje delavne ljubezni, po katerih se stopa od čednosti do čednosti, po katerih se navzdoli gre do bližnjega, da se mu pomaga in se potrpi ž njim, ali po katerih se navzgor stopa, po premišljevanju do zedinjenja z Bogom v ljubezni. Le poglej, prosim te, one, ki so na lestvici: to so ljudje, ki imajo angeljska srca, ali angelji, ki imajo

človeška telesa. Niso mladi, pa vidi se jim, kakor bi bili, ker so prešinjani z duhovno močjo in gibčnostjo. Peruti imajo, da letajo in se v sveti molitvi vzdigajo k Bogu; pa tudi noge imajo, da hodijo z ljudmi v svetem in ljubeznivem občevanju. Obrazi so jim lepi in veseli, ker vse stvari pohlevno in prijazno sprejemajo; noge, roke in glave jim niso zakrite zato, ker njih misli, njih želje in njih dela nimajo drugega namena in nagiba, kakor Bogu služiti; vse drugo telo je pokrito, a z lepo in lahko obleko, zato ker, če imajo s svetom in svetimi rečmi kaj opraviti, storijo to popolnem čisto in priprošto ter se tako rekoč le rahlo dotikajo tega, kar jim je potrebno za obstanek. Taki so pobožni ljudje. Verjemi, ljuba Filoteja! *pobožnost je prijetnost vseh prijetnostij in kraljica vseh čednostij; kajti ona je popolnost delavne ljubezni.* Če primerjamo ljubezen *mleku*, tedaj je pobožnost njega *smetana*; če jo priličujemo *rastlini*, je pobožnost njen *cvet*, če je ljubezen *žlahtni kamen*, je pobožnost njega *blišč*; če je

drag balzam, je pobožnost njegova dišava in sicer prijetna dišava, katera krepča ljudi in razveseljuje angelje.

III. Poglavje.

Pobožnost je primerna vsakemu stanu in poklicu.

Bog je ob vstvarjenju ukazal rastlinam, naj vsaka sad rodi po svojem plemenu; enako je zapovedal kristijanom, ki so žive rastline njegove cerkve, naj vsak po svoji lastnji in po svojem poklicu prinaša sad pobožnosti. Drugače se mora vaditi v pobožnosti plemenitnik, rokodelec, drugače hlapec, knez, drugače mlada deklica, omožena, vdova, Pa ne le to, marveč dela pobožnosti morajo biti tudi primerna močem, opravičom in dolžnostim slehernega posebej. Povej mi, Filoteja! ali bi bilo primerno, ko bi hotel škof samotno živeti kakor kartuzijan? In ko bi si zakonski po zgledu kapucinov ne hoteli pridobivati nobenega premoženja; ko bi bil rokodelec celi dan v cerkvi

kakor redovnik, redovnik pa bi imel vedno z raznovrstnimi ljudmi opraviti na uslugo bližnjemu kakor škof, — ali bi ne bila taka pobožnost smešna, čudna, in neprenašljiva? In vendar se večkrat nahaja ta napaka, in svet, ki ne *razloči ali noče razločiti prave pobožnosti od nespameti onih, ki se tako štejejo za pobožne*, mrmra in graja pobožnost, ki pa ni kriva takih neredov.

Ne Filoteja! pobožnost ne skazi ničesar, če je le prava; nasprotno *vse spopolnuje*, in če pri kom nasproti ravna pravemu poklicu, je gotovo napačna. Čebela, pravi Aristotel, izsrka svoj med iz cvetlic, ne da bi jih poškodovala; kakoršne je našla, vse pusti cele in cveče. Pa prava pobožnost stori še več: *ne le, da ničesar ne pokaži pri nobenem stanu in opravilu, marveč nasprotno še vse ozaljša in olepša*. Če vržeš vsake vrste dragih kamenov v med, se bodo potlej še lepše svetili vsak po svoji barvi; in *vsakdo postane še prijazniši v svojem poklicu, ako ga združuje s pobožnostjo*: skrb za družino postane po nji mirna, ljube-

zen med možem in ženo bolj odkritosrčna, služba pri gospodi bolj zvesta, vsake vrste opravila postanejo bolj prijetna in prikupljiva.

Zmota je in celo krivoverstvo, če hoče kdo odpraviti pobožno življenje iz družbe vojakov, iz delavnice rokodelcev, z dvorov kraljev, iz hiševanja zakonskih. Res je, Filoteja, da zgolj premissljevalna, samostanska in redovniška pobožnost se ne dá izvrševati v teh stanovih; vendar razun teh pobožnostij je še mnogo drugih, ki morejo k popolnosti privedi one, ki živé med svetom. Priča temu so v stari zavezi Abraham, Izak in Jakob, David, Job Tobija, Sara, Rebeka in Judita; v novi zavezi so popolnoma sveto živeli: sveti Jožef, Lidija in sv. Krispin v delavnici; sveta Ana, Marta, Monika, Akvila, Priscila pri oskrbljevanju domačih opravil; Kornelij, sv. Sebastijan, sv. Mavricij pod vojaškim orožjem; Konstantin, sv. Helena, sv. Ludovik, bl. Amadej, sv. Edvard na svojih prestolih. Še celó to se je zgodilo, da premnogo jih je zgubilo popolnost v samoti, ki je ven-

dar tako zaželena za popolnost, ohranili pa so jo med množico, ki se vidi tako malo ugodna popolnosti. Lot, pravi sveti Gregorij, ki je bil tako čist v mestu, zabredel je v samoti v nečistost. Bodimo kjerkoli, po pobožnem življenju *moremo* in *moramo* hrepeneti.

IV. Poglavje.

Za pričetek in napredovanje v pobožnosti je voditelj potreben.

Mladi Tobija, dobivši ukaz, naj gre v Ragez, pravi: „Saj še pota ne poznam.“ „Le pojdi, mu pravi oče,“ „pa si poišči kakega človeka, da te vodi!“ Ravno tako tudi jaz tebi rečem, draga Filoteja: „Ali hočeš s trdno voljo nastopiti pot pobožnosti? Poišči si dobrega človeka, da te vodi in ti pot kaže.“ *To je nauk vseh naukov.* „Išči, kakor hočeš“, pravi pobožni Avila „vendar ne boš nikdar tako gotovo spoznal volje božje, kakor po potu te ponižne pokorščine, ki so jo vsi pobožni starih časov tako priporočali in

sami spolnovali.“ Presrečna mati Terezija, videč, kako veliko pokoro dela gospa Katarina Kordovanska, želela je zelo jo v tem posnemati; pa njen spovednik so ji to prepovedali, in motila jo je skušnjava, naj bi ne ubogala v tej zadevi. Pa Bog ji reče: „Hčerka moja, ti se držiš dobre in varne poti, ker si ubogala; vidiš, kakšno pokoro dela ona? toda jaz višje cenim tvojo pokorščino.“ Tudi je tako zelo ljubila to čednost, da je poleg pokorščine, ki jo je bila dolžna svojim višjim, storila še posebno obljubo nekemu izvrstnemu služabniku Božjemu, ter se zavezala, da se bode ravnala po njegovem napeljevanju in vodstvu, kar jo je neizrečeno utolažilo. Tako so pred njo in za njo premnoge dobre duše, da bi se bolje Bogu vdale, svojo voljo podvrgle volji njegovih služabnikov, kar sveta Katarina Sijenska neizrečeno hvali v svojih pogovorih. Pobožna kneginja sveta Elizabeta se je izročila s popolno pokorščino svojemu učitelju Konradu. In tu ti povem še en nauk, ki ga je slavni sveti Ludovik dal svojemu sinu ravno pred

smrtjo : „Pogosto hodi k spovedi; izvoli si izvedenega spovednika, ki ima veliko modrosti, da te more zanesljivo učiti v tem, kar ti je treba storiti.“

„Zvest prijatelj, pravi sveto pismo, je močna bramba; kdor ga je našel, našel je zaklad. Zvest prijatelj je zdravilo življenja in neumrljivosti; kateri se bojé Boga, ga najdejo.“ Te božje besede se v prvi vrsti obračajo na neumrljivost, kakor vidiš, za katero je pred vsem treba imeti takega zvestega prijatelja, ki naj vodi naše delovanje s svojimi nauki in sveti ter tako obvaruje zanj in zmotnjav hudobnega duha. Ta nam bo kot zaklad modrosti v naših břitkostih, grenkostih in nezgodah; on bo nam zdravnik, da olajša in utolaži naša srca v dušnih boleznih; varoval nas bo hudega in zboljševal to, kar imamo dobrega; in kadar nas napade kaka slabost, bode zabranil, da nam ne bo v smrt, kajti on nas bo rešil iz nje, Toda kdo bo našel takega prijatelja? Modri odgovori: „Tisti, kateri se Boga bojé“, to je: *ponižni, ki močno hrepenijo po dušnem napredo-*

vanju. Ker ti je tolikanj do tega, Filoteja, da nastopiš to sveto potovanje pobožnosti z dobrim vodnikom, prosi Boga posebno goreče, da ti pošlje takega, ki bo po njegovem srcu; in nikar ne dvomi, kajti ko bi imel poslati tudi angelja iz nebes, kakor je storil mlademu Tobiju, dal ti bo dobrega in zvestega.

Saj angelj ti pač mora on vedno biti, to se pravi, kadar ga najdeš, ne imej ga za navadnega človeka, in nikar se ne zanašaj na njega in njegovo človeško učenost, marveč na Boga, kateri te bo milostljivo podpiral in ti s posredovanjem tega človeka govoril ter pokladal v njegovo srce in v njegova usta, kar bo treba za tvojo srečo, tako da ga moraš poslušati kakor angelja, ki pride iz nebes, da tebe gori popelje. Obravnavaj ž njim z odprtim srcem, v vsej odkritosrčnosti in zvestobi, jasno mu razkaži, kar imaš *dobrega in slabega* brez prikrivanja in hinavščine. In po tej poti se bo to, kar je v tebi dobrega, presodilo in še bolj utrdilo; kar pa je v tebi hudega, bo se popravilo in ozdravilo;

vsled tega boš v svojih bridkosti olajšana in okrepcana, v svojih tolažbah pa zmerna in v pravem redu. Imej do njega največje zaupanje, katero naj prešinja sveto spoštovanje v taki meri, da spoštovanje ne bo zmanjševalo zaupanja, in da zaupanje nikakor ne bo kratilo spoštovanja. Imej zaupanje do njega s takim spoštovanjem, kakor hči do svojega očeta, spoštuj ga s takim zaupanjem kakor sin svojo mater. V kratkem: to prijateljstvo mora biti trdno in prisrčno, vse sveto, vse posvečeno, vse božje in vse duhovno . . .

Pa še enkrat ti rečem: Prosi Boga, da ti ga pošlje, in če si ga dobila, hvali njegovo božje veličastvo, ostani stano vitna in ne išči si drugih; hodi pa priprosto, ponižno in zaupljivo, kajti tvoje potovanje bo zelo srečno.

V. Poglavje.

Z očiščevanjem duše je treba začeti.

„Cvetlice so se prikazale v našem kraju“, pravi sveti Ženin; „prišel je čas

trebljenja in obrezovanja.“ Katere so cve-
tlice naših src, o Filoteja, če ne dobre
želje? Kakor hitro se toraj prikažejo,
treba je z roko prijeti za rezilo, da *po-
režemo iz svoje vesti vsa mrtva in ne-
potrebna dela*. Vsaka ptujka, ki se je
hotela z Izraelcem omožiti, morala je
sleči oblačilo svoje sužnosti, porezati nohte
in ostriči lase; in duša, katera hrepeni po
časti, da bi postala nevesta Sina božjega,
mora sleči starega človeka in novega
obleči s tem, da zapusti greh; potlej
mora porezati in postriči vse ovire, ki
jo odvrčajo od ljubezni božje. Začetek
našega ozdravljenja je v tem, da se oči-
stimo zdravju škodljivih sokov. Kar na-
enkrat popolnem očiščen je bil sv. Pavel,
kakor tudi sveta Katarina iz Genove, sveta
Magdalena, sveta Pelagija in še nekaj
drugih. Toda tako očiščenje je povsem
čudežno in tako nenavadno v delokrogu
milosti, kakor vstajenje mrtvih v naravi.
*Navadno očiščenje in ozdravljanje, bodisi
telesno ali dušno, se vrši le polagoma,
po stopinjah, od napredka do napredka,
treba je truda in časa.*

Angelji na Jakobovi lestvici imajo peruti; pa vendar ne letajo, marveč hodijo po vrsti od klina do klina gori pa doli. Duša, katera se vzdiguje iz greha k pobožnosti, je podobna jutranji zariji, katera ne prežene v enem trenutku teme, kadar vzhaja, marveč polagoma. Zdravljenje, ki se vrši lepo polagoma, pravi neko pravilo, je vselej najgotovše; srčne in telesne bolezni pridirjajo na konju in po pošti; odhajajo pa peš in ozko stopaje. *Srčna* toraj in *potrpežljiva* moraš biti pri tem početju, o Filoteja! Oh, kako usmiljenja vredne so duše, katere se začnejo vznemirjati in zgubljati pogum, katerih srce se že skoro dá premagati skušnjavi, da bi vse popustile in se povrnilo k prejšnjemu življenju, ako vidijo, da so mnogim nepopolnostim udane še potlej, ko so se nekaj mesecev vadile v pobožnosti! Vendar ni li tudi od druge strani prevelika nevarnost, če duše vsled ravno nasprotne skušnjave mislijo, da so že prvi dan svojega spreobrnjenja odpravile vse svoje nepopolnosti, meneč, da so popolne že skoro prej, kakor so vstvarjene,

in poskušajo letati brez perutij! O Filoteja, v koliki nevarnosti so, da bi se ne povrnilo v bolezen, ker so se prezgodaj iztrgale iz rok Zdravniku! „Oh! ne vstajaj, predno se zdani“, govori prerok, „vstani potlej, ko si že sedel“; in on sam, spolnovaje ta nauk, prosi na novo, da bi bil očiščen, čeravno je bil že očiščen in umit.

Očiščevanje duše se ne more in ne sme prej končati kakor z našo smrtjo. Nikar toraj ne bodimo nemirni zaradi svojih nepopolnostij, kajti *naša popolnost obstoji v tem, da se vojskujemo zoper nje*, in ne mogli bi se vojskovati zoper nje, ko bi jih *ne videli*, in ne premagati, ko bi jih *ne srečali*; naša zmaga ni v tem, da bi jih kar nič ne čutili, marveč v tem, da kar nič ne privolimo vanje.

To pa se ne pravi privoliti vanje, če nas nadlegujejo. V tem dušnem boju moramo sicer včasih ranjeni biti, da se vadimo v ponižnosti; premaganih pa se ne moremo nikoli imenovati, razun takrat, kadar smo zgubili ali življenje ali pa srčnost. Dušnega življenja nam pa nepopolnosti in odpustljivi grehi ne morejo

vzeti, ker se zgubi le vsled smrtnega greha. Toraj nam ostane le ta skrb, da nas ne pripravijo ob pogum. „Reši me, o Gospod!“ klical je David, „boječnosti in malosrčnosti!“ To je za nas srečen pogoj v tej vojski, da vselej zmagamo, če se le hočemo vojskovati.

VI. Poglavje.

Prvo čiščenje, t. j. čiščenje smrtnih grehov.

Prvo, kar nam je storiti, je to, da se očistimo greha; in pomoček k temu je *sveti zakrament pokore*. Poišči si najboljšega spovednika, ko moreš, vzemi v roko katero onih knjižic, ki so zato spisane, da vesti pomagajo opraviti dobro spoved, kakor Granado. Bruno, Arija, Auger (reci Ožé). Pazljivo beri in pomni od točke do točke, v čem si se pregrešila od takrat, ko si se pameti zavedela, pa do sedanje ure. In če ne zaupaš svojemu spominu, zapiši si, kar boš spazila. In kadar tako pripraviš in zbereš nezdrave

soke (grehe) svoje vesti, studi in zavrzi jih s tolikim kesanjem in s toliko žalostjo, kolikor more občutiti tvoje srce, pre-mišljevaje te-le štiri reči: *da si z grehom zapravila milost božjo, popustila svoj delež v nebeškem rajju, sprejela večne kazni v peklu in da si se odpovedala gledanju Boga in večni ljubezni njegovi.* Saj vidiš, Filoteja! da govorim o dolgi spovedi celega življenja, katera, rad spoznam, gotovo ni vselej neobhodno potrebna; vendar pa tudi mislim, da ti bo ob tem začetku neizrečno koristna; zato ti jo zelo svetujem. Dostikrat se primeri, da so navadne spovedi tistih, ki živijo po splošnji šegi sveta, polne velikih pomot. Kajti gostokrat se taki kar nič ne pripravijo, ali jako malo; nimajo potrebnega kesanja; še več, zgodi se celo večkrat, da gredó k spovedi s prikrito voljo povrniti se v greh, ker se nočejo ogibati grešne priložnosti, in ne se poslužiti poboljšanja življenja potrebnih pomočkov: *in v vseh le-teh slučajih je dolge spovedi treba, da se duša zagotovi.* Pa razun tega nas dolga spoved priganja k spoznanju

samih sebe, sili nas k zveličalnemu kesanju zaradi preteklega življenja; stori, da občudujemo usmiljenje božje, ki nas je potrpežljivo čakalo; pomiri naša srca, okrepča nam duha, vzbudi v nas dobre sklepe, dá priliko našemu duhovnemu očetu, da nam podajo naukov, ki so primerni našemu dušnemu stanju; in nam odpre srce, da se z zaupanjem in prav odkrijemo pri naslednjih spovedih.

Ker tedaj govorim o *splošnjem prenovljenju* našega srca in o *vsestranski povrnitvi* naše duše k Bogu s tem, da pričnemo pobožno življenje, zdi se mi, Filoteja, da pač prav ravnam, če ti nasvetujem tako dolgo spoved.

VII. Poglavje.

Drugo čiščenje, t. j. čiščenje grešnega nagnenja.

Vsi Izraelci so šli s telesom iz Egiptovske dežele; toda po *notranjem nagnenju* niso šli vsi. Zato se je mnogim izmed njih v puščavi tožilo po egiptovski

čebuli in mesu. Tako se nahajajo tudi spokorniki, kateri sicer zapustijo greh, a ljubezni do greha ne zapustijo. To se pravi, sklenejo sicer, da ne bodo nikdar več grešili, vendar se jim zdi nekako težko dati slovo nesrečnemu grešnemu razveseljevanju. Njihovo srce se odpove grehu in ga zapusti; pa vendar se ne nehajo večkrat ozirati proti onemu kraju, kakor se je ozirala Lotova žena proti Sodomi. Zdržujejo se greha, kakor bolniki dinj, katerih zato ne jedó, ker jim zdravnik preti s smrtjo, če jih bodo jedli; vendar se jih zdržujejo z nevoljo, radi govorijo o njih in se pogajajo, če bi se moglo storiti; vsaj duhati jih hočejo ter blagrujejo one, kateri jih smejo jesti. Enako se slabi in leni spokorniki nekaj časa zdržujejo greha, toda z nevoljo; vseč bi jim bilo, ko bi mogli tako grešiti, da bi ne bili pogubljeni. Pogovarjajo se z veseljem in slastjo o grehu in srečne štejejo one, ki grešijo. Nekdo, ki se je hotel maščevati, spremeni ob spovedi svojo voljo; toda kmalu potem ga najdeš med njegovimi prijatelji, kjer z veseljem govori o svojem

prepiru ter pravi, da bi bil storil to in ono, ko bi se ne bil bal Boga; da je postava božja in zapoved odpuščanja težka; ko bi pač Bog hotel, da bi bilo dovoljeno se maščevati! Oh, kdo ne vidi, da je ta ubogi človek že iz greha, da je pa *vendar še ves zapleten v ljubežen do greha*; v dejanju je že iz Egipta, po slasti pa je še tam ter zdihuje zunaj po česnu in čebuli, kar je tam tolikanj rad jedel. Enako ravna ona ženska, katera je popustila svoje grešne norčije, vendar ji je še vseč, če se neslani prilizovalci radi ž njo pogovarjajo in kratkočasijo. Oj, v koliki nevarnosti so taki ljudje!

O Filoteja, ker hočeš pričeti pobožno življenje, ni se ti le samo odpovedati grehu, *marveč osnažiti moraš tudi svoje srce vsega nagnenja, ki je z grehom v zvezi*. Kajti ne gledé na nevarnost, da zopet ne padeš v greh, bi to nesrečno nagnenje vedno bolj slabilo tvojega duha in bi ga tako obtežalo, da bi ne mogel dobrih del zvrševati urno, pridno in pogostno, — in vendar obstoji v tem pravo bistvo pobožnosti. Duše, katere so se

izkopale iz greha, pa imajo še to nagnenje in hiranje, so po moji misli podobne tistim dekletom, katera imajo blede lice; niso sicer bolne, a vsa njihova dela so bolna: jedó — brez slasti, spijo — brez počitka, smejejo se — brez veselja, in bolj lazijo nego hodijo. Kajti ravno tako opravljajo take duše vse dobro s toliko dušno lenobo, da ukratijo vso lepoto svojim dobrim delom, katerih je malo po številu in so še ta le mala po vsebini.

VIII. Poglavje.

Pomočki k drugemu čiščanju.

Prvi pomoček in podlaga temu drugemu čiščanju je *živo in trdno prepričanje, kako veliko zlo nam prinaša greh*; po tem spoznanju pridemo do globokega in pretresljivega kesanja. Kajti resnično (popolno) kesanje, ko bi bilo še tako majhno, zadostuje, da nas očisti greha, posebno če je združeno z močjo svetih zakramentov; ako je pa kesanje veliko in silno, očisti nas vsega nagnenja, ki

ga zapusti greh. Malo in rahlo sovraštvo ali srd stori, da nimamo radi onega, katerega sovražimo, in se izogibljemo njegove družčine. Ako imamo pa do koga smrtno in zelo veliko sovraštvo, ne ogibljemo se in črtimo samo njega, marveč zoperno in neznosno nam je tudi občevanje z njegovimi tovariši, sovražniki in prijatelji, še celo njegova podoba in vse, kar je njegovega. Tako tudi spokornik, kateri sovraži greh z malim pa resničnim kesanjem, pač sklene, da ne bode več grešil; toda če sovraži greh z *močnim in živim kesanjem* (naj bi bilo tudi nepopolno v svojem nagibu), ne sovraži samo greha, marveč tudi *grešno nagneñje ter vse, kar je z grehom v zvezi in kar napeljuje v greh*. Magdalena, n. pr. je ob svojem spreobrnenu tako zgubila slast do grehov in veselje, katero je kdaj imela v njih, da ni nikdar več mislila nanje; in David je zagotavljal, da ne sovraži le greha, marveč tudi vsa njegova pota in steze. V tem obstoji dušno pomlajenje, ki ga ravno ta prerok primerja orlovemu prenovljenju.

Da pa dospeš do tako živega čutenja in kesanja, moraš se skrbno vaditi v naslednjih premišljevanjih, katera bodo, ako jih prav izvršiš, z božjo pomočjo iz tvojega srca izruvala greh in poglobitna nagnenja do greha. Saj edino v ta namen sem jih napisal. Opravljaj jih drugo za drugim, kakor sem jih zvrstil, ter jemlji le po eno na dan in opravi je zjutraj, če le mogoče, ker ta čas je najprimerniši za dušna opravila; ponavljaj in prevdarjaj je tudi med dnevom. Če pa še nisi v premišljevanju izurjena, poglej, kar je o tem povedano v drugem delu te knjige.

IX. Poglavje.

Prvo premišljevanje: O stvarjenju.

Priprava.

- I. Postavi se v pričujočnost božjo.
- II. Prosi Boga, naj te razsvetli in navdihne.

Razmišljanje.

1. Premisli, da še ni tako veliko let od takrat, ko te še ni bilo na svetu, in ko

je bilo tvoje bitje še zgolj nič. Kje sva midva takrat bila, o duša moja? Tako dolgo je že svet stal, in o naju ni bilo še nobenega sledu.

2. Bog je storil, da si se razvila iz tega ničā in postala to, kar si; ne kakor da bi te bil potreboval, marveč iz gole dobrote.

3. Premisli bitje, katero ti je dal Bog; kajti prvo bitje je vsega vidnega sveta; tako vstvarjeno, da more živeti vekomaj in se popolnem skleniti z božjim veličastvom.

Čustva in sklepi.

1. *Ponižaj se globoko pred Bogom* in prisrčno govori s psalmistom: „O Gospod! jaz sem pred taboj kakor pravi nič, in kako si se me mogel spomniti, da si me vstvaril? Oh, duša moja, pogreznjena si bila v brezno te starodavne ničnosti in bila bi še sedaj, ko bi te Bog ne bil potegnil iz njega; in kaj bi počela v tem ničū?”

2. *Zahvali Boga*: O moj veliki in dobrotljivi Stvarnik, koliko zahvale sem

ti dolžna, ker si me šel iskat v mojo ničnost, da si me po svoji milosti storil to, kar sem! Kaj bom mogla kdaj storiti, da bi po vrednosti slavila tvoje ime in zahvalila tvojo neizmerno dobroto?

3. *Sramuj se.* Toda oh! moj Stvarnik, ne da bi se bila s teboj sklenila v ljubezni in službi, spuntala sem se z napačnim poželenjem, ker sem se od tebe ločila in oddaljila, ter udala se grehu in hudobiji; tako malo sem častila tvojo dobroto, kakor da bi ne bil moj Stvarnik!

4. *Ukloni se pred Bogom.* O duša moja, vedi, da Gospod je tvoj Bog; on te je naredil in ti se nisi naredila sama; o Bog, delo tvojih rok sem!

Nič več toraj nočem sama sebi dopasti, ker sama iz sebe nisem nič. Zaradi česa se bahaš, o prah in pepel! pa še več, o goli nič, zaradi česa se povzdiguješ? Da se ponižam, *hočem storiti to in to . . . trpeti to in to zaničevanje . . .*; spremeniti hočem svoje življenje, odsihdob zvesto služiti svojemu Stvarniku, in v časti imeti življenje, ki mi je je podelil,

s tem, da ga bodem prav vsega obračala v spolnovanje njegove volje s pomočki, kateri se mi bodo pokazali in za katere bom vprašala svojega duhovnega očeta.

Zaključek.

1. *Zahvali Boga.* Poveljučuj, moja duša, svojega Boga in vse moje srce hvali njegovo sveto ime, zakaj njegova dobrota me je potegnila iz ničesa in vstvarilo me je njegovo usmiljenje.

2. *Daruj.* O moj Bog, darujem ti svoje življenje, ki si mi je dal, iz vsega svojega srca; tebi je posvetim in žrtvujem.

3. *Prosi.* O Bog, potrdi me v teh željah in sklepih; o sveta Devica, priporoči jih usmiljenju svojega Sina z vsemi onimi, za katere sem dolžna moliti itd.

Očenaš . . . Češčena Marija . . .

Po dokončanem premišljevanju se nekaj časa sprehajaj in naberi si iz ravnokar dovršenega premišljevanja mal pobožnostni šopek, da ga večkrat poduhaš med dnevom.

X. Poglavje.

Drugo premišljevanje: O namenu, za kateri smo vstvarjeni.

Priprava.

- I. Postavi se v pričujočnost božjo.
- II. Prosi Boga, naj te navdihne.

Razmišljanje.

1. Bog te ni postavil na ta svet, kakor da bi te kaj potreboval, ker si mu brez vsakoršne koristi; marveč samo zato, da nad teboj razodene svojo dobroto, podelivši ti svojo milost in slavo. V ta namen ti je dal razum, da ga spoznaš, spomin, da se ga spominjaš; voljo, da ga ljubiš; domišljijo, da si predočuješ njegove dobrote; oči, da si ogleduješ čudeže njegovih del; jezik, da ga hvališ; in enako vse druge zmožnosti.

2. Ker si tedaj iz tega namena vstvarjena in na svet postavljena, moraš se znebiti in ogibati vseh del, katera mu nasprotujejo, in zaničevati kot nečimerna

in nepotrebna vsa ona dela, katera nič ne koristijo temu namenu.

3. Pomisli, kako nesrečen je svet, kateri kar nič ne misli na to, marveč tako živi, kakor če bi bil samo zato vstvarjen, da zida hiše, sadi drevje, zbira bogastva in počenja neumnosti.

Čustva in sklepi.

1. *Sramuj se* in očitaj svoji duši njeno revščino, katera je bila do sedaj tolika, da je na vse to le malo mislila ali celo nič ne. Govori ji tako-le: Oh, kaj sem mislila, o moj Bog, ko nisem kar nič mislila na tebe? Česa sem se spominjala, ko sem tebe pozabljala? Kaj sem ljubila, ko nisem ljubila tebe? Oh, nasičevati bi se morala z resnico, pa sem se napolnjevala z nečimernostjo; služila sem svetu, kateri je le zato vstvarjen, da bi služil meni!

2. *Zavrzi preteklo življenje*: Odpovem se vam, nečimerne misli in nepotrebne sanjarije; odrečem se vam, o gnusobni in puhli spomini; poslovim se od vas,

nezvesta in zločinska prijateljstva, zgubljene in malo vredne usluge, nehvaležna darila in zoprne prijaznosti!

3. *Spreobrni se k Bogu!* In ti, o moj Bog, moj Zveličar, ti bodeš odsihdob edini predmet mojih mislij; ne, nikdar več se ne bode pečal moj duh s takimi mislimi, katere bi bile tebi neprijetne. Moj spomin se bode vse dni mojega življenja napolnjeval z velikostjo tvoje dobrotljivosti, katero si mi delil tako ljubeznivo. Ti bodeš veselje mojega srca in sladkost mojih željá! Oh! zaničevati hočem toraj odsihdob te in one neumnosti in kratkočasnosti, katerih sem iskala; te in one prazne opravke, katerim sem žrtvovala svoje dneve; te in one želje, katere so prevzemale moje srce; *v ta namen se bodem posluževala teh in onih pomočkov.*

Zaključek.

1. *Zahvali Boga*, ki te je vstvaril v tako vzvišen namen. Zase si me vstvaril, o Gospod, da bi vekomaj vživala neizmernost tvoje slave; kdaj bom tega vredna, in kdaj te bom častila po svoji dolžnosti?

2. *Daruj!* Tebi, o moj preljubi Stvarnik, darujem ta čustva in te sklepe z vso svojo dušo in iz celega srca.

3. *Prosi!* Prisrčno te prosim, o Bog, sprejmi milostno moja voščila in moje želje in blagoslovi mojo dušo s svojim svetim blagoslovom, da bi jih mogla spolniti po zasluženju na križu prelite krvi tvojega Sina itd.

Naredi si šopek pobožnosti.

XI. Poglavje.

*Tretje premišljevanje: O božjih
dobrotah.*

Priprava.

- I. Postavi se v pričujočnost božjo.
- II. Prosi Boga, da te navdihne.

Razmišljanje.

1. *Premisli telesne darove*, katere ti je Bog podaril: kakšno telo, kako lahko si je ohraniš; kakšno zdravje; koliko radosti mu je dovoljenih, koliko prijateljev,

koliko postrežnikov! Primerjaj pa to s premnogo drugimi osebami, ki so boljše memo tebe, pa pogrešajo vseh teh prednostij: nekateri so pohabljeni na telesu, na zdravju, na udih; drugi so zasramovani, zaničevani, oškodovani na dobrem imenu; še druge pritiska revščina. Da bi pa ti bila v toliki bedi, tega ni hotel Bog.

2. *Premisli dušne zmožnosti.* Koliko je na svetu neumnih, besnih in norostnih ljudi. In zakaj nisi ti v tem številu? Bog te je posebno podpiral. Koliko jih je, kateri so zrastle brez olike in v skrajni nevednosti; zate pa je poskrbela božja previdnost, da si bila vzgojena olikano in pošteno.

3. *Premisli še dušne dobrote.* O Filoteja, otrok sv. cerkve si; od tvoje mladosti te je Bog podučeval, kako ga spoznavaj. Kolikokrat ti je delil svoje zakramente! Kolikokrat te je navdihoval, razsvetljeval z notranjo lučjo, opominjal te k poboljšanju! Kolikokrat ti je odpustil tvoje grehe! Kolikokrat te je rešil nevarnosti pogubljenja, kateri si bila izpostavljena! In ta pretekla leta ti niso li ponujala

dovolj časa in ugodne prilike, da bi bila napredovala v blagor svoji duši? Poglej nekoliko natančneje in vsako posebej, kako ti je bil Bog dober in milostljiv!

Čustva in sklepi.

1. *Občuduj dobrotljivost božjo.* O, kako je moj Bog dober do mene! O, kako je dober! Kako je tvoje srce, o Gospod, bogato v milosti in radodarno v dobrotljivosti! O duša moja! Pripovedujva vedno, koliko milosti nama je dodelil.

2. *Ozri se z začudenjem na svojo nehvaležnost.* Pa kaj sem jaz, Gospod, da si se me spomnil? O, kako velika je moja nevrednost! Oh, z nogami sem teptala tvoje dobrote, nečast sem delala tvojim milostim, ker sem zlorabila in zaničevala tvojo neizmerno dobrotljivost. Brezno svoje nehvaležnosti sem naproti stavila brezno tvoje milosti in prijaznosti.

3. *Spodbudi se k hvaležnosti.* Vzdigni se toraj, o srce moje! Nikar ne bodi več nezvesto, nehvaležno in uporno temu velikemu dobrotniku! In kako bi moja duša ne bila odsihdob pokorna Bogu,

kateri je storil toliko čudežev in dobrot v meni in zame!

O Filoteja, odtrgaj toraj svoje telo počutnemu življenju, posveti ga službi svojega Boga, ki je toliko storil zanj; priganjaj svojo dušo, naj ga spozna in zahvaljuje, po teh in onih vajah, ki so pripravne za to. Porabljaljaj skrbno vse pomočke, katere ponuja cerkev, da se zveličaš in Boga ljubiš. Da, *rada bom molila, sprejemala svete zakramente, poslušala besedo božjo, spolnovala bom navdihovanja in svete.*

Zaključek.

1. *Zahvali Boga za spoznanje, ki ti je je sedaj dal o tvoji dolžnosti, in za vse dobrote, katere si sprejemala poprej.*

2. *Daruj mu svoje srce z vsemi svojimi sklepi.*

3. *Prosi ga, naj te po zasluženju smrti svojega Sina potrdi, da bi jih zvesto spolnovala; prosi za priprošnjo presvete Device in svetnikov.*

Očenaš, itd.

Napravi si duhovni šopek.

XII. Poglavje.

Četrto premišljevanje: O grehih.

Priprava.

- I. Postavi se v pričujočnost božjo.
- II. Prosi Boga za navdihovanje.

Razmišljanje.

1. Misli, kako dolgo je že, kar si začela grešiti, in glej, kako so se od tega prvega začetka pomnožile pregrehe v tvojem srcu, kako si jih vse dni množila zoper Boga, zoper samo sebe, zoper bližnjega, z dejanjem, z besedo, z željo in mislimi.

2. Premisli svoja slaba nagnenja in, koliko si se ravnala po njih. In v tem dvojnem oziru boš videla, da tvojih grehov je večje število, kakor je las na tvoji glavi, še celo kakor peska v morju.

3. Premisli posebej greh nehvaležnosti do Boga, katera je splošen greh, ki se razteza na vse druge grehe in jih povekšuje neizmerno. Poglej toraj, koliko

dobrot ti je Bog podelil, in da si vse zlorabila zoper daritelja. Posamezno, koliko navdihovanj si zanemarila, koliko dobrih nagibov storila brezvspešnih. In kar je še več nego vse, kolikokrat si prejemala svete zakramente, in kje je njih sad? Kaj je postalo iz tistega dragocenega lepotečja, s katerim te je bil olepšal tvoj dragi Ženin? Vse to si zakrila s svojimi hudobijami. S kakšno pripravo si jih sprejemala? Spomni se svoje nehvaležnosti, ko je Bog tako tekal za tabo, da bi te rešil, pa si zmiraj pred njim bežala, da bi se zgubila.

Čustva in sklepi.

1. *Sramuj se v svoji bedi.* O moj Bog! Kako bi se drznila priti pred tvoje oči? Oh, jaz sem le izvržek sveta, brezno nehvaležnosti in hudobije. Je li mogoče, da sem bila tako nezvesta, da nisem pustila niti enega svojih čutov, ni ene svojih dušnih močij, katerih bi ne bila spridila, onečastila in ogridila; in da ni prešel niti en dan mojega življenja, ko bi ne bila zvršila tako slabih del. Ali tako sem

mogla povračevati dobrote svojega Stvarnika in kri svojega Odrešenika?

2. *Prosi odpuščanja* in vrzi se k nogam svojega Gospoda, kakor zgubljeni sin, kakor Magdalena, kakor velika hudodelnica, obtežena s težkimi grehi. O Gospod, usmili se te grešnice! Oh! živi studenec usmiljenja, usmili se te ubožice!

3. *Skleni, boljše živeti.* O Gospod, ne, nikoli več ne s tvojo pomočjo; ne, nikdar več se ne bom udala grehu.

4. *Izbriši prejšnje grehe:* Junaško se jih bom obtožila in niti enega ne pustim, da bi ga ne pregnala.

5. Karkoli morem, hočem storiti, da popolnem izrujem grehov rastline iz svojega srca; posebno pa te in one, ki me bolj nadlegujejo.

6. In, da to dosežem, se bom zvesto posluževala nasvetovanih pomočkov; nikoli naj se mi ne zdi, da bi bila dosti storila v popravo tolikih napak.

Zaključek.

1. *Zahvali Boga*, ki te je čakal do te ure in ti dal te dobre želje.

2. *Daruj mu* svoje srce, da jih v dejanju izvršiš.

3. *Prosi ga*, naj ti dá moč itd.

XIII. Poglavje.

Peto premišljevanje: O smrti.

Priprava.

I. Postavi se v pričujočnost božjo.

II. Prosi Boga, naj ti dá svojo milost.

III. Misli si, da za smrt bolna ležiš na smrtni postelji brez vsakega upanja, da bi ostala.

Razmišljanje.

1. Pomisli, kako negotov je dan tvoje smrti. O duša moja! ti pojdeš nekega dne iz tega-le telesa. Kdaj bo to? Bo li po zimi ali po letu? v mestu ali v vasi? Po dnevu ali ponoči? Ali bo neprevidoma ali previdoma? Vsled bolezní ali nagloma? Boš li imela še čas spovedati se ali ne? Ti bodo li na strani stali tvoj spovednik in duhovni oče? Oh! O vsem tem kar čisto ničesar ne vemo; samo to je gotovo, da bomo umrli, in gotovo prej, kakor mislimo.

2. Pomisli, da takrat, kolikor tebe zadeva, bode konec sveta; zate ne bo ničesar več na njem; vse navskriž se bo podrlo pred tvojimi očmi; dà, kajti takrat se nam bodo veselice, nečimernosti, posvetne radosti, prazna ljubezen zdele kakor senčne podobe in megle. Oh, hudobnica, za kakošne malenkosti in prazne čenče sem žalila svojego Boga! Videla boš, da smo Boga zapustili za prazni nič. Nasprotno se ti bodo pobožnost in dobra dela takrat zdela prijetna in sladka! Pa zakaj nisem hodila po tem lepem in čarobnem potu? Takrat se bodo grehi, ki so se zdeli prav majhni, pokazali veliki kakor gorovje, tvoja pobožnost pa celó majhna.

3. Premisli ono velikansko in žalostno poslovitev tvoje duše od tega sveta. Poslovi se bode od bogastva, nečimernosti, puhlih tovarišij, veselic, kratkočasov, od prijateljev in sosedov, od sorodnikov, otrok, od moža, žene, v kratkem od vsake stvari. In poslednjič še od svojega telesa, katero bo popustila blede, upadlo, grdo in ostudno.

4. Pomisli, kako se jim bo mudilo, da urno vzdignejo to telo in je brž zakopljejo v zemljo; in da potlej, ko se bo to zvršilo, svet ne bo kar nič več mislil nate, in da se te ne bo več spominjal, kakor ti nisi mislila na druge. Bog ji daj večni mir in pokoj! se bo reklo, in s tem je vse pri kraju. O smrt, kako si ti imenitna, kako si ti silovita!

5. Premisli, da dušo zapustivše telo nastopi pot ali na desno ali na levo. Oh! po kateri pojde tvoja? katere poti se bo držala? Nobene druge ne, kakor le-te, katero je pričela na tem svetu.

Čustva in sklepi.

1. *Prosi Boga in hiti v njegovo naročje.* O Gospod, sprejmi me v svoje varstvo tisti strašni dan. Daj, da mi bo tista ura srečna in mila; naj mi bodo raje vse druge ure mojega življenja žalostne in nadložne.

2. *Zaničuj svet.* Ker ne vem ure, ko te bo treba zapustiti, o svet! ne maram se nate navezovati. O dragi moji prijatelji, dragi moji sorodniki, dovolite mi,

da vas nadalje ljubim le s tako sveto ljubeznijo, katera more vekomaj trajati; kajti zakaj bi se z vami tako sklepala, da bi bilo treba pustiti in raztrgati zvezo?

3. *Pripravljati se hočem za tisto uro in poskrbeti vse potrebno, da bi srečno storila to stopinjo; zagotoviti si hočem po vsej svoji moči stanje svoje vesti ter v red spraviti te in one pomanjkljivosti.*

Zaključek.

Zahvali Boga za te sklepe, s katerimi te je navdal; daruj jih njegovemu veličastvu, in prosi ga na novo, naj ti dá srečno zadnjo uro po zasluženju smrti svojega Sina. Kliči na pomoč presveto Devico in svetnike.

Očenaš . . . Češčena Marija . . .

Napravi šopek iz mire.

XIV. Poglavje.

Šesto premišljevanje: O sodbi.

Priprava.

- I. Postavi se v pričujočnost božjo.
- II. Prosi Boga za navdihovanje.

Razmišljanje.

1. Slednjič, ko mine čas, kateri je Bog odločil obstanku tega sveta, in ko se prikaže množica strašnih znamenj in napovedovanj, zaradi katerih bodo ljudje koprneli groze in strahu; prišel bo ogenj kakor povodenj, požgal in v pepel spremenil vse obličje zemlje; nobena izmed vidnih rečij na nji ne bo izvzeta.

2. Po tem navalu plamenov in bliskov bodo vstali vsi ljudje na zemlji (razun onih, ki so že vstali) in na klic arhangelja se bodo prikazali v dolini Jozafat. Toda, oh! kako različni! kajti eni bodo v častitljivih in bliščečih telesih, drugi pa v gnusobnih in strašnih.

3. Pomisli veličastvo, v katerem bo prišel najvišji Sodnik, obdan od vseh angeljev in svetnikov; pred saboj bo imel svoj križ, ki se bo bliščal bolj nego solnce, znamenje milosti za dobre in ostrosti za hudobne.

4. Ta najvišji Sodnik, strašen po svojem povelju, katero se bo takoj izvršilo, ločil bode dobre od hudobnih, devajoč ene na

svojo desnico, druge na svojo levico; večna ločitev, po kateri se nikdar več ne snideta ti dve trumi.

5. Ko se konča razdelitev ter se odpró bukve vestij, videla se bo jasno zlobnost hudobnih in njihovo zaničevanje, s katerim so žalili Boga; enako pokora dobrih in delovanje milosti božje, katero so bili sprejeli; in nič ne bo skritega. O Bog, koliko osramotenje za ene in kolika tolažba za druge!

6. Pomisli zadnjo razsodbo za hudobne. Pojdite, vi prekleti, v večni ogenj, kateri je pripravljen hudiču in njegovim tovarišem. Pretehtaj te tako tehtne besede: „Pojdite!“ pravi; to je beseda večnega zavrženja, ki jo Bog izreče nad temi nesrečneži, ter jih odžene — za zmiraj izpred svojega obličja. Imenuje jih „preklete“; o duša moja, kakošno prekletstvo; prekletstvo *splošno*, ki obsega vsa zlâ; prekletstvo *nepreklicljivo*, ki obsega vse čase večnosti. Pristavlja še: „v večni ogenj“. Poglej, o srce moje! to veliko večnost. O večna večnost bridkostij, kako strašna si ti!

7. Pomisli nasprotno sodbo dobrih. „Pridite!“ pravi sodnik; o, *to je sladka beseda zveličanja*, s katero nas Bog k sebi vleče in nas spremlja v naročje svoje dobrote. „Blagoslovljeni mojega Očeta“: o dragoceni blagoslov, ki obsega vse blagoslovljenje! „Posedite kraljestvo, katero vam je pripravljeno od začetka sveta!“ O Bog! kolika milost! kajti to kraljestvo ne bo imelo konca.

Čustva in sklepi.

1. *Tresi se, o duša moja, ob tem spominu!* O Bog, kdo me more osrčiti za ta dan, ko se bodo groze zdrizali nebeški stebri?

2. *Obudi stud nad grehi*, kateri edino te morejo pogubiti oni grozoviti dan.

Oh, sama se hočem sedaj soditi, da ne bom sojena; izprašati hočem svojo vest in obstati grešnost, obtožiti in popoljšati se, da me Sodnik ne pogubi tistega strašnega dne. Toraj spovedala se bom, vsprejela potrebne nauke itd.

Zaključek.

Zahvali Boga, ki ti je dal pomoček, s katerim se zavaruješ za tisti dan, in čas, da delaš pokoro.

Daruj mu svoje srce v dopolnitev te pokore.

Prosi ga, naj ti dá milost, da se prav spokoriš.

Očenaš . . . Češčena Marija . . .

Naberi si šopek.

XV. Poglavje.

Sedmo premišljevanje: O pekl.

Priprava.

- I. Postavi se v pričujočnost božjo.
- II. Ponižaj se in prosi pomoči božje.
- III. Misli si temno, z žveplom in smrdljivo smolo napolnjeno in goreče mesto, polno meščanov, kateri ne morejo bežati.

Razmišljanje.

1. Pogubljeni so v pekl tako, kakor bi bili v takem nesrečnem mestu, v katerem trpe neizrečne muke po vseh svojih čutilih in po vseh udih; zakaj kakor so

vsa svoja čutila in svoje ude rabili za greh, tako bodo trpeli na vseh svojih čutilih in na vseh svojih udih kazni, ki jih zahteva greh; oči bodo za napačne poglede strašno trpele gledajoč hudiče in pekel; ušesa bodo zato, ker so radovoljno poslušala grešne pogovore, vekomaj poslušala le jok, zdihovanje in obupno vpitje; in tako drugi.

2. Poleg vseh teh muk je še ena veliko večja, namreč oropanje in zguba slave božje, katere vekomaj ne bodo gledali. Ako je bilo že za Absolona hujše to, ker ni mogel gledati ljubeznivega obličja svojega očeta Davida, kakor njegovo pregnanstvo, o Bog! kolika bridkost, vekomaj nikdar ne videti tvojega sladkega in milega obličja!

3. Premisli posebno *večnost* teh bridkostij, ki že sama pekel stori neznosen. Oh, če nam že mala živalica v ušesu ali vročina neznatne mrzlice kratko noč stori tako dolgo in težavno, kako strašna bode noč *večnosti* s tolikim številom muk! Iz te večnosti nastane večno obupanje, preklinjevanje in brezkončno divjanje.

Čustva in sklepi.

1. *Prestraši svojo dušo z Jobovimi besedami: O duša moja! bi li mogla vekomaj živeti v teh neugasljivih pekočinah, v tem žročem ognju? Ali da res hočeš za zmiraj zapustiti svojega Boga?*

2. *Spoznaj, da si to zaslužila, pa še kolikokrat! Oh! odsihdob hočem nastopiti nasprotno pot: zakaj bi se pogrezovala v to brezno?*

3. *Potrudila se bom za to in ono, da se obvarujem greha, kateri edini mi more prinesiti to večno smrt.*

Zahvaljuj, daruj, prosi.

XVI. Poglavje.

Osmo preišljevanje: O raju.

Priprava.

- I. Postavi se v pričujočnost božjo.
- II. Kliči Boga na pomoč.

Razmišljanje.

1. Misli si lepo in čisto jasno noč in prevdari, kako prijetno je gledati nebo

s to množico raznovrstnih zvezd. Sedaj pa združi to lepoto z lepoto lepega dneva, tako da solnčna svitloba ne zadržuje čistega pogleda na zvezde in luno; potlej pa smelo reci, da vsa ta lepota skupaj ni nič proti ceni veličastnega raja. Oh! kako je ta kraj prikupljiv in prijeten! kako neprecenljivo je to mesto!

2. Premisli plemenitost, lepoto in veliko množico meščanov in prebivalcev te srečne dežele; te milijone milijonov angeljev, kerubov in serafov, te trume apostolov, mučencev, spoznovalcev, devic, svetih žen; množica je brezštevila. O, kako srečna je ta družba! Najmanjšega izmed vseh je lepše gledati nego ves ta svet; kaj šele gledati vse! In pa kako srečni so, moj Bog! vedno prepevajo sladko pesem večne ljubezni, zmiraj uživajo stalno veselje; drug z drugim so neizrekljivo zadovoljni in živijo v tolažbi srečne in nerazrušljive družbe.

3. Pomisli slednjič, koliko bogastvo imajo, ko uživajo Boga, kateri jih večno razveseljuje s svojim premilim obličjem

ter s tem vliva v njih srca morje radosti. Kolika dobrota, če je kdo za zmiraj sklenen s svojim najvišjim Gospodom! — Tam so kakor srečni ptički, ki večno letajo in prepevajo v zraku božestva, ki jih od vseh strani obdaja z nezapopadljivimi radostmi; tukaj vsakteri, eden boljši ko drugi, pa brez zavisti, prepeva hvalnice svojemu Stvarniku: Vekomaj bodi slavljen, o naš sladki in vzvišeni Stvarnik in Odrešenik, ki si nam toliko dober in nam tako radodarno skazuješ svoje veličastvo! Nasprotno pa Bog vse svoje svetnike blagoslavlja z večnim blagoslovom: „Bodite večno blagoslovljene“, pravi, „predrage moje stvari, ki ste mi služile in ki me boste vekomaj hvalile s toliko ljubeznijo in navdušenostjo.“

Čustva in sklepi.

1. *Občuduj in hvali to nebeško domovino.* O, kako si lep, moj dragi Jeruzalem, in kako zelo srečni so tvoji prebivalci!

2. *Očitaj* svojemu srcu, da je imelo do sedaj tako malo gorečnosti, ter je tako daleč zašlo od pota, ki pelje v to veličastno bivališče. Zakaj sem se tako zelo oddaljila od svoje najvišje sreče? Oh! nesrečnica, zaradi teh tako pustih in minljivih veselic sem tisoč- in tisočkrat zamenjarjala te večne in neskončne radosti! Kakšno pamet sem imela, da sem zaničevala tako dragocena bogastva zarad tako praznih in zaničevanja vrednih želj!

3. *Koprni* vendar z vnetostjo po tem tako radostnem bivališču. O moj dobri in najvišji Gospod! ker si blagovolil moje stopinje naravnati na tvoja pota, ne, nikdar več se ne obrnem nazaj. Pojdiva, o draga duša moja, pojdiva v ta večni mir, hodiva proti tej blaženi nama obljubljeni deželi; kaj delava še v tem Egiptu?

Ogibala se bom toraj tacih rečij, ki me odvrtaajo od te poti ali pa zadržujejo na nji. — Poprijela se bom tega in onega, kar me more tje pripeljati.

Zahvaljuj, daruj, prosi.

XVII. Poglavje.

Deveto premišljevanje: Kako si izvoliti raj.

P r i p r a v a.

- I. Postavi se v pričujočnost božjo.
- II. Ponižaj se pred Bogom, in prosi ga, naj te navdihne.

R a z m i š l j a v a n j e.

Misli si, da si na kaki ravnini čisto sama s svojim dobrim angeljem, kakor je bil mladi Tobija, ko je šel v Ragez, in da ti pokaže v višavi odprti raj s tistim veseljem, katero si si predočila v premišljevanju o rajju; poleg tebe na strani pa ti pokaže v globočini odprti pekel z vsemi mukami, ki so popisane v premišljevanju o peklu. Ko si se v duhu tako postavila in pokleknila pred svojega dobrega angelja:

1. Pomisli, kako zelo je resnično, da si *med rajem in peklom* in da sta oba odprta, da te sprejme, *katerega si izvoliš*.

2. Pomisli, da izvolitev, s katero se odločiš za tega ali onega na tem svetu, bode ostala vekomaj na onem svetu.

3. In čeravno sta oba odprta in te sprejme, katerega si izvoliš, vendar pomisli, da Bog, ki je pripravljen enega ti dati po svoji pravičnosti ali drugega po svojem usmiljenju, neizmerno bolj želi, da si izvoliš raj, in tvoj dobri angelj te sili z vso svojo močjo ter ti od Boga ponuja tisoč milostij in tisoč pripomočkov, da bi ti pomagal gori.

4. Jezus Kristus te gleda iz nebeških višav v svoji dobrotljivosti in te ljubeznivo vabi. Pridi, o draga duša moja, v večni počitek, v naročje moje dobrote, ki ti je v svoji neizmerni ljubezni pripravila neumrljivih radostij. Poglej s svojimi znotranjimi očmi presveto Devico, ki te materinsko vabi: „Bodi srčna, hčerka moja, nikar ne zaničuj željá mojega Sina, tudi ne toliko mojih izdihljejev, ki jih pošiljam zate koprneč po tvojem zveličanju.“ Poglej svetnike, ki te opominjajo, in milijon svetih duš, ki te ljubeznivo vabijo, želeč le to, da bi kdaj videli tvoje

srce sklenjeno z njihovim ter bi hvalilo Boga vekomaj; in zagotavljajo te, da pot v nebesa nikakor ni tako težavna, kakor jo kaže svet. Le pogum, ti kličejo, predraga prijateljica! kdor prav prevdari pot pobožnosti, po kateri smo me prišle gori, bo spoznal, da smo do teh radosti dospеле po veliko slajših radostih, kakor so radosti sveta.

I z v o l i t e v.

1. O pekel, zavržem te sedaj in vekomaj; sovražim tvoje muke in bridkosti; sovražim tvojo nesrečno večnost, in posebno pa te večne kletve in bogokletja, ki jih vekomaj bruhaš zoper mojega Boga. — Obrnem pa svoje srce in svojo dušo proti tebi, o lepi raj, večno veličanstvo, brezkončna sreča, *za vselej in nepreklicno si izvolim svoje stanovanje in bivališče v tvojih lepih in svetih hišah*; in v tvojih svetih in prijetnih šatorih. Častim, o moj Bog! tvoje usmiljenje in sprejemem dar, ki mi ga blagovoliš ponuditi. O Jezus, moj Zveličar, sprejemem tvojo večno ljubezen in prevzamem prostor in stanovanje,

katero si mi pridobil v tem presrečnem Jeruzalemu, ne tolikanj za kaj drugega, kakor zato, da bi te ljubila in častila vekomaj.

2. Vzemi prijazne ponudbe presvete Device in svetnikov; obljubi jim, da se hočeš napotiti proti njim; podaj roko svojemu angelju varihu, da te vodi tje; osrčuj svojo dušo za to izvolitev.

XVIII. Poglavje.

Deseto premišljevanje: Kako si duša izvoli pobožno življenje.

Priprava.

- I. Postavi se v pričujočnost božjo.
- II. Ponižaj se pred božjim obličjem; prosi Boga pomoči.

Razmišljanje.

1. Pomisli, da si zopet čisto sama na ravnini s svojim dobrim angeljem, in na levici vidiš satana sedeti na vzvišenem prestolu; poleg njega je še več peklenških

duhov; okrog in okrog ga obdaja množica posvetnjakov, kateri, vsi odkriti, ga spoznavajo za svojega gospoda in ga časté eni s tem drugi s kakim drugim grehom. Poglej, kako se vedejo vsi nesrečni dvorniki tega ostudnega kralja; glej, nekateri divjajo sovraštva, nevoščljivosti in jeze; drugi se morijo med seboj; drugi suhi, zamišljeni si urno grabijo bogastva; drugi zamaknjeni v nečimernost, ne poznajo nobenega veselja, če ni brezkoristno in prazno; drugi podli, zgubljeni, vsi zdelani v svoji živinski poželjivosti. Poglej, kako so vsi brez mirú, brez reda in dostojnosti. Poglej, kako se zaničujejo med seboj in kako se ljubijo le hinavsko in na videz. Slednjič vidiš tu nesrečno, od tega trinoškega kralja stiskano deželo, katera se ti mora smiliti.

2. Na desni strani poglej Jezusa Kristusa križanega, ki s srčno ljubeznijo prosi za te revne sužnjike satanove, da bi se rešili te sužnosti, ter jih kliče k sebi. Poglej veliko trumo pobožnih s svojimi angeli okrog njega. Premisli lepoto tega kraljestva pobožnosti. Kako lepo je gle-

dati te vrste devic, moških in ženskih, bolj belih kakor lilije! Ta družba vdov, polnih svetega zatajevanja in ponižnosti! Poglej vrsto premnogih zakonskih oseb, ki tako prijazno med seboj živijo v takem soglasju, katero ne more nastati brez velike dejanjske ljubezni; glej, kako te bogoljubne duše strinjajo skrb za svojo zunanjo hišo s skrbjo za notranjo, ljubezen do zakonskega z ljubeznijo do nebeškega ženina. Sploh poglej kamorkoli: videla boš, kako se vsi vedejo sveto, pohlevno, prijazno, kako poslušajo našega Gospoda, in vsi bi si ga radi zasadili v sredo svojega srca. Vsi se veselijo, toda v čednem, ljubeznivem in dobro vrejenem veselju; ljubijo se med seboj pa v sveti in jako čisti ljubezni. Kateri so izmed tega bogoljubnega ljudstva v nadlogah, si tega ne jemljejo hudo k srcu in ne zgubljajo srčnosti. V kratkem: poglej oči Zveličarja, ki jih tolaži, in vsi enako hrepenijo po njem.

3. Po svojih dobrih željah, ki si jih vzbudila, si zapustila za prihodnje satana z njegovo žalostno in nesrečno druhaljo;

in vendar še nisi prišla do kralja Jezusa, in nisi se še združila s srečno in sveto družbo bogoljubnih, marveč zmiraj si bila v sredi med obema.

4. Presveta Devica s svetim Jožefom, sv. Alojzijem, sveto Moniko in sto tisoč družih, kateri so v vojski onih, ki so nekdanj živeli med svetom, te vabijo in spodbujajo.

5. Križani Kralj te kliče po imenu : „Pridi, o predraga moja, pridi, da te kronam!“

I z v o l i t e v.

1. O svet, ostudna množica! ne, nikdar več me ne boš videl pod svojo zastavo. *Za vselej sem se odpovedala tvojim norostim in nečimernostim.* O kralj prevzetnosti, o kralj nesreče, peklenški duh! odpovem se tebi in vsem tvojim praznim lišpom, zavržem te z vsemi tvojimi deli.

2. Obrnem pa se k tebi, moj sladki Jezus, Kralj sreče in večne slave, darujem se ti z vsemi močmi svoje duše; molim te iz vsega svojega srca; *tebe si izvolim sedaj in vekomaj za svojega Kralja in*

za svojega edinega Gospoda; tebi darujem svojo neprelomljivo zvestobo; tebi se nepreklicljivo podvržem; pokoščino sprejemem do tvojih svetih postav in povelj.

3. O sveta Devica, moja preljuba Gospa, tebe izvolim za voditeljico; pod tvoje bandero se vstopim; tebi se posvetim v posebno spoštovanje in češčenje.

O sveti angelj moj, uvedi me v to posvečeno družbo; nikar me ne zapusti, dokler ne dospem v to srečno družbo, s katero kličem in bom klical vekomaj v dokaz svoje izvolitve:

„Naj živi Jezus! Juzus naj živi!“

XIX. Poglavje.

Kako se opravi vesoljna spoved?

Taka-le so toraj, draga moja Filoteja! našemu namenu potrebna premišljevanja; kadar si jih opravila, pojdi srčno in ponižno opraviti vesoljno spoved. Pa prosim te, ne daj se motiti po nobeni bojazljivosti. Škorpion je strupen, ko nas piči; a raztopljen v olju je dobro zdravilo zoper svoj lastni pik: greh je le takrat sra-

moten, ko ga storimo, ko se pa spremeni v spoved in pokoro, je časten in zveličaven. Kesanje in spoved sta tako lepi in tako prijetnega duha, da izbrišeta grdobijo greha in razpršita njegov smrad. Gobovec Simon je rekel, da je Magdalena grešnica; naš Gospod pa pravi, da ne, in govori le o prijetnih dišavah, ki jih je razširjala, in o velikosti njene ljubezni. Ako smo prav ponižni, Filoteja, studil se nam bo greh neizmerno, zato ker je Bog ž njim žaljen; obtoženje našega greha pa nam bo sladko in prijetno, ker je s tem Bog počeščen. Saj nam je neko polajšanje, če smo zdravniku dobro povedali bolezen, ki nas muči. Kadar se bližaš svojemu duhovnemu očetu, misli si, da si na gori Kalvariji, pod nogami križanega Jezusa Kristusa, čigar dragocena kri od vseh strani rosi nate, da bi te omila tvoje hudobije. Kajti četudi ni prava kri Zveličarjeva, je vendar zasluženje te prelite krvi, ki preobilno škropi spokornike okrog spovednic. Le dobro toraj odpri svoje srce, da izženeš grehe iz njega pri spovedi; kajti v tej meri, s kakoršno pojdejo

grehi iz njega, pride dragoceno zaslužnje božjega trpljenja vanj, da ga napolni z blagoslovom.

Pa povej vse dobro, priprosto, naravnost in brez zvičaj; upokoji v tem svojo vest enkrat za vselej. Ko se je to zgodilo, poslušaj nauke in ukaze služabnika Božjega in reci v svojem srcu: „Govôri Gospod, ker tvoja služabnica te posluša.“ Zares, Filoteja, Bog je, katerega poslušáš, ker je rekel svojim namestnikom: „Kdor vas posluša, mene posluša.“ Potlej vzemi v roko naslednje zagotovilo, katero naj završi vse tvoje kesanje, in katero najprej premisli in prevdari; preberi ga pazljivo in, kolikor moreš, s potrjim duhom.

XX. Poglavje.

Slovesno zagotovilo, ki vtisne duši trdni sklep Bogu služiti in pokoro delati.

Jaz, podpisana, sem se postavila v pričujočnost večnega Boga in vsega nebeškega dvora ter sem premislila neskončno usmiljenje njegove božje dobrote

do mene, zeló nevredne in slabe stvari, katero je iz nič vstvaril, ohranil, vzdržal, rešil iz toliko nevarnostij in obsipal s toliko dobrotami; pomislila sem še posebej neumljivo ljubeznivost in milobo, s katero me je ta predobrotljivi Bog tako milostno prenašal v mojih hudobijah, tolikrat in tako prijazno me navdihoval ter vabil k poboljšanju, in s katero je tako prizanašljivo čakal mojega kesanja in moje pokore do leta... moje starosti vkljub vsej moji nehvaležnosti in nezvestobi, s katero sem ga nespametno žalila, ker sem od dne do dne odlašala svoje poboljšanje ter zaničevala njegove milosti; pomislila sem tudi, da na dan svojega krsta sem bila tako srečno in zveličalno darovana in posvečena svojemu Bogu, naj bi bila njegova hči, pa vkljub obljubi v mojem imenu takrat storjeni sem toliko- in tolikokrat tako nesrečno in ostudno oskrunila in ranila svoje srce, ker sem je obračala zoper njegovo božje veličastvo; slednjič pridem k zavednosti in klečé pred tronom božje pravice s srcem in dušo spoznam, obstanem,

in se obtožim, da sem po pravici obdolžena hudodelstva in se mi je dokazalo žaljenje božjega veličanstva, in da sem kriva smrti in trpljenja Jezusa Kristusa zavaljo svojih storjenih grehov, za katere je trpel in umrl na križu, ter sem vsled tega zaslužila biti večno zavržena in pogubljena.

Toda iz vsega svojega srca in iz vseh svojih močij obžaljujem hudobije preteklega življenja, obrnem se k sedežu neskončnega usmiljenja istega večnega Boga in ponižno prosim milost, odpuščenje in usmiljenje ter popolno odvezo moje hudobije zarad smrti in trpljenja ravno tega Zveličarja in Odrešenika moje duše, na katero se opiram kot na edino podlago svojega upanja ter zopet zatrdim in ponovim sveto obljubo zvestobe pri svetem krstu Bogu zame storjene, odpovem se hudiču, svetu in mesu; sovražiti hočem njih nesrečna navdajanja, nečimernosti in poželenja ves čas svojega sedanjega življenja in vso večnost; in spreobrnivši se k svojemu ljubezni in milosti polnemu Bogu želim, sklenem, in nepre-

klicljivo odločim, da mu bom služila in ga ljubila zdaj in vekomaj; v ta namen mu darujem, izročim in posvetim svojega duha z vsemi njegovimi močmi, svojo dušo z vsemi njenimi silami, svoje srce z vsemi njegovimi željami, svoje telo z vsemi njegovimi počutki, in zagotovim, da ne bodem nikdar več zlorabila življenja, ki mi ga je dal, zoper njegovo božjo voljo in najvišje veličanstvo, kateremu se v duhu darujem in žrtvujem, da bi mu bila vekomaj udana, pokorna in zvesta stvar, česar odsihdob nočem ni preklicati ni se kesati.

Toda oh! ko bi se mi zgodilo po navdajanju sovražnikovem ali po kaki človeški slabosti, da bi v katerikoli reči nasproti ravnala temu svojemu sklepu in posvečevanju, že sedaj zatrdim in sklenem, da bom s pomočjo sv. Duha takoj vstala, ko bom zapazila kaj tacega, in spet se povrnila k usmiljenju božjemu brez vsacega obotavljanja in odlašanja. *To je moja volja, moja misel, moj nepremenljivi in nepreklicljivi sklep*, ki ga brez izjemka in pridržka storim in po-

trdim v sveti pričujočnosti svojega Boga, pred očmi zmagoslavne cerkve in pred obličjem vojskujoče cerkve, svoje matere, ki sliši to mojo odločbo po osebi onega, kateri me kot njen služabnik posluša v tem dejanju. Blagovoli, o moj večni, vsemogočni in vsedobrotni Bog Oče, Sin in sveti Duh, v meni potrditi ta sklep, in kot sladko dišavo vzprejeti to mojo srčno in notranjo daritev! In kakor si mi blagovolil dati navdihnenje in voljo, da naj storim, daj mi tudi potrebno moč in milost, da dovršim. O moj Bog! ti si moj Bog, Bog mojega srca, Bog moje duše, Bog mojega duha; tako te spoznam in molim sedaj in vekomaj. Živi naj Jezus!

XXI. Poglavje.

Dovršenje tega prvega čiščenja.

To zagotovilo končavši, bodi pazljiva in odpri ušesa svojega srca, da slišiš v duhu besede tvoje odveze, katero bode sam Zveličar tvoje duše sedeč

na tronu svojega usmiljenja gori v nebesih izrekel pred vsemi angelji in svetniki ravno tisti trenutek, ko te bodo v njegovem imenu mašnik odvezali tukaj na zemlji. Tako se bode vsa ta množica blaženih razveselila tvoje sreče in zapela duhovno pesem z neizrekljivo radostjo in vsi bodo dali poljub miru in bratovske ljubezni tvojemu srcu, ki je zopet v milosti in posvečeno!

O Bog! Filoteja, kako čudovita zaveza je to, ko ti storiš pogodbo z njegovim božjim veličanstvom; ti mu sebe daruješ in dobiš njega pa tudi sebe za večno življenje. Sedaj ti ni nič več drugega storiti, kakor vsedi se, vzemi pero v roko in radovoljno podpiši svoje zagotovilo, potlej pa pojdi k altarju, kjer bo Bog vzajemno podpisal in zapečatil tvojo odvezo in svojo obljubo večnega raja; samega sebe bo v svojem zakramentu (sv. rešnjega Telesa) kakor posvečen pečat dejal na tvoje prenovljeno srce. Tako bode, zdi se mi, Filoteja, tvoja duša očiščena greha in vsake ljubezni do greha. Toda ker ta ljubezen

do greha zopet lahko nastane v duši zaradi naše slabosti in poželjivosti, katero je mogoče zatirati, a ne zatreti (umoriti), dokler živimo tukaj na zemlji, dam ti nasvetov, kateri te bodo, ako jih prav rabiš, v prihodnje varovali greha in vse ljubezni do njega, da ne more nikdar več imeti prostora v tvojem srcu. Ker pa ravno ti nasveti vodijo k popolnejšemu čiščenju, hočem ti še, predno ti jih dam, povedati kaj o tej višji čistosti, do katere te želim privedi.

XXII. Poglavje.

*Da se moramo očistiti nagnenja do
odpustljivih grehov.*

Kolikor bolj se dan svetli, tem razločnije vidimo v zrkalu pege in madeže svojega obraza; enako vidimo tem natančnejše in jasnejše grehe, nagnenja in nepopolnosti, katere nas morejo zadrževati, da ne dosežemo prave popolnosti, čim bolj notranja luč sv. Duha razsvetljuje našo vest.

In ravno ta luč, ki nam kaže te napake in pregreške, ogreva nas tudi, da se jih želimo očistiti in znebiti.

Draga Filoteja, poleg smrtnih grehov in nagnenja do smrtnih grehov, katerih si se očistila po prej odkazanih vajah, našla boš toraj, da imaš v svojem srcu še mnogo nagnenja in ljubezni do odpustljivih grehov. Tega ne pravim, da boš našla malih grehov; marveč pravim, da boš našla ljubezen in nagnenje do njih. Med tem dvojim je pa velik razloček, kajti nikdar ne moremo biti popolnoma čisti vseh malih grehov, vsaj dolgo ostati ne v tej čistosti; *vendar brez vse ljubezni do odpustljivih grehov moremo biti*. Zares, kaj družega je, zlagati se enkrat ali dvakrat v šali, v kaki nevažni reči, in kaj družega veselje imeti do laži in udan biti takemu grehu.

Za sedaj pravim, da je treba svojo dušo očistiti vsega nagnenja, ki ga ima do odpustljivih grehov; to se pravi, *nikakor ne smemo prostovoljno gojiti želje, da bi katerikoli mali greh še nadaljevali ali v njem ostali*. Kajti bila bi tudi

prevelika zanikarnost, ko bi vedoma in nalašč hoteli na vesti imeti kaj Bogu tako zopernega, kakor je volja, njemu ne dopasti. Odpustljivi greh, naj bo še tako majhen, je Bogu zoperen; četudi ga ne sovraži tako zelo, da bi nas hotel zaradi tega zavreči ali pogubiti. Če mu je pa odpustljivi greh zoperen, toraj volja in ljubezen, ki jo ima kdo do odpustljivega greha, ni nič družega, kakor odločitev, da se hoče zameriti božjemu veličanstvu. Ali je pa mogoče da bi kaka dobra duša hotela ne le zameriti se svojemu Bogu, marveč celo veselje imeti nad tem, če mu je zoperna?

Tako nagnenje, o Filoteja, je ravno tako nasprotno pobožnosti, kakor je nagnenje do smrtnega greha nasprotno ljubezni; slabi dušne moči, zadržuje božje tolažbe, odpira vrata skušnjavam in če tudi ne umori duše, vendar jo pripravi po njem v prav hudo bolezen. Poginjajoče muhe, pravi Modri, uničijo in spridijo prijetnost mazila; hoče reči, da muhe, katere ne ostanejo na mazilu, marveč ga ližejo le memogredé, spridijo le toliko mazila,

kolikor ga odnesó, drugo pa ostane ne-
oškodovano; če pa ostanejo v dišavi, ji
odvzamejo ceno in jo ognjusijo. Ravno tako
odpušljivi grehi duše ne oškodujejo hudo,
če le pridejo in se ne mudijo dolgo v
nji; toda če grehi ostanejo v duši vsled
nagnenja, ki je ima do njih, gotovo vničijo
prijetnost dišave, t. j. sveto pobožnost.

Pajki ne moré čebel, toda pridijo jim
med in zapredejo s svojimi mrežami sa-
tovje, tako da čebelice ne morejo vršiti
svojega dela; to pa le, če se v panju
nastanijo. Tako odpušljivi greh ne umori
naše duše, pa vendar spridi pobožnost
in po slabih navadah in nagnenjih tako
zelo zadržuje dušne moči, da ne more
več vršiti *tiste urne ljubežni, ki se zove*
pobožnost. To pa le tedaj, kadar odpuš-
ljivi greh ostane v naši vesti po nag-
nenju, katero imamo do njega. Malen-
kost je to, o Filoteja, če izrečemo kako
malo laž, če smo kaj malega neredni v
besedah, v delih, pogledih, v oblačilih,
lepotičju . . ; vendar le tedaj, ako te
dušne pajke takoj, ko so prišli v našo
vest, zopet izženemo in odstranimo, kakor

delajo čebele s pravimi pajki. Ako jim pa dovolimo, da se naselijo v naših srcih, in ne le samo to, marveč imamo še voljo jih pridržavati in množiti, kmalu bomo videli, da je uničen naš med in čebelni panj naše vesti okužen in ognjušen. Pa še enkrat rečem, je li pač možno (verjetno), da bi bilo blagi duši vseč, če ni svojemu Bogu vseč, da bi bila rada Bogu zoperna, in da bi hotela hoteti to, kar vé, da mu je neprijetno?

XXIII. Poglavje.

Da se moramo očistiti nagnenja do nepotrebnih in nevarnih rečij.

Igre, plesi (bali), pojedine, lišp, glediške igre *v svojem bistvu* niso kar nič hudega, marveč take reči, ki se lahko izvršujejo prav in napačno; vendar so te-le reči nevarne, in nagnenje imeti do njih, to je še nevarnejše. Rečem ti toraj, Filoteja, četudi je dovoljeno igrati, plesati, lišpati se, poslušati poštene igre, vdeleževati se poječin, — *vendar nagnenje imeti do*

tega, je pobožnosti nasprotno ter silno škodljivo in nevarno. Ni napak, tako delati, pač pa nagnenje imeti do takih rečij. Škoda je, na njivo svojega srca sejati tako prazno in nespametno nagnenje; to jemlje prostor dobrim vtiskom in brani, da se moč naše duše ne uporablja za dobra nagnenja.

Tako se nekdanji Nazarejci niso le državali vsega, kar vpijani, marveč tudi grozdja, zrelega in nezrelega; pa ne zato, ker zrelo ali nezrelo grozdje vpijani, marveč, ker je bilo nevarno, da bi z zobanjem nezrelega grozdja ne zbudili želje po zrelem grozdju, in zobaje zrelo grozdje ne povzročili slasti do mošta ali vina. Torej ne pravim, da bi se ne mogli posluževati teh nevarnih rečij; vendar pa rečem, da *ne moremo nikdar imeti srca zanje, ne da bi bila ob tem prižadeta pobožnost.* Ako so se jeleni preveč odebelili, popustijo pašo in se odstranijo v svoje grmovje, ker vedó, da jih debelost tako obtežuje, da bi ne mogli teči, ko bi bili slučajno napadeni. Ako se človekovo srce obloži s takimi neko-

ristnimi, nepotrebni in nevarnimi nagnenji, tedaj brez dvombe ne more hitro, lahko in veselo tekati za svojim Bogom, *kar je pravi namen pobožnosti*. Otročiči se ogrevajo in pehajo za metulji; nihče jim ne zameri tega, ker so otroci. Ali pa mar ni smešno in marveč obžalovanja vredno, ako vidimo odrasle ljudi, da se zavzemajo in ogrevajo za take ne vredne malenkosti, kakor sem jih imenoval, katere niso le nekoristne, marveč nas tudi stavijo v nevarnost, da pridemo iz pravega reda, ako se jim prepustimo? Zato ti rečem, draga mi Filoteja, da se moramo očistiti takih nagnenj in, čeravno dejanja sama niso vselej nasprotna pobožnosti, vendar so ji vedno *škodljiva grešna nagnenja*.

XXIV. Poglavlje.

Da se moramo očistiti tudi slabostij.

Imamo še, Filoteja, neka natorna nagnenja, katera niso prav za prav grehi, ne smrtni, ne odpustljivi, ker ne prihajajo

iz naših posamnih grehov, marveč se imenujejo le *nepopolnosti* in njih dejanja so *napake* ali *slabosti*. Sv. Jeronim, n. pr., pripoveduje, da je bila sveta Pavla močno nagnena k žalosti in otožnosti, tako da je bila ob smrti svojih otrok in svojega moža vselej v nevarnosti, da bi ne umrla same žalosti. To je bila nepopolnost in nikar greh, *ker ji je bilo neljubo in zoper njeno voljo*. Nekateri ljudje so po svoji naravi lahkomiselnji, drugi osörnji, drugi težko pritrđijo mislim drugih ljudij; drugi so nagneni k nevolji, drugi k jezi, drugi k ljubezni; sploh je le malo oseb, pri katerih bi ne mogli opaziti kake take nepopolnosti. Čeravno so pa take slabosti vsakemu kakor lastne in prirojene, dajo se vendar s skrbljivostjo in z nasprotnim nagnenjem popraviti in krotiti, in celó znebiti in očistiti se jih je možno; in rečem ti, Filoteja, da se to mora zgoditi.

Znašli so pomoček, da spremenijo mandeljnova drevesa tako, da rodijo mesto grenkih sladke mandeljne; ako jih namreč prevrtajo pri korenini, da jim sok izteče.

Zakaj bi pa mi ne mogli odpraviti iz sebe napačnih nagnenj, da se poboljšamo? Nikdo ni tako dobre narave, da bi se ne mogel spriditi po grešnih navadah; nihče nima tako uporne narave, da bi je najprej z božjo milostjo in potlej s pridnostjo in trdom ne mogel ukrotiti in premagati.

Sedaj ti hočem podati nauke in pokazati vaje, s katerimi boš mogla svojo dušo očistiti nevarnih nagnenj, nepopolnostij in vsega dopadenja odpustljivih grehov. In tako si boš svojo vest čim dalje bolj zavarovala pred vsakim smrtnim grehom. Bog ti daj milost, da dobro izvršuješ te vaje.

Drugi del.

Razni nauki, po katerih se duša povzdigne k Bogu z pobožno molitvijo in zakramenti.

I. Poglavje.

O potrebnosti molitve.

1. Ker molitev razsvetljuje naš razum z božjo svitlobo in lučjo ter našo voljo ogreva z gorkoto nebeške ljubezni, *zato pač ni nobene reči, katera bi takó želó odstranjala iz našega razuma nevednost in iz naše volje napačno nagnenje.* To je blagoslovljena voda, katera s svojim porošenjem spravlja v zelenje in cvet rastline naših dobrih željá, izpira nepopolnosti iz naših duš in izsuša strasti v naših srcih.

2. Pa posebno ti priporočam *notranjo in srčno molitev ter osobito tako, ki*

se peča z življenjem in trpljenjem našega Gospoda Jezusa Kristusa. Ako ga velikokrat ogleduješ v premišljevanju, napolnjena bo ž njim vsa tvoja duša, naučila se boš njegovega vedenja in uravnavala svoja dela po vzgledu njegovih. On je *luč sveta*; po njem in zanj se moramo bistriti in razsvetljevati. To je drevo poželenja, v čigar senci se moramo krepčati. To je *živi studenec Jakobov* za očiščevanje vseh naših madežev. Kakor se otroci naučé matrine govorice s tem, da poslušajo svoje matere in govore ž njimi, naučili se bomo tudi mi s pomočjo njegove milosti tako govoriti, delati in hoteti, kakor on, če bomo v premišljevanju ostajali blizu Zveličarja in opazovali njegove besede, njegova dela in njegova nagnenja. Tega se je treba poprijeti, Filoteja; in verjemi mi, *le skož ta vrata moremo iti k Bogu Očetu*; zakaj kakor bi nam steklo v zrcalu ne moglo ničesar pokazati, ko bi ne bilo od zadaj zadelano s cinom ali svincem, tako bi tudi božanstva ne mogli tukaj na zemlji prav premišljevati, ko bi ne bilo združeno s sve-

tim človeštvom Zveličarjevim. čigar življenje in smrt je najprimernejši, najljubeznivejši, najslajši in najkoristnejši predmet, ki si ga moremo izvoliti za navadno premišljevanje. Zveličar se ne imenuje zastonj kruh, ki je prišel iz nebes; zakaj kakor se mora kruh jesti pri vsevrstnih mesninah, *moramo tudi Zveličarja premišljevati, ogledovati in iskati v vseh svojih molitvah in dejanjih...*

3. Obračaj v premišljevanje vsak dan po eno uro pred kosilom; in če je možno takoj zjutraj, ker je tvoj duh manj izbegan in bolj čil po nočnem počitku. Pa tudi več ne porablaj v to nego eno uro, ako ti tvoj duhovni oče posebej ne ukažejo.

4. Ako moreš opraviti to vajo v cerkvi, in če je v nji dovolj mirno, bo to zate kaj lahko in prilično, ker ti ne bo mogel nihče po pravici braniti, da bi ne ostajala po eno uro v cerkvi, ne oče, ne mati, ne žena, ne mož, ne kdorkoli drug. Doma bi si pa mogla težko obljubiti, da najdeš eno uro tako prosto, ako si kakorkoli odvisna.

5. Začenjaj vsako molitev, bodisi no-tranjo ali ustno, s pričujočnostjo Božjo. *Drži se tega pravila brez izjeme* in v kratkem času boš videla, koliko ti bo koristilo.

6. Slušaj me in moli svoj *Oče naš*, *češčena marijo* in *vero* v latinskem jeziku; pa uči se tudi v materinem jeziku prav razumevati posamezne besede, zato da boš, četudi jih izgovarjaš v skupnem cerkvenem jeziku, vendar mogla okušati prečudni in presladki pomen teh svetih molitev, katere je treba moliti tako, da se ob njihovem pomenu globoko zamisliš in vzbujaš svoja čustva, ne *da bi jih veliko obmolila*, marveč da se učiš *pri-srčno* moliti to, kar moliš, zakaj en sam očenaš, ki ga zmoliš z občutkom, velja več, kakor če bi jih mnogo molila naglo in površno.

7. Rožni venec je jako koristna molitev, če jo le znaš moliti, kakor treba; v ta namen si preskrbi katero izmed malih knjižic, ki učé, kako ga je treba moliti. Dobro je tudi, moliti litanije našega Zveličarja, Matere božje in vseh

svetnikov, ter vse druge ustne molitve, katere so v odobrenih molitvenikih. Vendar pa, če imaš le *dar notranje molitve*, imej zanjo vselej *prvi prostor* in sicer takó, da si ni treba kar nič skrbi delati, ko bi poleg premišljevanja, ali zaradi pre mnogih opravil ali iz kakega drugega vzroka ne mogla opraviti ustne molitve; zadovolji se s tem, da moliš pred premišljevanjem ali potlej le samo „Gospodovo molitev, česčenamarijo in apostolsko vero.“

8. Ako takrat, ko opravljaš *ustno molitev*, tvoje srce mika in vabi *znotranja ali srčna molitev*, nič se ne obotavlja preiti k premišljevanju; pa pusti, da se tvoj duh mirno preseli od te strani, in naj te nikar nič ne skrbi, če še nisi končala ustnih molitev, katere si si bila namenila; zakaj premišljevanje, ki je boš opravila mesto njih, je bolj všeč Bogu in koristnejše za tvojo dušo; izvzamem cerkveni oficij (duhovne ure), ako si ga dolžna opravljati; zakaj v tem slučaju se mora izpolniti, kar je dolžnost.

9. Ko bi se primerilo, da bi ti pretekkel ves jutranji čas brez te svete vaje notranje molitve, bodisi zaradi preobilnih opravkov ali iz katerega drugega uzroka, kar moraš po svoji moči zabranjevati in skrbeti, da bi se ti nikoli ne pripetilo, — tedaj se potrudi, da nadomestiš to zamudo popoldne ob taki uri, ki je oddaljena od kosila, zakaj če bi storila to bolj zgodaj in predno je prebava precèj dovršena, bi te zelo nadlegovala dremotnost in tvojemu zdravju bi ne bilo hasno.

Ko bi pa ves dan ne mogla storiti tega, treba je popraviti to zgubo s tem, da pomnožiš hipne molitvice (vzdihljeje) ali da bereš kako bogoljubno knjigo ter si naložiš kako pokoro, ki naj zabrani posledice takega oproščenja; povrh tega stori trden sklep, da se nastopni dan zopet povrneš 7 pravi tir.

II. Poglavje.

Kratek navod k premišljevanju, in sicer najprej o pričujočnosti Božji, ki je prva točka priprave.

Morebiti pa, Filoteja, ne veš, kako je treba opraviti notranjo molitev; *zakaj to je reč, katero, žal, zna malo ljudi v našem času.* Zato ti tukaj podam priprost in kratek navod k temu; bolj obširno se lahko poučiš po čitanju lepih knjig, katerih je več spisanih o tem predmetu, in posebno, če se sama vadiš. Najprej ti povdarjam pripravo, katera ima dva dela; prvi je v tem, da se postaviš v pričujočnost Božjo, in drugi v tem, da Boga prosiš pomoči. Da si pred očuješ pričujočnost Božjo, ti podajem štiri glavne pomočke, katere lahko rabiš pri tem začetku.

Prvi je v tem, *da se živo in pazno zavedaš vsepričujočnosti Božje*, t. j., da je Bog v vsem in povsod, in da ga ni

kraja ne reči na tem svetu, kjer bi ne bil resnično pričujoč, tako da povsod, koder hodimo, kjer smo, najdemo Boga pričujočega, kakor ptice nahajajo zrak povsod, koder letajo. Vsakdo vé to resnico, pa vsak ni pazen, da bi se je zavedal. Slepci, ki ne vidijo navzočega kneza, se vendar vedejo spoštljivo, ako se jim naznani njegova navzočnost. Resnica pa je, da, ker ga ne vidijo, lahko pozabijo, da je navzoč; in če so to pozabili, še lažje zgubijo dostojnost in spoštovanje. Ah, Filoteja, mi ne vidimo Boga, ki nam je pričujoč, in čeravno nas vera spominja njegove pričujočnosti, vendar, ker ga ne vidimo z očmi, ga kaj gostokrat pozabimo in se tako vedemo, kakor da bi bil Bog prav daleč od nas; zakaj čeravno dobro vemo, da je navzoč pri vseh rečeh, vendar, ker ne mislimo na to, je vse eno, kakor da bi ne vedeli tega. Zato *moramo vselej pred molitvijo pozivati svojo dušo, naj pazljivo misli in pozornost obrača na to pričujočnost Božjo*. Tega se je živo za-

vedal David, ko je vskliknil: „Če se povzdignem v nebo, o moj Bog, si ti tam; če grem doli v pekel, si ti tukaj.“ In tako moramo umevati besede, katere je izrekel Jakob, ko je videl sveto lestev: „Oh, kako strašen je ta kraj! resnično Bog je tukaj, in jaz nisem vedel tega.“ Hoče reči, da ni mislil na to; zakaj to mu pač ni moglo biti neznano, da je Bog v vsem in povsod. Kadar se toraj, o Filoteja, odpravljáš k molitvi, reci iz vsega svojega srca in svojemu srcu: O moje srce, moje srce, Bog je res tukaj!

Drugi pomoček, postaviti se v to sveto pričujočnost, je v tem, da si misliš: Bog ni samo v tem kraju, kjer si ti, marveč je *prav posebej v tvojem srcu in v dnu tvojega duha*, katerega oživlja in krepí s svojo sveto navzočnostjo; tukaj je kakor srce tvojega srca, kakor duh tvojega duha. Zakaj kakor je duša, ki se razliva po vsem telesu, pričujoča po vseh delih in ima vendar svoj posebni sedež v srcu, tako Bog, ki je navzoč pri vseh rečeh, je še na poseben način pričujoč v našem srcu. In zato je David Boga

imenoval *Boga svojega srca* in sv. Pavel je rekel, da *v Bogu živimo, se gibljemo in smo*. Ako toraj prav prevdarjaš to resnico, boš v svojem srcu vzbudila veliko spoštovanje do Boga, kateri je v njem tako posebno pričujoč.

Tretji pomoček je v tem, da *se oziramo v mislih na našega Zveličarja*, kateri, po svoji človeški naravi, *gleda iz nebes* na ljudi vsega sveta, posebej pa na kristijane, ki so njegovi otroci, *in še prav posebno na one, ki molijo*, ter opazuje njih opravila in življenje. In to ni le samo domišljija, marveč prava resnica; zakaj če tudi mi ne vidimo njega, vendar on gleda od zgoraj na nas. Sveti Štefan ga je tako videl ob svojem mučeništvu; tudi smemo reči z nevesto (v visoki pesmi): *Glej, on stoji za našo steno, gleda skozi okna in zre skozi mrežo*.

Četrty način je v tem, da *se poslužujemo domišljije* ter si mislimo Zveličarja v njegovem presvetem človeštvu, kakor bi bil pred nami, enako kakor smo vjeni v mislih si predstavljati svoje pri-

jatelje ter pravimo: Zdi se mi, kakor da vidim tega in tega, ki dela to in ono, ali enako. Ko bi pa bilo pričujoče pre-sveto Rešnje Telo, tedaj bi pa bila ta pričujočnost resnična in ne samo v do-mišljiji, zakaj podoba kruha bi bila kakor neko zagrinjalo, izza katerega nas gleda in opazuje naš Gospod resnično pri-čujoč.

Rabi toraj eno izmed teh štirih sred-stev, da pred molitvijo (premišljevanjem) postaviš svojo dušo v pričujočnost Božjo. Ni pa treba, da bi hotela hkrati rabiti vse štiri pomočke, *marveč le enega vsa-kikrat* in sicer prav na kratko in pri-prosto.

III. Poglavje.

O prošnji, kot drugem delu priprav-ljanja.

Prošnja se opravi takole: ko se tvoja duša čuti v pričujočnosti Božji, *se glo-boko poniža v največjem počeščanju*, ker se spozna prenevredno, bivati pred tako

vzvišenim veličanstvom; ker pa vendar vé, da ista božja dobrota to hoče, *ga prosi milosti, da bi mu mogla prav služiti in častiti ga v tem premišljevanju.*

Ako hočeš, lahko porabiš kake kratke in vnete besede, kakor te-le Davidove: „Ne zavrzi me, o moj Bog, izpred svojega obličja, in ne odvzemi mi naklonenosti svojega svetega Duha; naj sveti tvoje obličje na tvojo služabnico in premišljevala bom tvoja čuda; daj mi razumnost, in premišljevala bom tvojo postavo in jo spolnjevala iz vsega svojega srca; tvoja služabnica sem, daj mi svojega duha“ ter druge enake besede. Tudi ti bo koristno, če pristaviš *prošnjo do svojega dobrega angelja in do svetih oseb, katere so v oni skrivnosti, katero boš premišljevala*; ako n. pr., premišljaš smrt našega Gospoda, lahko prosiš (pomoči) Mater božjo, sv. Janeza, Magdaleno, dobrega razbojnika, da se tudi tebi podelé notranja čustva, katera so se takrat njim vzbudila; in če premišljaš svojo smrt, lahko prosiš svojega dobrega an-

gelja, ki bo takrat navzoč, naj ti vdihne primernih mislij; in enako delaj pri drugih skrivnostih.

IV. Poglavje.

O poočitovanju skrivnosti, kot tretjem delu pripravljanja.

Po teh dveh navadnih delih pripravljanja je še tretji del, ki pa ni za vsakovrstno preišljevanje: ta del imenujejo nekateri „zgradbo kraja“ in drugi znotranjo nalogo.

To pa ni nič drugega, *kakor da podajemo svoji domišljiji vsebino skrivnosti, katero hočemo preišljevati, takó, kakor da bi se resnično in dejansko vršila v naši navzočnosti* (pred očmi). Če n. pr. hočeš preišljevati našega Gospoda na križu, misli si, kakor da si na gori Kalvariji in da gledaš vse to, kar se godi in govori na dan Kristusovega trpljenja; ali če hočeš (to je vse eno), misli si, da prav na tem kraju, kjer si, križajo našega Gospoda, tako kakor popisujejo evan-

gelisti. Ravno to ti rečem za slučaj, če pre-mišljuješ o smrti, kakor sem to opomnil pri „premišljevanju o smrti“, kakor tudi, če premišljuješ o peklu in vseh enakih skrivnostih, pri katerih je kaj vidnega in očitnega; zakaj pri drugih skrivnostih, o veličastvu božjem, o imenitnosti čednostij, o namenu, za kateri smo vstvarjeni, ki so nevidne reči, se ne kaže posluževati takega poočitovanja. Res je, da se more pač porabiti kaka *sličnost ali primera* v podporo premišljevanju; vendar take ni prav lahko dobiti, in jaz hočem s teboj obravnavati prav priprosto, tako, da se tvoj duh ne upeha močno pri takem iskanju. — S pomočjo kakega poočito-vanja (predstavljanja) *zapremo svojega duha v skrivnost, katero hočemo pre-mišljevati*, zato, da ne leta sem pa tje, prav tako, kakor zapró tička v gajbico, ali kakor privežejo kragulja na konopec, da sedi na roki. Nekateri bodo sicer rekli, da je boljše, kadar si predočujemo take skrivnosti, naj ostajamo kar pri misli, ki nam jo podaja vera in kakor jih vspre-jemljemo po duhu in umu, ali pa naj si

mislino, da se te reči snujejo v našem lastnem duhu; pa to je *prebistroumno za začetek*; in do tistega časa, da te Bog povzdigne višje, ti svetujem, Filoteja, da ostani v nizki dolini, katero ti kažem.

V. Poglavje.

O razmišljanju, kot drugem delu premišljevanja. "

Ko je domišljija opravila svoje delo, se prične delo umovanja, kar imenujemo *premišljevanje*, katero ni nič drugega nego *eno ali več razmišljanj (prevdarjanj) v ta namen, da vzbudimo svojo ljubezen do Boga in do božjih reči*. V tem se loči premišljevanje od učenja ter drugih mislij in razmišljanj. pri katerih ne nameravamo doseči čednosti ali ljubezni do Boga, marveč imamo druge vzroke in namene, n. pr. da bi postali učeni, ali o čem pisali ali se učeno razgovarjali. Ko si toraj, kakor sem rekel, svojega duha navezala na okrožje onega predmeta, ki ga hočeš premišljevat, ali

po poočitovanju, če je predmet očuten, ali le po vsebini, če je predmet nadčuten, potlej prični razmišljevati o njem tako, kakor vidiš popolnem zasnovane vzglede v premišljevanjih, katere sem ti že podal.*) Ako najde tvoj duh dovolj zanimanja, luči in sadu v katerem teh premišljevanj, *ostani pri tem in ne hiti dalje*. Delaj tako kakor čebele, ki ne zapustijo cvetke toliko časa, dokler dobivajo še kaj medú na nji, da si ga nabirajo. Če se ti pa ne posreči v enem premišljevanju dobiti, česar želiš, pojdi potem, ko si nekoliko pregledovala in poskušala, k drugemu; pa postopaj v tej reči čisto mirno in priprosto, brez pre nagljenja.

VI. Poglavje.

O čustvih in sklepih, kot tretjem delu premišljevanja.

Premišljevanje navdaja z blagimi čustvi našo voljo ali čustveni del naše duše,

*) Prvi del, str. 28—58.

kakor so n. pr. ljubezen do Boga in do bližnjega, želje po nebesih in večni slavi, gorečnost za zveličanje duš, posnemanje življenja našega Zveličarja, sočutje, strmenje, veselje, strah ozir razžaljenja Božjega, sodbe in pekla, sovražstvo greha, zaupanje v dobroto in usmiljenost božjo, sramovanje zaradi dosedanjega slabega življenja. In v teh čustvih naj se naš duh mudi in vztraja, kolikor le more . . .

Vendar ni treba, Filoteja, toliko se muditi ob teh splošnih čustvih, marveč spreminjaj jih v *posebne in posamne sklepe* za spokorjenje in poboljšanje. Prva beseda Jezusova na križu bo gotovo vzbudila v tvoji duši željo posnemanja, namreč, da želiš odpustiti svojim sovražnikom in jih ljubiti; pa rečem ti na to, da je vse malo vredno, če ne prideneš posebnega sklepa tako-le: toraj brž na delo, nič več se ne bom jezila zaradi onih žaljivih besedij, katere poreče zoper mene tisti ali tista, moj sosed ali moja soseda, moj hlapec ali moja dekla, tudi ne zaradi tistega zaničevanja, katero mi je prizadejal ta ali oni; obratno porečem

in storim mu to in to-le reč, da ga pridobim in pomirim; in enako pri drugih predmetih. Po tej poti, Filoteja, boš v kratkem času odpravila svoje napake, po samih čustvih bi jih pa pozno in ne lahko.

VII. Poglavje.

O koncu in duhovnem šopku.

Slednjič je treba premišljevanje končati s trojnim opravilom, katero je treba izvršiti s kar največjo ponižnostjo.

Prvo je *zahvala*, s katero zahvalimo Boga za čustva in sklepe, ki nam jih je naklonil, in za njegovo dobrotljivost in usmiljenost, ki smo jo našli v premišljevani skrivnosti. Drugo je *darovanje*, s katerim darujemo Bogu isto njegovo dobrotljivost in usmiljenost, smrt, kri in čednosti njegovega Sina s svojimi čustvi in sklepi vred. Tretja je *prošnja*, s katero Boga nujno prosimo, naj nam dodeli milosti in čednosti svojega Sina in naj dá blagoslov našim čustvom in sklepom,

da bi jih mogli zvesto spolnovati; potlej molimo tudi za cerkev, za svoje dušne pastirje, sorodnike, prijatelje in druge ter prosimo v ta namen priprošnjo Matere božje, angeljev in svetnikov. Nazadnje pa, sem opomnil, je treba moliti očenaš in češčenamarijo, ki je splošna in potrebna molitev vseh vernikov.

Vsemu temu sem dostavil, da si je treba natrgati mal šopek pobožnosti. Ljudje, ki so se sprehajali po lepem vrtu, ne odhajajo radi, da ne bi vzeli v roke štiri ali pet cvetic, da jih duhajo in hranijo čez dan; tako si moramo tudi mi potlej, ko je naš duh v preišljevanju prehodil kako skrivnost, odbrati eno ali dve ali tri točke (misli), katere se nam zdé bolj povšečne in primernejše našemu napredovanju, da se jih potlej po dnevu spominjamo in jih v duhu vonjamo. To pa se zgodi na tistem kraju, kjer smo opravili preišljevanje, tako da se potlej še nekoliko tam pomudimo ali na samem semtertja hodimo nekaj časa.

VIII. Poglavje.

Nekaj jako koristnih opominov o pre-mišljevanju.

Pred vsem je treba, Filoteja, da dokončavši premišljevanje *obdržiš sklepe in namere, za katere si se odločila, ter jih v dejanju spolnuješ ta dan.* To je veliki sad premišljevanja, brez katerega bi bilo prav velikrat ne le brez koristi, marveč škodljivo, ker čednosti, premišljevanje pa ne izvrševane, napihnejo včasih duha in pogum, ker si mislimo, da smo res taki, kakoršni smo se namenili in sklenili biti, kar je nedvomno resnično, ako so sklepi živi in trdni; taki pa niso, marveč prazni in nevarni, ako se ne izvršujejo. *Treba je toraj z vsemi pomočki se prizadevati, da jih izvršujemo, in v to iskati prilik malih in velikih.* Ako sem, n. pr. sklenil, da pridobim s krotkostjo srce tistih, ki me žalijo, bom ta dan iskal prilike, da jih srečam in prijateljsko pozdravim; in če jih ne morem srečati, da bom vsaj o njih dobro govoril in Boga prosil za nje.

Ob koncu te srčne molitve moraš paziti, *da se ne pretrese tvoje srce*, ker bi razlila dišavo, katero si vzprejela v molitvi. Hočem reči, da moraš, ako je mogoče, nekoliko molčati in svoje srce prav mirno polagoma od molitve obračati k opravkom in kar moč dolgo zadrževati mišljenje in čustva, ki si jih zajela v molitvi. Človek, ki bi „dobil“ v lepi porcelanasti posodi dragoceno tekočino, da naj bi jo nesel domov, hodil bi počasi in ne bi nič gledal na stran, marveč sedaj predsé v strahu, da bi se ne spodtaknil ob kakšen kamen ali ne storil napačne stopinje, sedaj na svojo posodo, da bi videl, ali ni nagnjena. Prav tako moraš delati tudi ti, ko si dovršila premišljevanje; nikar se takoj ne razmisli, marveč glej kar predsé. Ko bi, recimo, imela srečati koga, s katerim bi morala govoriti ali poslušati ga, tu bi ne bilo drugega pomočka, kakor udati se temu, toda tako, da paziš tudi na svoje srce, da se tekočina svete molitve razliva le kar najmenj možno.

Privaditi se moraš celo temu, da boš od molitve (premišljevanja) prehajala k vsakovrstnim opravilom, katera tvoj poklic in stan pravno in postavno zahteva od tebe, čeravno bi se zdela močno oddaljena od čustev, ki smo jih vsprejemali pri premišljevanju. Hočem reči, da zagovornik naj zna od molitve prestopiti k zagovorništvu, kupec h kupčiji, soproga k zakonskim dolžnostim in hišnim opravilom, s toliko pohlevnostjo in mirnostjo, da se vsled tega nič ne bega njegovo srce; zakaj ker je eno in drugo po božji volji, je treba v duhu ponižnosti in pobožnosti prestopati od enega do drugega.

Vedi tudi, da bode katerikrat tvoje čustvo takoj po pripravi vse splamtelo proti Bogu; takrat mu pusti prosto pot, ne da bi se hotela vezati na vodilo, katero sem ti podal; zakaj četudi mora v obče razmišljanje biti pred čustvi in sklepi, vendar, če ti sv. Duh dá čustvo pred razmišljanjem, ni se ti truditi z razmišljanjem, katero nima drugega namena kakor vzbujati čustva. V kratkem: *vselej, kadar se ti ponujajo čustva, jih*

moraš vsprejeti in jim napraviti prostor, naj že prihajajo pred vsem razmišljanjem ali potlej. Čeravno sem postavil čustva po vsem prevdarjanju, storil sem le zato, da bi boljše razložil dele premissljevanja; zakaj sicer je občno pravilo, da ni treba nikdar zadržavati čustev, marveč se jim vselej prepustiti, kadar se nudijo. Tega ne pravim samo gledé na druga čustva, marveč tudi v ozir zahvaljevanja, darovanja in prošnje, ki se morejo opraviti med premissljevanjem; zakaj le teh ravno tako ne smemo zadržavati kakor drugih čustev, čeravno jih je treba potlej, za sklep premissljevanju, zopet povzeti in ponoviti. Kar pa zadeva *sklepe, treba jih je obujati po čustvih in ob koncu vsega premissljevanja*, predno se zaključi; zato ker si predstavljamo posamezne in znane predmete, kateri bi nas pripravili v nevarnost, da se razmislimo, ako delamo sklepe že med čustvi.

Pri čustvih in sklepih je dobro, da se molitveno pogovarjamo, ter nagovorimo sedaj našega Zveličarja, sedaj angele in osebe, katere kažejo skrivnosti,

svetnike in same sebe, svoje srce, grešnike, in celó nečutne stvari, kakor vidimo, da so tako delali David v svojih psalmih in drugi svetniki v svojih premissljevanjih in molitvah.

IX. Poglavje.

O dušni suhoti pri premissljevanju.

Ako se ti primeri. Filoteja, da nimaš kar nič veselja in tolažbe pri premissljevanju, prosim te, *nikar se ne vznemirjaj*, marveč včasih odpri vrata *ustnim molitvam*, potoži sama o sebi Zveličarju, spoznaj svojo nevrednost, prosi ga, naj ti pomaga, poljubi njegovo podobo, če jo imaš, reci mu one Jakopove besede: „*Gospod, ne izpustim te, predno me nisi blagoslovil*“, ali one Kananejkinine: „*Da, Gospod, jaz sem sicer psiček, ali psički jedó drobtine z mize svojega Gospoda.*“

Drugikrat vzemi kako knjigo v roko in jo beri pazljivo, dokler se tvoj duh ne vzbudi in poživi v tebi. Vzpodbudi včasih svoje srce s kakim telesnim pre-

mikanjem in premenom zunanje pobožnosti, ponižaj se do tal, deni roke navskriž pred seboj, poljubi razpelo; to pa seveda le, če si v samotnem kraju. Ako pa po vsem tem še nisi utolažena, vendar ne daj se motiti, ko bi bila še tako velika tvoja suhota, *marveč vstrajaj in ostani v nekem pobožnem stanju pred Bogom*. Koliko je dvornikov, kateri prihajajo po stokrat na leto v sobo svojega kneza, čeprav nimajo upanja, da bi govorili z njim, marveč samo zato, da jih vidi in da mu spolnijo svojo dolžnost? Tako moramo mi, draga Filoteja, prihajati k sveti molitvi, že kar zato, da storimo svojo dolžnost in pokažemo svojo zvestobo. Ako blagovoli božje veličastvo nas nagovoriti in z nami občevati po svojih svetih navdihovanjih in notranjih tolažilnih, bode nam to brez dvoma velika čast in presladko veselje; ako pa Bog ne blagovoli nam storiti te milosti, in nas kar pusti, ne da bi govoril z nami, prav tako, kakor če bi nas ne videl in kakor da bi ne bili v njegovi pričujočnosti, vendar se ne smemo odstraniti,

marveč obratno, ostati moramo pred to najvišjo dobroto s pobožnim in mirnim čakanjem, in gotovo bo potlej milostno vsprejela našo potrpežljivost in opazila našo gorečnost in vztrajnost, tako, da v drugič, ko pridemo zopet pred Gospoda, nam bo skazal posebno ljubezen in se bo z nami pogovarjal po svojih tolažilnih ter nam dal občutiti prijetnost svete molitve. Ko bi pa ne storil tega, bodimo, Filoteja, zadovoljni, saj je že *to prevelika čast za nas, da smo pri njem in pred njegovim obličjem.*

X. Poglavje.

Zjutranja pobožnost.

Poleg te celotne in določene znotranje molitve in drugih ustnih molitev, katere moraš vsak dan opraviti, je še petero drugih krajših molitev, katere so nekak podaljšek, nekaki odrastki one velike molitve. Med temi je na prvem mestu ona, ki se opravi zjutraj kot splošna priprava za vsa dela vsega dneva. Opravljaj jo tako-le:

1. Iz globočine svojega srca počasti Boga in zahvali za milost, da te je ohranil preteklo noč; in ko bi bila storila kak greh, prosi ga odpuščanja.

2. Vedi, da ti je sedanji dan podarjen zato, da si v njem pridobiš prihodni dan večnosti; in trdno skleni, da hočeš iz tega namena prav porabiti ves dan.

3. Naprej premisli, katere dogodke, kakšna opravila in katere prilike utegne prinesiti ta dan, da bi Bogu služila, in katere skušnjave bi utegnile priti, da bi ga žalila ali z jezo, ali nečimernostjo ali s kako drugo nerednostjo; pa pripravi se s *svetim sklepom*, da boš uporabljala vse pomočke, kateri se ti utegnejo ponuditi, v službo božjo in napredovanje v svoji pobožnosti. Obratno se pa tudi pripravi, da boš dobro odstranjala, pobijala in premagovala vse, karkoli se utegne priplaziti zoper tvoje zveličanje in zoper slavo božjo. Pa še ne zadostuje, da tako sklepaš, marveč *treba, da pripravljáš pomočkov* v spolnitev svojega sklepa. Ako n. pr. že naprej vem, da bom imel kaj opraviti s človekom, kateri je strasten in nagle jeze,

ne bom le sklenil, da ga ne bom nič žalil, marveč pripravil si bom krotkih besedij, da si ga pridobim, ali obrnil se do koga, kateri ga more vzdržati pri dobri volji. Ako naprej vem, da bom mogel obiskati kakega bolnika, določil si bom uro, tolažila in pomočke, kakor so zanj. In tako še o drugih prilikah.

4. Ko si to storila, ponižaj se pred Bogom in spoznaj, da sama iz sebe ne moreš izvršiti ničesar, kar si si namenila, bodisi ogibati se hudega, bodisi izvrševati dobro. Potlej pa, kakor bi imela svoje srce v rokah, daruj ga z vsemi svojimi dobrimi namerami božjemu veličastvu, proseč ga, naj ga vzprejme v svoje varstvo, in naj ga podpira, da prav izvršuje svojo službo. Stôri pa tó s temi-le ali enakimi notranjimi besedami: „O Gospod, poglej to ubogo in usmiljenja vredno srce, katero je po tvoji dobroti dobilo več dobrih želj; toda ah! preslabotno — in prerevno je, da bi izvršilo to dobro, kar želi, če mu ti ne podeliš svojega nebeškega blagoslova, ki ga v ta namen prosim, o preljubeznivi Oče, po zasluženju trpljenja

tvojega Sina, v čigar čast posvetim ta dan in vse dni, kar mi jih bo še živeti. Prosi Mater božjo, svojega angelja variha in svetnike, naj ti pomagajo v to svrhu.

Toda vsa ta duhovna opravila se morajo vršiti *na kratko in živo*, če možno še predno greš iz sobe; to pa zato, da bo ta pobožnost vse, karkoli boš storila ves dan, porosila z blagoslovom božjim. *Toda prosim te, Filoteja, da nikar tega ne opuščaj nikdar!*

XI. Poglavje.

Večerna pobožnost in izpraševanje vesti.

Kakor pred telesnim kosilom preskrbiš svoji duši kosilo v premišljevanju, tako napravi tudi pred večerjo malo dušno večerjico ali vsaj pobožno pokrepčavo. Pridôbi si toraj pred večerjo nekoliko prostega časa ter klečé pred svojim Bogom zberi svojega duha vpričo Jezusa križanega (katerega si predočuješ s kratkim premislikom in notranjim pogledom),

zaneti zopet v svojem srcu ogenj zjutranjega premišljevanja po dvanajstotici živih vzdihljajev, poniževanj in srčnih vzletov proti božjemu Zveličarju svoje duše; ali pa ponavljaj one misli, katere so ti najbolj ugajale v zjutranjem premišljevanju; ali pa se navdušuj s kakim drugim novim predmetom, kakor ti je bolj povšečno.

Kar zadeva izpraševanje vesti, katero je treba vselej opraviti, predno gremo spat, vsakdo vé, kako se to izvede.

1. Zahvalimo se Bogu, da nas je ohranil pretekli dan.

2. Preiskujemo, kako smo se vedli vse ure po dnevu; in da to lažje storimo, premišljujmo, kje, s kom in pri kakšnih opravilih smo bili.

3. Ako najdemo, da smo storili kaj dobrega, zahvalimo Boga za to; ako smo pa obratno storili kaj slabega, v mislih, besedah ali delih, prosimo odpuščanja božje veličastvo s trdnim sklepom, da se bomo tega spovedali *o prvi priliki*, in se skrbno poboljšali.

4. Potem priporočimo božji previdnosti svoje telo, svojo dušo, cerkev, sorodnike, prijatelje; prosimo Mater božjo, angelja variha in svetnike, da naj čujejo nad nami in za nas. In z božjim blagoslovom gremo k počitku, ki nam ga je Bog blagohotno naklonil.

Te pobožnosti ne smemo nikoli pozabiti, kakor tudi zjutranje ne; zakaj z zjutranjo odpiraš svoja dušna okna Solncu pravice, z zvečerjo pa jih zapiraš peklenkim temam.

XII. Poglavje.

O duhovni samoti.

Tukaj želim, ljuba Filoteja, da zelo pazljivo poslušáš moj nasvet, zakaj v tem odstavku je eden najgotovejših pomočkov tvojega duhovnega napredka.

Spominjaj se med dnevom, kolikor največkrat moreš, pričujočnosti božje, po enem izmed štirih načinov, ki sem ti jih pokazal.* Glej na to, kaj Bog dela in

*) Str. 85.

kaj ti delaš: videla boš, da so njegove oči obrnjene proti tebi in te vedno gledajo z neizrečno ljubeznijo. O Bog, tako reci, zakaj se jaz ne oziram vedno nate, kakor se ti name? Zakaj ti, Gospod, misliš tolikrat name, in zakaj jaz tako malo mislim na te? Kje sva, o moja duša? Najino pravo mesto je Bog; pa kod se potikava?

Kakor imajo ptice gnezda po drevesih, da se umaknejo vanja, kadar je treba, in jeleni svoje grmovje in gošče, kamor se skrivajo in zavarujejo, da se hladijo v poletni senci; tako, Filoteja, *si morajo tudi naša srca odbrati in izvoliti vsak dan kak tak prostor*, ali na gori Kalvariji, ali v ranah našega Zveličarja ali na kakem drugem kraju blizo njega, da si tam poiščejo zavetja ob vsakovrstni priliki, ter se tukaj odpočivajo in okrepcavajo med svetnimi opravili, in da so tukaj kakor v neki trdnjavi ter se branijo zoper skušnjave. Srečna duša, katera more v resnici reči svojemu Zveličarju: „*Ti si moje pribežališče, moja varna trdnjava, moja streha zoper dež in moja senca zoper vročino.*“

Zapomni si torej, Filoteja, da se vedno večkrat umikaš v samoto svojega srca, med tem, ko si telesno v pogovorih in opravilih; *in te dušne samote ti nikakor ne more zabranjevati množica onih, kateri so okrog tebe*, ker niso okrog tvojega srca, marveč okrog tvojega telesa, tako da je tvoje srce popolnoma samo v pričujočnosti Boga samega. Tako je ravnal kralj David med toliko opravili, ki jih je imel, kakor sam tisočkrat spričuje v svojih psalmih, kakor, če n. pr. pravi: „*O Gospod! in jaz sem zmiraj s teboj, vedno gledam svojega Boga pred seboj; k tebi sem povzdigoval svoje oči, o Bog, ki bivaš v nebesih; moje oči so zmiraj obrnjene v Boga.*“

Saj pa tudi naši pogovori navadno niso tako resni, da bi ne mogli sedaj pa sedaj odtrgati svojega srca in ga odvesti v to božjo samoto.

Sveti Katarini Sijenski sta oče in mati odzela kraj in čas za molitev in premišljevanje; pa naš Zveličar ji je dal misel, naj si napravi v svojem duhu malo srčno molitvenico, v katero bi se mogla med

svetnimi opravili v duhu zatekati in se prepuščati tej sveti dušni samoti. In potlej, če jo je svet nadlegoval, je to ni kar nič motilo; zato, rekla je večkrat, ker se je zapirala v svojo srčno sobico, kjer se je tolažila s svojim nebeškim Ženinom. Tudi odslej je svetovala svojim duhovnim hčeram, naj si napravijo v srcu izbico in stanujejo v nji.

Odpravljaj torej včasih svojega duha v znotranjost svojega srca, kjer se boš mogla, ločena od vseh ljudij, pristrčno pogovarjati o svoji duši s svojim Bogom, ter reči z Davidom: „*Čuval sem in bil kakor pelikan v puščavi, kakor sova v (podrtem) hramu in kakor samotni vrabec na strehi.*“ Prav po črkah nam kažejo te besede, da je ta veliki kralj nekaj ur obračal v to, da je v samoti premišljeval duhovne reči; v skrivnostnem pomenu pa nam kažejo trojno jako izvrstno samotnost, kakor tri puščavice, v katerih moremo opraviti svojo duhovno samoto posnemajoč našega Zveličarja, kateri je na gori Kalvariji postal samotni pelikan, ki s svojo krvjo oživlja svoje mrtve otro-

čiče. Ob svojem rojstvu, v zapuščenem hlevcu, je bil kakor sova v podrtem zidovju, ter je obžaloval in objokoval naše napake in grehe. Na dan svojega vnebohoda je bil kakor vrabec, ker se je odstranil in povzdignil v nebesa, ki so kakor streha sveta. In na vseh teh treh krajih moremo opravljati duhovno samoto v sredi šuma svetnih opravil. Blaženi Elzear, grof v Arijanu na južnem Francoskem, je bival več časa daleč od svoje pobožne in čiste žene Delfine, katera je nalašč poslala človeka do njega, da bi pozvedel, kako je njegovo zdravje. Dobila je odgovor: „Ljuba moja žena, meni je prav dobro; če me pa hočeš videti, išči me v stranski rani našega sladkega Jezusa, zakaj tukaj stanujem in tukaj me boš našla; drugod me boš iskala zastonj.“ Ta je bil krščanski vitez, ta!

XIII. Poglavje.

O vzdihljejih, hipnih molitvah in dobrih mislih.

Z Bogom hočemo biti v duhovni samoti, ker hrepenimo po njem; hrepe-

nimo pa po njem, da bi bili pri njem v duhovni samoti; *hrepenenje po Bogu in duhovna samota se podpirata med seboj*, in oboje prihaja in se rodi iz dobrih mislij.

Vzbujaj *prav pogosto* hrepenenje po Bogu, Filoteja, s kratkimi pa ognjevitimi vzdihljeji svojega srca; občuduj njegovo lepoto, kliči ga na pomoč, vrzi se v duhu pred Križ, moli njegovo dobroto, poprašuj ga večkrat o svojem zveličanju, daruj mu tisočkrat na dan svojo dušo, obračaj svoje dušne oči na njegovo ljubeznivost, primi ga za roko, kakor mal otrok svojega očeta, da naj te vodi; deni si ga na prsi kakor krasen šopek; postavi si ga kakor zastavo v svojo dušo; in obujaj tisočero raznih čustev svojega srca, da se navdajaš z ljubeznijo božjo in se vnemaš za veliko in prisrčno ljubezen do tega božjega Ženina.

Tako se opravljajo hipne (strelne) molitve, katere veliki sv. Avguštin tako zelo priporoča pobožni gospej Probi. Filoteja! ako naša duša zelo prijateljsko in prisrčno občuje z Bogom, bode vsa

napolnjena z dišavami njegovih popolnostij. In če se tako opravlja ta vaja, ni kar nič težka, zakaj dá se vpletati med vse naše opravke in dela, ne da bi jih kaj zadrževala, ker se pri tem, bodisi po duhovni samoti ali srčnih vzdihljejih, le malo in na kratko odstranjamo, *kar prav nič ne zadržuje, marveč še zelo pospešuje naše opravilo*. Romar, kateri popije nekoliko vina, da bi razveselil svoje srce in si okrepčal usta, ne pretrga zato svojega potovanja, če se tudi nekoliko ustavi, marveč dobi moč, da hitreje in lažje dovrši svojo pot, ker postoji le zato, da bi še bolje hodil.

Mnogi so nabrali veliko zbirko ustnih vzdihljejev, ki so zares jako koristni; vendar *se po mojem mnenju ne navežuj na nikakoršne posebne besede*, marveč izrekuj s srcem ali ustmi take, ki ti jih bo ljubezen *hipoma* ponudila; zakaj preskrbela ti jih bo toliko, kolikor boš hotela. Vendar je res, da imajo gotove besede posebno moč zadovoljiti srce ob taki priliki, kakor so goreči vzdihljeji, tako gosto nasejani po Davidovih psalmih,

raznotero klicanje Jezusovega imena, izrazi ljubezni iz Visoke pesmi. Tudi duhovne pesmi služijo v isti namen, če se le pazljivo pojejo.

Kakor oni, kateri imajo kako človeško in naravno ljubezen, skoro vedno obračajo svoje misli na ljubljeno reč, njih usta so polna njene hvale, v odsotnosti ne izpustijo nobene prilike, da bi po pismih ne kazali svoje naklonjenosti in skoro ne dobé drevesa, da bi na njega skorjo ne napisali imena tega, kar ljubijo; jednako tisti, kateri ljubijo Boga, ne morejo prenehati, nanj misliti, po njem hrepeneti in vzdihovati ter govoriti o njem, in ko bi bilo mogoče, bi hoteli najsvetejše ime Jezusovo napisati na prsi vseh ljudij vsega sveta.

K temu jih celo vabijo vse stvari in ni je reči, ki bi jim ne oznanovala slave preljubega Boga; in kakor pravi sveti Avguštin posnemajoč sv. Antona: „Vse, kar je na svetu, jim govori z nemo a vendar dovelj razumljivo govorico v prosep njihove ljubezni; vzbujajo jim vse reči dobre misli, iz katerih potlej

vzhaja premnogo vzletov in vzdihljejev proti Bogu. Čuj nekoliko vzgledov. Sveti Gregorij, Nacijanški škof, kakor je sam pripovedoval svojemu ljudstvu, se je nekoč sprehajal ob morskem obrežju in gledal, kako so se valovi približevali bregu, tu popuščali školjke in polžke, rastlinska stebila, male ostrige in jednako drobnjav, ki jih je morje izmetavalo, ali kakor imajo navado reči, pljuvalo na breg; potlej so prihajali drugi valovi, in nekaj teh rečij odjemali in požirali, skale na okrog pa so ostale trdne in nepremakljive, čeravno so se vode divje zaletavale vanje. O tem je izustil tó-le lepo misel, da se slabotni ljudje kakor školjke, polžki in bilke, dajo zanašati, sedaj od žalosti, sedaj od tolažbe, kakor hočejo valčki in valovi sreče, da pa veliki junaki ostanejo trdni in nepremakljivi ob vsakem viharju. In iz te misli si je vzbudil te-le Davidove vzdihljeje: „*O Gospod! pomagaj mi, ker vodé so pritekale do moje duše; o Gospod, reši me iz globočine vodá; prišel sem v globočino morja in vihar me je pogrežnil.*“ Zakaj takrat je bil

hudo potrto zaradi nesrečnega napada, ki ga je bil pričel Maksim zoper njegovo škofijo. — Sv. Fulgencij, škof v Ruspu, je bil pri občnem zboru rimskega plemeništva, kjer je imel nagovor Teodorik, gotski kralj, in ko je videl blišč toliko gospodov, ki so bili razvrščeni po imenitnosti svojega dostojanstva, je rekel: „O Bog, kako mora biti lep nebeški Jeruzalem, ker se vidi v tolikem blesku pozemeljski Rim! In če se na tem svetu morejo pokazati v toliki bliščobi oni, kateri ljubijo nečimernost, kolika slava mora biti prihranjena na onem svetu tem, kateri premišljujejo resnico!“ — O svetem Anzemu, kanterberiskem škofu (čigar rojstvo je močno poslavilo naše gore) se pripoveduje, da je bil čudovit v tej vaji pobožnih mislij. Zajček, katerega so preganjali psi, je pritekel pod konja tega svetega prelata, ki je takrat ravno potoval, kakor v zavetje v očitni smrtni nevarnosti. Psi so lajali vse naokrog, pa si niso upali kratiti zavetja, katero je našel njih plen. Čuden je bil zares ta prizor, ki je spravil v smeh vse spremstvo; ve-

liki Anzelm pa je jokaje in vzdihovaje rekel: „Oh, vi se smejete, ali uboga žival se ne smeje; enako čakajo sovražniki dušo, ki je bila preganjana in po raznih zvijačah zapeljana v raznovrstne grehe, da bi jo ob smrtni stiski oropali in požrli, duša pa, vsa preplašena, išče povsod pomoči in zavetja; če ga pa ne dobi, se njeni sovražniki norčujejo in smejejo.“ To je rekel in zdihovaje odhajal. — Konstantin Veliki je pisal častno pismo svetemu Antonu; radi tega so se zelo čudili redovniki, kateri so bili okrog njega. On pa jim je rekel: „Kaj se čudite, če kralj piše človeku? Čudite se veliko bolj temu, da je večni Bog umrljivim ljudem pisal svojo postavo, in da je celo ž njimi ustno govoril po svojem Sinu.“ — Ko je sv. Frančišek Asiški videl ovco samo med kozami, rekel je svojim tovarišem: „Glejte, kako je ta uboga ovčica krotka med kozami; tako krotko in ponižno je kdaj naš Gospod hodil med farizejci.“ In ko je drugikrat videl, kako je prešič trgal malo jagnjiče, je jokaje rekel: „Oj, malo jagnjiče! Kako

živo mi predočuješ smrt mojega Zveličarja!“

Oni veliki mož našega časa, sveti Frančišek Borgija, je še kot Gandijski vojvoda hodil na lov in obujal tisočero pobožnih mislij. „Čudil sem se, tako je pozneje pravil sam, kako sokoli prihajajo na roko, si dajo zakriti oči in privezati se na kol, ljudje pa se tako protivijo božjemu glasu.“ — Veliki sv. Bazilij je rekel, da vrtnica med trnjem tako-le uči ljudi: „Kar je najprijetnejšega na tem svetu, o človek, je namešano z žalostjo; tu ni nič čistega. Kesanje je vedno pridruženo veselju, skrb bogastvu, zaničevanje časti, stroški slavnostim, omrza veselicam in bolezen zdravju. Lepa cvetlica je vrtnica, pravi isti svetnik, pa navdaja me z veliko žalostjo, ker me spominja mojega greha, zaradi katerega je bila zemlja prekleta, da mora nositi trnje.“ — Ko je neka pobožna duša gledala v potok in v njem videla nebo z zvezdami prav jasne noči, je rekla: „O moj Bog, te-le zvezde bodo pod mojimi nogami, kadar mi boš dal bivališče v svojih šatorih. In kakor se

kažejo zvezde na zemlji (v potoku),
jednako se kažejo ljudje v nebesih v
živem studencu božje ljubezni.“ — Nekdo
drug pa, ko je videl, kako se voda v
reki dalje pomika, je vskliknil: „Moja
duša ne bo nikoli mirovala, dokler se ne
zlije v morje božanstva, ki je njen za-
četek.“ — In ko je sveta „Frančiška
ogledovala prijazen potoček, poleg ka-
terega je bila pokleknila, da bi molila,
se je zamaknila in večkrat prav tiho po-
navljala te-le besede: „Milost mojega
Boga teče enako rahlo in prijetno, kakor
ta-le mali potoček.“ — Nekdo drugi je
videl drevesa v cvetju, pa je vzdihnil:
„Zakaj sem jaz sam brez cvetja v vrtu
sv. cerkve?“ — Drugi je ob pogledu malih
piščet pod perutmi koklje, rekel: „O
Gospod, ohrani nas v senci svojih perut!“
— Drugi je rekel, ko je ogledoval solnč-
nico: „Kdaj se bo zgodilo, o Bog, da se
bo moja duša obračala, kamor jo vleče
tvoja volja?“, in ko je gledal cvetice ma-
čehe, ki so lepe za oko, pa brez vonjave,
je rekel: „Glej, take-le so moje misli;
lepe po besedi, a brez vspeha in dejanja.“

Vidiš, ljuba Filoteja, kako se dobre misli in sveti vzdihljeji vzbujejo pri vsem, kar se kaže v raznovrstnosti tega minljivega življenja. Gorjé onim, kateri odvrčajo stvari od njih Stvarnika, da jih obračajo v greh; blagor onim, kateri obračajo stvari v slavo njih Stvarnika in njih nečimernosti uporabljajo v čast resnici. „Resnično“, pravi sv. Gregorij Nacijančan, „navado imamo, vse reči obračati v svojo dušno korist.“ Beri nagrobni govor, ki ga je zložil sv. Jeronim sv. Pavli; zakaj lepo je opazovati, kako je ves obsejan s svetimi vzdihljeji in mislimi, katere je obujala ob raznih dogodkih.

V tej vaji duhovne samote in hipnih molitev obstoji veliko delo pobožnosti; nadomestovati more vse druge molitve; sama pa se ne more nadomestiti in popraviti z nobenim drugim pomočkom. Brez nje ni mogoče lepo premišljevalno življenje in bi bilo le slabo delavno življenje; brez nje je počitek le postopanje in delo le obteženje. Zato te nujno prosim, poprimi se tega z vsem srcem, in ne popusti nikdar.

XIV. poglavje.

O presveti maši, in kako se je je treba vdeleževati.

Nič ti še nisem govoril o *solncu dušnih vaj*, o presveti, posvečeni in veličastni daritvi in zakramentu svete maše, *ki je središče krščanske vere, srce pobožnosti, duša bogoljubnosti, nedopovedljiva skrivnost*, katera ima v sebi brezdnost božje ljubezni in po kateri se Bog dejansko z nami združuje, da nam veledušno deli svoje milosti in darove.

2. Premišljevanje (ali molitev), ki se združuje s to božjo daritvijo, ima neizrečno moč. Po nji dobiva duša preobilno nebeških milostij; ker njen Ženin jo tako navdaja z dušnimi dišavami in prijetnostmi, da je podobna stebru prijetnega dima, ki se vzdiguje iz dišav, mire, kadila in prahú vsevrstnih mazil, kakor je rečeno v Visoki pesmi.

3. *Skrbi, kolikor le moreš, za to, da pojdeš vsako jutro k sv. maši, da boš z mašnikom darovala za-se in za vso cerkev*

daritev svojega Zveličarja Bogu, njegovemu Očetu. Vedno je velika množica angeljev navzoča, pravi sv. Janez Krizostom, da časti to sveto skrivnost; in če se jim pridružimo z istim namenom, ni mogoče drugače, kakor da dobimo po taki družbi zelo ugodna priporočila; srca zmagoslavne in vojskujoče cerkve se pridružijo in sklenejo z Jezusom pri tem božjem opravilu, da bi ž njim, v njem in po njem razveselila Boga Očeta in nam popolnoma naklonila njegovo usmiljenje. Kolika sreča za dušo, če s svojimi čustvi pobožno sodeluje v dosego tako dragocene in zaželene dobrote!

4. *Če pa, zaradi kake hude ovire, ne moreš biti dejansko pričujoča, kadar se opravlja ta prevzvišena daritev, moraš pa vsaj tje nesti svoje srce, da boš v duhu pričujoča.* Ob katerikoli jutranji uri pojdi v duhu, če ne moreš drugače, v cerkev, združi svoj namen z namenom vseh kristijanov in na tem kraju, kjer si, delaj v duhu vse tako, kakor bi delala, ko bi bila v kaki cerkvi resnično pričujoča pri daritvi sv. maše.

5. Da boš ali resnično ali v duhu pri sv. maši tako, kakor se spodobi: 1. Od začetka pa da pride mašnik k oltarju, opravljaj ž njim pripravljanje, ki je v tem, da se postaviš v pričujočnost božjo, da spoznaš svojo nevrednost in prosiš odpuščenja svojih grehov. — 2. Od tedaj, ko je mašnik pristopil *do evangelija* premišluj priprosto in splošno prihod in življenje našega Gospoda na tem svetu. — 3. *Od evangelija do vere* premišluj učenje našega Zveličarja; zatrjuj, da hočeš živeti in umreti v veri in izpolnjevanju njegove svete besede in v družbi svete katoliške cerkve. — 4. *Od vere do očenaša* obračaj svoje srce k skrivnostim smrti in trpljenja našega Zveličarja, ki se dejansko in bistveno ponavljajo v tej sveti daritvi, katero z mašnikom in drugim ljudstvom daruj Bogu Očetu, naj bo njemu v čast in tebi v zveličanje. — 5. *Od očenaša do obhajila* skrbno obujaj v svojem srcu tisočero želja, da goreče hrepeniš, za vselej biti združena in zjedinjena z našim Zveličarjem v večni ljubezni. — 6. *Od obhajila do konca* za-

hvaljaj njegovo božje veličastvo za njegovo včlovečenje, življenje, smrt, trpljenje in za ljubezen, ki nam jo izkazuje v tej sveti daritvi; prosi ga pristrčno, da po tej daritvi naj bo vekomaj milostljiv tebi, tvojim sorodnikom, prijateljem in vsej cerkvi; ponižaj se iz vsega srca in vsprejmi pobožno božji blagoslov, ki ti ga podeli naš Gospod po svojem služabniku.

Ako pa hočeš med mašo opravljati svoje premišljevanje *o skrivnostih, katere nadaljuješ dan za dnevom*, ni treba, da bi se odvracala od premišljevanja in opravljala ta posamezna opravila; marveč zadostuje, da v začetku obrneš svoj namen v to, da hočeš moliti in darovati ta sveti dar s svojim premišljevanjem in svojo molitvijo, ker se v vsakem premišljevanju nahajajo prej omenjena opravila ali izrečno ali pa molčé po prvotnem namenu.

XV. poglavje.

Druge javne in skupne vaje.

Poleg tega, Filoteja, je treba ob nedeljah in praznikih biti pri duhovnih urah

in večernicah, kolikor dopuščajo okoliščine; zakaj ti dnevi so posvečeni Bogu in je treba take dni več storiti *nego navadne dni*. To ti bo vzbujalo mnogo sladkosti v pobožnosti, kakor je čutil sv. Avguštín, ki priča v svojem „Izpovedanju“, da se mu je srce tajalo v prijetnosti in oči plavale v solzah pobožnosti, ko je v pričetku svojega spreobrnjenja poslušal božji oficij (duhovne ure). In potlej (to naj povem enkrat za vselej) *prihaja vedno več koristi in tolažbe iz skupne cerkvene službe božje, kakor iz posameznih opravil*, ker je Bog tako odločil, da skupna pobožnost imej prednost pred vsakovrstno posameznostjo.

Pristopaj rada bratovščinam tistega kraja, kjer si, in posebej takim, katerih opravila prinašajo več sadu in vzpodbude; zakaj v vsem tem boš izkazovala neko pokorščino, ki je Bogu ljuba, ker četudi bratovščine niso *zapovedane*, so vendar *priporočene* po sv. cerkvi, katera deli udom odpustke in druge prednosti, da bi pokazala, kako želi, da bi se jih veliko pridruževalo. Pa tudi je vselej to delo posebne

ljubezni, ako sodelujemo z mnogimi in pomagamo drugim doseči njih dobre namene. In če bi se tudi moglo zgoditi, da bi opravljali ravno tako dobre vaje sami za-se, kakor skupno v bratovščinah, in da bi jih morda rajše opravljali posebej, vendar je Bog bolj počesčen, ako se pri svojih dobrih delih združujemo in sodelujemo s svojimi brati in bližnjiki.

Ravno to rečem o vsakovrstnih javnih molitvah in pobožnostih, h katerim moramo, kolikor le možno, prihajati s svojim dobrim zgledom v spodbudo bližnjiku in s svojo ljubeznijo v slavo božjo in prospeh skupnega namena.

XVI. poglavje.

Da je treba svetnike častiti in klicati na pomoč.

Ker nam Bog prav gostokrat pošilja navdihovanja po svojih angeljih, moramo tudi mi gostokrat nazaj pošiljati svoje vzdihljeje po istem posredovanju. Svete duše umrlih, katere so z angelji v rajju,

in kakor pravi naš Gospod, angeljem enake, izvršujejo tudi isti posel, da nas navdihujejo in za nas vzdihujejo po svojih svetih molitvah.

Ljuba Filoteja, *združujmo svoja srca s temi nebeškimi duhovi in zveličanimi dušami*; kakor se mali slavčki učijo peti pri velikih, enako bomo po svetem občevanju s svetniki veliko bolje znali moliti in peti božje hvalnice. *Pred obličjem tvojih angeljev, je rekel David, ti bom speval psalme.*

Časti, preslavljaj, spoštuj s posebno ljubeznijo češčeno in slavno devico Marijo, ki je mati našega najvišjega Očeta in toraj naša ljuba Mati. Zatekajmo se toraj k nji in, kakor mali otročiči, hitimo v njeno naročje s popolno zaupnostjo, vsak trenutek, ob vsaki priliki; kličimo to sladko Mater, prosimo njeno materino ljubezen in prizadevajmo se posnemati njene čednosti; imejmo istinito detinsko srce do nje.

Védi se prav po domače do angeljev; spominjaj se gostokrat, da so nevidno pričujoči na tvoji strani. Posebno ljubi

in časti angelja one škofije, v kateri bivaš, angelje onih oseb, s katerimi živiš, in še posebej svojega angelja varuha. Prosi jih večkrat ponižno, časti jih redno, poslužuj se njih pomoči in posredovanja pri vseh svojih opravilih, bodisi dušnih, bodisi časnih, da bodo pospeševali tvoje namene.

Imenitni pater Faure (Faber), v Jezusovi družbi prvi mašnik, prvi pridigar, prvi učenik bogoslovja, in prvi tovariš svetega Ignacija, ustanovitelja te družbe, je prišel nekega dne iz Nemčije, kjer je bil veliko storil v čast našega Gospoda, in gredé skoz našo škofijo, v kateri je bil rojen, je pripovedoval, kako je prepotoval mnogo krivoverskih krajev, in da je občutil premnogo tolažbe, ker je v vsaki fari ob prihodu pozdravil njenega angelja varuha. Pripovedoval je, da je vidno spoznal angeljsko pomoč, bodisi v tem, da so ga varovali pred zalezovanjem krivovercev, bodisi v tem, da so mu pripravili mnogo duš krotkih in dovzetnih za zveličalni nauk. In kar je pravil, je tako zelo priporočal, da je neka, takrat še mlada gospodična, ki je slišala iz njegovih ust, z

veliko ginjenostjo pripovedovala še pred štirimi leti, t. j. več kot 60 let pozneje. Jaz sam sem imel lansko leto to tolažbo, da sem posvetil oltar na tistem mestu kjer je bil Bog dal temu blaženemu možu, zagledati luč sveta, v mali vasici Vilaret, v naših najbolj divjih gorah.

Izvoli si nekatere posebne svetnike, katerih življenje si moreš v prid obračati in posnemati, in v katerih priprošnjo imaš posebno zaupanje. Svetnik tvojega imena ti je bil že posebej odkazan pri tvojem krstu.

XVII. poglavje.

*Kako je treba poslušati in brati
božjo besedo.*

Imej sveto spoštovanje do božje besede, bodisi da jo poslušáš v prijaznih pogovorih s svojimi duhovnimi prijatelji, ali jo poslušáš v pridigah. Poslušaj jo vselej pazljivo in spoštljivo; dobro si jo izkoristi in ne pusti, da bi padala na tla, marveč sprejemlji jo kakor dragocen bal-

zam v svoje srce ter posnemaj presveto Devico, ki je skrbno v srcu shranjevala vse besede, ki so se govorile v proslavo njenega Sina. *Spominjaj se, da naš Gospod v isti meri sprejema besede, katere mu mi govorimo, v kateri sprejemljemo besede, ki nam jih govori v pridigi.*

Imej vedno pri rokah kako lepo na-božno knjigo, n. pr. svetega Bonaventure, Gersona, Dijonizija Kartuzijanca, Ljudovika Blozija . . . , duhovno vojsko, izpovedi sv. Avgušтина, pisma sv. Jeronima in slične, ter beri vsak dan nekaj iz nje z veliko pobožnostjo, kakor bi brala pisma, ki so ti jih poslali svetniki iz nebes, da bi ti pokazali pot in dajali srčnost, da hodiš po nji proti nebesom. Beri tudi zgodbe in življenje svetnikov, v katerih boš videla kakor v ogledalu sliko krščanskega življenja, in obračaj njih dela po svojem stanu v svoj prid. Zakaj čeravno mnogo svetniških del ne morejo po vsem posnemati oni, kateri živijo med svetom, vendar kolikor toliko moremo posnemati vse. Puščavo prvega puščavnika sv. Pavla posnemaš v svoji duhovni in pravi sa-

moti, o kateri bomo in smo že poprej govorili; skrajno uboštvo sv. Frančiška posnemaš, ako se vadiš v uboštvu tako, kakor bom še pokazal, ter enako še drugo. Res je, da nekatere zgodbe dajejo več luči za naše življenje kakor druge, n. pr. življenje sv. Matere Terezije, ki je čudovito v tem oziru, opisovanje življenja prvih jezuitov, svetega Karola Boromeja, sv. Ljudovika, sv. Bernarda, dogodbe iz življenja sv. Frančiška in slične. V drugih je pa več takega, čemur se je le čuditi, kar pa ni za posnemanje, kakor n. pr. življenje sv. Marije Egipčanke, sv. Simona Stolpnika, obeh svetih Katarin, Sijenske in Genovanske, sv. Angele in drugih takih, kateri pa vendar le splošno močno vne-
majo za ljubezen božjo.

XVIII. poglavje.

Kako moramo vsprejemati navdihovanja.

Navdihovanja imenujemo vse notranje vabljenje, nagibanje, grajanje in očitane, razsvitljevanje in spoznavanje ter

vse, kar Bog dela v nas, kadar po svoji očetovski skrbi in ljubezni blagoslavlja naše srce, da bi nas vzbudil, vzdramil, pomaknil in privabil k svetim čednostim, k nebeški ljubezni, k dobrim sklepom, s kratka, k vsemu, kar nas napotuje k naši večni sreči. To Ženin (v visoki pesmi) imenuje „trkati na vrata in govoriti na srce svoji nevesti, jo vzbujati, če spí, jo klicati in iskati, če je odsotna, in jo vabiti, naj okuša njegovega medu in si nabira jabolk in cvetlic na njegovem vrtu, naj zapoje in dá slišati svoj prijetni glas.“

Treba mi je primere, da se prav izrazim. Da se zakon popolnoma sklene, je treba, gledé na nevesto, izpolniti tri reči: prvič se ji sporoči ponudba, drugič odobri to ponudbo in tretjič izreče svoje dovoljenje. Prav tako dela Bog, kadar hoče v nas, po nas in z nami izvršiti kako delo velike ljubezni: najprej nam je ponudi po svojem navdihujenju; drugič je mi odobrimo; tretjič privolimo; zakaj kakor so tri stopinje, da se kdo poniža do greha: skušnjava, dopadenje in pri-

voljenje, enako so tri stopinje, da se povspnè do èednosti: navdihnjenje, ki je nasproti skušnjavi; veselje do navdihnjenja, ki je nasproti veselju do skušnjave; in privoljenje v navdihnjenje, ki je nasproti privoljenju v skušnjavao.

Ko bi navdihovanje trajalo ves èas našega življenja, bi vendar nikakor ne bili Bogu prijetni, ko bi nam ne bilo všeè; nasprotno razžaljeno bi bilo božje velièanstvo, kakor je bilo pri Izraelcih, katere je Bog, kakor sam pravi, spremljal štirideset let in jim prigovarjal, naj se spokoré, pa ga niso hoteli poslušati; zato je v svojem srdi prisegel zoper nje, da ne bodo nikdar prišli v njegov pokoj.

Veselje, s katerim vzprejemamo navdihovanja, je velika stopinja proti slavi božji in že s tem zaèenjamo biti všeè božjemu velièanstvu; zakaj èetudi to veselje ni še popolno privoljenje, je vendar že nekaka priprava. In èe je dobro znamenje in zelo koristna reè, ako poslušamo božjo besedo, ki je nekakšno zunanje navdihovanje, je gotovo dobro in Bogu prijetno, ako nas veselí notranje navdiho-

vanje. To je tisto veselje, o katerem govori sveta nevesta, da je navdajalo njeno srce, ko je govoril božji Ženin.

Vendar končno le dovoljenje dopolni čednostno dejanje; zakaj če smo navdihovani in se veselimo tega navdihovanja, pa vendar potlej Bogu odrečemo privoljenje, smo neizmerno nehvaležni in zelo žalimo njegovo božje veličastvo, ker je pač v tem večje zaničevanje . . . Skleni, Filoteja, da boš rada vsprejemala vsako navdihovanje božje; in kadar ti pride, vsprejmi je kakor poslanca nebeškega Kralja, kateri se želi zaročiti s teboj. Poslušaj mirno, kaj ti pripoveduje, premišljaj ljubezen, s katero te navdaja, in drago naj ti bo sveto navdihnjenje.

Udaj se pa svetemu navdihnjenju s popolnim, ljubečim in stanovitnim privoljenjem; zakaj tako bo hotel Bog, ki ti ni dolžan ničesar, zarad tvoje ljubezni biti tvoj dolžnik. Toda predno privoliš navdihovanju *imenitnih in izrednih rečij, posvetuj se prej s svojim dušnim voditeljem*, da se ne goljufaš, naj preišče, je-li navdihovanje pravo ali goljufno. Če

vidi sovražnik, da je kaka duša hitro pripravljena privoliti navdihovanjem, ji prav gostokrat podá goljufno navdihovanje, da bi jo zmotil. Kaj takega pa ne more nikdar storiti, dokler je duša poslušna svojemu voditelju.

Kakor smo pa privolili, se moramo na vso moč truditi, *da v dejanju izvršimo navdihovanje*; to je dovršitev prave čednosti. Zakaj privoljenje imeti le v srcu, pa ga ne spolniti v dejanju, bilo bi to toliko, kakor če bi kdo zasadil vinograd, pa bi ne hotel, da naj donaša sadu.

Vse to pa čudovito pospešuje, ako dobro opravljamo jutranjo pobožnost in duhovno samotnost, kakor sem določil poprej; zakaj s tem se ne pripravljamo le kar sploh za dobra dela, marveč se pripravimo tudi posebej za to, *katera* dobra dela bomo opravljali.

XIX. p o g l a v j e.

O sveti spovedi.

Naš Zveličar je zapustil svoji cerkvi zakrament sv. pokore, da bi se v njem očišče-

vali vseh svojih hudobij, kolikor in kolikorkrat se ognusimo z njimi. Nikdar toraj ne dovoli, Filoteja, da bi dolgo časa tvoje srce ostajalo v grehu, ker imaš tako priročen in lahek pomoček. Duša, katera je privolila v greh, se mora sama sebi gnusiti in se spovedati prej ko prej zaradi spoštovanja do božjega veličastva, ki jo vidi. Zakaj vendar umiramo dušne smrti, ko imamo tako izborna zdravila.

Spoveduj se ponižno in pobožno *vsak teden*, in če mogoče vselej, kadar greš k sv. obhajilu, četudi ti vest ne očita nobenega smrtnega greha; zakaj pri spovedi ne dobiš le odpuščanja odpustljivih grehov, katerih se spoveš, marveč tudi veliko moč, da se jih moreš ogibati za naprej, svitlo luč, da jih prav spoznaš, in preobilno milost, da poravnaš vso škodo, katero so ti storili. Tudi se vadiš v ponižnosti, pokorščini, priprostosti in ljubezni, *in v tem samem opraviilu svete spovedi kažeš več čednosti kakor v nobenem drugem.*

Imej vselej *pravi stud* do grehov, katerih se spoveduješ, *če so še tako majhni, s trdnim sklepom*, da se jih boš varovala

v prihodnje. Mnogi se malih grehov spovedujejo iz navade, kakor po neki privajeni vrsti, ne da bi mislili na poboljšanje, ter ostanejo vse življenje z njimi obteženi, in tako zgubijo mnogo dušnega sadú in dobička. Ako se spoveš, da si se zlagala, ne da bi komu škodovalo, da si rekla kako nedostojno besedo, ali preveč igrala, obžaluj to in imej trden sklep, da se poboljšaš; zakaj to se pravi spoved zlorabiti, če se kdo spoveduje kakoršnihkoli grehov, smrtnih ali odpustljivih, pa nima volje, da bi se jih očistil; saj samo za to je postavljena spoved.

Opuščaj one nepotrebne obtožbe, katerih so se mnogi privadili: „Nisem ljubila Boga tako, kakor bi morala; nisem molila s toliko pobožnostjo, kakor bi morala; nisem ljubila bližnjega, kakor bi morala; nisem prejemala zakramentov s tako spoštljivostjo, kakor sem bila dolžna“, in enako. To pa zato, ker s tako obtožbo ne poveš nič določnega, iz česar bi spovednik mogel spoznati stanje tvoje vesti; saj bi vsi svetniki v nebesih in vsi ljudje na zemlji mogli isto reči, ko bi se spo-

vedovali. Premisli toraj, *kakšen poseben vzrok* imaš za taka obtoževanja, in ko ga najdeš, obtoži se storjene napake čisto priprosto in naravnost. Obtožiš se, n. pr., da nisi ljubila bližnjega, kakor bi morala; to se je morda zgodilo tako, da si videla kakega reveža v veliki potrebi, kateremu bi bila lahko pomagala in ga utolažila, pa ti ni bilo mar. No, obtoži se te posebnosti in reci: Videla sem ubožca v potrebi; pa mu nisem pomagala, kakor bi bila lahko. iz zanikernosti ali iz trdosrčnosti, ali iz zaničevanja, kakor že spoznaš povod te napake. Ravno tako se ne obtožuj, da nisi molila tako pobožno, kakor bi morala; marveč, če si bila prostovoljno razmišljena, ali da nisi poskrbela za kraj, čas in zunanje vedenje, kakor treba za zbranost pri molitvi, obtoži se kar priprosto, prav kakor spoznaš, da si se pregrešila, in pusti pri miru tisto splošnost, katera pri spovedi ni ne krop ne voda.

Ne bodi še s tem zadovoljna, da pripoveduješ svoje male grehe, *kakor so se zgodili*, marveč obtoži se tudi, *kaj te je nagnilo* k temu, da si jih storila. Ne

bodi, n. pr. zadovoljna z obtožbo, da si se zlagala, ne da bi komu kaj škodovala; marveč povej še, da je bilo to ali iz nečimernosti, da bi se hvalila in opravičevala; ali za prazno veselje, ali zato, da bi tvoja obveljala. Če si se pregrešila pri igri, razloži, če je bilo to iz dobičkarije, ali ker te veseli zabava, in enako v drugih slučajih. Povej, če si se *dolgo* mudila v napaki, ker dolgost časa navadno močno povekšuje greh. Velik razloček je med nečimernostjo, ki se je le mimogredé mudila četrť ure v našem duhu, in med nečimernostjo, katera je navdajala naše srce en dan, dva, tri dni. *Treba je toraj povedati dejanje, nagib in trajanje greha.* Zakaj čeravno v obče nismo dolžni tako natanko določevati *odpustljivih* grehov in še celo ni *zapovedano*, da bi se jih morali spovedovati, vendar morajo taki, kateri hočejo dobro očistiti svojo dušo, da bi si bolje pridobivali sveto bogoljubnost, skrbno razkazovati dušnemu zdravniku vsako, tudi najmanjšo bolezen, katere želijo biti korenito ozdravljeni.

Kar vse povej, kolikor je treba, da se dobro razvidi, *kakšno je tvoje zadolženje*. Povej n. pr. *vžrok*, zakaj se na tega jeziš, pri drugem pa prezreš napako. Človek, kateri mi ni všeč, mi poreče kako neznatno besedo v šali, takoj jo napak obrnem in se razjezim. Ko bi bil pa kdo drugi, ki mi je bolj všeč, rekel še dokaj ostrejšo besedo, bi mu ne bil zameril. Tega toraj pri spovedi ne bom prezrl in porečem: Zoper nekega sem govoril zelo jezne besede, ker sem mu zameril nekaj, kar mi je rekel, ne zaradi njegovih besedij samih, marveč zato, ker mi je bil on zoperen. Če je pa treba še one besede povedati, da se prav dobro razodeneš, mislim, da bo prav, če jih poveš. Zakaj če se tako odkritosrčno obtožujemo, ne razkrivamo samo storjenih grehov, marveč tudi huda nagnjenja, navade in druge korenine grehov. Po tej poti spovednik veliko natančneje spozna srce, katero zdravi, in zdravila, katera so mu primerna. Vendar je treba vselej, kolikor možno, prikrivati osebo, katera je kaj sodelovala pri tvojem grehu.

Pazi na mnoge grehe, kateri gostokrat skriti živijo in vladajo v tvoji vesti, da se tudi teh spoveš in moreš poboljšati, in v ta namen pridno beri VI., XXV., XXVI., XXVIII. in XXXV. poglavje tretjega in VII. poglavje četrtega dela.

Ne spreminjaj lahko spovednika, marveč ko si si izvolila enega, odkrivaj mu stalno svojo vest v dneh, ki so določeni v to. Odkrivaj mu priprosto in naravnost storjene grehe; in od časa do časa, morda od meseca do meseca ali na dva meseca razodevaj mu še tudi, kakšna so tvoja nagnjenja, čeravno se nisi pregrešila z njimi, n. pr. če te nadleguje žalost, nevolja, ali če te mika veselje ali navdaja želja po premoženju, ali motijo enake reči.

XX. poglavje.

O pogostnem sv. obhajilu.

Pripovedujejo, da je Mitridat, kralj v azijskem Pontu, iznašel „mitridat“, to je protistrup, s katerim je tako ojačil svoje telo, da se potlej kar ni mogel ostrupiti, ko se je s strupora hotel rešiti rimske

sužnosti. Naš Zveličar je postavil veličastni zakrament sv. Rešnjega Telesa, ki ima resnično v sebi njegovo telo in njegovo kri, da bi živel vekomaj, kdor ga vživa. Zato tudi *vsak, kdor ga vsprejema pogosto in pobožno, tako utrdi zdravje in življenje svoje duše, da je skoro nemogoče, da bi ga moglo ostrupiti katerokoli hudo nagnjenje*. Nemogoče je, da bi se kdo hranil z mesom življenja, pa bi živel v poželjivosti smrti. Kakor sta bila prva človeka, živeča v raj, neumrljiva po telesu vsled moči onega drevesa, katero je bil Bog tam zasadil; tako so ljudje obvarovani dušne smrti z močjo zakramenta, v katerem je vir življenja. Ako se najobčutnejše sadje, ki tako rado segnije, n. pr. češnje, breskve in jagode, lahko obdrži vse leto, ako se napravi v sladkor ali v med, se pač ni čuditi, ako se naša srca, čeravno so tako rahla in slabotna, obvarujejo gnilobe greha, če jih vzdržuje sladkor in med netrohljivega telesa in krvi Sina božjega.

O Filoteja, kristijani, kateri bodo pogubljeni, ne bodo imeli izgovora, kadar

jim bo pravični Sodnik dokazal, kako so bili nespametni, da so dušno umrli, ker jim je bilo tako lahko ohraniti življenje in zdravje, ko bi bili uživali njegovo telo, ki jim je je bil zapustil v ta namen. „Nesrečni“, tako jim poreče. „zakaj ste umrli, ko ste vendar imeli v živež sad in meso življenja?“ *Vsak dan iti k svetemu obhajilu*, tega ne hvalim in ne grajam; *vsako nedeljo* pa pristopiti k mizi Gospodovi, to svetujem vsakemu in k temu priganjam vsakoga, da je le njegovo srce *brez nagnjenja do greha*. To so lastne besede sv. Avguština, s katerimi ne grajam, pa tudi ne hvalim naravnost vsakdanjega obhajila, *marveč to prepuščam modri razsodbi duhovnega očeta, če kdo želi določbe o tem*; zakaj ni dobro sploh svetovati pogostno sv. obhajilo, ker temu je treba posebno izborne dušne priprave. Ker se pa taka izredna popolnost vendar-le nahaja pri mnogih dobrih dušah, bi tudi ne bilo dobro kar vsakemu sploh je odsvetovati in odrekati. To se more razsojevati po notranjem stanju vsakega posebej. Ne bilo bi modro tako pogostno

obhajilo svetovati *kar vsem brez razločka*, bilo bi pa tudi nespametno, *koga grajati* zaradi tega, posebno če se ravna po navodilu modrega dušnega voditelja. Izvrstno je odgovorila sv. Katarina Sijenska, ko se ji je očitalo zastran njenega pogostnega obhajila, češ, da sv. Avguštin ne hvali in ne graja vsakdanjega obhajila. Rekla je: „Prav tedaj, ker ga sv. Avguštin ne graja, prosim vas, nikarte tudi vi grajati, in s tem sem zadovoljna.“

Vidiš pa, Filoteja, da sv. Avguštin močno opominja in svetuje, vsako nedeljo iti k sv. obhajilu; *hodi toraj, kolikor ti bo mogoče*. Ker nimaš, kakor smem soditi, nikakoršne ljubezni do smrtnega greha in tudi nobenega nagnjenja do odpustljivega greha, si gotovo toliko pripravljena, kakor zahteva sv. Avguštin, *pa saj si še bolj*, ker ne le, da ne maraš grešiti, marveč tudi nimaš nobenega nagnjenja do greha. Toraj bi smela, če za prav spozna tvoj duhovni oče, v svoj dušni prid *še večkrat iti k sv. obhajilu kakor vsako nedeljo*.

Vendar se ti utegnejo primeriti mnogi opravičeni zadržki, ne od tvoje strani, marveč od strani onih, s katerimi živiš, da bi bili povod modremu spovedniku, da ti prepové tako pogostno sv. obhajilo. Ako si n. pr. v kaki odvisnosti in so oni, katerim si dolžna pokorščino ali spoštovanje, tako slabo poučeni ali tako čudni, da jih draži, ako te tolikrat vidijo pri obhajilu; v takem slučaju, ako vse okoliščine prav preudariš, bi bilo dobro, da se nekoliko udaš njihovi slabosti ter hodiš le na štirinajst dnij k sv. obhajilu; seveda le tedaj, *ako se težava nikakor ne dá premagati*. Tega ni mogoče v obče prav natanko določiti; treba je storiti, kakor poreče duhovni oče. Zagotovo pa smem reči, da pri tistih, kateri hočejo Bogu pobožno služiti, je za sveto obhajilo *najdaljši obrok od meseca do meseca*.

Ako modro ravnaš, ne bodo te zadrževali od večkratnega obhajila ne mati, ne žena, ne mož, ne oče. Ker na dan svojega obhajila oskrbljuješ vse, kar zahteva tvoj stan; ker se takrat še bolj krotko in prijazno vedeš do njih in ker jim ne

odrečeš nobene dolžnosti, ni pač misliti, da bi te odvrčali od te pobožnosti, ki jim ne dela nikakoršne neprilike, razun, ko bi bili skrajno trmoglavi in nespametni. V tem slučaju, kakor sem rekel, bo morda zahteval tvoj dušni voditelj, da se jim ukloniš.

Kar zadeva telesne bolezni, pač ni nobene, katera bi po pravici mogla kratiti to sveto udeležbo, razun take, ob kateri se bolniku čestokrat vzdiguje.

Da sme kdo vsak teden prejeti sveto obhajilo, je treba, da nima nobenega smrtnega greha in nobenega nagnjenja do odpustljivega greha, ter da ima velike želje po svetem obhajilu. Za vsakdanje sv. obhajilo pa je treba, da je poleg tega že premagal večinoma svoja huda nagnjenja in da mu to svetuje duhovni oče.

XXI. poglavje.

Kako je treba sprejemati sv. obhajilo.

Za sveto obhajilo se začni pripravljati že *poprejšnji večer* s pogostimi vzdihljeji in z obujanjem svete ljubezni. Pojdi ne-

koliko prej k počitku, da boš mogla tudi bolj zgodaj vstati. Ako se pa prebudiš po noči, takoj napolnjuh srce in usta s takimi besedami, katere ti navdahnajo dušo z vonjavo svete pobožnosti, da vredno prejmeš Ženina, kateri čuje, ko ti spiš, in se pripravlja, da ti prinese tisoč milostij in dobrot, ako si ti vredna, jih dobiti. Zjutraj vstani vsa vesela zaradi sreče, ki te čaka, opravi spoved in potlej se približaj z velikim zaupanjem, pa tudi z veliko pobožnostjo, da zavžiješ to nebeško jed, ki naj ti bo hrana neumrljivosti. In ko si izrekla svete besede: *Gospod, nisem vredna*, ne premakni več ne glave, ne ustnic niti za molitev niti za vzdihljeje; marveč spodobno in primerno odpri usta in drži glavo toliko po konci, da mašnik lahko vidi, kaj dela, ter sprejmi polna vere, upanja in ljubezni njega, v katerega veruješ in upaš in katerega ljubiš. O Filoteja, misli si: kakor je čebelica po cvetlicah pobrala roso izpod neba in najboljši sok zemlje ter ju spremenila v med in prinesla v čebelni panj, enako je vzela mašnik z oltarja Odrešenika sveta, res

Sina božjega, kateri je kakor rosa prišel iz nebes, in pravega Sina Device, kateri je kakor cvetlica pricvetel iz zemlje našega človeštva, in ga položi kot najslajšo jed v tvoja usta. Sedaj pa, ko si ga prejela, vzpodbudi svoje srce, naj gre proslavljat in poveličevat Kralja zveličanja. Pogovarjaj se ž njim o svojih notranjih zadevah, glej vanj, ki je prišel, da bi te osrečil. Posvečuj, kolikor moreš njegovo pričujočnost in vêdi se tako, da se bo poznalo pri vseh tvojih delih, da je Bog s teboj.

Kadar pa ne boš imela te sreče, da bi v resnici prejela sv. obhajilo pri sveti maši, opravi sv. obhajilo *vsaj v srcu in v duhu* in združi se s srčno željo s svojim Zveličarjem, ki je življenje sveta.

Tvoj poglavitni namen pri sv. obhajilu bodi, da v ljubezni božji napreduješ, se utrjuješ in tolažiš; zakaj sprejeti moraš za ljubezen, kar ti preskrbljuje sama ljubezen. Naj Zveličarja opazujemo pri kateremkoli delu, nikjer se nam ne kaže ljubeznivejšega, nikjer pristrčnejšega, kakor tukaj, kjer se takorekoč uniči in se spre-

meni v jed, da bi poživiljal naše duše in se združeval z verniki dušno in telesno.

Ako te vprašajo posvetnjaki, zakaj hodiš tolikrat k sv. obhajilu, reci jim: zato, da se učiš ljubiti Boga, da se očiščuješ svojih nepopolnostij, da odpravljaš svojo revščino, da se tolažiš v svojih britkosti in da se podpiraš v svojih slabostih. Recij jim, *da dvojnimi ljudem je treba večkratnega obhajila; popolnim*, ker bi ob svoji dobri pripravi bili zelo nespametni, ko bi se ne bližali viru in studentu vse popolnosti; in *nepopolnim* prav zato, da bi se prizadevali za popolnost; *močnim*, da ne oslabé, in *slabotnim*, da se okrepcajo; *bolnim*, da se ozdravijo, *zdravim*, da ne zbolé; tebi pa, kot nepopolni, slabotni in bolni je treba večkrat občevati s svojo Popolnostjo, svojo Močjo in svojim Zdravnikom. Recij jim, da oni, kateri nimajo veliko posvetnih opravil, morajo večkrat pristopiti k mizi Gospodovi, ker jim je ugodna prilika; oni pa, kateri so obloženi s svetnimi opravki, ker jim je potreba; saj tudi oni, kateri veliko dela in se mnogo trudi,

mora uživati krepke jedi in sicer večkrat. Reci jim, da večkrat prejemaš zakrament sv. Rešnjega Telesa, zato, da se učiš ga prav prejemati, ker se ne opravlja dobro tako delo, v katerem se človek mnogokrat ne vadi. *Sprejemaj pogosto, o Filoteja, sv. obhajilo, in sicer, kolikor največkrat moreš, z dovoljenjem svojega duhovnega očeta.* Verjemi mi: zajci postanejo v našem gorovju beli po zimi, ker gledajo in uživajo le sneg; s počiščenjem in uživanjem same lepote, dobrote in čistote v tem božjem Zakramentu boš postala vsa lepa, vsa dobra in vsa čista.

Tretji del.

Mnogi nauki, kako se je vaditi v čednostih.

I. poglavje.

*Kako si odbirajmo, kadar se vadimo
v čednostih.*

Kadar izleti matica na polje, obdaja jo vselej ves roj čebelic; tudi ljubezen vodi vselej s seboj celo vrsto drugih čednostij, kadar pride v srce, ter jih vežba in jim razdeljuje opravila, kakor dela vojskovodja pri svojih vojaki. Pa ne daje jim opravil kar naenkrat, niti vsem enakih, niti vsak čas, niti na vsakem kraju. Pravični je kakor drevo, ki je zasajeno ob potoku in prinaša svoj sad ob svojem času; zakaj če ljubezen napaja dušo, obrodi v nji čednostna dela, vsako v svojem času. Godba, sama ob sebi tako prijetna, je zoperna ob času žalovanja, pravi svetopisemski pregovor. Zelo na-

pačno ravnajo mnogi, ki se pričnejo vaditi v kaki posebni čednosti, pa si utepejo v glavo, da morajo ob vsaki priliki izvrševati njena dela, in se hočejo, kakor oni stari modrijani, ali vedno jokati ali vedno smejati. Pa še slabše se vedejo, če grajajo in sodijo tiste, kateri se ne vadijo, kakor oni, vedno v istih čednostih. Veseliti se moramo z veselimi in jokati z jokajočimi, pravi apostol, in ljubezen je potrpežljiva, dobrotljiva, radodarna, modra, postrežljiva.

Vendar so nekatere čednosti take, da se dajo *skoro povsod* izvrševati; dela takih čednostij se ne smejo opravljati le posamič, *marveč morajo oddajati svoje lastnosti delom vseh čednostij*. Ne nudi se nam gostokrat prilika, da bi pokazali srčnost, velikodušnost, radodarnost; toda krotkost, zmernost, spodobnost in ponižnost so take čednosti, da se morajo kazati pri vseh delih našega življenja. Pač so nekatere čednosti imenitnejše; vendar le-te so potrebnejše. Sladkor je imenitnejši nego sol; sol pa se rabi večkrat in splošnejše. Zato je *takih splošnih čednostij*

treba imeti vedno veliko žalogo pri rokah, ker nam jih je skoro vedno in povsod treba.

Vaje v čednostih si tako razdelimo, da imej prednost to, kar ugaja naši *dolžnosti*, ne pa to, kar ugaja našemu *okusu*. Okusu svete Pavle je posebno ugajalo ostro telesno zatajevanje, da bi tem lažje občutila duhovne sladkosti; a bolj je bila dolžna pokorščino skazovati svojim predstojnikom. Zato pravi sv. Jeronim, da si je zaslužila grajo s tem, ker se je preveč postila vkljub škofovemu nasvetu. Apostoli pa, ki so bili v to poklicani, da bi oznanovali sv. evangelij in delili dušam nebeški kruh, so silno prav sodili, da bi bilo nespametno, ko bi se dali motiti v tem svetem poklicu in bi oskrbovali uboge, četudi je ta čednost zelo imenitna. *Vsak poklic potrebuje kake posebne čednosti.* Drugačne čednosti so za višjega duhovnika, drugačne za kneza, drugačne za vojaka, drugačne za zakonsko ženo, drugačne za vdovo. Čeravno morajo imeti vsi vse čednosti, vendar ni, da bi jih vsi enako izvrševali, marveč vsak naj se trudi

posebej za tiste čednosti, katere so potrebne njegovemu posebnemu poklicu.

Med čednostmi, katere ne zadevajo posebej našega stanu, je treba odbirati najboljših, ne pa najočitnejših. Zvezde premičnice se nam navadno vidijo veliko večje, kakor navadne zvezde; vendar se tem niti primerjati ne dajo, ne po velikosti, ne po vrednosti: vidijo se le zato večje, ker so nam bližje in iz pustejše tvarine. Ravno tako nekatere čednosti ljudstvo zelo čisla in vedno naprej stavi, zato, ker so nam bližje, bolj vidne, in, če smem tako reči, telesne. Navadno telesno miloščino bolj čislajo nego duhovno; spokorno oblačilo, post, bičanje in telesna pokorila višje cenijo nego krotkost, pohlavnost, spodbudnost in druga pokorila srca, katera so vendar veliko izvrstnejša.

Voli si toraj, Filoteja, *najboljše* čednosti, ne pa *najbolj čislanih*; *najizvrstnejše*, ne pa *najvidnejših*; *najkoristnejše*, ne pa *najbolj vzvišenih*.

Koristno je, da si vsakdo odbere eno čednost, v kateri naj se posebej vadi, ne zato, da bi opuščal druge, marveč zato,

da svojemu duhu določno odkazuje red in delovanje.

Evlogij Aleksandrijski je želel na poseben način služiti Bogu; ker pa se ni čutil dovolj močnega, ni se poprijel puščavniškega življenja, ni si naložil samostanske pokorščine, marveč vzprejel je v hišo zelo bednega, po gobovi boleznihudo izdelanega človeka, da bi se ob njem vadil ljubezni in zatajevanja samega sebe. Da bi to izvrševal bolj popolnoma, zavezal se je z obljubo, da ga bo častil, mu stregel in ravnal ž njim kakor hlapec s svojim gospodom. Ko je pa napadla neka skušnjava gobovca in Evlogija, da bi zapustila drug drugega, se obrneta do velikega sv. Antona, kateri jima reče: „Nikarta se ločiti, moja sinova, drug od drugega, zakaj ker sta oba blizo svojega konca, sta v veliki nevarnosti, da bi ne zgubila svojih kron, ako vaju angelj ne najde skupaj.“

Sveti kralj Ludovik je obiskaval bolnišnice in z lastnimi rokami stregel bolnikom, kakor bi bil v to najet in plačan. Sv. Frančišek je nad vse ljubil ubožnost,

ki jo je imenoval svojo gospo, sv. Dominik pridigovanje, od koder je dobil ime njegov red. Sv. Gregor Veliki je posebno rad vzprejemal romarje po zgledu velikega očaka Abrahama, in je tudi, kakor Abraham, vzprejel Kralja časti v podobi popotnika. Tobija se je vadil v ljubezni s tem, da je pokopaval mrlične. Sv. Elizabeta, kakor je bila velika kneginja, je nad vse ljubila poniževanje same sebe. Sv. Katarina Genovanska se je posvetila službi v bolnišnici, ko je bila postala vdova. Kasijan pripoveduje, da je neka pobožna devica, ki se je hotela vaditi v potrpežljivosti, prišla k svetemu Atanaziju v posvet. Svetnik pošlje, da bi ugodil njeni želji, ž njo ubogo vdovo, čmerno, jezljivo, sitno in neznosno, katera je vedno zmerjala pobožno deklico ter ji tako dajala ugodno priliko, da se je vrlo vadila v krotkosti in pohlevnosti.

Tako se med služabniki Božjimi odločijo nekateri v to, da strežejo bolnikom, drugi, da podpirajo ubožce, drugi, da pospešujejo učenje krščanskega nauka pri malih otrocih, drugi, da zgubljene in

zašle duše zavračajo, drugi, da lepšajo cerkve in zaljšajo oltarje, in še drugi, da posredujejo mir in edinost med ljudmi. V tem posnemajo vezce, kateri na različni podlagi vezejo s svilo, zlatom in srebrom v lepi raznoterosti, da napravljajo vsakovrstne cvetlice. Zakaj enako se one pobožne duše, katere so si odbrale vajo kake posebne pobožnosti, poslužujejo iste pobožnosti kot blaga ali podlage za svoje dušno vezenje, da na nji pripravljajo raznovrstnost vseh drugih čednostij. Na ta način vzdržujejo svoja dela in svoje želje bolj skupaj in v redu ter se tako kaže njih duh

„V zlati obleki, katero krasé
Dela čarobna iz pridne roké.“

Kadar nas nadleguje kaka pregreha, treba se je, kolikor možno, poprijeti *nasprotne čednosti* ter na to obračati vse druge, zakaj s tem pomočkom bomo premagali svojega sovražnika in ob enem napredovali v vseh čednostih. Ako me napade prevzetnost ali jeza, treba je, da se v vseh rečeh nagibam in naklanjam na stran ponižnosti in krotkosti ter v to

obračam druge pobožne vaje, molitev, zakramente, previdnost, stanovitnost in zmernost. Zakaj kakor divji prasci svoje zobe očnjake brusijo s tem, da jih pilijo in drgnejo ob svoje druge zobe, ki se pa tudi s tem nabrusijo in poostrijo; tako mora tudi čednostni človek, kateri se je začel izpopolnjevati v kaki bolj potrebni čednosti, piliti in brusiti isto čednost s tem, da se vadi v drugih čednostih, ktere tako same postanejo bolj izvrstne in oglašene. Tako se je zgodilo pri Jobu, kateri se je posebej vadel v potrpežljivosti zoper toliko skušnjav, ki so ga nadlegovale, in je tako postal popolnoma svet in se odlikoval v vseh čednostih. Enako se je zgodilo, kakor pravi sv. Gregor Nacijančan, da se je oseba po enem samem čednostnem dejanju, katero je opravila dobro in popolnoma, povspela do vrhunca čednostij; za vzgled navede Rahabo, katera je dospela do najvišje časti, ker je natanko izvrševala delo gostoljubnosti. Vendar velja to le tedaj, če se tako dejanje opravi izvrstno z veliko gorečnostjo in ljubeznijo.

II. poglavje.

Nadaljevanje iste obravnave o odbiranju čednostij.

Prelepo pravi sv. Avguštin, da pričetniki v pobožnosti delajo nekatere napake, katere moramo grajati po strogih zahtevah popolnosti, pa vendar-le tudi hvaliti z ozirom na to, da nam napovedujejo prihodnjo izvrstno pobožnost in že tudi pot pripravljajo zanjo. Ona nizkotna in preprosta bojazen, katera neznansko plaši duše onim, kateri so ravnokar zapustili grešno pot, je za ta začetek priporočljiva čednost in zanesljivo naznanja prihodnjo čistost vesti. Toda ista bojazen bi bila graje vredna pri onih, kateri so že zelo napredovali, ker takih srca mora vladati ljubezen, ki polagoma prežene oni hlapčevski strah.

Sv. Bernard je bil v začetku silno strog in oster do onih, kateri so si ga izvolili za voditelja. Kar napovedal jim je, da naj se znebijo telesa in prihajajo k njemu le z dušo. Pri spovedi je z iz-

redno ostrostjo zavračal vsakoršne napake, naj so bile še tako malenkostne, in je te uboge novince tako zelo priganjal k popolnosti, da jih je s preobilnim potiskovanjem še zadrževal, zakaj zgubili so srčnost in moč, ko so videli, da so tako zelo priganjani po tako ozki in strmi poti. Vidiš, Filoteja, bila je zelo plamteča gorečnost za popolno čistost, ki je nagibala tega velikega svetnika k takšnemu ravnanju, in ta gorečnost je bila velika čednost, toda čednost, ki vendarle ni brez graje. Tudi ga je Bog sam po sveti prikazni odvrnil od tega, ter njegovi duši vlil tako krotkega, pohlevnega, prijaznega in ljubeznivega duha, da se je vsled tega ves predrugačil ter se je zelo skesano obtožil, da je bil tako oster in natančen. Privadil se je, tako prijazno in ljubeznivo se ponižati do vsakega, da je vsem bil vse, da bi pridobil vse.

Sv. Jeronim pripoveduje o sv. Pavli, svoji duhovni hčeri, da ni le pretiravala telesnega mrtvenja, marveč je bila še tako svojeglavna, da se v tem oziru tudi ni udala nasprotnemu svetu svetega Epifanija,

svojega škofa; in pa, da se je ob smrti svojecev tako zelo prepuščala žalosti, da je bila v smrti nevarnosti. Končno pa še pristavi: „Rekli boste, da sem o tej svetnici mesto hvale pisal grajo in očitanje; Jezus, kateremu je služila in kateremu želim jaz služiti, je moja priča, da ne lažem na nobeno stran, marveč kar brez ovinkov povem, kar vem povedati o nji, kot kristijan o kristijani, t. j. zgodovino pišem, ne pa hvale; rečem pa, da bi njene napake bile čednosti pri drugih.“ S tem hoče reči, da slabosti in napake sv. Pavle bi se ne cenile za čednost pri drugi manj popolni duši; *saj se res nahajajo dejanja, katera veljajo pri popolnih za nepopolnosti, katere bi pa vendar imeli za velike popolnosti pri nepopolnih ljudeh.* Dobro znamenje je za bolnika, če mu v začetku okrevanja otečejo noge, zakaj to kaže, da je narava zopet tako močna, da odpravlja nepotrebne soke; pri zdravem človeku bi pa isto bilo slabo znamenje, ker bi kazalo, da narava nima dosti moči, da bi razdelila in razgnala take soke. Pa o takih ljudeh, Filoteja, pri katerih vidimo, da se pri-

zadevajo za čednosti, četudi še nepopolnoma, moramo dobro misliti, *ker svetniki sami so se v čednostih vadili na ta način*. Kar pa zadeva tebe, skrbi, da se vadiš v njih ne le zvesto, marveč tudi modro, in da se v ta namen natanko ravnaš po nasvetu Modrega, ki pravi, da naj se nikar ne zanašamo na lastno modrost, marveč na modrost onih, katere nam je dal Bog za voditelje.

Tudi so nekatere reči, ki jih imajo mnogi za *čednosti*, ki pa *nikakor* niso čednosti, o katerih je tudi treba, da ti kaj povem. To so zamaknenosti ali ekstaze, nebrižnost za čustva in trpljenje, pretvorno združenje z Bogom, povzdigovanje v zrak, spremenjenje in druge take popolnosti, o katerih govorijo neke knjige, katere obetajo, da popeljejo dušo do popolnega gledanja, do čisto dušnega delovanja in nadzemjskega življenja. Glej, Filoteja, te popolnosti niso čednosti, marveč so le poplačila, katera Bog deli za čednosti, ali prav za prav nekakšne pokušnje radostij prihodnjega življenja, katere se včasih ponudijo ljudem, da bi imeli hrepenenje

po celotnem veselju, ki je tam gori v raju. *Vendar tolikih milostij ne smemo pričakovati, ker nikakor niso potrebne za to, da Boga prav ljubimo in mu služimo*, kar bodi naše edino poželenje. Tudi so te milosti take, da se ne morejo pridobiti z delom in pridnostjo, ker so to take reči, katere se dajo le vzprejemati, ne pa pridobivati (z lastnim naporom). Pristavim še, da nismo sklenili nič drugega, kakor da hočemo biti pošteni in pobožni ljudje, bogoljubni možje, bogoljubne žene. Za to se moramo skrbno prizadevati. Ako nas pa Bog hoče povzdigniti do takih angeljskih popolnostij, no, bomo pa dobri angelji. Dokler se nam pa kaj takega ne posreči, *skrbimo lepo priprosto, ponižno in pobožno za one male čednosti*, katerih pridobitev je Gospod prepustil naši skrbi in našemu delu, kakor: potrpežljivost, pohlevnost, zatajevanje srca, ponižnost, pokorščina, uboštvo, čistost, pristrčna ljubezen do bližnjika, prenašanje njegovih nepopolnostij, delavna in sveta gorečnost. Radi prepuščajmo prevzvišenosti vzvišenim dušam; mi ne zaslužimo

tako visoke stopinje v službi božji; še presrečni bomo, če smemo Bogu služiti v kuhinji in pekariji, biti njegovi služabniki, nosači, strežniki. Na njem je potlej, ako mu je tako všeč, da nas pokliče v svoje bivališče in pridruži svojemu zasebnemu svetovalstvu. Tako je, Filoteja, zakaj ta slavni Kralj ne plačuje služabnikov *po imenitnosti službe, katero opravljajo, marveč po ljubezni in ponižnosti, s katero jo opravljajo*. Ko je Savel iskal oslice svojega očeta, našel je kraljestvo izraelsko; ko je Rebeka napajala Abrahamove kamele, postala je žena njegovega sina; ko je Ruta pobirala klasje za Boocevimi ženjci in pokleknila predenj, je bila vzprejeta v njegovo hišo in je postala njegova soproga. Res je, *da tako visoke in ne navadne zahteve izrednih rečij so zelo podvržene domišljavosti, zmotam in goljufijam*; in včasih se primeri, da tisti, kateri menijo, da so angelji, še niti dobri ljudje niso, in da je v resnici pri njih več imenitnosti v besedah in izrazih, katerih se poslužujejo, kakor v mišljenju in dejanju. Vendar ne smemo nič zaničevati in pre-

drzno soditi, marveč hvaleč Boga za veliko odličnost drugih, držimo se ponižno svoje nižje, pa varnejše poti, katera je manj imenitna, pa bolj primerna naši nezmožnosti in nizkosti, po kateri nas bo Bog, če ponižno in zvesto živimo, povzdignil do prevzvišene višave.

III. poglavje.

O potrpežljivosti.

Potrpežljivosti vam je treba, da storite voljo božjo in dosežete zveličanje, govori apostol, zakaj, kakor je rekel Zveličar, v svoji potrpežljivosti boste ohranili svoje duše. Velika je sreča za človeka, Filoteja, če ohrani svojo dušo, in čim popolnejša je potrpežljivost, tem popolnejše ohranimo svoje duše. Treba je toraj, da se izpopolnimo v tej čednosti. Spominjaj se gostokrat, da nas je naš Zveličar odrešil s trpljenjem in da moramo ravno tako tudi mi svoje zveličanje doseči po trpljenju in britkostih, toraj razžaljenja,

nasprotovanja in zopernosti prenašati z največjo krotkostjo, ki nam je mogoča.

Ne omejuj svoje potrpežljivosti le na to ali ono vrsto razžaljenja in britkostij, marveč naj obsega kar splošno vse, katere ti bo Bog poslal ali dopustil, da pridejo. Nekateri hočejo trpeti *le take britkosti, katere so slavne*, kakor n. pr. če so v vojski ranjeni ali ujeti, če so preganjani zarad vere, če so ubožali v kaki pravdi, katere pa niso zgubili. Taki pa ne ljubijo *britkosti, marveč čast, katero jim donaša*.

Pravi trpinec in služabnik Božji *enako prenaša britkosti, katere so združene z osramotenjem, kakor take, katere so sklenjene s častjo*. Junaškemu človeku je še veselje, če ga zlobni ljudje zaničujejo, grajajo in tožijo; a takrat se pokaže vrlost, če ga grajajo, tožijo in trpinčijo dobri ljudje, prijatelji, sorodniki. Bolj čislam krotkost, s katero je veliki sveti Karol Baromej dolgo prenašal očitno grajanje, s katerim ga je na leci napadal nek slaven govornik zelo ostrega reda, kakor vse napade drugih ljudij. Zakaj kakor je opikanje čebel bolj skeleče, kakor ko-

marjev, istotako je veliko težje prenašati hudo in vse nasprotovanje, ki prihaja od dobrih ljudij, kakor pa tako, ki prihaja od drugod. Toda velikokrat se zgodi, da dva dobra človeka, ki imata oba dober namen, a vsak svoje mišljenje, se zelo preganjata in nasprotujeta drug drugemu.

Bodi potrpežljiva, ne le *sploh v britkostih samih*, ki te napadajo, marveč tudi *v postranskih težavah, katere so ž njimi v zvezi*. Mnogi bi še hoteli imeti kaj hudega, ko bi jim le ne bilo nadležno. To me ne žali, pravi kdo, da sem ubožal, le to mi je hudo, ker vsled tega ne morem postreči prijateljem, vzgajati svojih otrok in častno živeti, kakor bi si želel. Kdo drugi poreče: Za to bi se še ne zmenil ne, ko bi le svet ne mislil, da me je zadelo po lastni krivdi. Še kdo drugi bi ne bil nevoljen in bi prav potrpežljivo prenašal, ako ga obrekujejo, ko bi le nihče ne hotel verjeti obrekovalcem. Nekaterim drugim se zdi, da bi pač še prenašali nekatere nadležnosti svoje nadloge, ne pa cele nadloge. Pravijo, da se ne pritožujejo zato, ker so bolni, marveč

zato, ker nimajo denarja za zdravljenje ali ker so nadležni ljudem, s katerimi živijo. Toda rečem ti, Filoteja, da moramo biti potrpežljivi ne le sploh v bolezni, marveč v tisti bolezni, katero Bog hoče, tam, kjer on hoče, med tistimi ljudmi, pri katerih on hoče, s tistimi nadložnostmi, kakor on hoče. To velja tudi za druge britkosti. Ako te zadene kaj hudega, pomagaj si, kolikor moreš in kolikor ni zoper božjo voljo; zakaj drugače ravnati, bi se reklo, skušati božje veličastvo. Ko si pa to storila, *čakaj s popolno udanostjo, kar ti bo Bog naklonil*: ako mu je všeč, da pomočki, katere rabiš, premagajo nadlogo, zahvali ga ponižno; če mu je pa tako všeč, da nadloga zmaga pomočke, časti ga potrpežljivo.

Ravnam se tu po nasvetu sv. Gregorija: Ako te po pravici tožijo zaradi kake napake, katero si storila, ponižaj se globoko in spoznaj, da zaslužiš še kaj več kakor le to tožbo zoper tebe. Ako je pa tožba krivična, izgovori se krotko in reci, da nisi kriva; zakaj *to spoštovanje si dolžna resnici in bližnjemu v spodbudo*. Ako te

pa še po tvojem resničnem in opravičenem izgovoru naprej dolžé, nikar ne bodi nemirna in ne trudi se dalje za to, da bi vzprejeli tvoje opravičenje; ko si namreč storila, kar si bila dolžna resnici, *moraš tudi storiti, kar si dolžna ponižnosti*. Na ta način se ne pregrešiš zoper skrb, ki jo moraš imeti za svoje dobro ime, in ne zoper ljubezen, ki jo moraš imeti do srčnega miru, krotkosti in ponižnosti.

Pritožuj se, kolikor najmanj moreš, zoper krivice, katere se ti godé; zakaj to je gotovo, da navadno greši, kdor se pritožuje, *ker nam lastna ljubezen razžaljenja kaže zmiraj večja, kakor so, in jih preveč čutimo*. Osebito pa se nikar ne pritožuj pri ljudeh, kateri se radi jezijo in radi slabo mislijo. Če pa kaže, komu potožiti, ali da se popravi razžaljenje, ali pa da se umiri tvoje srce, treba je potožiti *mirnim dušam, katere v resnici ljubijo Boga*. Zakaj drugi bi ti ne olajšali srca, marveč je še vse bolj razburili; trna, ki te zbada, bi ne izruvali,

marveč bi ti ga še globočje potisnili v nogo.

Mnogi se v bolezni, žalosti in, kadar jih kdo razžali, varujejo tožiti in kazati občutljivost. Zakaj to bi v njih očeh (kar je tudi res) očitno kazalo veliko pomanjkanje moči in velikodušnosti. Vendar pa močno želijo in skušajo po raznih ovinkih doseči, da bi jih vsakdo miloval, da bi imeli veliko sočutje ž njimi, in da bi jih ne imeli le za žalostne, marveč za potrpežljive in srčne. No, to je res potrpežljivost, a napačna potrpežljivost, katera ni v resnici drugega nič, kot jako umetno in spretno prikrita slavohlepnost in nečimernost. „Imajo čast“, pravi apostol, „toda ne pri Bogu.“ Kdor je resnično potrpežljiv, ne toži o svojem trpljenju in ne želi, da bi ga milovali. O svoji nadlogi govori naravnost, resnično, priprosto, se ne pritožuje, ne jadikuje in je ne povikšuje. Če ga milujejo, pusti, da naj ga milujejo; razun če ga milujejo zarad nadloge, ki je nima, ker takrat pohlevno pové, da te nadloge nima. Tako ostane mirno v sredi med resnico

in potrpežljivostjo; razodene svoje trpljenje, a se ne pritožuje.

Ako zboliš, daruj vse svoje bolečine, težave in slabosti v službo Gospodu in prosi ga, naj jih združi s tistimi mukami, ki jih je on prestal za te. Ubogaj zdravnika, rabi zdravila, jedila in druge pomočke iz ljubezni do Boga ter misli na žolč, ki ga je vžival iz ljubezni do nas. Želi si zdravja, da bi mu služila, ne brani se boleznim, da mu skažeš pokorščino; pripravi se za smrt, če mu je to všeč, da bi ga hvalila in vživala. Spominjaj se, da čebele takrat, ko delajo med, vživajo zelo grenak živež, in da tudi mi nikdar ne moremo opravljati del večje krotkosti in potrpežljivosti ter boljše pripravljati medú izvrstnih čednostij, kakor takrat, ko jemo kruh grenkosti in živimo v stiskah. In kakor je med, ki se nabira iz cvetja timijana, male in grenke rastline, najboljši izmed vseh, enako je tudi čednost, ki se razodeva v grenkosti najnižjih, najbolj zaničevanih britkostij, najizvrstnejša med vsemi.

Poglej večkrat z dušnimi očmi Jezusa Kristusa križanega, preklinjevanega, obrekovanega, zapuščenega in končno stiskanega od vsakovrstnih britkostij, žalosti in težav. Pomisli, da vse tvoje trpljenje se ne dá ne po podobnosti, ne po velikosti nikakor primerjati njegovemu in da *ne boš nikdar trpela kaj takega, kar bi se dalo v poštev jemati, ako primerjaš s tem, kar je on trpel za te.*

Premišluj bolečine, katere so nekdam trpeli mučenci, in kako še prenaša toliko ljudij težave, katere so brez primere večje kakor tvoje, ter reci: „Oh, moje britkosti so tolažila in moje bolečine so rože, če se primerjam onim, kateri brez pomoči, brez postrežbe, brez polajšanja živijo kakor v vednem umiranju, stiskani od neizmerno večjih britkostij.

IV. poglavje.

Ponižnost v zunanjih rečeh.

Pojdi, je rekel Elija ubogi vdovi, in vzemi na posodbo veliko praznih posod in nalij jih z oljem. Da sprejemamo mi-

lost božjo v svoja srca, morajo biti prazna lastne hvale. Ako mokosevka zapazi ropnice, jih kričé preplaši z neko posebnostjo in skrivno močjo; zato jo imajo golobje najrajše izmed vseh ptičev in so pri nji brez skrbij. Tako ponižnost zapodi satana in ohrani v nas milosti in darove svetega Duha. Zato so vsi svetniki, posebno pa Kralj svetnikov in njegova Mati, vedno čislali in ljubili to cenjeno čednost nad vse druge dejanske čednosti.

Nečimerno imenujemo hvalo, katero si kdo pripisuje zarad tega, *kar ni v nas*, ali zarad tega, kar je sicer v nas, *pa ni naše*, ali zarad tega, kar je v nas in naše, *pa ni vredno, da bi se kdo hvalil zarad tega*. Plemenitost rodu, naklonjenost imenitnikov, čast pri ljudstvu, to so reči, katere niso v nas, marveč ali v naših prednikih ali v čislanju drugih. Nekateri se prevzetno napihujejo, ker so na lepem konju, ker imajo šop perja za klobukom, ker so potratno oblečeni. Pa kdo ne sprevidi te neumnosti? Zakaj ko bi bilo pri tem kaj časti, je čast konju, peresu ali krojaču; pa kako majhno junaštvo je,

čast si izposoditi pri konju, pri peresu, pri šivarju! Drugi se postavljajo in ponášajo zarad zavihanih brk, lepo počesane brade, skodranih las, nežnih rok, ker znajo plesati, igrati, peti; pa niso-li slabotni junaki, ker hočejo povekšati svojo veljavo in povzdigniti svojo slavo s tako praznimi in nečastnimi rečmi? Drugi hočejo, da naj jih svet časti in spoštuje zarad mrvice učenosti, kakor da bi vsakdo moral hoditi k njim v šolo in jih imeti za učitelje; zato se imenujejo „pedanti“. Drugi se šopirijo kakor pavi zarad svoje lepote in menijo, da ves svet gleda za njimi. Vse to je skrajno nečimerno, neumno in odurno, in čast, katero kdo išče v tako ničevnih rečeh, se imenuje nečimerna, nespametna ali prazna.

Pristnost dobre lastnosti se spoznava tako, kakor pristni (pravi) balzam; balzam poskušajo tako, da ga po kapljicah vlivajo v vodo; zakaj če gre na dno in se tu razprostre, pravijo, da je najboljši in najdragocenejši. Tako je tudi treba, ako hočemo spoznati, je-li kak človek resnično moder, učen, visokodušen in plemenit,

gledati na to, če se njegove dobre lastnosti obračajo na *ponižnost*, *pohlevnost* in *pokornost*. Če je tako, so prave njegove vrline; če pa plavajo po vrhu in se hočejo izkazovati, so *tem manj prave vrednosti*, čim bolj se *skazujejo*. Biseri, ki se razvijejo in rasejo ob vetru in viharjih, imajo le lupino biserno, znotraj so pa prazni. Istotako človeške čednosti in lepe lastnosti, ki se pričenjajo in razvijajo v napuhu, bahanju in nečimernosti, so le na videz dobre, brez soka, brez mozga in brez krepkosti.

Visoke službe, dostojanstva in časti so podobne žefranu, kateri tem lepše raste in prospeva, čim bolj se tepta z nogami. Ako je kdo ponosen na to, da je lep, mu lepota ni nič več v čast; da je lepota prikupna, mora biti pozabljena. Učenost nam ni v čast, ako nas napihuje ter se spremeni v neko prenapetost.

Ako vse prenatanko gledamo na prednost, predsedništvo, naslove, se stavimo v nevarnost, da drugi začno naše lastnosti preiskavati, presojati in jim oporekati; čast sama zgubi svojo vrednost in

je zaničljiva. Čast je lepa, kadar se dobi v dar, grda pa postane, kadar se zahteva, išče, naroča. Cvetlice so lepe, dokler rastejo, ovenejo pa, če jih nosimo v rokah. Kateri duhajo čarodejno rastlino (mandragóro) od daleč in mimogredé, čutijo veliko prijetnost, a kateri jo duhajo od blizo in dolgo, napravlja jim omotico in bolezen; tako dajejo časti prijetno tolažbo onemu, kateri jih okuša le od daleč in po malem, ne da bi se mnogo pečal in poganjal zanje; kateri pa koprni po častéh in se nasiča z njimi, je zelo graje in obsoje vreden.

Ako ljubimo čednost in se prizadevamo za-njo, začnemo prihajati čednostni; ako pa ljubimo časti in se prizadevamo zanje, začnemo biti smešni in graje vredni. Plemenite duše ne marajo tratiti časa s praznim in malenkostnim iskanjem časti, prednosti in preslavljenja; take imajo dovolj dela z drugimi rečmi; ono je pa le za postopače. Kdor ima lahko bisere, se ne obklada z ostrigami, in kateri se zavzemajo za čednost, se ne poganjajo za časti. Seveda

vsak sme nastopiti svoj častni stan in ostati v njem, ter se ne pregreši zoper ponižnost, če le stori to preprosto in brez prepirnega tekmovanja. Zakaj, kakor ljudje, ki pridejo iz Peruanske dežele, razun pridobljenega zlata in srebra privedejo tudi opic in papig, zato ker nič ne stanejo in jim tudi veliko ne obtežavajo ladij, tako oni, kateri so se odločili za čednost, vzprejemajo višje službe in časti, do katerih imajo pravico, pa vendar le tako, če jih to ne stane veliko truda in pozornosti, in če jim ne napravlja vznemirjanja, nepokoja, krega in prepira. Vendar pa tu ne govorim o takih, katerih čast zadeva državo, tudi ne o nekaterih posebnih prilikah, ki imajo imenitne nasledke; zakaj tukaj mora vsak držati, kar je njegovega, z modrostjo in previdnostjo, ki jo spremlja ljubezen in uljudnost.

V. poglavje.

O bolj znotranji ponižnosti.

Pa ti želiš, Filoteja, da te dovedem do globočje ponižnosti; zakaj to, kar sem

povedal, je prav za prav bolj previdnost nego ponižnost. Sedaj toraj nadaljujem. Nekateri nočejo in si niti ne upajo pre-mišljevati in prevdarjati milosti, katere jim je Bog dal posebej, ker se bojé, da bi ne bili nečimerni in sami sebi do-padljivi; a v tem se gotovo motijo. Zakaj, kakor piše slavni angeljski učenik, pravi pomoček, po katerem se doseže ljubezen božja, je premišljevanje božjih dobrot; bolj ko jih bomo poznali, bolj ga bomo ljubili. Ker nas pa močnejše ganejo po-sebne dobrote nego splošne, zato jih mo-ramo premišljevati z večjo pazljivostjo. *Zares, nič nas ne more tako zelo ponižati pred božjim usmiljenjem, kakor množica njegovih dobrot, in nič bolj ponižati pred njegovo pravičnostjo nego množica naših hudobij.* Premislimo to, kar je on storil za nas, in to, kar smo mi storili zoper njega; kakor posamezno premišljujemo svoje pregrehe, premišljujmo posamezno tudi njegove milosti. Ni se nam treba bati, da bi nas napihnilo spoznanje tega, kar nam je dal, če le ne pozabimo res-nice, *da kar imamo na sebi dobrega,*

ni od nas. Ali mar nehajo mule biti okorne in smrdljive živali, ker nosijo knezu dragoceno orodje in dišave? „Kaj imamo dobrega, česar bi ne bili prejeli? in če smo prejeli, zakaj se bahamo?“ Nasprotno, živo ogledovanje prejetih dobrot nas dela ponižne; zakaj spoznanje dobrote rodi hvaležnost. Ko bi nas pa le šegetala kakšna prevzetnost, kadar pregledujemo milosti, katere nam je dal Bog, imamo zanesljivo zdravilo: preglejmo svoje nehvaležnosti, svoje nepopolnosti in svoje reve. Ako pomislimo, kaj smo storili takrat, ko ni bil Bog z nami, bomo pač spoznali, da ni nastalo po našem kroju in ni izrastlo na naših tleh, kar storimo dobrega, kadar je Bog z nami. To bomo seveda vživali in se veselili tega, ker je naša last; a slavili bomo le samo Boga, ker je on pričetnik vsega dobrega.

Tako spoznava sveta Devica, da ji je Bog storil velike reči, pa le zato, da sebe ponižuje in slavi Boga: *Moja duša poveličuje Gospoda, ker mi je storil velike reči.*

Velikokrat pravimo, da nismo nič, da smo gola revščina, smeti človeštva; a močno bi bili žaljeni, ko bi se kdo poprijel naše besede in bi nas razglasil za take, kakoršni, pravimo, da smo. Obratno, delamo se tako, kakor bi hoteli bežati in se skriti, zato, da bi ljudje hiteli za nami in nas iskali. Postavljamo se tako, kakor bi hoteli biti zadnji in sedeti na poslednjem mestu pri mizi, pa le zato, da bi z večjo častjo šli na zgornje mesto. *Prava ponižnost se ne oznanja in ne govori ponižnih besedij*, ker ne skrbi le za to, da bi skrivala druge čednosti, marveč želi tudi, in sicer to prav posebno, da bi ostala sama prikrita. In ko bi ji bilo dovoljeno, lagati, hliniti se ali pohujševati bližnjega, izkazovala bi se še z drznimi in prevzetnimi deli, da bi se zakrivala ž njimi ter živela popolnoma nepoznana in skrita. Glej toraj, Filoteja, to-le je moj svet: *ali ne govorimo nobenih ponižnih besedij, ali pa jih govorimo tako, kakor mislimo v srcu, da se notranje ujema z zunanjim*; nikoli ne pobešajmo svojih očij, da bi ob enem ne poniževali svojega srca; nikar

se ne delajmo tako, kakor da hočemo biti zadnji, ko bi res ne hoteli biti radi zadnji.

To pravilo mi je tako vseobčno, da ne pristavim nobene izjeme; samo to pripomnim, da uljudnost zahteva, naj včasih prednost ponudimo onim, kateri je gotovo ne bodo vzprejeli. To pa ni hlimba, ne napačna ponižnost; zakaj v tem je sama ponudba prednosti le začetek časti, in, ker jim ne moremo izkazati vse časti, ne ravnamo napačno, ako jim naklonimo začetek. Ravno to rečem o nekaterih izrazih časti ali spoštovanja, kateri, če jih natanko pogledaš, niso videti resnični; vendar so pa dovelj resnični, če ima le srce onega, kateri jih izgovarja, pravi namen častiti in spoštovati onega, kateremu jih govori. Zakaj čeravno take besede nekoliko pretiravajo to, kar hočemo reči, vendar ne ravnamo napačno, ako jih rabimo, kjer zahteva občna navada. Seveda bi si pa vendar-le želel, da bi bile besede, kolikor le možno, natanko umerjene po naših čustvih, da bi nas v vsem in povsod vodila preprostost in odkritost srca.

Človek, ki je resnično ponižen, bi rajše videl, da mu poreče kdo drugi, da je uboga reva, ničeven, nič vreden, kakor pa da bi to rekel sam. Vsaj ugovarja ne, če vé, da mu pravijo tako, marveč vzprejme radovoljno, zakaj, ker je tega sam prepričan, ga veseli, če se drugi ravnajo po njegovem prepričanju. Mnogi pravijo, da prepuščajo znotranjo molitev popolnim ljudem, in da niso vredni, jo opravljati; drugi trdijo, da si ne upajo večkrat hoditi k sv. obhajilu, ker se jim zdi, da niso dosti čisti, drugi se izgovarjajo, da se bojé pobožnosti delati nečast, ko bi se ž njo pečali oni, ki so tolikanj slabotni in omahljivi; in še drugi se branijo, uporabljati svoje zmožnosti v službo božjo in v korist bližnjiku, ker — kakor pravijo — poznajo svojo slabost in se bojé, da bi se ne prevzeli, ko bi se po njih izvršilo kaj dobrega, in da bi (kakor sveča) ne uničili sami sebe, ko bi svetili drugim. Vse to je le zvijača in neka ponižnost, katera ni le napačna, marveč zlobna, ker po nji hoče človek skrito in tihotapsko grajati božje reči, ali

pa vsaj s pretvezo ponižnosti prikrivati lastno ljubezen, ki se ne mara odreči svoji lastni misli, trmi in lenobi.

Prosi si znamenje od Boga, ali zgoraj na nebesni višavi, ali zdolaj v morski globočini, tako je rekel prerok nesrečnemu Ahacu; in ta mu odgovori: Ne bom ga prosil in ne bom skušal Gospoda. Oj, hudobnež! hlini se, kakor da bi imel največje spoštovanje do Boga, pa se brani, s pretvezo ponižnosti, prositi za milost, katero mu ponuja njegova božja dobrotljivost. Ali ne vidi, da je prevzetnost, ako odklanjamo, kadar nas hoče Bog oblagodariti? da darovi božji nam nakladajo dolžnost jih vzprejemati? in da je to ponižnost, ako smo mu poslušni in se ravnamo, kolikor možno, natanko po njegovih željah? Bog pa želi, da bi bili popolni ter bi se združili z njim in ga posnemali, kolikor mogoče, natančno. Prevzetnež, ki zaupa sam ná-se, ima pač vzrok, da si ne upa ničesar pričeti; ponižni človek je pa tem pogumnejši, čim bolj spozna svojo nezmožnost, in v enaki meri, kakor se zaveda svoje slabosti, mu

raste pogum, ker vse svoje zaupanje stavi na Boga, kateri hoče poveličevati svojo vsemogočnost v naši slabosti in poviševati svoje usmiljenje ob naši revščini. Toraj se je treba ponižno in sveto lotiti vsega, kar našemu napredku koristno spoznajo naši dušni voditelji.

Če si kdo domišlja, da vé to, česar ne vé, je to gola neumnost; če se kdo dela učenega v reči, o kateri vé, da je ne zná, je to neznosna nečimernost. Kar mene zadeva, ne hotel bi se kazati učenega niti v tem, kar bi znal, nasprotno bi se pa tudi ne hotel delati nevednega. Kadar zahteva ljubezen, moramo odkrito in prijazno govoriti z bližnjim, ne le o tem, kar je potrebno za njegov pouk, marveč tudi o tem, kar je koristno za njegovo razvedrilo. Zakaj ponižnost *sicer skriva in prikriva čednosti, da bi jih ohranila, vendar jih pokaže, kadar ukaže ljubezen, da bi se pomnožile, povekšale in izpopolnile*. V tem so podobne onemu drevescu na otoku Tilos, katero ima svoje lepo svitlo-rudeče cvetje po noči zaprto in je odpira le vzhajajočemu

solncu; zato pravijo prebivalci tega kraja, da to cvetje spi po noči. Tako ponižnost zakriva in skriva vse naše čednosti in človeške popolnosti ter jih nikdar ne kaže, razun takrat, ko zahteva ljubezen, katera — ni človeška, marveč nebeška, ne dejanska, marveč božja čednost — je pravo solnce čednostij, katere mora vedno vladati. Tudi je *vsako poviževanje, katero nasprotuje ljubezni, brez dvoma napačno.*

Jaz bi se ne hotel nalašč kazati ne norca ne modrijana; zakaj če mi brani ponižnost, da se ne kažem modrega, branila mi bo tudi preprostost in odkritosrčnost, da se ne kažem nespametnega; in če nečimernost nasprotuje ponižnosti, nasprotuje pa prisiljenost in hlimba odkritosrčnosti in preprostosti. Ako so se kazali nekateri veliki služabniki Božji nalašč, kakor bi bili norčavi, da bi bili bolj zaničljivi pred svetom, moramo se jim čuditi, pa jih ne posnemati; zakaj imeli so svoje vzroke, da so krenili do te skrajnosti, a ti vzroki so bili le samo za nje in tako nenavadni, da si nihče iz njih ne izvaja za-se pravil. In kar se

poroča (posebej) o Davidu, da je pred skrinjo zaveze plesal in poskakoval bolj, kakor je po navadni šegi dostojno; se ni zgodilo zato, kakor da bi se hotel kazati norčavega, marveč čisto preprosto in neprisiljeno je hotel s takim zunanjim gibanjem pokazati nenavadno in neizmerno veselje, ki je je čutil v svojem srcu. Res je sicer, da mu je njegova žena Mihola to očitala kot nespametnost; pa ni bil žaljen, ker se je videl zaničevanega, marveč je še dalje kazal preprosto in naravno svoje veselje; še veselega se je kazal, da je bil nekoliko zaničevan za voljo Boga. Zatorej tudi tebi pravim: če te bo kdo zarad resnične in preproste pobožnosti imel za manj olikano, nizkotno ali nespametno, da te bo ponižnost navdajala z radostjo vsled tega blaženega zaničevanja, kateremu nisi ti vzrok, marveč tvoji zaničevalci.

VI. poglavje.

Ponižnost stori, da ljubimo svojo lastno nizkost.

Segam še višje in rečem ti, Filoteja, da v vsem in povsod ljubi svojo lastno nizkost. Pa mi porečeš, kaj pa se pravi: ljubi svojo nizkost? V latinskem jeziku pomeni nizkost toliko kot ponižnost, in ponižnost toliko kot nizkost. Presveta Devica pravi v svoji sveti pesmi, da jo bodo blagrovali vsi narodi zato, ker je Gospod videl ponižnost svoje dekle; s tem hoče reči, da se je Gospod milostno ozrl na njeno nizkost, malenkost in nevrednost, da bi jo napolnil z milostmi in prednostmi. *Vendar je razloček med čednostjo ponižnosti in nizkostjo, zakaj nizkost je malenkost, malovrednost, ki je v nas, ne da bi mislili nanjo; ponižnost pa je resnično spoznanje in radovoljno priznanje svoje nizkosti. Vrhunec te ponižnosti je toraj v tem, da ne priznavamo le radovoljno svoje nizkosti, marveč, da jo ljubimo in nam je všeč; in sicer ne*

zato, kakor bi ne imeli srčnosti in plemenitosti, marveč zato, *da bi bolj povzdigovali božje veličastvo in bližnjega veliko višje cenili kakor same sebe.* K temu ti toraj prigovarjam. Da me pa bolj razumeš, vedi, da med nadlogami, katere trpimo, so nekatere poniževalne, druge častne. Mnogi se še nekako sprijaznijo s častnimi nadlogami, skoro nobeden pa ne s poniževalnimi. Poglej pobožnega puščavnika, ves je raztrgan in trese se mraza; vsakdo časti njegovo slabo obleko in ima sočutje zarad njegovega trpljenja; naj se pa tako prikaže ubog rokodelec, ubog plemenitaš, uboga gospodična, takoj nastane zaničevanje, zasmehovanje; kako je tako uboštvo zaničljivo! Ako ubog menih od svojega predstojnika s pobožnostjo, udanostjo vzprejme trdo grajanje, ali otrok od svojega očeta; vsak bo to imenoval premagovanje, pokornost in spodobnost. Ko bi pa kak vitez ali imenitna gospa si dala reči od koga kaj takega, četudi iz ljubezni do Boga, vsak bi imenoval to strahopetnost in popustljivost. Glej zopet drugo poniževalno zló.

Ena oseba ima raka na rami, druga ga ima na obrazu: prva ima le nadlogo, druga pa poleg nadloge še zaničevanje, zasramovanje in poniževanje.

Zato pravim, da moramo za ljubo imeti ne le nadloge same, kar že dela potrpežljivost, marveč tudi ljubiti poniževanje, kar izvršuje ponižnost.

Še več; tudi čednosti so lahko poniževalne in častne. Potrpežljivost, krotkost, priprostost in ponižnost sama so čednosti, katere imajo posvetnjaki za slabe in poniževalne; obratno pa zelo čislajo modrost, srčnost in radodarnost. Tudi izmed del iste čednosti so nekatera zaničevana in druga čislana: dajati miloščino in odpuščati razžaljenja, je dvojno delo ljubezni; prvo čisla vsakdo, drugo je zaničljivo v očeh sveta. Ako se mlad plemenitnik ali mlada gospa noče vdeleževati napačnosti razbrzdane družbe v govorjenju, igranju, plesanju, popivanju, v obleki, očitati jima bodo prenapeto pobožnost ali hlimbo. *Tako krivico ljubiti, se pravi, ljubiti svoje poniževanje.* Še en drugačen vzgled: Bolnike gremo obiskavat.

Ako me pošljejo k najrevnejšemu, je to po mišljenju svetá poniževanje za - me, *in toraj bom rad imel to ponižanje*; ako me pa pošljejo k imenitnim bolnikom, je to duhovno poniževanje; ker ni v tem toliko čednosti in zasluženja, *ljubil bom tudi to poniževanje*. Kdor pade na ulicah, ima razun neprilike tudi še zaničevanje: *treba je ljubiti to zaničevanje*.

Še celó nekatere napake so take, da pri njih ni drugega zlá, nego le poniževanje. in ponižnost ne zahteva, da bi jih nalašč storili, pač pa zahteva, *da se ne vznemirjamo, ako smo jih storili*. Takim prištevam neke nerodnosti, neuljudnosti in nepozornosti. Vsak naj se varuje, da ne stori takih napak, da ugotovi olikanosti in previdnosti; ako so se pa zgodile, treba se je udati poniževanju, katero izhaja iz njih, in je vzprejeti radovoljno, da obvelja sveta ponižnost. Rečem še več: če me je jeza ali samopašnost zavedla, da sem govoril nedostojne besede, s katerimi je žaljen Bog ali bližnjik, bom srčno obžaloval in zelo hudo mi bo zarad razžaljenja, katero bom skušal po-

praviti, kolikor bo mogoče; a radovoljno bom vzprejel tudi poniževanje, katero me zadene vsled tega, in ko bi se dalo ločiti drugo od drugega, bi odločno zavrgel greh in ponižno ohranil ponižanje.

Toda, čeravno ljubimo ponižanje, katero izhaja iz hudega, *vendar skušajmo preprečiti ono zló, katero nam provzročuje*, s primernimi in dovoljenimi pomočki, *posebno če ima kake nasledke*. Ako imam na obrazu kako poniževalno skazo, se bom potrudil, da jo ozdravim, a s tem ne bom pozabil svojega prejšnjega ponižanja. Ako sem storil kaj takega, kar ne žali nikogar, se ne bom izgovarjal; zakaj četudi je bilo napačno, je takoj minilo; opravičevati bi se torej mogel le zarad ponižanja, ki izvira odtod, *tega pa ravno ne pripušča ponižnost*. Ako sem pa koga razžalil ali pohujšal po zmoti ali nerodnosti, popravil bom to po resničnem opravičenju, zato, ker je napaka ostala in mi ljubezen veleva, da jo odpravim. Sicer pa se včasih primeri, da ljubezen zahteva, naj se izognemo ponižanju v korist bližnjiku, kateremu je po-

treba našega dobrega imena; pa če v tem slučaju odmaknemo svoje ponižanje bližnjikovim očem, da bi ga ne pohujšali, moramo je zapreti in skriti v svojem srcu v lastno korist.

Hočeš pa vedeti, Filoteja, katera so najboljša poniževanja? Naravnost ti povem, *da naši duši najkoristnejša in Bogu najljubša so ona poniževanja, katera imamo slučajno ali po svojem poklicu, zato ker si jih nismo sami izvolili, marveč jih tako prejeli, kakor nam jih je poslal Bog, kateri zna vselej boljše izvoliti, nego mi. Ko bi pa morali izbirati, imejmo večja za boljša; za večja poniževanja pa veljajo ona, ki so bolj nasproti našemu nagnjenju, seveda če so v soglasju z našim poklicem. Zakaj, da ti povem enkrat za vselej, naše izbiranje in naša izvolitev pokaži in zmanjša skoro vse naše čednosti. Oh, kdo nam dá milost, da bi mogli reči z velikim kraljem: *Rajše hočem biti v hiši Božji, kakor prebivati v šatorih grešnikov.* Nihče ne more tega, Filoteja, razun njega, kateri je zato, da bi nas povzdignil, živel in*

umrl tako, da je bil v zasramovanje ljudem in v zavrženje narodu.

Povedal sem ti veliko rečij, katere se ti bodo zdele trde, ako jih boš *premišljevala*; a verjemi mi, zdele se ti bodo slajše nego sladkor in med, kadar jih boš izvrševala v dejanju.

VII. poglavje.

Kako si ohranimo dobro ime, kadar se vadimo v ponižnosti.

Hvala, čast in slava se ljudem ne izkazuje zarad navadne, marveč zarad izvrstne čednosti. Zakaj s hvalo hočemo prepričati druge, da naj čislajo izvrstnost kakega človeka; s častjo kažemo, da ga čislamo mi sami; in slava ni po moji misli nič drugega, kakor nekakšen odsev dobrega imena, ki odseva od skupine večkratne hvale in časti, kakor od dragih kamenov. Ker pa ponižnost ne more dovoliti, da bi imeli o sebi kako odlično misel ali željo, da bi nas višje cenili nego druge, zato tudi ne more dovoliti,

da bi iskali hvalo, čast in slavo, ki se sme izkazovati le izvrstnosti. *Vendar se vjema z naukom Modrega, ki nas opominja, da imejmo skrb za svoje dobro ime, zakaj dobro ime je le spoštovanje, ki se nam izkazuje ne zaradi kake izvrstnosti, marveč samo zaradi preproste in navadne poštenosti in nesvarljivega življenja. Ponižnost pa nam ne brani, da bi ne priznavali take poštenosti v sebi, da bi si toraj ne želeli dobrega imena. Res je, da bi se ponižnost ne zmenila za dobro ime, ko bi ga ljubežen ne potrebovala; toda ker je dobro ime ena glavnih podpor človeške družbe in ker bi brez njega bili javnosti ne le nekoristni, marveč škodljivi zaradi pohujšanja, zato ljubežen zahteva, ponižnost pa dovoljuje, da si želimo in skrbno varujemo dobro ime.*

Poleg tega nam je dobro ime to, kar listje drevesu. Listje samo ob sebi nima posebne vrednosti, vendar veliko koristi, ne le, da lepša drevo, marveč tudi varuje sadje, dokler je še nežno; ravno tako dobro ime samo ob sebi ni tako zaželena reč, pa vendar je zelo koristno, ne le,

da nam lepša življenje, marveč tudi zato, *da nam varuje čednosti*, osobito dokler so še nežne in slabotne. Dolžnost, ohraniti si dobro ime in v resnici biti to, za kar nas imajo ljudje, priganja blagodušno srce s krepko in mirno silo k dobremu. Ohranimo, draga Filoteja, svoje čednosti, ker so prijetne Bogu, ki je veliki in najvišji namen vseh naših del. Pa kakor oni, ki hočejo ohraniti sadje, ga ne prevró le v sladkorju, marveč je spravijo tudi v posode, katere so primerne v ohranjenje; enako, čeravno je ljubezen božja najboljša ohraniteljica naših čednostij, moremo vendar rabiti tudi dobro ime kot jako primerno in koristno sredstvo v to svrho.

Vendar pa ne smemo biti pregoreči, prenatančni in premalenkostni v skrbi za svoje dobro ime; zakaj ljudje, kateri so tako zelo kočljivi in občutni za svoje dobro ime, so podobni onim, kateri za vsako najmanjšo bolehnost zauživajo zdravila in meneč tako ohraniti svoje zdravje, je še popolnoma pokvarijo; *kdor hoče tako zelo skrbno varovati svoje dobro ime, je zapravi popolnoma*. Zakaj taka

preobčutnost stori, da so prepirljivi, samoglavni, neznosni in takorekoč izzivajo zlobnost obrekovalcev.

Razžaljenje in obrekovanje prezirati in zaničevati, je navadno veliko boljše zdravilo, kakor občutljivost, nasprotstvo in maščevanje. Zaničevanje je hitro prepodi; kdor se jezi zaradi tega, priznava, da je kriv. Krokodili škodujejo samo onim, kateri se jih bojé; gotovo tudi obrekovanje le onim, ki si delajo skrbi zaradi njega.

Prevelika skrb, da bi kdo ne zgubil svojega dobrega imena, kaže, da ima zelo malo zaupanja do njega podlage, ki je resničnost lepega življenja. Mesta, katera imajo lesene mostove čez velike reke, se bojé ob vsaki povodnji, da bi jim jih ne odneslo; katera pa imajo kamenite mostove, so v skrbeh le ob izredno velikih povodnjih. Tako se tudi oni, katerih duša je utrjena v krščanstvu, navadno ne zmenijo za povodnji krivičnih jezikov, kateri pa se čutijo slabe, se vznemirjajo ob vsaki govorici. Res, Filoteja, *kateri hočejo biti v dobrem imenu pri vseh, je zgubijo pri*

yseh; in kdor išče dobrega imena pri ljudeh, kateri so z grehom zapravili vso čast in poštenje, zasluži, da pride ob spoštovanje.

Dobro ime je kakor kazalo ali napis nad vratmi, ki kaže, kje je čednost domá; čednost imej toraj v vsem in povsod prednost. Ako ti toraj kdo reče, da si hinavka, ker se šteješ med pobožne, ako te ima za bojazljivko, ker si odpustila krivico, naj ti to vzbuja le smeh. Zakaj ne gledé na to, da take sodbe prihajajo od abotnih in neumnih ljudij, *bi ne smela popustiti čednosti in ne odstopiti z njene poti, ko bi bilo tudi treba zgubiti dobro imé*, zakaj sad je treba višje ceniti nego listje, t. j. znotranje in dušne dobrine bolj čislati nego vse zunanje. Za dobro ime moramo skrbeti, a ne ga obožavati, in kakor ne smemo žaliti očesa dobrih, tako tudi ne ustrezati očesu hudobnih. Brada je olepšava moškemu obrazu in lasje ženskemu; ako se pa brada popolnoma populi in lasje porujejo, bodo težko zopet zrastle; če se pa lasje le postrižejo in brada obrije, zrastle bode kmalu zopet

oboje in bode še trdnejše in gostejše. Prav isto velja o dobrem imenu; ko bi se tudi dobro ime ostriglo ali celo popolnoma obrílo z jezikom obrekovalcev, ki ga imenuje David *ostro britev*, nič ne maraj, zakaj kmalu se bo povrnilo, ne le tako lepo, kakor je bilo poprej, marveč še boljše in stalnejše. Toda če nam odvzemajo dobro ime naše pregrehe, naše zanikernosti, naše zlobno življenje, tedaj se nam bo težko kdaj povrnilo, ker mu je korenina izruvana. *Korenina dobrega imena je dobrota in poštenost*, katera, dokler je v nas, nam še vedno more pridobiti čast, ki jo zasluži.

Ogibati se moramo onega nečimernega občevanja, one nepotrebne navade, onega nespametnega prijateljstva in obiskavanja, ako škodujejo dobremu imenu; zakaj dobro ime je več vredno, kakor vsi nečimerni kratkočasi. Ako pa mrmrajo, se jezijo in obrekujejo zato, ker se vadiamo v pobožnosti, napredujemo v bogoljubnosti in se prizadevamo za večni blagor, pustimo psičke, naj lajajo proti luni! Ako morejo obuditi kako slabo

misel zoper naše dobro ime ter tako nam ostriči in obriti lasé in brado našega poštenja, saj se bo kmalu povrnilo; britev obrekovanja bo tako koristila naši časti, kakor nož vinski trti, kateri stori, da obrodi več in boljšega sadu.

Ozirajmo se vedno na Jezusa Kristusa križanega, in živimo v njegovi službi zaupno in preprosto, toda modro in previdno. On bo varuh našega dobrega imena; in če pripusti, da se nam odvzame, zgodilo se bo, da nam povrne še boljšega, ali pa da nas izpopolni v sveti ponižnosti, *katere je ena sama unča več vredna, kakor tisoč funtov časti*. Ako nas grajajo po krivici, postavimo mirno obrekovanju resnico nasproti; ako se obrekovanje nadaljuje, vztrajajmo še mi v svoji ponižnosti ter izročujmo tako svoje dobro ime in svojo dušo v božje roke: boljše ji ne moremo zavarovati. Služimo Bogu z dobrim in slabim imenom po vzgledu sv. Pavla, da moremo reči z Davidom: *O moj Bog, zavaljo tebe prenašam zasmehovanje; sramota pokriva moje obličje*.

Izvamem vendar nekatere pregrehe, katere so tako ostudne in nesramne, da ne sme nikdo trpeti obdolženja zaradi njih, če se ga le more po pravici iznebiti; in izvamem nekatere osebe, katerih dobro ime je potrebno mnogim ljudem v vzpodbudo. Zakaj v takem slučaju je treba mirno iskati zadoščenja za storjeno krivico, kakor svetujejo bogoslovski učenci.

VIII. poglavje.

O krotkosti do bližnjika, kot pomočku zoper jezo.

Sveta krizma, katere se sveta cerkev božja vsled apostolskega izročila poslužuje pri sv. birni in pri posvečevanjih, je sestavljena iz olivnega olja in balzama, kar med drugim pomeni dve dragi in ljubi čednosti, ki sta se lesketali v posvečeni osebi našega Gospoda Jezusa Kristusa, kateri nam je posebno priporočal, kakor da naj bi bilo po njiju naše srce posebej posvečeno v njegovo službo in naravnano v njega posnemanje. *Učite se od mene, je rekel, ker jaz sem krotak*

in iz srca ponižen. Ponižnost nas izpopolnjuje z ozirom na Boga, krotkost pa z ozirom na bližnjika. Balzam, kateri, kakor sem bil že omenil, se v vseh tekočinah nabira na dnu, kaže ponižnost; olivno olje pa, ki ostaja vedno ob vrhu, kaže krotkost in pohlevnost, katera nadkriljuje vse reči in se odlikuje med čednostmi, ker je cvet ljubezni, katera je, po besedah sv. Bernarda, takrat v svoji popolnosti, kadar ni le potrpežljiva, marveč poleg tega tudi krotka in pohlevna. Toda pazi, Filoteja, da bo ta skrivnostna krizma sestavljena iz krotkosti in ponižnosti *v tvojem srcu*; zakaj ena izmed velikih sovražnikovih sleparij je ta, da premoti več ljudij, da ostanejo le pri besedah in zunanostih teh dveh čednostij, ter zato, ker ne preiskujejo dobro svojih znotranjih čustev, menijo, da so ponižni in krotki; v resnici pa vendar-le niso. To se spozna na tem, da se vkljub svoji tako slovesno razkazovani krotkosti in ponižnosti začnejo z neko nepopisno drznostjo vzdigovati, če se jim le najmanjšo besedico reče navzkriž, če se jih

le količkaj razžali. Pravijo, da oni, kateri rabijo navadno zdravilo imenovano „milost svetega Pavla“, ne otečejo, če jih gad piči, ako je le zdravilo pristno. Enako nas ponižnost in krotkost, če sta le dobri in pristni, obvarujeta otôka in vročine, ki ju razžaljenje navadno vzbuja v naših srcih. Ako nas toraj napihne prevzetnost in jeza, kadar so nas obrekovalci in sovražniki napadli in pičili, je to znamenje, da naše poniževanje in krotkostno izkazovanje ni bilo pravo in pristno, marveč umetno in hinavsko.

Ko je sveti in slavni očak Jožef poslal svoje brate iz Egipta na dom svojega očeta, jim je dal le ta-le opomin: *Nikar se ne kregajte po poti!* Istotako rečem tebi, Filoteja: To ubogo življenje je le potovanje proti večno srečnemu življenju; nikar se ne kregajmo po poti drug z drugim; hodimo krotko, mirno in prijazno z množico svojih bratov in tovarišev. *Pa rečem ti naravnost in brez izjeme: ne ježi se prav nič; ako je mogoče, kar nobena pretveza naj te ne premoti, da bi ježi odprla vrata svojega srca;*

zakaj sv. Jakob reče na kratko in brez pridržka: *Človekova jeza ne dela pravice Božje*. Res, da se je treba ustavljati hudemu ter zavračati grehe onih, kateri so izročeni naši oskrbi stanovitno in krepko, toda *krotko in mirno*. Nič tako ne ukroti srditega slona, kakor če zagleda jagnje; in nič tako lahko ne prepreči moči topov, kakor volna.

Svarjenje, katero prihaja iz strasti, četudi je spremlja pamet, nima tolike veljave, kakor ono, katero prihaja edino le iz pameti. Pametna duša je po svoji naravi podložna pameti, strasti je pokorna levsled trinoštva. Kadar torajstrast spremlja pamet, postane zoperna, ker njeno pravično gospodarstvo onečastuje trinoška zveza. Vladarji so v veliko čast in tolažbo ljudstvom, kadar jih obiščejo z mirnim spremstvom. Kadar pa pridejo z vojaškimi četami, četudi je v blagor državi, tedaj je vselej njih prihod neprijeten in škodljiv; zakaj naj pazijo še tako natančno, da se vojaki pošteno obnašajo, vendar ne morejo doseči tega, da bi se zabranil vsak nered, ki tlači ubogega kmeta.

Istotako, dokler pamet vlada in *mirno* kaznuje, svari in graja, četudi ostro in natanko, še vsakdo rad vidi in odobrava; kadar pa s seboj pripelje jezo, nevoljo in srd, kar imenuje sv. Avguštin njene vojake, se je vsak bolj boji, nego pa ljubi; in njeno lastno srce je vedno stiskano in mučeno. *Boljše je*, pravi isti sv. Avguštin v pismu do Futura, *prepovedati prihod tudi pravični in opravičeni jezi, naj sibo še tako majhna, kakor ji pa dovoliti, naj vstopi*, zakaj če smo jo vzprejeli, jo je težko odpraviti; četudi pride kot majhna rastlinica, ti v tem hipu izraste in postane steber. Če more le enkrat prenočiti in je solnce zašlo čez našo jezo (kar prepoveduje apostol), spremeni se v jezo in ni ga skoro pomočka več, s katerim bi jo pregnali; zakaj redi jo tisočero lažnjivih prepričevanj, ker nikoli ni noben jezen človek mislil, da se jezi po krivici.

Boljše je toraj, da se privadimo živeti brez jeze, kakor da bi se hoteli zmerno in modro posluževati jeze; če nas je pa kdaj prehitela vsled nepopol-

nosti ali slabosti, je boljše, da jo urno zapodimo, kakor da bi se pogajali ž njo; zakaj če ji pustimo količkaj časa, hoče biti takoj gospodinja in dela kakor kača, katera lahko potegne vse svoje telo tja, kamor se more preriti z glavo. Pa kako naj jo odženem? mi porečeš. Treba je, draga Filoteja, da takoj, ko jo začutiš, napneš vse svoje moči, ne siloma in viharo, marveč pohlevno, a vendar resnobno. Zakaj kakor se večkrat zgodi pri sejah in zborih, da sluge s kričanjem: „mir, tiho!“ delajo več hrupa kakor oni ljudje, katerim velijo molčati; tako se nam tudi primeri premnogokrat, da takrat, ko hočemo siloma ukrotiti svojo jezo, vzbudimo sami večji nepokoj v srcu, kakor bi ga nam bila napravila jeza sama, in da se takó zbegano srce ne more več ukrotiti.

Ko si tako skušala mirno odpraviti jezo, stori, kar je svetoval sv. Avguštin že v visoki starosti mlademu škofu Avksiliju, rekoč: „Stori, kar je človek storiti dolžan.“ Ako se ti pripeti kaj takega, kar pravi (o sebi) mož Božji v psalmu: *Oko*

mi je zatemnjeno v jezi. obrni se k Bogu ter kliči: Usmili se me, Gospod! da stegne svojo desnico in ukroti tvojo jezo. Rečem toraj, da Boga kličimo na pomoč, kadar zapazimo, da nas jeza vznemirja, kakor apostoli, ko jih je stiskala burja in nevihta na morju. Zakaj zapovedal bo našim strastém, da naj utihnejo, in nastala bo velika tihota. Pa zopet te opozorim na to, da molitev, ki se opravi zoper navzočo in pekočo jezo, je treba opraviti krotko in mirno, ne pa viharo; to pa velja za vse pomočke, katere rabimo zoper to zlo.

Poleg tega takoj, ko zapaziš, da si se kaj razjezila, popravi napako s tem, da kar precej na mestu pokažeš krotkost do iste osebe, nad katero si se razjezila. Zakaj kakor je najboljši pomoček zoper laž to, da jo takoj prekličemo, kakor hitro zapazimo, da smo jo izgovorili: *tako je dobro zdravilo zoper jezo to, če jo hitro popravimo z nasprotnim dejanjem krotkosti.* Zakaj, kakor pravi pregovor, nove rane se lažje zacelijo.

*Slednjič si takrat, kadar si mirna in te nobena reč ne jezi, nabiraj veliko zalogo krotkosti in pohlevnosti, in sicer tako, da govoriš vse svoje besede in opravljaš vsa svoja dela, mala in velika, kolikor le mogoče mirno in krotko, ter se spominjaj, da Nevesta v Visoki pesmi nima le medu na ustnicah in na jeziku, marveč tudi pod jezikom, t. j. v srcu; pa ne samo medú, marveč tudi mleka, zakaj ne le *govorjenje*, marveč *vsa notranjost naše duše* mora biti krotka do bližnjega. Pa ne smemo imeti le samo medú, ki razširja prijetno dišavo, t. j. ne le krotke prijaznosti takrat, kadar občujemo s tujci, marveč tudi sladkost mleka, kadar smo med domačimi in sosedi. V tem močno grešé oni, kateri so na ulicah kakor angelji, doma pa kakor satani.*

IX. poglavje.

O krotkosti do samega sebe.

Ena najboljših vaj v krotkosti je ta, *ako smo krotki sami do sebe*, ter se nikoli

ne jezimo ne nase ne na svoje nepopolnosti. Zakaj čeravno zahteva pamet, da nam je hudo in žal, kadar storimo kaj napačnega, vendar se moramo varovati, da se nam kesanje ne sprevrže v jezo, srd in togoto. V tem se zelo pregreše mnogi, kateri se potlej, ko so se razjezili, še jezijo, da so bili jezni; so nevoljni zato, ker so bili nevoljni, in se togoté zato, ker so bili togotni. Na ta način imajo svoje srce vedno v jezi namočeno in utopljeno. Čeravno se zdi, da je druga jeza ukončala prvo, je vendar le vrata odprla in pot naredila novi jezi, ki bo prišla, kadarkoli se ji ponudi prilika. Razun tega vede ta jeza, srditost in togota, ki jo ima kdo do samega sebe, v prevzetnost in prihaja le iz ljubezni do samega sebe, katera je zbegana in nemirna, ker vidi, da smo še nepopolni. Nevolja zarad naših napak bodi toraj mirna, rahla pa odločna. Sodnik dokaj primernejše kaznuje zlobneže, ako po pameti, z mirno dušo sklepa svoje razsodbe, kakor pa če jih dela z vihravostjo in strastjo; zakaj če sodi strastno, ne kaznuje

hudobij kakoršne so, marveč kakoršen je on sam. Ravno tako tudi mi kaznujemo sami sebe veliko bolje, *če se kesamo mirno in vztrajno*, kakor pa če se kesamo srdito, jezno in prenagljeno, ker tako vihravostno kesanje se ne ravna *po velikosti naših napak, marveč po našem nagnenju*. Kdor n. pr. čistost posebno ljubi, se bo z izredno trpkostjo jezil, če je storil najmanjšo napako zoper to čednost; če se je pa hudo pregrešil z opravljanjem, se bo le smejal. Nasprotno bo pa oni, kateri sovraži opravljanje, mučil samega sebe, če je le količkaj zagodrnjal zoper koga, in se ne bo zmenil za veliko napako, ki jo je storil zoper sv. čistost itd. To se godi pa le zato, ker ne sodijo svoje vesti po pameti, marveč po strastnem nagnenju.

Verjemi mi, Filoteja, kakor imajo krotka in prisrčna očetova opominjevanja večjo moč do otroka, da se poboljša, kakor jeza in togota: enako se godi tudi našemu srcu, kadar se je kaj pregrešilo. Ako je poprijemljemo s krotkim in mirnim očitanjem, ter imamo več pomilje-

vanja zanje kakor strastnosti proti njemu in ga osrčujemo k poboljšanju, bo imelo vsled tega kesanje, katero je bo veliko bolj občutno ganilo in pretreslo, kakor bi je pa srdito, očitajoče in viharno kesanje.

Ko bi mi bilo, n. pr. veliko do tega, da ne zabredem v pregreho nečimernosti, pa bi se vendar-le globoko pogreznil vanjo, tedaj ne bi hotel svojega srca tako-le ali enako kregati: „Ali nisi res ničasto in skrajno zlobno, da po toliko sklepih si se dalo zapeljati v nečimernost? od sramote strepetaj, ne povzdigni več očij proti nebu, ti slepo, predrzno, izdajniško in svojemu Bogu nezvesto srce!“ Marveč *po pameti in milovaje* bi mu hotel prigovarjati, naj se poboljša: „Vzdigni se no, moje ubogo srce, glej, zopet sva padla v jamo, katere sva se tolikrat sklenila ogibati. Oh, vstaniva zopet in popustiva jo za vselej; kličiva usmiljenje božje in zaupajva, da nama pomaga, da bova odslej stanovitnejša, in vrniva se zopet na pot ponižnosti. Le pogum! Odslej bodiva previdna, Bog nama bo pomagal,

pojde nama že boljše.“ Na tako opominjevanje bi zastavil trden in neomahljiv sklep, da se ne povrnem več v napako, ter rabil primerne pomočke in poslušal svet svojega dušnega voditelja.

Ko bi pa vendar kdo izprevidel, da se ne dá njegovo srce dovolj ganiti po takem krotkem posvarjenju, utegne rabiti očitaneje ter hudo in ostro gřrajanje, da obudi v njem globoko kesanje, *če le po takem hudem karanju in svarjenju ubere milejšo struno* ter končno spremeni svoje trpko očitaneje in nevoljo v sladko in sveto zaupanje v Boga, posnemajoč onega velikega spokornika, ki je svojo užaljeno dušo tako le tolašil: *Zakaj si žalostna, duša moja, in zakaj me motiš? Zaupaj v Boga, zakaj še ga bom hvalil, njega, ki je zveličanje mojega obličja in moj Bog.*

Toraj popolnoma mirno vzdigni svoje srce, kadar pade; zelo se ponižuj pred Bogom v spoznanju svoje revščine, pa ne čudi se kar nič zaradi svojega padca; saj pač to ni nič čudnega, da je slabost slaba, šibkost šibka in revščina revna. Vendar obžaluj iz vse moči, da si Boga razžalila,

pa z veliko srčnostjo in v zaupanju v njegovo usmiljenje stopi nazaj na pot čednosti, s katere si bila zašla.

X. poglavje.

Da je treba svoja opravila izvrševati skrbno, a brez prenačnosti in bojazni.

Skrbljivost in pridnost, ki jo moramo imeti pri svojih opravilih, je pač kaj drugega nego boječnost, nemirnost in prenačnost. Angelji skrbijo za naše zveličanje in je pridno pospešujejo, a brez bojazljivosti, nemirnosti in prenačnosti; *zakaj skrb in pridnost je lastna njihovi ljubezni*, kakor bi bila bojazen, nemirnost in prenačnost nasprotna njihovemu zveličanju. *S skrbjo in pridnostjo se dá strinjati dušni mir in pokoj, ne pa z boječnostjo, z beganostjo in še manj s prenačnostjo.*

Bodi toraj skrbna in pridna pri vseh opravilih svojega poklica, draga Filoteja! zakaj Bog, ki ti jih je izročil, hoče, da imaš veliko skrb zanje; vendar če je le

mogoče, ne bodi zarad njih vznemirjena in zbegana, t. j. ne začenjaj jih nemirno, bojazljivo in hlastno; tudi se ne prengli med delom, zakaj vsaka naglica moti razum in razsodnost, in nam še brani *dobro opraviti ono reč, katere se hlastno lotimo.*

Ko je naš Gospod posvaril sv. Marto, ji je rekel: *Marta, Marta, skrbna si in se begaš s premnogimi rečmi.* Vidiš? Ko bi bila samo skrbna, bi ne bila zbegana; ker je pa bila vznemirjena, ravnala je hlastno in zbegano, in ravno zato jo graja Zveličar. Reke, katere mirno tekó po planjavi, nosijo velike ladije in obilno blaga; in dež, kateri mirno pada na travnike in polje, stori, da raste obilno trave in žita.

Deroče vode in reke pa, ki delajo velike valove, oškodujejo okolico, koder tečejo, in so brez koristi za kupčijo; istotako nevihte in plohe razdevajo polja in travnike. *Še nikoli ni bilo delo dobro storjeno, ako je bilo storjeno hlastno in vihrasto.* Treba je hiteti, pa se ne prengliti, pravi stari pregovor. Kdor je nagel,

pravi Salomon, je v nevarnosti, da pade ali se spotakne. Vselej naredimo zadosti zgodaj, kar dobro naredimo. Čmrlji delajo veliko več šuma in si dajejo več opraviti, kakor čebele; pa napravijo le nekoliko voska in nič medu. Tako tudi oni, kateri delajo z mučno skrbljivostjo in hrupno viharnostjo, *ne naredijo nikdar niti veliko niti dobro.*

Muhe nam niso nadležne po svoji moči, marveč po obilnem številu. Tako nas velika dela ne motijo toliko, kakor mala opravila, kadar se jih prav veliko nabere. Mirno torej vzprejemaj opravila, katera pridejo na vrsto, in opravljaj jih po vrsti jedno za drugim. Zakaj, ko bi jih hotela opraviti kar vsa hkrati, ali brez reda, bi te ti napori tako obtežili in tako oslabili tvojega duha, da bi morda še omagala pod to težo brez vsakega vspeha.

Pri vseh svojih opravilih se naslanjaj povsem na božjo previdnost, po kateri edino moreš povsod doseči svoje namene. Vendar deluj sama popolnoma mirno, da res sodeluješ ž njo, in potlej le verjemi, če

si imela pravo zaupanje v Boga, da se bo gotovo zgodilo to, kar je zate najbolj koristno, naj se ti že po tvoji zasebni sodbi zdi dobro ali slabo. Delaj kakor majhni otroci, kateri se z eno roko drže svojega očeta in z drugo nabirajo jagode ali robidnice ob sečeh (plotovih). Enako se tudi ti, ko z eno roko nabiraš in oskrbljuješ blago tega sveta, z drugo vedno drži nebeškega Očeta ter se oziraj sedaj pa sedaj proti njemu, da vidiš, mu je li vseč tvoje oskrbljevanje in delovanje. *Pa dobro se varuj pred vsem drugim, da ne izпустиš njegove roke in njegovega varstva*, misleč, da bi si tako več pridobila in nabrala; zakaj če te on zapusti, ne boš storila niti stopinje, da bi se ne zgrudila na tla. Rečem ti, draga Filoteja, kadar si pri navadnih delih in opravilih, ki ne zahtevajo tako velike in natanke pazljivosti, *tedaj glej več na Boga, kakor na opravila*. Kadar so pa opravila tako zelo imenitna, da zahtevajo vso tvojo pazljivost, če jih hočeš dobro izvršiti, *ozri se sedaj pa sedaj proti Bogu*, kakor ravnajo mornarji, ka-

teri se ozirajo večkrat gori proti nebu nego doli proti morju, po katerem se vozijo, da bi prišli v zaželeni kraj. Tako bo delal Bog s teboj, v tebi in zate, in tvoje delo ne bo brez tolažbe.

XI. p o g l a v j e.

O pokorščini.

Le ljubezen sama nas privede do popolnosti; *toda pokorščina, čistost in uboštvo so trije veliki pomočki, da si pridobimo ljubezen*; pokorščina daruje naše srce, čistost naše telo in uboštvo naše imetje v to, da Boga ljubimo in mu služimo. To so trije stebri duhovnega križa; vendar vse tri se opirajo na četrto, na ponižnost. Ne bom pravil ničesar o teh treh čednostih, v kolikor so predmet slovesne obljube, ker to velja le redovnikom; tudi ne v tem smislu, če se kdo zaveže zanje z zasebno obljubo, zakaj čeravno obljuba vsekako daje veliko milostij in zaslug vsem čednostim, *vendar ni treba, da bi se vezali zanje z obljubo, z radosti,*

da jih le izvršujemo. Res, da pripravijo človeka v stan popolnosti, ako se je zavzel za nje z obljubo, zlasti s slovesno; vendar da ga privedejo do popolnosti, zadostuje, če jih izvršuje, ker je med stanom popolnosti in popolnostjo samo velik razloček; zakaj vsi škofje in redovniki so v stanu popolnosti in vendar niso vsi popolni, kakor se le prevečkrat vidi. Prizadevajmo si toraj, da dobro izvršujemo te tri čednosti vsak po svojem poklicu; zakaj četudi nas ne pripravijo v stan popolnosti, dale nam bodo vendar popolnost samo; *saj smo tudi vsi dolžni izvrševati te tri čednosti*, čeravno ne vsi na isti način.

Pokorščina je dvojna, *dolžna* pokorščina in *prostovoljna*. Vsled dolžne pokorščine moraš ponižno slušati svoje *cerkvene* predstojnike, kakor papeža in škofa, župnika in njih namestnike. Slušati moraš svoje *deželske* predstojnike, namreč vladarja in one, katerim je izročil vladov v tvoji deželi, slušati moraš slednjič svoje *domače* predstojnike, namreč očeta, mater, soproga, gospodarja, gospodinjo. Ta po-

korščina se pa imenuje *dolžna*, ker se nikdo ne more odreči dolžnosti, ki zahteva pokorščino do teh predstojnikov, ker jih je Bog postavil, da zapovedujejo in vladajo vsak po svoji oblasti, ki jo imajo do nas. Spolnuj njihove *zapovedi*, to je dolžnost; da pa boš *popolna*, spolnuj tudi *to, kar ti svetujejo, ter celó to, kar želijo in radi imajo, kolikor ti pripušča ljubezen in modrost*. Slušaj, kadar ti ukažejo *prijetno* reč, n. pr. jesti, razvedrovati se; zakaj čeravno se nam zdi, da ni kaj velika čednost, če se sluša v takem slučaju, vendar bi bila velika napaka, ko bi bila nepokorna. Slušaj v *nevažnih* rečeh, n. pr. če ti je ukazano nositi to ali ono obleko, hoditi po tej ali oni poti, peti ali molčati, in taka pokorščina bo že prav *hvale vredna*. Slušaj v *neprijetnih, sitnih in težavnih* rečeh, in to ti bo *popolna* pokorščina. Končno slušaj *krotko*, brez ugovora, *hitro*, brez odlašanja, *veselo*, brez nevolje, in posebno, slušaj *ljubeče, iz ljubezni do njega, kateri je iz ljubezni do nas postal pokoren, pokoren do smrti na križu*, in kateri je, kakor

pravi sv. Bernard, rajše zgubil življenje nego pokorščino.

Da se navadiš radovoljno slušati svoje *predstojnike*, ravnaj se rada po volji onih, kateri so *tebi enaki*, ter bodi ž njimi enih mislij v tem, kar ni napačno, brez prepira in svojeglavnosti. Spolnuj rada želje *svojim podložnim*, kolikor pamet dopušča, ter ne gospoduj oblastno nad njimi, dokler so dobri.

Moti se, kdor meni, da bi bil lahko pokoren, ko bi bil menih ali nuna, ako se mu zdi težko in zoperno pokorščino skazovati onim, katere nam je Bog dal za predstojnike.

Prostovoljno imenujemo tisto pokorščino, za katero se zavežemo po lastni izvolitvi in katere nam ne nakladajo drugi. Sploh si nihče sam ne izvoli svojega vladarja in škofa, ne očeta in matere, mnogokrat še svoje soproge ne; pač pa si izvoli svojega spovednika, dušnega voditelja. Naj se že kdo ob taki volitvi zaveže z obljubo ali brez obljube, da bo komu pokoren kakor je rečeno o materi Tereziji, da se je (poleg slovesne obljube,

storjene redovnemu predniku, zavezala še z neslovesno obljubo, da bo pokorna očetu Gracijanu), vselej se taka obljuba imenuje prostovoljna zaradi svojega začetka, ki je odvisen od naše volje in izvolitve.

Treba je slušati vse svoje predstojnike, *vendar vsakega le v tem, v čemer ima oblast do nas*. Vladarje moramo slušati v tem, kar zadeva policijo in državo; duhovske predstojnike v tem, kar zadeva cerkveno upravo; v domačih rečeh očeta, mater, soproga; v posebnem dušnem vodstvu pa svojega spovednika in dušnega voditelja.

Daj si po svojem duhovnem očetu *zapovedati* ona pobožna dela, katera moraš opravljati, ker vsled tega *bodo boljša in imela dvakratno milost in dobroto*: eno že sama ob sebi, ker so pobožna, drugo pa vsled pokorščine, katera jih je vzprejela in zvršila. *Blagor pokornim, ker Bog nikdar ne bo pustil, da bi zašli.*

XII. poglavje.

Da je čistost potrebna.

Čistost je lilija med čednostmi ; ljudi dela skoro enake angeljem. Nič ni lepo, kar ni snažno, snažnost človekova pa je čistost. Čistost se imenuje tudi poštenost in nje ohranitev — čast. Imenuje se brezma-
madežnost (nedolžnost), in nje nasprotje — sprijenost. Ob kratkem: čistost ima to svojo posebno slavo, da je lepa in bela čednost duše in telesa.

Deviški ljudje morajo varovati sveto čistost s silno preprostim in tenkočutnim srcem, da v tem oziru odganjajo vsakoršne radovedne misli ter studijo z nepremagljivim studom vsakoršno nečisto razveseljevanje, katero res ne zasluži, da bi je poželeli ljudje, ker je prenizkotno in živalsko.

Naj bodo toraj te čiste duše vsikdar prepričane, *da je čistost brez primere boljša, kakor vse drugo, kar se ne strinja ž njo.* „Hudobni sovražnik“, tako piše veliki sveti Jeronim, „z neko silo priganja

deviške ljudi, da bi poželeli nečistih rečij, ter jim jih kaže brez primere prijetnejše in veselejše, kakor so pa res; to jih večkrat tako zelo moti in bega, da si domišljajo veselejše to, česar ne poznajo“. Kadar zagleda mali metuljček plamen, ga zvedavo obletava, da bi poskusil, je-li tudi tako prijeten kakor lep, in ta domišljija ga izvabi, da ne preneha prej, dokler ga ne ukonča prvi poskus. Enako se dajo mladi ljudje prav gostokrat tako premotiti po lažnjivi in nespametni precenitvi grešnega veselja, da se po mnogoterih radovednih mislih ukončajo in pogubijo. Pa v tem so še bolj neumni nego metulji, zakaj le-ti imajo vsaj kaj vzroka misliti, da je ogenj prijeten, ker je lep, oni pa vedó, da je to, kar iščejo, silno nečastno, in vendar ne prenehajo precenjati neumnega in podlega veselja.

Tudi zakonski morajo po svojem stanu v čistosti živeti. Zato je sveta Katarina Sijenska videla med pogubljenimi mnogo duš, katere so hudo trpele, ker so bile onečastile svetost sv. zakona.

Vidiš toraj, da je čistost potrebna vsem ljudem! „Imejte z vsemi mir“, pravi apostol, „in svetost, brez katere ne bo nihče gledal Boga.“ Svetost pa pomeni tukaj čistost, kakor razlagata sv. Jeronim in sv. Krizostom. Ne, ne, Filoteja, nihče ne bo gledal Boga brez čistosti, nihče ne bo stanoval v njegovem svetem šatoru, kateri ni čistega srca. Zveličar sam pravi: *Psi in nečistniki bodo zunaj; in blagor jim, kateri so čistega srca, ker Boga bodo gledali.*

XIII. poglavje.

Nauki za ohranjenje čistosti.

Bodi prav posebno skrbna, da se takoj odvrneš od vsega, kar mika in vabi v nečistost, zakaj to zlo deluje tihotapsko in polagoma, da se skoro ne zapazi, in po malih začetkih naraste do velikanskih nezgod. *Zmiraj je lažje varovati se, kakor potlej ozdravljati.*

„Zaklad nosimo v razdrobljivi posodi.“ Kdor nosi steklene posode, je vedno

v nevarnosti, da bi se mu ne pobile; sadje, čeravno celo in dobro ohranjeno, dobi madeže, kjer se dotika; še voda v posodi, naj bo še tako bistra, ne more ostati čista, ako se ne varuje vsake nesnage. Nikdar ne dovoli, draga Filoteja, da bi se te kdo nedostojno (neolikano) dotaknil, ne v norčiji, ne iz prijaznosti. Zakaj čeravno bi se mogla morda čistost ohraniti ob takem ravnanju, ki je bolj lahkomišljeno nego zlobno, vendar ima vsled tega nežni cvet sv. čistosti vselej nekaj škode in zgube; ko bi se pa kdo pustil nespodobno dotikati, je pa zapravil čistost popolnoma.

Čistost ima v srcu svoj začetek, a razodeva se po telesu. Zato se lahko zgubi po vseh zunanjih telesnih počutkih, pa tudi po srčnih mislih in željah. Nečistost je, kadar kdo gleda, posluša, govori nespodobne reči ali se jih dotika, ako ima srce kako prostovoljno dopadenje ob tem. Sveti Pavel pravi kar čisto na kratko: *Nečistost naj se še ne imenuje med vami.* Čebele se nočejo ne le dotakniti nobene mrhovine, marveč še neizrečno sovražijo

vsakoršen smrad, ki prihaja od nje, in se ga ogibljejo na vso moč.

Sveta Nevesta v visoki pesmi ima roke, s katerih kaplje mira, tekočina, katera varuje gnilobe; njene ustnice so ovite z rudečim trakom, kar pomeni njeno sramežljivost v govorjenju; njene oči so kakor golobje oči, zaradi čistote njenih pogledov; njena ušesa imajo ušane iz zlata, ki je znamenje čistosti. Taka bodi bogoljubna duša. čista, spoštljiva, sramežljiva na rokah, na ustnicah, na ušesih, na očeh in na vsem telesu.

Ne imej nobene tovarišije s sprijenimi osebami, posebno še, če so tudi predrzne, kar so skoro vselej. Take podle duše in ostrupljena srca ne govoré z nikomur, da bi ga bolj ali manj ne odvrnile od čistosti. Kakor zmaj imajo strup v pogledu in dihanju.

Obratno pa *rada zahajaj med čiste in čednostne ljudi; pogosto premišluj in prebiraj čiste reči; zakaj beseda božja je čista in očiščuje one, kateri jo imajo v čislih. Zato jo primerja David topazu,*

dragemu kamenu, kateri ima to lastnost, da zatira plamen poželjivosti.

Bodi vedno blizu Jezusa Kristusa križanega, dušno *po premišljevanju*, dejanjsko *po sv. obhajilu*. Ako se bo tvoje srce takorekoč s sv. Janezom, katerega je zaradi njegove nedolžnosti posebno ljubil, naslanjalo na prsi onega, kateri je čisto in brezmadežno Jagnje božje, boš videla, da se tvoja duša in tvoje srce v kratkem času očisti vsake nespodobnosti.

XIV. poglavje.

Kako se uboštvo v duhu ohrani tudi v bogastvu.

Blagor ubogim v duhu, ker njih je nebeško kraljestvo. Gorjé toraj bogatim v duhu, ker njih je revščina pekla. Bogat v duhu je človek, kateri ima bogastvo v svojem srcu, ali pa svoje srce v bogastvu. Oni je ubog v duhu, kateri nima nikakeršnega bogastva v svojem srcu in ne svojega srca v bogastvu. Vodomci delajo gnezda, ki so podobna jabolku, in

puščajo jim le eno majhno odprtino na zgornji strani. Postavljajo jih na morsko obrežje in jih polagoma tako zgostijo in utrdijo, da ne pride nikdar voda vanje, če jih tudi zadene morsko valovje; marveč, ker vedno plavajo na površini, so sicer na morju, pa so vrh morja, gospodarji morja. Tvoje srce, draga Filoteja, mora biti tako, odprto samo proti nebu, trdno in *zaprto bogastvu in minljivim rečem*. Ako si bogata, tvoje srce ne imej nobene ljubezni do bogastva; zmiraj bodi srce *na površju*, in če tudi v *sredi* bogastva, bodi vendar *brez* bogatstva in *gospodar* bogastva! Nak, nikar ne devaj nebeškega duha med zemeljsko posestvo; zmiraj naj bo višje nad njim, ne pa v njem.

V tem je pač razloček: *strupa imeti, pa ostrupljen biti*. Lekarniki imajo skoro vsi raznih strupov, da jih rabijo za različne potrebe, pa zato še niso ostrupljeni, ker strupa nimajo v telesu, marveč v prodajalnicah. Tako moreš imeti bogastvo, ne da bi te ostrupilo, in sicer na ta način, če je imaš *v svoji hiši* ali *v svoji mošnji*, ne pa *v svojem srcu*. *Dejansko bogat*

biti, po nagnjenju pa ubožen, to je velika sreča za kristijana, ker tako ima prednosti, ki jih daje bogastvo za ta svet, in zasluženje ubožtva za oni svet.

Ah, Filoteja, nihče ti ne bo obstal, da je skopuh; vsak odriva od sebe to nizkost in podlost srca. Izgovarjajo se, da jih priganja skrb za otroke, da modrost zahteva, da si dene človek kaj na stran; premoženja ni nikoli preveč, češ, zmiraj pridejo kake potrebe, ki zahtevajo še več. In celó največji skopuhi in lakomniki nočejo obstati in tudi v svoji vesti ne priznati, kar so; nak, ker lakomnost je čudna mrzlica, ki se tem bolj prikriva, čim bolj se razgreva in pripeka. Mozes je videl sveti ogenj, ki je gorel v grmu, pa ga ni požgal; obratno pa nesveti ogenj skoposti in lakomnosti sežiga in požira lakomnika, pa ga nič ne peče. Vsaj baha se v sredi največje vročine in pekočine, da čuti najprijetnejši hlad, in meni, da njegova nenasitljiva želja je le kar naravna in prijetna žeja.

Ako poželevaš *stalno vroče in nemirno* rečij, katerih nimaš, govori, kolikor

hočeš, da jih nočeš imeti *po krivici*, vendar si pa le *res lakomna*. Kdor stalno, goreče in nepokojno želi pijače, četudi le vode, priča, da je mrzliččen.

O Filoteja! ne vem, je li to pravična želja, če kdo po pravici želi imeti to, kar ima že kdo drugi tudi po pravici; zakaj zdi se mi, da bi vsled take želje radi olajšali sebi, druge pa še pritiskali. Ali nima tisti, ki je pravi lastnik kakega posestva, večjo pravico, da je ohrani po pravici, kakor da si je mi želimo pridobiti po pravici? In zakaj se obračajo naše želje na to, kar njemu ugaja, da bi mu odvzeli? Pa recimo končno, da je naša želja *pravična*, vendar je *zoper ljubežen*, zakaj mi bi nikakor ne videli radi, da bi kdo poželed, četudi po pravici, to, kar hočemo mi po pravici ohraniti. V tem se je pregrešil Ahab, ki si je hotel po *pravični poti* pridobiti Nabotov vinograd, katerega je pa hotel Nabot sam ohraniti *še po večji pravici*. Ahab si ga je želel goreče, stalno in nepokojno, in tako je razžalil Boga.

Počakaj, draga Filoteja, in ne poželi poprej bližnjega blaga, dokler se ga sam rad ne iznebi. Zakaj takrat bo storila njegova volja, da naša želja ne bo le pravična, marveč tudi v soglasju z ljubeznijo; *zakaj vseč mi je pač, da si skrbiš pomnožiti svoje premoženje in imetje, samo da to storiš po pravici, s krotkostjo in ljubeznijo.*

Ako si zelo navezana na svoje posestvo, ako si zelo skrbna zanje, ako nanje navezuješ svoje srce in vedno obračaš svoje misli, ako se vse preveč bojiš je zgubiti, verjemi mi, da *imaš še neko hudo mrzlico*, zakaj mrzlični bolniki pijó vodo, ki se jim ponuja, z neko slastjo, pozornostjo in radostjo, kakoršne zdravi navadno nimajo. Ni mogoče, da bi se kdo zelo veselil kake reči, če je nima močno rad. Ako se ti primeri, da zgubiš premoženje in ob tem čutiš, da *je tvoje srce zelo žalostno in potrto*, verjemi, Filoteja, da je še *želó ljubiš*, zakaj nič tako zelo ne spričuje *ljubezni* do zgubljene reči, kakor *žalost* radi zgube.

Ne želi si toraj nikdar s celim in določnim poželenjem blaga, katerega nimaš; ne navezuj svojega srca vse preveč na to, kar imaš; ne bodi neutolažna, ako se ti primeri kaka zguba; potlej boš imela nekoliko vzroka, verjeti, da, čeravno si v resnici bogata, vendar nisi po nagnjenju, marveč si ubožna v duhu in zato blagor ti, ker tvoje je nebeško kraljestvo.

XV. poglavje.

Kako je treba živeti v pravem uboštvu, če se tudi ostane v pravem bogastvu.

Slikar Parazij je naslikal atensko ljudstvo na zeló pomenljivi podobi, na kateri je jako spretno pokazal njihov različni in spremenljivi značaj, ter jih naslikal jezne, krivične, nestalne, prijazne, dobrotljive, usmiljene, prevzetne pa bahaške, ponižne, srčne in boječe ob enem; jaz bi hotel, draga Filoteja, v tvoje srce položiti *bogastvo in uboštvo ob enem, veliko skrb za časne reči in veliko zaničevanje hkrati.*

Bodi skrbnejša, kakor so posvetnjaki, da v *prid in korist* obračaš svoje premoženje. Povej mi, ali mar vrtnarji velikih gospodov ne oskrbljujejo in olepšujejo z večjo skrbjo in pridnostjo vrtov, kateri so jim izročeni v oskrbo, kakor če bi bili njih lastnina? Pa zakaj to? Brezdvomno zato, ker vedó, da so to vrtovi knezov in kraljev, katerim se želijo prikupiti po taki skrbljivosti. Draga Filoteja, *posestva, ki jih imamo, niso naša*; Bog nam jih je dal v oskrbo in hoče, da jih oskrbljujemo *sadunosno in koristno*.

Naša skrb mora toraj biti *večja in poštenejša*, kakor pa jo imajo posvetnjaki za svoja posestva; zakaj le-ti se trudijo le iz sebičnosti, mi pa moramo delati iz *ljubežni do Boga*. Kakor je pa sebičnost silna, nemirna in hlastna, tako je tudi skrb zanjo polna nemirnosti, nevolje in zbežnosti; in kakor je obratno ljubezen do Boga krotka, mirna in pokojna, tako je tudi skrb, ki izhaja iz nje, čeravno se obrača na svetne reči, *prikupna, mirna in plemenita*. Imejmo toraj tako plemenito skrb, da si *ohranimo*, ali celó

pomnožujemo časno premoženje, kadar se nam nudi pravična prilika, in v kolikor zahteva naš stan; zakaj Bog hoče, da tako ravnamo iz ljubezni do njega.

Toda varuj se, da te ne goljufa sebičnost, zakaj včasih zna tako lepo posnemati ljubezen do Boga, da bi človek rekel, da je res ljubezen do Boga, ne pa do samega sebe. Da odvrnemo to zmoto in da se skrb za svetno imetje ne prevrže v lakomnost, moramo poleg tega, kar sem rekel v poprejšnjem odstavku, vaditi se v *pravi in dejanski* ubožnosti ob vsem premoženju in bogastvu, ki nam je je Bog dal.

Odrtgaj si torej vedno en del svojega premoženja in ga daruj z dobrohotnim srcem ubožcem, zakaj ravno za toliko ubožamo, kolikor damo od svojega imetja; in kolikor več daš, za toliko več ubožaš. To je res, da ti bo Bog povrnil ne le na onem svetu, marveč že na tem, ker ni nobene reči, da bi donašala toliko časnega blagoslova kakor miloščina. Toda do takrat, ko ti Bog povrne, ostaneš za toliko revnejša.

O, sveto in bogato ubožanje, katero prozročča miloščina!

Ljubi ubožce in uboštvo, zakaj po tej ljubezni bodeš zares uboga, ker pravi sv. pismo, *da smo taki, kakor so reči, katere ljubimo*. Ljubezen zenači prijatelje. *Kdo oslabi, s komer bi jaz ne oslabel?* pravi sv. Pavel. Lahko je rekel: „Kdo je ubog, da bi jaz ne bil ž njim ubog?“ ker ga je ljubezen enakega storila tistim, katere je ljubil. Ako toraj ljubiš ubožce, boš resnično deležna njih uboštva, bodeš ubožna,* kakor so oni.

Ako imaš pa rada ubožce, *pojdi večkrat med-nje*; rada imej, če pridejo k tebi, rada jih pa tudi obiskuj na domu, rada se pogovarjaj ž njimi; vesela bodi, ako se ti bližajo v cerkvi, na ulicah in drugod. Ubožen bodi tvoj jezik ž njimi ter govori, kakor bi jim bila tovarišica, roke pa naj bodo bogate, ter jim dajaj od svojega imetja, kot premožnejša mimo njih.

Hočeš storiti še kaj več, Filoteja? ne bodi zadovoljna s tem, da si ubožna z ubožci, marveč *bodi še ubožnejša kakor ubožci*. Pa kako to? Služabnik je manj

kot gospod; bodi torej dekla ubožcev; hodi jim streč, kadar so bolni na postelji, in sicer z lastnimi rokami; bodi jim kuharica, — na svoje lastne stroške; bodi jim šivilja in perica. O Filoteja! *taka strežba je velečastnejša kakor kraljevanje.* Ne morem se dovolj načuditi gorečnosti, s katero je ta nasvet spolnjeval sv. Ljudovik, eden največjih kraljev, kar jih je kdaj solnce obsevalo. Velik je bil ta kralj po vsakovrstni velikosti. Premnogokrat je sam pri mizi stregel ubožcem, katerim je dajal hrano, in skoro vsak dan je povabil tri k svoji mizi, ter je večkrat jedel ostanke njihove jedi z ljubeznijo, ki je ni enake. Kadar je obiskoval bolnice (kar je storil gostokrat), je navadno pričel streči onim, kateri so imeli najstrašnejše bolezni, gobovim, rakovim in sličnim ter jim stregel odkrit in klečé, ker je v njih spoštoval Zveličarja sveta, in jih je ljubil s tako prisrčno ljubeznijo, kakor bi jo mogla le dobra mati imeti do svojega otroka. Sveta Elizabeta, hči ogerskega kralja, se je navadno pridružila ubožcem in, kakor za kratek čas, se je včasih oblekla kot

ubožna ženska in se pokazala svojim dvorskim gospem, rekoč: „Ko bi bila ubožna, bi se tako-le oblačila.“ O moj Bog, Filoteja, kako sta bila ta kralj in ta kraljica ubožna v svojem bogastvu in kako sta bila bogata v svojem uboštvu!

Blagor jim, kateri so tako ubožni, zakaj njih je nebeško kraljestvo. *Lačen sem bil in ste me nasitili, žeblo me je, in ste me oblekli; posedite kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta,* rekel bo Kralj revežev in kraljev v dan velike sodbe.

Nikogar ni, da bi ga ob kaki priliki ne zadelo kako pomanjkanje ali kaka zopernost. Katerikrat pride k nam gost, kateremu bi radi lepo postregli in bi morali postreči; pa ravno takrat nimamo s čim. Svojih lepših oblačil nimamo tam, kjer bi jih potrebovali, da bi mogli dostojno nastopiti. Morda moramo na deželi ostati v taki koči, kjer pogrešamo vsega; ni postelje, ni sobe, ni mize, ni postrežbe. Sploh se večkrat primeri, da kdo pogreša kake reči, naj je še tako bogat. Tedaj *smo resnično ubožni v tem,*

česar pogrešamo. Filoteja, bodi vesela takih dogodkov; vzprejemaj jih radovoljno in prenašaj radostnega srca.

Kadar te zadenejo nezgode, katere te pripravijo bolj ali manj v revščino, n. pr. nevihta, požar, povodenj, slaba letina, tatvine ali pravde, o, takrat je pravi čas žetve za čednost uboštva, ako krotko vzprejmeš tako zmanjševanje svojega premoženja ter se potrpežljivo in stanovitno udaš takemu ubožanju. Oba, Ezav in Jakob, sta prišla pred očeta s kosmatimi rokami. Ker se pa dlaka pri Jakobovih rokah ni držala kože, marveč le njegovih rokavic, bi se bila dala tako populiti, da bi se mu ne bilo storilo nič žalega. Obratno pa, ko bi bil kdo hotel Ezavu populiti kosmatine, ki so bile že po naravi na njegovih rokah koži priraščene, prizadejal bi mu bil hude bolečine; Ezav bi bil pač kričal, jezil se in branil. *Ako nam je naše premoženje kakor na srce priraščeno*, pa nam ga nekoliko odvzame hudo vreme, tat, goljuf; koliko toževanje, koliko vzmirjanje, kolika nepotrpežljivost se nam vzbudi! Ako nas pa s premoženjem veže samo

ona skrb, katero imamo po božji volji zanje, ni pa priraščeno našemu srcu: ne zgubimo niti uma niti poguma (mirú), če se nam odvzame. Ljudje in živali se ločijo gledé na oblačilo; živali je oblačilo priraščeno, človek je pa le oblečen, tako, da se lahko obleče in sleče, kadar hoče. (O, da bi mogli tako lahko sleči tudi svoje premoženje!)

XVI. poglavje.

*Kako smo lahko v duhu bogati, če-
ravno smo v resnici ubožni.*

Ako si pa *resnično ubožna*, predraga Filoteja, oj! *bodi še v duhu*, silo spremeni v čednost in obračaj si v prid ta dragoceni kamen uboštva po njegovih pravi vrednosti. Njegov blesk se sicer ne vidi na tem svetu; vendar je neizmerno lep in drag.

Le potrpi, saj si v dobri družbi. Naš Zveličar, presveta Devica, apostoli in toliko svetnikov in svetnic, kateri bi bili lahko bogati, pa so zaničevali bogastvo

in so bili revni. Koliko svetnih imenitnikov je bilo, kateri so vkljub mnogo-teremu oporekanju šli z nenavadno skrbjo iskat svetega uboštva po samostanih in bolnišnicah! Veliko so se trudili, da so je našli, kakor priča sveti Aleksij, sveta Pavla, sveti Pavlin, sveta Angela in toliko drugih. In glej, Filoteja, *tebi je bilo uboštvo bolj naklonjeno in se ti je prišlo ponujat*; našla si je brez iskanja in truda. Okleni se uboštva kakor dragega prijatelja Jezusa Kristusa, kateri je rojen bil, živel in umrl v uboštvu, ki je bilo njegov rednik vse življenje.

Tvoje uboštvo, Filoteja, ima *dve veliki prednosti*, po katerih ti lahko donaša veliko zasluženja. Prva je ta, da te ni zadelo po tvoji izvolitvi, marveč *edino le po božji volji*, katera te je naredila ubogo, brez vsake udeležbe tvoje volje. Kar pa sprejemamo edino le po božji volji, to mora biti Bogu vselej močno všeč, če le sprejmemo z dobrim srcem in iz ljubezni do njegove svete volje. Kjer je manj našega, tam je več božjega. Ako se kar naravnost in brez ovinkov vdamo

v božjo voljo, nam postane vsako trpljenje neizmerno čisto.

Druga prednost tega uboštva je v tem, da je *res ubogo uboštvo*. Uboštvo, ki je hvaljeno, ljubljeno, spoštovano, podpirano in negovano, ni kaj daleč od bogastva, ali vsaj ni popolnoma ubožno. Toda uboštvo, ki je zaničevano, prezirano, grajano in zapuščeno, je zares ubožno. In tako je navadno uboštvo onih ljudi, ki živé med svetom; zakaj ker niso revni po svoji izvolitvi, marveč iz potrebe, se jim ne prišteva posebno v zaslugo; in ker se jim ne prišteva tolikanj v zaslugo, je njih uboštvo ubožnejše kakor uboštvo redovnikov, *čerravno ima le-to z ozirom na obljubo in namen, v kateri se je izvolilo, jako veliko in dokaj bolj priporočljivo vrednost*.

Nikakor se torej ne pritožuj, draga Filoteja, radi svojega uboštva, zakaj pritožujemo se le zarad rečij, katere nam niso všeč; in če ti uboštvo ni všeč, *nisi več uboga v duhu, marveč bogata po nagnjenju*.

Nikar ne žaluj, če nimaš potrebnih pomočkov, saj *ravno v tem je vrlina*

uboštva. Ako hoče kdo uboštvo, ne pa njega neprijetnosti, pač preveč zahteva, ker to se pravi, hoteti čast uboštva, ob enem pa še ugodnosti bogastva.

Nikar se ne sramuj, biti ubožna in prositi milodarov. Sprejmi ponižno, kar se ti dá; prenesi krotko, če se ti odreče. Gostokrat se spominjaj potovanja presvete Device v Egipt, kamor je bežala s svojim preljubim Detetom, in koliko zaničevanja, uboštva in bede je morala prestat. Ako tako živiš, boš jako bogata v svojem uboštvu.

XVII. poglavje.

O prijateljstvu sploh, in najprej o slabem in nečimernem.

Ljubezen ima v dušnem delovanju prvo mesto; kraljica je vseh srčnih nagnjenj; vse prestvarja po svoje in stori tudi nas enake temu, kar ljubimo. Skrbno se toraj varuj, Filoteja, vsake slabe ljubezni; zakaj prav kmalu bi postala tudi sama vsa slaba, ko bi se je ne

izogibala. Med vsemi najbolj nevarna ljubezen je pa prijateljstvo; zakaj vsaka druga lahko obstoji brez medsebojnega občevanja; prijateljstvo pa ima ravno za podlago tako medsebojnost, in skoraj ne moremo imeti koga za prijatelja, da bi se ne navzeli njegovih lastnostij.

1. Vsaka ljubezen ni prijateljstvo, ker more kdo ljubiti, ne da bi bil ljubljen; prijateljstvo pa je vzajemna ljubezen, in če ni vzajemna, ni prijateljstvo. 2. Ni pa zadosti, da je vzajemna, marveč je treba, da prijatelja, ki se ljubita, vesta za medsebojno prijaznost; če tega ne vesta, imata le ljubezen, ne pa prijateljstva. 3. Poleg tega je treba, da imata med seboj neko vez — neko medsebojno občevanje — na kar se naslanja prijateljstvo.

*Kakor je pa to medsebojno občevanje (dajanje in sprejemanje) lahko mnogo-
vrstno, tako je tudi prijateljstvo mnogo-
vrstno. Medsebojno občevanje je pa tako
različno, kakor so različne reči, katere
so predmet ali podlaga medsebojnemu
občevanju. Ako so te reči nepravde in
nečimerne, je tudi prijateljstvo napačno*

in nečimerno; ako so pa prave in dobre, je tudi prijateljstvo pravo in plemenito; in čim izvrstnejše so, tem izvrstnejše je prijateljstvo. Kakor je najboljša ona strd, ki je nabrana na cvetju najplemenitejših cvetlic, tako je tudi najboljša ona ljubezen, katera ima za podlago najplemenitejše občevanje. Pa kakor se nahaja v Herakleji na Pontu neka strd, ki je strupena in po kateri zbesnijo oni, kateri jo zauživajo, ker je nabrana na akonitu (volčjem korenu), kateri pogosto raste v tistem kraju; tako je tudi prijateljstvo čisto napačno in zlobno, ako ima njega občevanje za podlago napačne in grešne reči.

Prijateljstvo, čigar občevanje ima izvir v nasladnem in grešnem veselju, je čisto divje in je nevredno tega imena; isto smemo reči tudi o prijateljstvu, ki se naslanja na navidezne in nečimerne prednosti, ker so tudi te prednosti odvisne od zunanjih počutkov. *Počutno* (posvetno) *veselje* imenujem ono veselje, ki se *naravnost* in v *prvi vrsti* razodeva po zunanjih počutkih, n. pr. veselje, gledati kaj lepega, poslušati prijeten glas itd.

Navidezne prednosti imenujem neke *nečimerne spretnosti in lastnosti*, katere plitve duše imenujejo čednosti in popolnosti. Le poslušaj, kako govori večina deklic, žen in mladih ljudij; nič se ne pomišljajo ter blebetajo: „Ta mladi mož je zelo čednosten in jako popoln, zakaj pleše dobro, igra dobro raznovrstne igre, oblači se lepo, poje lepo, zna se lično vesti.“ In glumači imajo za najbolj čednostne med seboj one, kateri so največji norci. Kakor se pa vse to obrača na počutke, tako se tudi prijateljstva, ki izhajajo od tod, imenujejo počutna (posvetna), nečimerna in prazna ter bolj zaslužijo ime neslanosti nego prijateljstva. To so navadno prijateljstva mladih ljudij, kateri se ozirajo le na zunanost pri človeku, ne pa na notranjo vrednost, prijateljstva pač vredna te negodne dôbe, zakaj njih čednosti se še le začenjajo vzbujati in njih razsodba se še le razvija. Taka prijateljstva tudi le hitro minejo in se stopijo kakor sneg na solncu.

XVIII. poglavje.

O pravem prijateljstvu.

O Filoteja, ljubi vsakega človeka z veliko in dejansko ljubeznijo, *prijateljstvo pa sklepaj le s takimi, pri katerih si moreš pridobiti kaj čednostnega*. In čim izvrstnejše so čednosti, katere pospešuje prijateljsko občevanje, tem popolnejše je tvoje prijateljstvo. Ako je to občevanje učenostno, je gotovo tvoje prijateljstvo hvale vredno; pa še bolj je hvalevredno, ako so namen in predmet takemu občevanju čednosti, modrost, pohlevnost, srčnost in pravičnost. Ako se pa prijatelja med seboj spodbujata k sveti ljubezni, pobožnosti, popolnosti: oj, kako dragoceno je tako prijateljstvo! Dragoceno je, *ker prihaja od Boga*; dragoceno, *ker njega vez je Bog*; dragoceno, *ker bo v Bogu vekomaj obstalo*. O, kako dobro je ljubiti že na zemlji tako, kakor se ljubi v nebesih; učiti se že na tem svetu one medsebojne ljubezni, kakoršna bo na onem vekomaj. Tukaj ne govorim o navadni ljubezni, kakoršno moramo imeti do vseh

ljudij, marveč o duhovskem prijateljstvu, kjer se po dve ali tri ali več duš navdušuje za isto pobožnost, ista sveta čustva, da postanejo vse enega duha. Kako po pravici smejo peti take srečne duše: *O glej, kako dobro in veselo je, če bratje bivajo v edinosti!* Pač res, ker po stalnem občevanju se pretaka dragoceni balzam pobožnosti od srca do srca, tako da se sme reči, Bog sam je razlil blagoslov in življenje na to prijateljstvo za vekov veke.

Po moji misli so vsa druga prijateljstva le senca proti temu in njih vezi so le veriga iz stekla ali ila, ako jih primerjamo s to veliko popolnoma zlato vezjo svete pobožnosti.

Nikar ne pričenjaj drugačnega prijateljstva; ne pričenjaj, pravim, zakaj prijateljstev, katera ti velevajo natora in dosedanje dolžnosti, radi tega ni treba razdirati ali zanemarjati: do sorodnikov, domačinov, dobrotnikov, sosedov in drugih. Govorita le o takih, katera si sama voliš.

Morebiti ti mnogi porekó, da ni treba imeti nobenega posebnega nagnjenja in

prijateljstva, ker to moti srce, raztresa duha in vzbuja nevoščljivost. *Toda taki se motijo v svojih nasvetih.* Brali so v spisih mnogih svetnikov in bogoljubnih pisateljev, da posebna prijateljstva in izredna nagnjenja zelo škodujejo redovnikom, pa sodijo, da to ravno tako velja za druge ljudi. A temu se dá marsikaj oporekati. Ker imajo v dobro vrejenem samostanu vsi isti skupni namen — pravo pobožnost, tukaj ni treba še posebnih prijateljskih zvez, da ne bi taki, kateri še posebej iščejo to, kar je skupnega, ne zašli po takih posebnostih v strankarstvo. *A takim, kateri so se med svetnimi ljudmi odločili za pravo čednost, je potrebno, da se zvežejo med seboj po svetem prijateljstvu,* zakaj po tej poti se osrčujejo, podpirajo in vzpodbujajo k dobremu. Popotnikom, kateri hodijo po ravnem, ni treba, da bi si podajali roke; oni pa, kateri gredo po strmih in spolzkih potih, podpirajo drug drugega, da varnejše hodijo. Ravno tako redovniki ne potrebujejo posebnega prijateljstva, pač pa *oni, kateri živé med svetom,* da drug drugega

varujejo in podpirajo na hudih potih, po katerih jim je hoditi. Med svetom ne hrepenijo vsi po *istem namenu*, nimajo vsi *istega duha*; treba je torej, da se odločimo in snujemo prijateljstva po svojem višjem namenu; ta posebnost res napravlja strankarstvo, toda *sveto strankarstvo*, ki ne dela nobene razprtije razunte, da loči dobro od hudega, ovce od kozlov, čebele od sršenov: to pa je potrebna ločitev.

Zares, ne more se tajiti, da je naš Gospod s pristrčnejšo in bolj posebno ljubeznijo ljubil sv. Janeza, Lazarja, Marto, Magdaleno, ker to spričuje sv. pismo. Znano je, da je sv. Peter srčno ljubil sv. Marka in sv. Petronilo, kakor sveti Pavel svojega Timoteja in sveto Teklo. Sv. Gregor Nacijančan se več kot stokrat pohvali radi izrednega prijateljstva, po katerem sta bila združena z velikim svetim Bazilijem. Takole nam je popisuje: „Videti je bilo, kakor da je pri naju obeh le ena sama duša, ki ima dvojje teles. Sicer ne smemo verjeti tistim, kateri pravijo, da so vse reči v vseh rečeh, nama

pa naj se vendar verjame, da sva bila oba kakor eden. Oba sva imela en sam namen: čednostno živeti, svoje namene uravnavati po tem, kar sva upala v prihodnosti, ter tako že pred smrtjo zapustiti to deželo umrljivosti.“ — Sv. Avguštín priča, da je sv. Ambrozij posebno ljubil sveto Moniko radi nenavadnih čednostij, katere je opazoval na nji, in da je tudi ona njega čislala kot angelja Božjega.

Pa brez potrebe se mudim pri tej tako jasni reči: Sveti Jeronim, sveti Avguštín, sv. Gregor, sv. Bernard in vsi največji služabniki Božji so gojili prav posebna prijateljstva, kar pa ni nič škodilo njihovi popolnosti. Sv. Pavel, očitajoč paganom njih sprijenost, toži, da so bili ljudje brez čustva, to je nesposobni za prijateljstvo. In sv. Tomaž, kakor vsi dobri modrijani, pravi, da *prijateljstvo je čednost*; govori pa o *posebnem prijateljstvu*, ker po njegovih besedah popolno prijateljstvo ne more obsegati veliko oseb. *Popolnost toraj ne obstoji v tem, da bi ne imeli nobenega prijateljstva, marveč v tem, da imamo le dobro, sveto posvečeno prijateljstvo.*

XIX. poglavje.

O razločku med pravim in napačnim prijateljstvom.

Sedaj pa pride jako imeniten nauk na vrsto, o Filoteja! Méd iz Herakleje, ki je tako strupen, je podoben navadnemu tako zdravemu médu; a zelo nevarno je uživati strupenega mesto zdravega ali pa oba skupno, zakaj dobrota enega ne bi odpravila škodljivosti drugega. Treba je zelo paziti, da se ne ogoljufamo pri svojih prijateljstvih, posebno če so med osebami različnega spola, *v kakoršnikoli namen*; zakaj satan premnogokrat ogoljufa v tej reči. Začne se s čednostno ljubeznijo; ako pa ni človek zelo moder, primeša se nečimerna ljubezen, potlej počutna ljubezen, slednjič mesena ljubezen. Da, še celó duhovna ljubezen ni brez nevarnosti, ako se zeló ne varujemo, čeravno tukaj goljufija ni tako lahko mogoča, ker njena

čistota in belota bolj vidno pokaže madeže, katere ji hoče primešati satan. Zato pa, če hoče tudi tukaj goljufati, dela bolj zvijačno in si prizadeva utihotapiti nerednost, da skoro ne vemo, kdaj.

Posvetno prijateljstvo boš pa razločila od svetega in čednostnega tako, kakor se razloči Heraklejski méd od zdravega medu. Heraklejski méd se čuti na jeziku sladkejši nego navadni méd, zato ker mu daje volčji koren večjo sladkobo. Tudi posvetno prijateljstvo je polno medenih besedij, polno sladkega pretiravanja, ki v prilizljivih izrazih hvali lepoto, prikupnost in druge telesne prednosti; sveto prijateljstvo pa pozna le preprosto in odkritosrčno govorico ter ne more hvaliti drugega nič nego čednost in milost božjo, edino podlago svojega obstanka. Ko se Heraklejski méd zaužije, napravi omotico v glavi; in napačno prijateljstvo proizvrača omotico v duhu, katera omaja stalnost čistosti in pobožnosti, ker zapepljuje k drznim in nebrzdanim pogledom, vabljevemu sladkanju, preprijaznemu in nedostojnemu govorjenju in vedenju, kar

vse napoveduje bližnjo smrt čednosti in poštenosti. Sveto prijateljstvo pa je preprosto in sramežljivo v pogledih, čisto in pošteno v govorjenju in v vsem vedenju ter hoče pospeševati le čednost in čast božjo. Heraklejski méd zatemnjuje vid, svetno prijateljstvo pa razsodnost, tako da ljudje, kateri so mu udani, menijo, da delajo prav, čeravno delajo napak, ter mislijo, da so njih izgovori, pretveze in besede res pravo opravičenje. Bojé se luči in ljubijo temo; sveto prijateljstvo pa ima bistre oči in se kar nič ne skriva, marveč se rado pokaže pred poštenimi ljudmi. — Slednjič zapušča Heraklejski méd veliko grenkobo v ustih, enako se sprevržejo napačna prijateljstva in končajo z nespodobnim govorjenjem, ali pa z zasramovanjem, obrekovanjem, s prevaro, žalostjo, sramoto in ljubosumnostjo, nazadnje pa celó s surovostjo in divjanjem. Čisto prijateljstvo pa je vedno enako spoštljivo, spodobno in prijazno in se ne spreminja drugače nego v popolnejšo in čistejšo dušno zvezo, ki je živa podoba blaženega prijateljstva v nebesih.

XX. poglavje.

Svarilo in zdravilo zoper slabo prijateljstvo.

Pa kateri so pomočki zoper to nesnažno zalego nespametnega ljubovanja in nespodobnega prijateljstva? *Takoj*, ko zapaziš kaj takega v svojem srcu, *obrni se hipoma proč*, ter z odločnim zaničevanjem take nečimernosti zateci se h križu Jezusovemu, vzemi njegovo trnjevo krono in ogradi si svoje srce, da se mu one male lisice ne bodo mogle bližati. *Posebno se varuj, da kar nikakoršnega pogajanja ne pričinjaš s tem sovražnikom.* Nikar ne govôri: „Poslušala ga bom, storim pa ne tega, kar mi poreče; uho mu nastavim, a srce mu odrečem.“ O Filoteja, za božjo voljo, bodi natančna in ostra o takih prilikah! Srce in ušesa so v pretesni zvezi; kakor ni mogoče udržati potoka, ki dere po strmem bregu, tako težko je tudi zabraniti, da bi beseda, ki je padla na uho, ne prihitela tudi do srca. Alkmeon je trdil, da koze sopejo

skoz ušesa, ne pa skoz nosnice, pa Aristotel mu je ugovarjal. No, nevem, kako je ta reč; to pa vendar dobro vem, da naše srce diha skoz uho; svoje misli sope in diha iz sebe po jeziku, v sé pa diha skoz uho in vzprejema misli drugih. Skrbno torej varujmo svoja ušesa sape nerodnih besedij, sicer bi takòj okužile naše srce. Na noben način se ne zmeni za zlobne obljube, naj imajo kakoršnokoli pretvezo; le v tem slučaju ni škodljivo, če se vedeš neuljudno ali celo neotesano.

Spominjaj se, da si Bogu izročila svoje srce in njemu posvetila svojo ljubezen; bilo bi torej božjerpno, ko bi mu ga ukratila le mrvico; marveč na novo mu je daruj s tisočerimi dobrimi sklepi in zagotovili, in drži se jih kakor jelen svoje goščave, ter kliči Boga na pomoč: uslišal te bo, in njegova ljubezen bo ščitila tvojo ljubezen, da živi edino le zanj.

Ako si pa že zamotana v te žalostne mreže, o Bog! kako težko se jih je iznebiti! Poklekni pred božje veličastvo, spoznaj v njegovi pričujočnosti velikost svoje revščine, slabosti in nečimernosti; *z naj-*

večjo odločnostjo svojega srca se odreci tej pričeti nespameti, preklič vsakoršno obljubo in s kar moč resno in trdno voljo se zaveži v svojem srcu, da se nikdar več ne povrneš v poprejšnje norčije in zlobnosti.

Ako moreš zapustiti kraj nevarnosti, svetujem ti to prav zelo nujno. Zakaj kakor se taki, katere je gad pīčil, težko ozdravijo v navzočnosti onih, kateri so bili tudi že ranjeni po gadjem piku; enako bo oseba, katera ima one nesrečne dušne rane, težko ozdravela, dokler ostane blizo takih, kateri so bili enako ostrupljeni. Sprememba kraja prav močno pomaga, da se umirijo strasti, bodisi nepotrebna žalost, bodisi grešno nagnjenje. Sv. Ambrozij pripoveduje v drugi knjigi „o pokori“, da je neki mladenič, kateri je bil poprej zamotan v grešno ljubezen, po dolgem potovanju prišel ves spremenjen domov. Nespametna oseba, katera mu je bila poprej v spotiko, ga sreča in nagovori: „Ali me več ne poznaš? Jaz sem še vedno ista.“ — „Res je“, odgovori mladenič, „toda jaz nisem nič več

isti.“ Sprememba kraja ga je tako spremenila. — In sveti Avguštín spričuje, da je zapustil Tagaste, kjer je bil umrl njegov prijatelj, ter je šel v Kartago, da bi si utolažil žalost radi njegove smrti.

Kaj pa je storiti onemu, kateri se ne more odstraniti? Popolnoma se mora izogibati vsakega posebnega občevanja, vsakega skrivnega razgovaranja, vseh nevarnih pogledov, vseh nasmehov ter sploh vseh takih rečij, katere bi utegnile zopet kaj razvneti ta pogubni ogenj. Če pa že mora kaj govoriti z dotično osebo, naj ji naravnost, na kratko in resnobno ztrdi, da je prisegel večno ločitev. Glasno kličem vsakomur, kateri je zašel v te zanjke: Razreži, razsekaj, raztrgaj! Takih nespametnih prijateljstev ne smemo počasi parati, marveč jih moramo kar raztrgati; takih zvez ne smemo razvozlati, marveč jih moramo kar pretrgati; saj itak vezi in trakovi niso nič vredni. Le nikar prav nič ne prizanašati taki ljubezni, katera nasprotuje ljubezni do Boga!

„Če sem pa tako raztrgala verige te sramotne sužnosti, sledí in znaki železja

bodo še zmiraj ostali vstisnjeni v mojih nogah, to se pravi, — v mojem nagnjenju.“ Ne, ne bodo, Filoteja, ako si le zoper svoje zlo obudila toliko kesanje, kakor zasluži. Ta stud bo storil, da te ne bode navdajalo nobeno drugo čustvo nego strah in groza radi te ostudne ljubezni in vsega, kar je v zvezi ž njo, razun čiste krščanske ljubezni do bližnjega zavoljo Boga te bo popustilo vsako drugo nagnjenje. Ko bi pa zavoljo tvojega pomanjkljivega kesanja vendar le še ostali kaki zli nagibi, preskrbi svoji duši *duhovno samoto*, kakor sem te že učil poprej, zatekaj se vanjo, kolikor največ moreš; povzdiguje prav pogostokrat svojega duha in odpovej se vsemu svojemu nagnjenju, zatajaj je iz vse svoje moči; beri bolj pogosto, kakor navadno, svete knjige; hodi pogosteje k spovedi in svetu temu obhajilu, kakor po navadi, pogovori se ponižno in priprosto s svojim dušnim voditeljem, ako moreš, ali pa vsaj s kako zvesto in modro dušo o vseh napadih in skušnjavah te vrste. Nikar ne dvomi, da

bi ti Bog ne odvezel vseh teh strastij, ako le stanovitno nadaljuješ take vaje.

„Toda oh!“ mi porečeš, „ali ni to nehvaležno, tako neusmiljeno razdirati prijateljstvo?“ — Oh, kako blažena je nehvaležnost, ki nas dela prijetne Bogu! Ne, Filoteja, Bog vé, da to ne bo nehvaležnost, marveč velika dobrota, ki jo storiš dotičniku; zakaj s tem, če potrgaš svoje vezi, potrgaš tudi njegove, ker so obestranske; in čeravno takoj ne spozna svoje sreče, spoznal jo bode kmalu potlej in s teboj vred popeval zahvalo. *O Gospod, ti si raztrgal moje vezi, hvalne daritve ti bom daroval in klical bom tvoje sveto ime!*

XXI. poglavje.

Še nekaj drugih naukov o prijateljstvu.

Še en imeniten opomin imam o tem predmetu. Prijateljstvo zahteva prav živo občevanje med prijatelji, sicer se ne more niti začeti niti nadaljevati. Zato se večkrat zgodi, da po prijateljskem občevanju,

medsebojnem razodevanju mislij in čustev prehaja mnogokaj, nevedé kdaj, od srca do srca. Posebno se pa to zgodi, ako zeló spoštujemo onega, katerega ljubimo ; zakaj takrat tako zeló odpremo svoje srce njegovemu prijateljstvu, da s prijateljstvom vred vzprejemamo vse njegovo mišljenje in čutenje, naj je že dobro ali slabo. Seveda čebele, ki nabirajo Heraklejski méd, iščejo le samo medu, a z medom vred srkajo nevedé in nehoté tudi strupene lastnosti volčjega korena, na katerem berejo. O Filoteja, tukaj se je treba zvesto ravnati po Zveličarjevi besedi, katero je (kakor izvemo iz starih izročil) večkrat ponavljal: „Bodite dobri menjevalci in poznavalci denarjev, t. j. ne vzprejemajte slabega denarja z dobrim vred, ne ponarejenega zlata s čistim, razločujte dragoceno od ničvrednega ; ker pač ni nobenega človeka, da bi ne imel nikakoršne nepopolnosti. In zakaj naj bi s prijateljstvom vred vzprejemali tudi prijateljeve napake in nepopolnosti ? Ljubiti ga sicer moramo vkljub njegovi nepopolnosti, ni pa treba niti ljubiti niti vzprejemati njegove

nepopolnosti; zakaj prijateljstvo zahteva, da drug drugemu oddajemo dobro, ne pa slabega. Kakor torej tisti, kateri zajemajo pesek iz reke Tajo, odločujejo iz njega zlato ter je jemljejo s saboj, pesek pa puščajo na produ; enako morajo oni, kateri uživajo družbo dobrega prijateljstva, ločiti pesek njegove nepopolnosti, in nikakor ne pustiti, da bi ga vzprejemalo srce. Sv. Gregor Nacijančan pripoveduje, da so mnogi, ki so ljubili in občudovali sv. Bazilija, ga posnemali celo v njegovih zunanjih nepopolnostih: v njegovem počasnem govorjenju, ki je nekako suhoparno podajalo le same globoke misli, v njegovi hoji in celo v tem, kako si je priravnaval brado. Vidimo tudi, da zakonski, otroci in prijatelji, kateri se zelo čislajo med seboj, se navzamejo vsled svojega občevanja premnogo malih napak bodi si zato, da bi se prikupili, bodisi, da jih le posnemajo. Tako se pa nikakor ne sme goditi, *saj ima vsak dovolj že lastnih slabostij, zakaj bi si prikladal še tujih*. Prijateljstvo ne zahteva tega, marveč nam obratno naklada

dolžnost, drug drugemu pomagati, da se oprostimo vsakovrstnih nepopolnostij. Prijatelja in njegove nepopolnosti je seveda treba krotko prenašati, ne pa ga podpirati v njih, še manj od njega se jih navzemati.

Govorim pa le o *nepopolnostih*, zakaj *grehom* ne sme nihče prizanašati pri svojem prijatelju, nikar jih še *pospeševati*. Slabo ali zlobno je prijateljstvo, katero vidi, kako gre prijatelj v pogubo, pa mu ne pomaga; katero vidi, kako umira za oteklinami, pa se mu jih ne upa prerezati z nožkom posvarila, da bi ga rešilo. Pravo in živo prijateljstvo ne more obstati med grehi. Pravijo, da močerad pogasi ogenj, če se vleže vanj; greh pa konča prijateljstvo, če se udomači v njem. Ako se greši le mimogredé, prijateljstvo hitro prežene tak greh s posvaritvijo; ako se pa greh naseli in udomači, takoj gine prijateljstvo, katero nikakor ne more obstati brez prave čednosti. Koliko manj torej se sme grešiti prijateljstvu na ljubo. Prijatelj se spremeni v sovražnika, če nas hoče zavesti v greh, ter zasluži, da zgubi

prijateljstvo, če hoče pogubiti prijatelja. Pa je tudi res *eno najgotovejših znamenj napačnega prijateljstva, če je kdo prijatelj grešnemu človeku*, naj je vdan kateremu koli grehu. Ako je oni, katerega ljubim, udan kaki pregrehi, je gotovo grešno tudi najino prijateljstvo; zakaj ker se v tem slučaju ne naslanja na pravo čednost, naslanjati se mora na kako navidezno čednost in zunanjo prednost.

Zveze, katere se sklepajo za časni dobiček med kupci, imajo le samo *podobo* pravega prijateljstva, ker jih ne sklepa ljubezen do ljudij, marveč ljubezen do dobička.

Končno nam imenuje dvojna božja beseda dva trdna stebra, ki krepko podpirata krščansko življenje. Eno je zapisal Modri: *Kdor se boji Boga, bo imel dobro prijateljstvo*; drugo pa sv. Jakob: *Prijateljstvo tega sveta je sovraštvo do Boga*.

XXII. poglavje.

Kako se nam je vaditi v zunanjem pokorjenju.

Tisti, ki pišejo o kmetških in poljedelskih rečeh, trdijo to-le: ako se zapiše kaka beseda na zdravo mandeljnovno jedrce in se zopet nazaj položi in spretno zavije v kožo pa vsadi, imajo vsi mandeljni takega drevesa zapisano in utisnjeno isto besedo. Jaz pa, Filoteja, nikoli nisem mogel potrditi ravnanja onih, kateri hočejo človeka poboljšati, pa začelnjajo z zunanjostmi, s telesnim kretanjem, z oblačili, z lasmi.

Obratno se mi zdi, da je treba začenjati z *notranjostjo*: *Spreobrne se k meni, govori Bog, iz vsega svojega srca; daj mi, moj sin, svoje srce!* Zakaj ker je srce vir vseh naših del, zato so dela takšna, kakoršno je srce. Božji Ženin vabi dušo s temi besedami: *Deni me kot pečat na svoje srce, kot pečat na svojo ramo.*

Pač prav govori: kdorkoli ima Jezusa Kristusa v svojem srcu, ga bo kmalu imel tudi pri vseh svojih zunanjih opravilih. Zato sem pa tudi hotel, draga Filoteja, pred vsem drugim tvojemu srcu vtisniti sveto in posvečeno besedo: *Jezus naj živi!* Zakaj prepričan sem, da bo potlej tvoje življenje, katero prihaja iz tvojega srca, kakor se razvija mandeljnovo drevo iz svojega jedra, imelo to zveličansko besedo napisano na vseh svojih delih, ki so njega sad, in pa da, kakor bo živel ta sladki Jezus v tvojem srcu, tako bo živel tudi v vsem tvojem vedenju, in razodeval se bo v tvojih očeh, v tvojih ustih, v tvojih rokah, saj še celó na tvojih laseh, in svetostno boš mogla reči za sv. Pavlom: *Živim, toda ne več jaz, marveč Jezus Kristus živi v meni.* V kratkem, kdor si je pridobil človekovo srce, pridobil si je vsega človeka. Toda ravno to srce, s katerim hočemo pričeti, *potrebuje*, da je *kdo pouči, kako naj vravnava svoje zunanje vedenje*, da se v njem ne bo le kazala sveta pobožnost, marveč tudi *velika modrost in previdnost.*

V ta namen ti hočem na kratko navesti nekoliko naukov.

Ako se moreš postiti, boš storila prav, ako se postiš nekatere dneve poleg onih postov, katere nam zapoveduje cerkev; zakaj razun navadne koristi, ki jo do naša post, — da nam povzdiguje duha, kroti meseno poželenje, pospešuje čednost in pridobiva večje plačilo v nebesih — je še ta velik dobiček, da krotimo požrešnost ter spravimo počutne želje in telo pod postavo duha. In čeravno se ne postimo veliko, vendar se nas bolj boji sovražnik, če vé, da se znamo postiti. Srede, petki in sobote so dnevi, o katerih so se nekdam kristijani najbolj vadili v pritrgovanju. Izmed teh si toraj izvoli nekatere, da se postiš toliko, kolikor ti svetuje tvoja pobožnost in modrost tvojega spovednika.

Opozoril bi te rad na besede, katere je rekel sveti Jeronim pobožni gospej Leti: „Dolgi in pretirani posti so mi zelo nevšeč, posebno pri onih, kateri so še v mladih letih. Iz lastne skušnje vem, da mlad osel, ki se upeha na poti, skuša

zaviti na stran“; t. j. mladi ljudje, kateri so oslabei vsled pretiranega posta, se radi prepuščajo mehkužnosti. Jeleni slabo tečejo v dveh slučajih: kadar so predebeli in kadar so presuhi. Najbolj nas napadajo skušnjave, kadar svoje telo preveč redimo, in kadar je preveč slabimo; zakaj kadar se nam godi predobro, postanemo predrzni, kadar se nam godi preslabo, smo pa malosrčni. Kakor mi ne moremo nositi telesa, če je predebelo, tako nas ne more nositi telo, če je presuho. Pretiravanje v postih, bičanju, v noši spokornih oblačil in drugih ostrih stori pri mnogih najboljša leta nekoristna za sveto ljubezen, kakor se je zgodilo celó svetemu Bernardu, kateri se je kesal, da se je nekdam preostro pokoril. Čim bolj so taki v začetku trpinčili svoje telo, tem bolj so primorani rahlo ž njim ravnati nazadnje. Ali bi ne bili boljše storili, ko bi bili vedno enako ravnali ž njim, kakor je primerno stanovskim delom in dolžnostim?

Post in delo slabita in krotita meso.
Ako ti je tvoje delo potrebno ali želó

koristno za čast božjo, mi je ljubše, da prenašaš trud dela nego težavo posta. To je tudi misel sv. cerkve, katera spregleduje celó zapovedani post onim, kateri opravljajo težka dela v čast božjo in v korist bližnjiku. Enemu dela težavo post, drugemu pa je težko, streči bolnikom, obiskovati jetnike, spovedovati, pridigati, tolažiti žalostne, moliti in opravljati druge enake vaje. Tak trud je več vreden nego težavnost posta, zakaj poleg tega, da enako utruji, donáša še bolj zaželenega sadu. Sploh je boljše, da si ohranimo več telesnih močij, nego je treba, kakor pa jih porabiti več, nego je treba: zakaj porabimo jih še zmiraj lahko, kadar hočemo, nazaj jih pa ne moremo dobiti vselej, kadar bi hoteli.

Zdi se mi, da moramo imeti zeló v časti besedo, katero je naš Gospod Jezus Kristus rekel svojim učencem: *Jejte, kar se postavi pred vas. Menim namreč, da je večja čednost, ako si nič ne izbiraš, marveč ješ, kar se ti dá, in takó, kakor se ti dá, ali je po tvojem. okusu ali ni, kakor da bi si sama izbirala vselej naj-*

slabše. Zakaj čeravno je slednje videti ostrejše, je vendar pri prvem več premagovanja, ker tukaj se ne odreče samo okusu, marveč tudi izvolitvi. To pa že res ni malo premagovanje, ako svoj okus damo takoreč v roke vsakemu in ga imamo v svoji oblasti za vsak slučaj. Tudi je te vrste premagovanje popolnoma skrito, ni nikomur v nadležnost in najbolj ugaja olikanemu vedenju. Eno jed odkloniti pa izvoliti si drugo, vse reči načenjati in pokušati, nobene reči ne priznati kot dobro pripravljene in dovolj snažne, presojati vsak košček, to kaže mehkužno srce in zamišljeno v okrožnike in sklede. Višje cenim, da je sv. Bernard pil olje mesto vode ali vina, kakor če bi bil namenoma pil pelin; zakaj s tem je pokazal, da niti ne misli na to, kaj pije. In ravno to, da se niti ne zmenimo, kaj jemo ali kaj pijemo, je popolno izvrševanje one svete besede: *Jejte, kar se postavi pred vas.* Vendar izvzamem jedi, katere so škodljive zdravju, ali celó begajo duha, n. pr. pri mnogih vroče in močno zabeljene, napihujoče jedi. Tudi

so včasih okoliščine, v katerih potrebuje narava okrepčanja in pomoči, da zmore kako delo v čast božjo. *Stalna in nepretirana zmernost je boljša, kakor nekaterikrat se silno postiti, vmes si pa semtertje preveč privoščiti.*

Bičanje ima čudežno moč vzbujati hrepenenje po pobožnosti, aka je zmerno. Tudi spokorna obleka (raševnik) močno kroti telo; vendar navadno ne ugaja zakonskim in takim ljudem, ki so slabotnega života, in pa takim, ki imajo prenašati druge težave. O posebnih dneh izredne pokore jo smejo tudi obleči po nasvetu modrega spovednika.

Noč je treba porabiti za spanje toliko, kolikor vsak po svoji naravi potrebuje, da more prav in koristno bdeti po dnevu. Mislim pa, da je čednostna skrb, ako gremo zvečer zgodaj k počitku, da se moremo zgodaj zbuditi in vstati jutraj, ker nam sv. pismo na premnogih krajih, zgled svetnikov in zdrava pamet zelo priporočajo *jutranje ure kot najboljše in najrodovitnejše del vsega dneva*; saj se tudi naš Zveličar imenuje vzhaja-

joče Solnce in presveta Devica jutranja Zarija. In res je ta čas najlepši, najprijetnejši najmilejši in najmirnejši čas; še ptički nas budijo in vabijo, naj hvalimo Boga, tako, da nam je zgodno vstajanje v telesno zdravje in dušno svetost.

Balaam je na svoji oslici jahal h kralju Balaku; ker pa ni imel pravih namenov, ga je na potu čakal angelj z mečem v roki, da bi ga umoril. Ko je pa oslica zagledala angelja, se je ustavila trikrat kakor iz upornosti: Balaam pa jo je neusmiljeno pretepal s palico, da bi jo spravil naprej, dokler se v tretjič ne zgrudi pod njim na tla ter ne začne čudežno govoriti, rekoč: *Kaj sem ti storila? Zakaj si me pretepal že trikrat?* In takoj so se Balaamu odprle oči in zagledal je angelja, katerimu je rekel: *Zakaj si tepel svojo oslico? Ko bi se mi ne bila umaknila, ubil bi bil tebe, njo pa pustil.* Sedaj reče Balaam angelju: *Gospod, grešil sem, zakaj nisem vedel, da si se mi ti naproti postavil na potu.* Vidiš, Filoteja, Balaam je zakrivil nesrečo, pa suva in pretepa ubogo oslico, ki je nedolžna pri tem. Večkrat se tudi

tako godi pri naših opravilih. Tu vidi žena, da ji je zbolel mož ali otrok, in brž se zateče k postu, spokorni obleki, bičanju kakor je storil David v enakem slučaju; oh, pretepaš ubogega osla, trpinčiš svoje telo, ki pa ni zakrivilo tvoje nadloge in ni vzrok, da je Bog zavihtel svoj meč zoper tebe. Poboljšaj svoje srce, ki je obožavalo tega moža, ki je spregledovalo tisočero pregreh otroku in ga vzgojevalo za napuh, nečimernost in častilakomnost. Tam spozna človek, da je večkrat že padel v velik greh nečistosti: notranje očitane se vzdigne proti njemu z mečem v pesti, da bi ga prebodlo s svetim strahom. Nenadno se zavé njegovo srce in vzdikne: O, izdajsko meso! o uporno telo, oh, ti si me goljufalo! in takoj je pripravljen za hudo trpinčenje svojega telesa, za pretirane poste, za prehudu bičanje, za neprenesljive raševnike. O uboga duša, ko bi tvoje meso moglo govoriti kakor oslica Balaamova, rekla bi ti: Zakaj me biješ, revica? saj zoper tebe, o duša moja, Bog oborožuje svoje maščevanje; saj si ti hudodelnica! Zakaj

me vodiš v slabe družčine? Zakaj me motiš z zlobnimi domišljijami? Napravljaj mi dobrih mislij, in prenehalo bo nečisto poželenje. Ti se drži čistih ljudij, in nič več me ne bodo nadlegovale skušnjave. Oh, ti me mečeš v ogenj, pa praviš, da nočeš, da bi gorela. Sama mi piháš dim v oči, pa hočeš, da bi se mi ne vnele? In gotovo nam tudi Bog kliče v takih slučajih: Udarjajte, pretrgajte, pretresite *najprej svoja srca*, zakaj zoper nja se vzdiguje moja jeza. Da se kdo znebi srbečice, ni toliko potrebno, da bi se umival in kopal, marveč, da si očisti kri in se znotraj pokrepča; ravno tako, če hočemo ozdraviti pregrehe, je sicer res dobro, da pokorimo telo, *a nad vse je potrebno, da očistimo svoja nagnjenja in prenovimo svoja srca*. Sicer je pa vselej in povsod treba poprej poprašati svojega dušnega voditelja, predno se prično taka telesna pokorila.

XXIII. poglavje.

O družbah in samoti.

Družb iskati in izogibati se, *obojna ta skrajnost je graje vredna* v pobožnem življenju med svetom, o kateri tu govorim. *Izogibanje kaže preziranje in zaničevanje bližnjika; iskanje družb pa je nekako znamenje pohajkovanja in brezkoristnega življenja.* Bližnjega je treba ljubiti kakor samega sebe. Da mu pokažemo ljubezen, se ga ne smemo izogibati; da pa pokažemo ljubezen do samih sebe, moramo radi ostajati sami pri sebi (brez družčine). „Misli nase“, pravi sv. Bernard, „in potlej na druge.“ Ako te nič ne priganja, da pojdi v družbo, ali da jo vzprejmi doma, ostani sama pri sebi in se pogovarjaj s svojim srcem. Če te pa kdo obišče ali če te pameten vzrok vabi, da pojdi v družbo, potem le pojdi z Bogom, Filoteja, pa glej na svojega bližnjika z dobrim srcem in z dobrim očesom.

Slabe družbe se imenujejo tiste, katere se shajajo v slabe namene, ali pa v ka-

terih so grešni, nerodni in razbrzdani ljudje. *Takih se moramo izogibati*, kakor se čebele ogibajo roja os in brencljev. Kakor je pót, sapa in slina onih, katere je popadel stekli pes, nevarna, posebno otrokom in ljudem rahlega života, enako je tudi največja nevarnost občevati s takimi zlobneži in razbrzdanci, osobito za one, katerih čednost je še slabotna in neutrjena.

Nekatere družbe *niso za nič družega, nego za razvedrilo*, da se ljudje v njih nekoliko odpočijejo po resnobnih opravilih. Le - tem se sicer ne smemo popolnoma vdajati, smemo pa za nje porabiti toliko časa, kolikor ga je odločenega za razvedrilo.

Še drugim družbam je namen *dvorljivost*, kakor so medsebojna obiskovanja in taki shodi, ki se napravljajo bližnjiku v proslavo. *Zarad vdeležbe takih družb ni treba biti preveč skrbljiva, pa tudi ne tako neuljudna, da bi jih zanemarjala*, marveč stori pohlevno, kar veleva dolžnost olikanega vedenja, pa tako, da se ogneš hkrati neolikanosti in lahkomišljenosti.

Sedaj ostanejo še *koristne* družbe, kjer se zbirajo pobožne in čednostne osebe. O Filoteja! *Za te bo vselej velika dobrota, če se boš mogla večkrat takih udeležiti.* Vinske trte, katere rastejo med oljkami, imajo oljnato in po olivah dišeče grozdje; tako se mora duša, katera je med čednostnimi ljudmi, navzeti njihovih lastnostij. Mnogo nam pomaga k napredku v pobožnosti, ako občujemo s pobožnimi dušami.

V vsaki družbi *ima vselej prednost odkritost, priprostost, krotkost in dostojnost.* Nekateri se ne znajo ne držati ne premakniti, da bi ne kazali ob tem toliko umetne prisiljenosti, da se zdi vsakemu zoperno. Kakor bi bil človek, kateri bi se ne hotel drugače sprehajati, nego preštevaje svoje stopinje, in ne drugače govoriti nego s pevajočim glasom, nadležen drugim ljudem, istotako so tudi družbi silno neljubi taki, kateri se v vseh rečeh vedejo naučeno in kakor po taktu. In pri takih ljudeh je zmiraj nekaj skritega napuha. *Neka zmerna veselost naj navadno prevladuje pri našem občevanju.*

Sv. Romuald in sv. Anton se močno hvalita zato, ker sta vkljub vsem svojim ostrostim imela obličje in govorjenje vedno veselo, radostno in uljudno. „Smejajte se s smejočimi, veselite se z veselimi“, in ponovim ti s sv. apostolom: „Veseli se vedno, toda v Gospodu, in tvoja spodobnost bodi znana vsem ljudem.“ Da se veseliš v Gospodu, mora biti vzrok tvojega veselja ne le *dovoljen*, marveč *spodoben*. To omenim, ker so lahko nekatere reči dovoljene, a ne dostojne. Da se torej pokaže tvoja spodobnost, varuj se vsake nedostojnosti, katera je gotovo vselej graje vredna. *Komu vzrok biti, da pade, drugega črniti, tretjega pikati, slaboumnemu kaj žalega prizadejati, to je divje, nespametno in nedostojno razveseljevanje.*

Razun *notranje samote*, v katero se lahko odstraniš tudi v največjih družbah, kakor sem ti pokazal v XII. poglavju II. dela, moraš vsikdar ljubiti tudi zunanjo in resnično samoto. Ni ti treba sicer iti v puščavo, kakor sv. Marija Egipčanka, sv. Pavel, sv. Anton, sv. Ar-

zenij in drugi samotarski očaki, pač pa bodi rada sama vsaj za nekaj časa v svoji sobi ali na vrtu ali na kakem drugem kraju, kjer moreš bolj po svojih željah duha obračati v svoje srce in svojo dušo krepčati z dobrimi mislimi in svetimi prevdarki, ali s pobožnim branjem. Ravnaj se po zgledu velikega škofa, svetega Gregorija Nacijančana, ki sam o sebi pripoveduje to-le: „Ob solnčnem zahodu sem se sprehajal sam s seboj ob kraju morja; zakaj privadil sem se temu odpočitku, da se nekoliko razvedrim in otresem vsakdanjih skrbij.“ Ob tej priliki omenja one lepe misli, katero je vzbujal, kakor sem ti pravil že drugje.*) Enak zgled nam pove tudi sveti Avguštin o svetem Ambroziju, in pravi, da ga je večkrat, pridši v sobo (zakaj nikomur ni bil prepovedan vstop), videl zamaknjenega v čitanje, ter je čakal nekaj časa, potlej pa spet odšel, ne da bi bil izpregovoril besedico, ker se ga je bal motiti. Mislil si je namreč, da se temu velikemu pa-

*) V XIII. poglavju II. dela.

stirju ne sme kratiti še to malo časa, kar mu ga ostaja, da si po težavah premnogih opravil razvedri in okrepča svojega duha. Tudi naš Zveličar je rekel svojim apostolom, ko so mu pravili, kako so veliko pridigovali in veliko delali: *Pridite v samoto in si nekoliko odpočijte.*

XXIV. poglavje.

O spodobnosti v oblačilih.

Sveti Pavel hoče, da naj se pobožne žene (in o moških velja isto) dostojno oblačijo ter le spodobno in zmerno lišpajo. Dostojnost obleke in drugega lišpa pa je odvisna *od blaga, kroja in snažnosti.* *Snažnost* mora biti skoro ista pri vseh naših oblačilih, na katerih ne smemo, kolikor je mogoče, puščati nobene nesnažnosti ali umazanosti. *Zunanja snažnost nekakšno razodeva notranjo snažnost.* Bog sam zahteva zunanjo snažnost pri onih, kateri se bližajo njegovim altarjem, in katerim je v prvi vrsti naložena skrb za pobožnost.

Gledé na *blago in kroj oblačil* se ozira dostojnost na razne okoliščine *časa, starosti, stanu, družb in priložnosti*. Navadno se lepše oblačimo o praznikih, čem večja je praznikova svečanost. Ob času pokore, n. pr. v postu, se nosimo čisto preprosto; na ženitninah imamo svatovsko obleko in pri pogrebih žalno opravo. Vpričo knezov se povjksa lepota obleke, pri domačih se mora zopet znižati. Žena se sme in mora lepše oblačiti, zarad svojega moža, ako tako zahteva; ako bi se pa drugod lišpala, bilo bi vprašanje, čemu taka pozornost. Mladim dekletom se pač sme spregledati nekoliko več lepotičja, da le nimajo ob tem napačnega namena. Isto veljaj onim vdovam, katere še mislijo na možitev; vendar je pri teh pričakovati več postavnosti in modrosti, ker so bile že gospodinje in so skusile vdovsko žalovanje. Pravim vdovam pa, ki niso vdove le po zunanjem, marveč tudi v srcu, ne prija nobeno drugo lišpanje, kot ponižnost, spodobnost in pobožnost. Zakaj, če se hočejo skazovati, niso več prave vdove; če pa nočejo tega,

čemu jim je lišpanje? Vselej pa je smešno, ako se lepoticijo stari ljudje; ta norost se dá morda kaj opravičevati le pri mladini.

Bodi snažna, Filoteja; *nič nerednega ali nesnažnega ne bodi na tvoji obleki.* Nekako zaničevanje kaže do onih, s katerimi občuje, kdor gre med nje v neprikupnem oblačilu; varuj pa se prisiljenosti, nečimernosti, gizdavosti in vsake posebnosti v noši. Kolikor le moreš, drži se *zmiraj preprostosti in spodobnosti*, ki najlepše krasí lepoto, pa tudi najboljše zakriva grdobo. Sv. Peter opominja posebno mlade ženske, da naj ne nosijo tako skodranih, svedrastih in zavihanih las. Ako se moški ponižajo do take gizdavosti, se po pravici osmešijo povsod. Nečimernim ženskam pa se prisoja jako malo čistosti; če jo pa še imajo, vsaj razvidna ni izpod tolike navlake nečimernega lišpa. *Sliši se izgovor, da ne mislijo nič hudega; a temu ugovarjam, kakor že drugje, da hudič misli in namerava v tem zmiraj hudo.* Jaz bi si želel, da bi bili vsi moji bogoljubni ljudje, moški in ženske, med vsem vedno naj-

lepše pa najmanj imenitno in gizdavo oblečeni, in da bi bili, kakor se bere v knjigi pregovorov, ozaljšani z ljubeznivostjo, dostojnostjo in častitljivostjo. Sveti Ludovik pravi z eno besedo, da naj se vsakdo oblači po svojem stanu tako, da modri in dobri ne bodo mogli reči: „Preveč je“, pa tudi mladi ne: „Premalo je.“ Ko bi pa mladi svet ne bil zadovoljen s tem, kar zahteva spodobnost, ravnati se je po nasvetu modrih.

XXV. poglavje.

O govorjenju, in sicer najprej, kako je treba govoriti z Bogom.

Zdravniki posebno spoznavajo človekovo zdravje ali njegovo bolezen, če pogledajo na jezik; *enako so tudi naše besede resnično spričevalo lastnostij naše duše. „Po svojih besedah, pravi Zveličar, boš opravičen, in po svojih besedah boš pogubljen.“* Z roko hitro sežemo tje, kjer nas kaj zaboli, z jezikom pa po tisti reči, katero imamo radi.

Ako tedaj, Filoteja, zelo ljubiš Boga, boš mnogokrat govorila o Bogu v prijaznih pogovorih z domačimi, prijatelji in sosedi. Gotovo, „zakaj pravičnega usta bodo premišljevala modrost in njegov jezik bo oznanjal pravico.“ Kakor čebele v svojih malih ustecih ne nosijo druge reči nego med, tako bo tudi tvoj jezik ves meden po sladkosti svojega Boga in nikdar ne bo čutil večje prijetnosti, kakor če se izliva čast in slava božjega imena raz njegove ustnice, kakor se pripoveduje o svetem Frančišku, ki je svoje ustnice obliznil, kadar je izgovoril ime Gospodovo, kakor bi mu po njem prihajala največja sladkost na svetu.

Govôri pa vselej o Bogu kakor o Bogu, t. j. spoštljivo in pobožno, ne ponosno in pridigarsko, marveč krotko, ljubeznivo in ponižno. Kakor je rečeno o nevesti v Visoki pesmi, podajaj tudi ti, kakor veš in znaš, presladki med pobožnosti in božjih rečij, takorekoč po kapljicah v uho sedaj temu sedaj onemu človeku; v srcu pa prosi Boga, naj stori,

da pojde ta sveta rosa prav do srca onim, kateri te poslušajo.

Posebno pa je treba opravljati to angeljsko delo *krotko* in *ljubeznivo*; ne s kaznujočim glasom, marveč kakor po angeljskem *navdihovanju*, zakaj čuditi se moramo, kako rahlo in prijazno dopovedovanje kake svete reči z veliko močjo mika in vabi srce.

Ne govôri torej nikoli o Bogu in pobožnosti brez prevdarka, kakor iz navade in za kratek čas, marveč vselej *pazljivo in pobožno*. To ti rečem zato, da bi te obvaroval neke posebne nečimernosti nekaterih ljudij, ki se radi kažejo pobožne. Ob vsaki priliki imajo svete in goreče besede v ustih kakor za navadni pogovor, pa brez vsakega prevdarka; potlej pa še menijo, da so v resnici taki, kakor jih kažejo besede, kar seveda ni res.

XXVI. poglavje.

O dostojnosti v besedah in o spoštovanju, katero smo dolžni ljudem.

„Kdor se ne pregreši v besedi“, pravi sveti Jakob, „je popoln človek.“ Skrbno pazi, da ti ne uide nobena nedostojna beseda; zakaj čeravno je ne izrečeš iz slabega namena, vendar jo utegnejo oni, kateri jo slišijo, drugače razlagati. Nespodobna beseda, ki pade v slabo srce, se raztegne in razširi kakor kaplja olja na suknu in se včasih tako polasti srca, da je napolnjuje s tisočnimi slabimi mislimi in skušnjavami. Kakor telesni strup prihaja skoz usta, tako prihaja srčni strup skoz ušesa, in jezik, ki ga je podal, je morilec. Zakaj čeravno podani strup slučajno ni škodoval, ker so bila srca poslušalcev zavarovana s protistrupom, vendar ni pripisovati njegovi zlobnosti, da jih ni umoril. Naj mi nihče ne ugovarja, češ, da ni mislil nič hudega, zakaj naš Zveličar, ki je poznal misli, je rekel: „Usta govoré iz obilnosti srca.“ Pa če-

ravno mi ne mislimo hudega, pa hudobni duh misli *veliko* in se skrivaj vselej poslužuje takih zlobnih besedij, da komu prebode srce. Pravijo, da tisti, kateri so zavžili takozvane angélike, imajo vedno prijetno dišečo sapo; tudi besede tistih, kateri imajo v srcu spodobnost in čistost, angeljsko čednost, so vedno spodobne, dostojne in čiste. Nesramnih in nespodobnih rečij, zahteva sveti apostol, ne smemo niti imenovati, ter nam zagotavlja, da nobena reč tako zelo ne popači lepega vedenja, kakor slabi pogovori.

Ako se take nespodobne besede govoré prikrito, dovtipno in dvoumno, so še mnogo bolj strupene; zakaj čim ostrejša je puščica, tem lažje se zabode v naše telo, in čim bolj je nabrušena zlobna beseda, tem globočje seže v srce. In če kdo misli, da je olikan človek, ako v družbah govori take besede, pač ne vé, za kaj so družbe. Družbe morajo biti kakor čebelni roj ter se zbirati, da napravljajo méd prijetnega in čednostnega razgovarjanja; ne pa kakor kup osá, ki se zbirajo, da osrebajo kako mrhovino.

Ako ti kak bedak govori nedostojne besede, pokaži mu, da so tvoja ušesa razžaljena, ali s tem, da se obrneš v stran, ali pa kako drugače, kakor ti svetuje tvoja modrost.

Ena najslabših lastnostij, ki jo more imeti kako srce, je zasmehljivost. Bog zelo sovraži to pregreho in jo je nekdam hudobno kaznoval. Nič ni tako nasprotno ljubezni, in še veliko bolj pobožnosti, kakor zaničevanje in zasramovanje bližnjika. Zasmehovanje in očitavanje pa ni nikoli brez tega zaničevanja; zato je zelo velik greh, in učeniki po pravici trdijo, da je zasmehovanje najhujše razžaljenje, ki se more bližnjiku prizadejati z besedo; zakaj pri drugih razžaljenjih ostane razžaljenca še kaj spoštovanja, zasmehovanje pa se ne loči od zaničevanja in zasramovanja.

Šaljivi in dovtipni pogovori, s katerimi se zabavajo v dostojno veseli družbi, se prištevajo oni čednosti, katero so imenovali Grki „eutrapelijo“ in kateri bi mi smeli reči „prikupno vedenje v družbi“. Taka šaljivost napravlja pošteno in pri-

jetno razvedrilo, ki ima podlago v smešnih dogodkih ali okoliščinah človeške nepopolnosti. Še tega se je treba ogibati, da se poštena veselost ne sprevrže v zasmeh. Zasmehovanje vzbuja smeh vsled zaničevanja in poniževanja bližnjika; dobrovoljnost in šala pa nam izvabi smehljanje vsled priproste odkritosrčnosti, zaupnosti in domače prostodušnosti, ki jo spremlja kaka dobrohotna dovtipna beseda. Sveti Ludovik je duhovnikom, ki so hoteli po kosilu ž njim govoriti o vzvišenih rečeh, rekel: Sedaj ni čas, da bi se učeno razgovarjali, marveč da se razvedrimo s kakoršnokoli veselo govorico: vsak naj pove, kar hoče, da je le pošteno. To je rekel iz prijaznosti do navzočih imenitnih gostov, ki so želeli, da bi jim kralj spregovoril kako dobrohotno besedo. Toda, Filoteja, porabljam *čas z razvedrilom* tako, da si zagotovimo *sveto večnost s pobožnostjo*.

XXVII. poglavje.

O predrznih sodbah.

Nikar ne sodite, da ne boste sojeni, pravi Zveličar naših duš; ne pogublajte, da ne boste pogubljeni. Sveti apostol pa uči: Ne sodite pred časom, dokler ne pride Gospod, ki bo razkril skrivnosti temoto in razodel namene src. Oh! kako so Bogu zoperne predrzne sodbe! Sodbe človeških otrok so predrzne, ker niso sodniki drug drugega in, če sodijo, si po krivici prilastujejo oblast našega Gospoda. Predrzne so, ker poglavitna zlobnost vsakega greha prihaja iz namena in odločitve srca, katero je za nas popolnoma skrito. Predrzne so, ker ima vsakdo dovelj opravila v tem, da sodi samega sebe, in naj se nikar ne loti soditi še bližnjika. Da ne bomo sojeni, nam je enako potrebno oboje, da ne sodimo drugih in da sodimo sami sebe; zakaj kakor nam Gospod prepoveduje eno, nam pa apostol ukazuje drugo, rekoč: Ko bi sodili sami sebe, bi ne bili sojeni.

Toda, o Bog, delamo pa ravno nasprotno; vedno delamo to, kar nam je prepovedano ter o vsaki priložnosti sodimo bližnjika; nikoli pa ne delamo tega, kar nam je zapovedano, da bi namreč sodili sami sebe.

Po različnosti *virov*, iz katerih prihajajo predrzne sodbe, je treba tukaj *zdraviti*. Nekateri so že po naravi *osornega, trpkega in trdega srca*, in ogrenijo vse, kar vidijo in slišijo, ter spreminjajo, kakor pravi prerok, sodbo v pelin, ker bližnjika sodijo vselej le z ostrostjo in strogostjo. Takim je zelo treba, da *pridejo v roke dobremu dušnemu zdravniku*; zakaj, ker imajo že po naravi to grenkost v srcu, se dá težko premagati; in čeravno ni *greh*, marveč le *nepopolnost*, je vendar *nevarna*, ker privabi v dušo predrzno sodbo in opravlјivost, da vladata v nji. Nekateri predrzno sodijo iz *prevzetnosti*, ker mislijo, da za toliko povišajo svojo čast, za kolikor ponižajo čast drugim. To so napuhnjeni in prevzetni ljudje, ki obožavajo sami sebe in se cenijo tako visoko, da se jira zdi vse drugo majhno

in nizko. *Jaz nisem tak, kakor drugi ljudje, je govoril oni nespametni farizej. Drugi sicer nimajo te očitne prevzetnosti, marveč imajo le neko veselje opazovati, kar je slabega pri bližnjiku, da bi z večjo slastjo okušali in drugim dajali okušati to, kar menijo, da imajo sami dobrega na sebi. In ta samoljubnost je tako prikrita in nevidna, da je ne more opaziti, kdor nima bistrih očij, in celo oni, kateri jo imajo, je ne poznajo, ako se jim ne pokaže. Drugi sodijo predrzno, da se sami sebi laskajo in sebe opravičujejo; da bi olajšali in utolažili grizenje vesti, zelo radi sodijo, da imajo drugi isti greh, kateremu so sami udani, ali pa drugačen enako velik greh, misleč, da množica grešnikov dela greh manj kazniv. Mnogi sodijo predrzno le za veselje, da modrujejo in pretehtujejo vedenje in šege ljudij, da ima njih duh vsaj kaj dela. Če pa kdaj po nesreči v svojih sodbah zadenejo resnico, se jim predrznost in slast za nadaljevanje tako zelo pomnoži, da jih je težko zadrževati. Drugi sodijo vsled strasti, ter mislijo*

vedno *dobro* o takih, katere *ljubijo* in zmiraj *slabo* o takih, katere *sovražijo*. Le ena izjema je, katera je dovelj čudna in vendar resnična, kjer je preobilna ljubezen kriva predrzne sodbe. Ta ljubezen je pa tudi res nepopolna, zmedena in bolna, namreč ljubosumnost, katera, kakor vsak vé že za en sam nedolžen pogled, za najmanjši nasmeh obdolžuje ljudi nezvestobe in največje krivice. Slednjič pa tudi *boječnost, častilakomnost in druge slične dušne slabosti* močno pospešujejo sumničenje (natolcevanje) in predrzno sodbo.

Pa kje so zdravila? Ljudem, kateri pijó sok etijopske rastline, ki se zove Ofijuza, se baje zdi, da povsod vidijo kače in strašne reči; tako oni, kateri so požrli prevzetnost, nevoščljivost, slavo-hlepnost in sovraštvo, ne vidijo ničesar, da bi se jim ne zdelo slabo in graje vredno. Prvi morajo, da ozdravijo, piti palmovo vino; isto rečem drugim (dušnim) bolnikom: *Pijte, več ko morete, vina svete ljubežni*; ta vas bo ozdravila one zlobnosti, katera vam narekuje take kače

sodbe. Ljubezen se boji, da bi kje nehoté ne naletela na kaj hudega, nikar da bi šla še iskat; ako pa zapazi kaj hudega, se proč obrne, kakor da ne bi videla; še več, kakor hitro zasluti kaj slabega, že zamiži, predno zagleda, potlej verjame v sveti preprostosti, da ni bilo nič hudega, marveč le senca hudega. Ako je pa primorana hudo spoznati za hudo, se takoj proč obrne in si prizadeva, da bi pozabila, kakšno je bilo. Ljubezen je glavno zdravilo za vsa zla, a posebej še za le-to. Zlateničnim bolnikom se zdijo vse reči rumene. Če hočejo ozdraviti to bolezen, morajo baje mlečka navezati na podplate. Zares, greh predrzne sodbe je dušna zlatenica, katera provzroči, da se vse reči vidijo slabe takim bolnikom; kdor se hoče ozdraviti, mora dejati zdravil, ne na oči, ne na razumnost, marveč na *srčna nagnjenja*, ki so takorekoč noge naši duši. Ako imaš *krotko* srce, bo tvoja sodba *krotka*; če je *ljubeznivo* tvoje srce, bo *prav taka* tudi tvoja sodba. Vselej, o Filoteja, sodimo, kolikor je le mogoče, v prid svojega bližnjika, in če bi imelo

kako dejanje stotero lic, glejmo le v tisto, ki je najlepše. Ako ne moremo opravičevati dejanja ali namena pri kakem človeku, vendar ga nikar ne obsojajmo, marveč skušajmo pozabiti, sodbo pa prepuščajmo Bogu. Saj še takrat, če je greh očiten in ga ni mogoče izgovarjati, naj se nam zdi vsaj usmiljenja vreden, in pripisujmo ga takemu vzroku, ki se dá najlažje prenašati, n. pr. zmoti ali slabosti, po vzgledu našega Zveličarja, kateri je celo greh tistih, ki so ga križali, hotel zmanjšati s tem, da je njihovo zlobnost pripisoval nevednosti.

Ali pa res ne smemo nikdar soditi bližnjika? Ne, res nikdar. Bog sam je, Filoteja, kateri sodi hudobneže po pravici. Sicer se poslužuje glasu gosposke, da se naznanja našim ušesom, a gosposka le posreduje in tolmači, izreči pa ne sme druge sodbe, kakor tako, katero je prejela od njega, kot njegova namestnica. Če pa sodi drugače in se ravna po svojem lastnem nagnjenju, tedaj res sodi sama in bo torej tudi sojena. Človeku kot človeku je prepovedano soditi druge.

*Videti ali vedeti kako reč, to se še ne pravi soditi, zakaj sodba, vsaj po besedah sv. pisma, se naslanja na kako večjo ali manjšo, resnično ali navidezno težavo, katero je treba preiskati in odstraniti. Zato pravi sv. pismo, da so že sojeni oni, kateri ne verujejo, ker zarad njihovega pogubljenja ni nič dvoma. Ali ni greh dvomiti o bližnjiku? Ne, zakaj ni prepovedano *dvomiti*, marveč *soditi*. Vendar pa nam je dovoljeno dvomiti in sumiti *prav samo toliko*, kolikor nas silijo vzroki in dokazi; sicer bi bili dvomi in sumi predrzni. Zakaj če kako dejanje samo ob sebi ni ne dobro, ne slabo, bi bil predrzen sum, ko bi hotel kdo izvajati kaj hudega, razun če več okoliščin utemeljuje dokaz. Tudi je predrzna sodba, ako že iz enega samega dejanja sklepamo, da je človek graje vreden; pa o tej reči bom kmalu govoril še jasneje.*

Končno moram reči, da taki, kateri so zelo skrbni za svojo lastno vest, nimajo skušnjave za predrzno sodbo. Kakor se čebele, kadar opazijo megleno ali oblačno vreme, skrivajo v svoje panje in naprav-

ljajo méd, enako se misli dobrih duš ne spuščajo med meglene zadeve in oblačno delovanje drugih ljudij, marveč da se ognejo temu, se zbirajo v svojem srcu ter tu snujejo dobre sklepe za lastno popboljšanje.

Le *brežskrbna* duša se peča s tem, da *preiskuje življenje drugih ljudij*. Izvzamem one, katerim je izročéna skrb za druge v družini in državi; zakaj velik del njihove vesti je v tem, da pazijo in čujejo nad vestjo drugih. Naj z ljubeznijo izvršujejo to dolžnost, sicer pa nase obračajo oči.

XXVIII. poglavje.

O obrekovanju.

Iz predrzne sodbe izhaja nemirnost, zaničevanje bližnjika, prevzetnost in samoljubnost in sto drugih jako škodljivih nasledkov, med katerimi ima prvo mesto *obrekovanje*,*) ki je *prava kuga v družbah*.

*) Ta beseda je tu v širšem pomenu in pomeni tudi opravljanje, sploh slabo govorjenje o bližnjiku.

Oh, da bi imel žareč ogel s svetega oltarja, da bi se ž njim dotaknil človeških ustnic ter odpravil njih zlobnost in očistil njih greh, kakor oni Seraf, ki je očistil usta Izaiju! Kdor bi odpravil obrekovanje s sveta, odpravil bi velik del grehov zoper pravičnost.

Kdorkoli po *krivici* odvzame dobro ime svojemu bližnjiku, *nima le greha, marveč je dolžan popraviti tudi škodo*, seveda različno po različnosti obrekovanj; zakaj nihče ne more iti v nebesa s tujim blagom, in med vsem časnim premoženjem je dobro ime najboljše. Obrekovanje je nekakšno umorstvo. Imamo namreč trojno življenje: duhovno, ki je v milosti božji; telesno, katero duša vzdržuje, in družinsko, ki se opira na dobro ime. Prvo nam odjemlje greh, drugo smrt, tretje pa obrekovanje. Naj še pristavim, da obrekovalec navadno izvrši *trojno umorstvo*, če enkrat zadene z jezikom: po duhovno umori svojo dušo in dušo poslušalčevo, in vzame družinsko življenje onemu, katerega obrekuje. Zakaj, kakor pravi sv. Bernard, obrekovalec in

kdor posluša obrekovalca, oba imata hud-
diča, eden na jeziku, drugi v ušesu.
David pravi o obrekovalcih: *Nabrusili
so si svoje jezike kakor kača.* Kača pa
ima viličast jezik in dva ostra konca,
pravi Aristotel, in tak jezik ima tudi
obrekovalec, ki z enim samim pikom
rani in ostrupi uho poslušalčevo in dobro
ime onega, o katerem govori.

Zarotim te torej, predraga Filoteja,
nikoli nikogar ne opravljaj, *ne naravnost,
ne po ovinkih.* Varuj se, da bližnjiku ne
pripisuješ izmišljenih hudobij in grehov,
da ne odkrivaš onih, ki so skriti, in ne
povekšuješ takih, ki so znani; varuj se,
da dobrega dela ne razlagaš na slabo,
da dobrega, kar veš, da ima kdo, ne
tajiš, zlobno ne prikrivaš in ne zmanj-
šuješ v svojem govorjenju. Zakaj v vseh
teh rečeh bi hudo žalila Boga; posebno
pa če resnico tajiš v škodo bližnjiku.
Zakaj lagati se in ob enem bližnjiku
škodovati, je dvojen greh.

*Najbolj premeteni in najbolj strupeni
obrekovalci so taki, kateri takrat, ko ho-
čejo obrekovati, najprej povedó kaj čast-*

nega, ali pa vpletavajo male uljudnosti in zbadljive opazke. „Odkrito povem“, pravijo n. pr., „da ga imam rad in da je sicer spošten človek; a vendar, resnica se mora trditi, to je bilo napačno, da je zakrivil tako nezvestobo.“ „Šaj je sicer jako bogoljubna deklica, a dala se je pre-motiti“ itd. je še mnogo enakih zavijan-j. Ali ne opaziš zvijače? Kdor hoče z lokom ustreliti, potegne, kolikor more, puščico k sebi, pa le zato, da jo bolj močno izstreli. Videti je, da taki obrekovalci svoje obrekljive besede nazaj zadržavajo, pa le da bi jih s tem večjo močjo izrekli in globočje zasadili v srce poslušalcev. Obrekovanje, katero se *zavija v obleko šaljivosti*, je med vsemi še najbolj ne-usmiljeno. Mišje zelce (smrdljivec) samo ob sebi ni močan strup, marveč deluje le počasi in se dá lahko pregnati; ako se pa zaužije z vinom, je zastonj vsako zdravilo. Enako obrekovanje, katero bi, kakor pravimo, lahko šlo pri enem ušesu noter, pri drugem ven, stalno ostane v glavi poslušalcev, ako se je izreklo s kako osoljeno in dovtipno besedo. *Gadji*

strup, pravi David, *imajo na svojih ustnicah*. Gadji pik se od začetka skoro nič ne pozna in strup napravlja od kraja še neko prijetno srbečico, a vsled tega oteka srce in drob ter vzprejema strup, tako da končno ni več pomoči.

Nikar ne reci: ta-le je pijanec, če ravno si ga videla pijanega; tudi ne reci, da je prešestnik ali nečistnik, ko bi zvedela, da je prišel v to nesrečo, *zakaj eno samo dejanje še ne dá reči imena*. Solnce je enkrat obstalo v prosep Jozvetove zmage, drugikrat pa je otemnelo v proslavo Jezusove zmage; pa nihče ne poreče, da je solnce nepremično ali temno. Noe se je enkrat vpijanil in Lot tudi; in vendar ni bil pijanec niti ta niti oni, saj tudi sv. Peter ni bil krvoželjen, ker je enkrat prelival kri, tudi ne bogokletnež, ker se je enkrat rotil. *Da kdo dobi ime kake pregrehe ali čednosti, je moral v nji kaj napredovati in se je privaditi*. Krivično je torej koga imenovati jezljivca ali tatu, če se je enkrat kregal ali enkrat kaj izneveril.

Pa še takrat, ko bi kdo dolgo živel v kaki pregrehi, bi se utegnil lagati, kdor bi ga imenoval pregrešnega človeka. Simon Gobovec je Magdaleno imenoval grešnico, ker je nekdam res bila; pa se je vendar lagal, zakaj sedaj ni bila več grešnica, marveč zelo sveta spokornica. Zato jo tudi Gospod zagovarja. Oni nespametni farizej je imel cestninarja za velikega grešnika, ali morda celo za krivičnika, prešestnika in roparja; pa se je zelo motil, zakaj prav isto uro je bil opravičen. Oh! ker je božja dobrotà tako velika, da zadostuje en sam trenutek njegovo milost si prositi in dobiti, kakšno zagotovilo moremo imeti, da človek, kateri je bil včeraj grešnik, je tudi še danes? Včerajšnji dan naj nikar ne sodi današnjega, a tudi sedanji dan naj ne sodi poprejšnjega; le zadnji dan sodi vse druge.

Nikoli torej ne moremo reči, da je kdo hudoben, brez nevarnosti, da se zlažemo. Kar moremo reči, *če že moramo kaj reči*, je to: storil je to ali ono slabo reč, takrat je slabo živel, sedaj ravna napačno; ne moremo pa sklepati

od včeraj na danes, niti od danes na včeraj, in še manj na jutri.

Pa četudi moramo biti zelo previdni, da ne obrekujemo bližnjika, vendar se je treba varovati tudi nasprotnega greha, v katerega zabredejo nekateri, *ki hvalijo in zagovarjajo greh, da bi se izognili obrekovanju*. Ako je kdo res obrekovalec, ne reci v zagovor, da je prošodušen in odkritosrčen; osebe, katera je vidno nečimerna, nikar ne opravičuj, češ da je veledušna, da ljubi snago; nevarnega občevanja ne imenuj preproste nedolžnosti; predrzni upornosti ne dajej imena gorečnosti. Ne, draga Filoteja, da bi se obvarovali obrekovanja, ne smemo pospeševati in negovati drugih pregreh; marveč naravnost in brez ovinkov moramo hudo imenovati hudo in grajati to, kar je vredno graje. Na ta način častimo Boga, če le pazimo na te-le pogoje.

Da bo grajanje tujih pregreškov *hvalno*, mora se vršiti le tedaj, če zahteva *korist* onega, o *katerem* se govori, ali onih, *katerim* se govori. Ko bi n. pr. kdo vpričo mladih ljudi pripovedoval o govorjenju

in vedenju tega in one, katero je nevarno ali naravnost grešno, pa bi jaz prosto-dušno ne grajal te hudobije in bi jo še hotel zagovarjati, bi te nedolžne duše, ki ga slišijo, imele skušnjave za kaj enakega. Njih korist torej zahteva, da takoj kar naravnost pograjam take reči, ako morda ne morem odložiti to dobro delo za drugo priložnost, ko bi se dalo storiti še z večjo koristjo in manjšo škodo za one, o katerih se govori.

Poleg tega *moram imeti tudi pravico, če hočem govoriti o taki reči*. Ako sem n. pr. med prvimi v družbi, pa molčim, se bo zdelo, da potrjujem pregreho; ako sem pa med najnižjimi, naj se ne lotim rad grajanja; osobito pa moram biti strogo pravičen v svojih besedah, da niti ene ne rečem preveč. Ako n. pr. grajam napačno ali nevarno vedenje kake osebe, o Filoteja, kako moram natanko naravnati tehtnico, da niti za las ne povekšam reči. Ako je reč malenkostna, govoril bom le o malenkosti, ako je bila samo neprevidnost, ne bom dostavljal ničesar; ako pa še neprevidnost niti določna napaka

ni bila, marveč le kaj takega, kar more samo zlobnemu srcu dati povod k obrekovanju, tedaj bom molčal ali pa povedal samo toliko, kar je. Kadar govorim o bližnjiku, je moj jezik v ustih, kakor britvica v zdravnikovi roki, kadar je treba rezati med čutnicami in kitami. Vsaka zarez, ki jo naredim, mora biti tako natančna, da ne rečem nič več, nič manj, kakor je. Končno moramo pred vsem paziti na to, da, *kadar grajamo pregreho, prižanašamo, kolikor le moremo, osebi, na kateri jo opazimo.*

Res je, da o zločestih grešnikih, *očitnih in znanih*, se sme odkrito govoriti, vendar le *v duhu ljubezni in usmiljenja*, nikakor pa ne z drznostjo in napuhom, ali celo z veseljem zaradi tujega zla; zakaj to slednje je znamenje zlobnega in podlega srca. *Izjema med vsemi so pa očitni sovražniki Boga in njegove cerkve*; zakaj take moramo razvpiti, kar le moremo. To so n. pr. družbe krivovercev in razkolnikov in njih voditelji. Ljubezen zahteva, da kličemo zoper volka, kadar je med ovci, bodisi kjerkoli.

Vsakdo se že drzne soditi in grajati kralje in kneze ter obrekovati kar cele narode, kakor se mu zdi. O Filoteja, varuj se te napake; zakaj razun tega, da bi žalila Boga, utegnila bi si nakopati tisočero preprirov in sitností.

Kadar slišiš slabo govoriti o kom, pokaži, če le moreš po pravici, da je ta obtožba negotova; če pa tega ne moreš, zagovarjaj obtoženčev namen; ko bi bilo pa še to nemogoče, razodevaj pomilovanje do njega, zasuci govorico na kaj drugega ter se spominjaj sama in spominjaj tudi družbo, da se imajo le Bogu zahvaliti, kateri ne padejo v greh. Obrekovalca skušaj na kak prijazen način privedi do spoznanja; pripoveduj kaj drugega dobrega o napadeni osebi, ako veš kaj.

XXIX. poglavje.

Še nekaj naukov o pogovorih.

Naše govorjenje bodi krotko, prosto-dušno, odkritosrčno, ravno, priprosto in pošteno. Varuj se dvojezičnih, zvitih in

hinavskih besedij; zakaj čeravno ni dobro vselej povedati kar vsako resnico, vendar ni nikdar dovoljeno govoriti proti resnici. Navadi se, da se vedoma nikdar ne boš zlagala, *ne zaradi opravičevanja, ne zaradi kake druge reči*, ker vedi, da Bog je Bog resnice. Ako si v naglici izrekla kako laž, pa moreš to takoj popraviti s tem, da prekličesh ali pojasniš, le popravi; resničen izgovor je veliko lepše in močnejše opravičevanje nego laž.

Akoravno bi mogli kdaj modro in previdno resnico prikrivati s kako spretno zavito besedo, vendar naj se to godi le v kaki imenitni reči, kadar to zares zahteva slava in služba Božja. Razun tega so zavijanja nevarna, zakaj sveto pismo pravi: „Sveti Duh ne stanuje v hinavskem in dvestranskem srcu.“ *Nobena zvijača ni tako dobra in hvale vredna kakor priprostost.* Svetna modrost in zlobna zavijanja so lastna otrokom tega sveta; otroci Božji pa ne hodijo po ovinkih in srce jim je brez vsake gube. *Kdor priprosto hodi, govori Modri, hodi zaupno.* Laž, dvojezičnost in hi-

navščina so vselej znamenje slabega in podlega srca.

Sv. Avguštin je bil izrekel v četrti knjigi svojih izpovedij, da sta bili njegova duša in duša njegovega prijatelja le ena sama duša, in da mu je bilo življenje po smrti tega prijatelja neznosno, ker ni hotel živeti le na pol; a tudi umreti se je bal zato, da ne bi njegov prijatelj popolnoma umrl. Te besede so se mu pozneje zdele preveč nenaravne in pretirane, tako da jih sam preklicuje v svoji knjigi „preklicev“ ter jih imenuje abotnost. Glej, draga Filoteja, kako je ta sveta in lepa duša natančna gledé na prisiljene besede. Zares, velika lepota krščanskega življenja je pošteno, naravnostno in odkritosrčno govorjenje. *Rekel sem: paziti hočem na svoja pota, da se ne pregrešim z jezikom. O Gospod, postavi stražo pred moja usta in vrata na moje ustnice, da jih zapirajo, tako je molil David.*

Sv. kralj Ludovik je opominjal, da se ne sme nikomur ugovarjati, razun takrat, ko bi iz molčanja nastal greh ali

druga velika škoda. To je rekel, da bi se zabranil vsak kreg in prepir. Če je pa potrebno, da ugovarjamo komu, in da svojo misel stavimo v nasprotje z njegovo, storiti se mora to z veliko krotkostjo in spretnostjo, ne da bi se sila delala njegovemu prepričanju; pa saj se itak nič ne doseže z ostopostjo.

Malo govoriti, kar so stari modrijani tako zelo priporočali, se ne pravi, rabiti le malo besedij, marveč ne govoriti veliko nepotrebnih; zakaj *pri govorjenju se ne gleda na število, marveč na lastnost besedij*, in zdi se mi, da se je treba izogibati obeh skrajnosti. Kdor se dela premodrega in preresnega ter se noče kar nič udeleževati preprostega pogovarjanja, ki je v navadi v družbah, kaže nezaupnost ali pa neko zaničevanje; kdor pa zmiraj govoriči in ne dá drugim niti časa niti prilike, da bi tudi katero rekli, kaže lahkomišljenost in površnost.

Svetemu Ludoviku se je zdelo nepri- merno, če se je kdo v družini, posebno pri mizi, pogovarjal tajno kakor v nekem posvetovanju, ker bi to utegnilo vzbuditi

sum, da se govori o drugih kaj slabega. Rekel je: „Kdor je za mizo v dobri družini in hoče povedati kaj veselega in prijetnega, povej, da ga sliši ves svet; če je pa reč imenitna, naj molči in naj ne govori o njej.“

XXX. poglavje.

O kratkočasju in razvedrilu; najprej o dovoljenem in poštenem.

Včasih moramo privoščiti svojemu duhu nekoliko razvedrila in svojemu telesu nekoliko odpočitka. Svetega Janeza, kakor pripoveduje Kasijan, je nekoč opazil lovec, da je držal jerebico na roki in se igral ž njo za kratek čas. Lovec ga vpraša, zakaj se on, tako imeniten mož, kratkočasi s tako nizkotno in prazno rečjo. Sv. Janez pa mu reče: „Zakaj pa ti ne nosiš vedno napetega loka?“ Lovec odgovori: „Zato ne, ker se bojim, da bi ne zgubil svoje prožne moči za takrat, ko ga potrebujem, ko bi bil zmiraj skrivljen in napet.“ — „Torej se pa tudi

ti ne čudi“, odvrne apostol, „ako dovolim svojemu duhu, naj se nekoliko odpočije od truda in napetosti, da ga morëm potlej tem boljše porabiti za vzvišeno premišljevanje.“ Gotovo je napačno, ko bi bil kdo tako oster, trd, osoren, da bi ne privoščil niti sebi niti drugim nikakoršnega razvedrila.

Vživati čisti zrak, sprehajati se, veselo in prijateljsko se razgovarjati, z godbo in petjem se razveseljevati, hoditi na lov, to je tako pošteno kratkočasje, da je lahko v korist vsakemu, kdor ima le navadno razsodnost, ki določuje vsaki reči pravo mesto, pravi čas, kraj in mero.

Igre, pri katerih je dobiček le *cena in poplačilo telesne ali dušne spretnosti in delavnosti*, n. pr. žoganje, keglanje, balinanje, tekanje z obročem, šahanje itd., so same ob sebi dobro in dovoljeno razvedrilo. Le pretiranja se je treba varovati, bodisi gledé časa, ki ga zahtevajo, bodisi gledé plačila, za katero se igra; zakaj če se porablja preveč časa, ni več razvedrilo, marveč delo, ki ne poživlja niti duše niti telesa, marveč ju obratno

še utruja in preoblada. Če je kdo tri ali štiri ure igral šah, je končno ves truden in izdelan na duhu. Predolgo žoganje ne okrepča telesa, marveč je le utruji. Ako je pa plačilo, za katero se igra, previsoko, pride pa lahko srce v nered, ne gledé na to, da je krivično, če se postavlja tolika cena na tako neznatno in nekoristno spretnost in napor, kakor jo zahtevajo igre. *Posebno pa se varuj, Filoteja, da na nobeno takih rečij ne navezuješ svojega srca*; zakaj naj bo razvedrilo še tako pošteno, je vendar napačno, podarjati mu srce in ljubezen. Ne rečem, da bi ne smeli *imeti veselja* do igre, kadar igramo, saj bi sicer ne bila razvedrilo; le to rečem, da igri ne smemo *prepuščati svojega srca*, da bi je vedno poželeli, strastno se je vdeleževali in se kar navezali nanjo.

XXXI. poglavje.

O prepovedanih igrah.

Kvartati, igrati s kockami in enake igre, pri katerih je dobiček zlasti odvisen od naključja, niso le *nevarno* razvedrilo kakor ples, marveč so že *same ob sebi slabe in graje vredne*; zato jih tudi prepoveduje svetna in cerkvena gosposka. Pa mi porečeš: „Kaj pa je tako slabega na tem?“ Dobiček se pri teh igrah ne ravna *po razumu*, marveč *po sreči*, katera je večkrat naklonjena tistemu, kateri ne zasluži niti po spretnosti niti po trudu. Pa praviš: „Tako smo se dogovorili.“ To pa le dokazuje, da oni, kateri je pri igri dobil, ne dela krivice drugim; iz tega pa še ne sledi, da dogovor ni bil nespameten, kakor tudi igra. Zakaj dobiček, ki bi imel biti plačilo pridnosti, postane plačilo sreče, katera pa ne zasluži nikakoršnega plačila, ker ni nikakor odvisna od nas.

Razun tega imajo te igre ime, da so narejene za vedrilo; pa vendar *nikakor*

niso razvedrilo, marveč le silen trud. Ali mar ni to res trud, ako je duh po neprestani pazljivosti zvezan in napet in began po vedni nemirnosti, bojazni in skrbi? Ali je kje bolj žalostna, mračna, in otožna pazljivost, kakor pri igralcih? Zato se še med igranjem ne sme govoriti, ne smejati se, ne kašljati, sicer je takoj jeza.

Končno pri igri ni drugega veselja, nego v dobičku, *ali pa to veselje ni zlobno, ker se more pridobiti le po škodi in nevolji tovariševi?* Tako veselje je gotovo sramotno. Iz teh treh vzrokov so igre prepovedane. Veliki kralj sv. Ludovik je zvedel, da njegov brat, grof Anžirski in gospod Valter Nemurski igrata, je vstal, čeravno je bil hudo bolan, in šel opotekaje se v njuno sobo ter tu zgrabil igralno desko, kocke in nekaj denarja, pa zelo nevoljen vse skoz okno vrgel v morje. Ko je sveta in čista devica Sara govorila z Bogom o svoji čistosti, je rekla: „Ti veš, o Gospod, da nisem bila nikdar v družini igralcev.“

XXXII. poglavje.

O plesih in dovoljenem a nevarnem kratkočasju.

Plesi in bali sami ob sebi niso ne dobri ne slabi; a kakor se navadno vršijo, se močno nagibljejo na slabo stran in vsled tega so polni nevarnosti in pogubnosti. Napravljajo se po noči; v mračnosti in temi pa se lahko utihotapijo mnoge temne in pregrešne reči v veselico, ki je že sama tako zelo vzprejemna za hudo. Ob plesih se dolgo bdi in tako gre v zgubo jutro nastopnega dne in s tem priložnost Bogu služiti. Sploh je vsekako neumno, dan zamenjavati z nočjo, luč s temo, dobra dela z neslanostmi. Vsak se skuša, da bi prinesel več nečimernosti na ples; nečimernost pa tako zelo pospešuje hudo nagnjenje in grešno ljubezen, da se ta rada pričinja ravno pri plesih.

O plesu ti moram reči, Filoteja, kar pravijo zdravniki o gobah. Pravijo, da najboljše niso za nič; jaz pa ti pravim,

da najboljši plesi niso nič prida. Ako pa moraš jesti gobe, glej, da bodo dobro pripravljene. Če moraš iti na bal iz vzroka, kateremu se ne moreš ustavljati, tedaj pojdi, a pazi, da bo dobro pripravljen tvoj ples. Pa kako naj bo pripravljen? S spodobnostjo, resnobo in dobrim namenom. Redkokrat jih jej in po malem, pravijo zdravniki o gobah; čeravno so dobro napravljene, so vendar strupene, če jih je veliko. Pleši malo in malokrat, Filoteja; zakaj če ravnaš drugače, se postavljaš v nevarnost, da se ti ples ne priljubi.

Ker so gobe, kakor pravi Plinij, zelo luknjičaste, rade vsrkavajo škodljive reči iz svoje okolice, tako da vzprejemajo celó strup, ako pridejo kače blizo njih. Bali, plesi in drugi ponočni shodi navadno tudi vlečejo nase grehe in hudobije, ki se šopirijo v kakem kraju: prepiri, zavist, zasramovanje in grešna ljubezen. In kakor se vsled urnega gibanja odpirajo potne luknjice na telesu plesalcev, tako se odpirajo tudi njih srca. Ako se ob taki priložnosti približa kača

in zašepeta na uho kako zlobno besedo, kako nespodobnost, ali če se kak bazilisk prikrade z nespodobnim pogledom, kako lahko se dá srce vjeti in ostrupiti!

O Filoteja, to *predržno kratkočasje je navadno nevarno*: raztresa duha pobožnosti, slabí dušne moči, ohlaja sveto ljubezen in vzbuja v srcu tisočero hudih nagnjenj; zato se ga je treba udeleževati *le z veliko previdnostjo*.

Posebno pa še pravijo, da mora piti dobrega vina, kdor je jedel gobe. *In jaz pravim, da je treba po plesu premišljevati svete in zveličalne reči*, ki naj bi uničile one nevarne vtiske, katere je morda nečimerno veselje utisnilo naši duši. Pa kaj je treba premišljevati?

1. Med tem, ko si bila ti na balu, je gorelo veliko duš v peklu *zavoljo grehov, ki so jih storile na plesu ali pa vsled plesa*.

2. Veliko redovnikov in pobožnih ljudij je bilo tisto uro pred Bogom, prepevalo njegovo slavo in premišljevalo njegovo lepoto. Oh, koliko boljše so obrnili svoj čas, kakor pa ti svojega!

3. Med tem, ko si ti plesala, se je mnogo duš ločilo v veliki britkosti. Veliko tisoč moških in ženskih je trpelo velike bolečine v svojih posteljah, po bolnicah in pod milim nebom, vsled protina, goreče treslike. Oh! nobenega počitka niso imeli, ali nimaš nič sočutja ž njimi? Ali kar nič ne pomisliš, da boš kdaj tako zdihovala, kakor oni sedaj, med tem ko bodo drugi plesali, kakor si ti nekdanj?

4. Naš Gospod Jezus Kristus, Mati božja, angeli in svetniki so te gledali na balu. *Oh! kako zelo so te milovali*, ko so videli, da se tvoje srce veseli take nečimernosti in da se zanima za tako neumnost.

5. Oh, med tem, ko si se mudila tam, je bežal čas, smrt se je pomaknila bližje. Glej, kako se ti smeje in *kako te vabi na svoj ples*, pri katerem bodo godli zdihljeji zaradi tvojih grehov, pri katerem bo en sam poskok — iz življenja v smrt. Ta ples je za umrljive ljudi zares *kratkočasen*, ker potrebuje tako malo časa, le en trenutek, pa se pre-

stopiš iz časnosti v večnost, ali srečno ali nesrečno.

Jaz sem ti napisal te kratke prevdarke; Bog ti jih bo pa navdihnil še več enako izdatnih, *ako je strah božji v tvojem srcu.*

XXXIII. poglavje.

Kdaj se sme igrati ali plesati.

Igrati in plesati je le dovoljeno, *kadar je v razvedrilo, ne pa iz strastnega nagnjenja, le za malo časa in ne tako dolgo, da bi se utrudili ali upehali, in pa le redkokrat.* Kdor bi to delal iz navade, bi razvedrovanje spremenil v delo. V katerih okoliščinah pa se sme igrati in plesati? Opravičenih priložnostij za ples in navadne igre je več; manj pa jih je za prepovedane igre, saj so take igre veliko bolj graje vredne in nevarnejše. Ob kratkem: pleši in igray po onih pogojih, katere sem ti že naznanil, kadar ti to svetuje *modrost in uljudnost*, da ustrežeš pošteni družbi, v katero prideš; zakaj ponižna uljudnost, kot rastlika svete

ljubezni, spreminja navadne reči v dobre in nevarne v dovoljene. Še tistim, ki so nekoliko slabe, odjemlje slabost; zato tudi hazardne igre, ki sicer niso brez graje, niso graje vredne, če jih opravičena uljudnost zahteva. Tolažilo me je, ko sem bral v življenju sv. Karola Baromeja, da je Švicarjem prijenjal v nekih rečeh, v katerih je bil sicer zelo strog, in da se sv. Ignacij Lojolan ni branil, ko je bil nekega dne povabljen na igro. Tudi sveta Elizebeta Ogerska je včasih igrala in plesala, ako je bila v kratkočasnih družbah, brez škode za svojo pobožnost, katera je bila tako zelo ukoreninjena v njeni duši, da je še rastla v sredi nečimernosti in bliščobe, koji je bila izpostavljena po svojem stanu. Velik ogenj se po vetru razvname, majhen pa ugasne, ako se ne skriva pred vetrom.

XXXIV. poglavje.

Bodimo zvesti v velikih in malih rečeh.

Božji Ženin v visoki pesmi pravi, da mu je nevesta zmagala srce z enim očesom in z enim lasom. Med vsemi zunanjimi deli človeškega telesa ni nobeden imenitnejši bodisi po umetni sestavi, bodisi po delavnosti, kakor oko, in nobeden manj vreden kakor lasje. Torej je hotel božji Ženin naznaniti, da mu niso prijetna samo *imenitna dela* pobožnih oseb, marveč tudi *najmanjša in najnižja*. Kdor mu torej hoče služiti po njegovi volji, *mora zelo skrbeti, da mu prav služi v velikih in visokih rečeh, pa tudi v majhnih in nečislanih rečeh*; ker si moremo po obojih z ljubeznijo pridobiti njegovo srce.

Bodi torej pripravljena, Filoteja, trpeti veliko hudih britkostij, in celo mučeništvo za Jezusa Kristusa; odloči se, da mu hočeš dati, kar ti je najdražjega, ko bi mu bilo všeč, očeta, mater, brata, moža, ženo, otroke, svoje oči in svoje življenje;

zakaj za vse to moraš pripraviti svoje srce.

Dokler ti pa božja previdnost ne pošlje tako občutnih in velikih britkosti, in če ne zahteva od tebe tvojega očesa, daj mu vsaj svoje lase. Hočem reči: *popolnoma krotko prenašaj* ona mala razžaljenja, one male neprijetnosti, one malenkostne zgube, kar se ti primeri pač vsak dan; zakaj če porabljaš te male priložnosti z *ljubeznijo in radovoljnostjo*, si boš popolnoma pridobila in prilastila njegovo srce. Ona vsakdanja mala dela krščanske ljubezni, oni glavobol, zobobol, ono trganje po udih, ona nevšečnost moža ali žene, ona pobita posoda, ono zasmehovanje ali kujanje, zguba rokovic, robca, ona mala neprijetnost, ko je treba bolj zgodaj spat iti in zjutraj vstati za molitev, za sv. obhajilo, ono malo sramežljivosti, da moraš javno opravljati nekatere pobožnosti, sploh vse te male sitnosti in neprijetnosti, ako jih z *ljubeznijo* vzprejemamo in trpimo, *so neizrečno vseč božji dobroti*, katera je za en sam kozarec vode svojim zvestim obljubila morje vseh

radostij. In ker se nam take priložnosti nudijo vsak trenutek, *so nam velik pomoček*, da si naberemo obilno duhovnega bogastva, ako jih prav porabimo.

Ko sem bral v življenju sv. Katarine Sijenske, kolikokrat je bila v duhu zamaknjena, kako modre besede je govorila, kako prelepe nauke je znala dajati, nisem kar nič dvomil, da si je s tem očesom svetega premišljevanja pridobila Srce nebeškega Ženina; pa čutil sem enako tolažbo, ko sem bral, kako je v kuhinji svojega očeta ponižno sukala raženj, nutila ogenj, kuhala, gnetla kruh, in vsa najnižja opravila v hiši opravljala z neko pogumnostjo, polno srčne ljubezni do Boga. In nič manj ne cenim kratkega in preprostega premišljevanja, katero je opravljala med navadnimi vsakdanjimi opravili, kakor zamaknjenja in vzvišena razsvitljevanja, s katerimi je bila tolikrat obdarovana, menda ravno v poplačilo svoje ponižnosti in skromnosti. Njeno premišljevanje je bilo pa tako-le: ko je kuhala za svojega očeta, si je mislila, da kakor druga Marta kuha za Jezusa Kri-

stusa; mislila si je, da njena mati je mesto device Marije, njeni bratje mesto apostolov. Tako se je navduševala, da hoče v duhu streči vsem nebeščanom in zato je z velikim veseljem izvrševala te preproste reči, ker je vedela, da je tako volja božja.

Povedal sem, draga Filoteja, ta zgled, da veš, koliko je vredno, če obračamo vsa svoja dela, naj so še tako nizkotna, v proslavo božjega veličastva.

Zato ti priporočam, kolikor le morem, da posnemaj ono močno ženo, katero je tako hvalil slavni Salomon, katera je, kakor pravi, izvrševala velika, plemenita in slavna dela, pri tem pa vendar ni pozabila vretena in preje. *Svojo roko steguje po težkih rečeh in njeni prsti prijemajo vreteno.* Steguj roko po težki reči, po molitvi in premišljevanju, po sprejemi svetih zakramentov, po deljenju dušne miloščine, ki vnemajo ljubezen božjo v dušah in vzbujajo dobre misli v srcih, in slednjič po izvrševanju velikih in imenitnih del, kolikor dopušča tvoj stan. Vendar pa tudi ne pozabi svojega vretena

in kolovrata, t. j. vnemaj se za one male in pohlevne čednosti, katere kakor cvetke rasejo ob podnožju križa: streči ubogim, obiskovati bolnike, oskrbovati družino ter opravljati vsa dela, ki so s tem v zvezi, in vedno se pečati s kakim koristnim opravkom, tako da ni človek nikoli brez posla. Med vse take-le reči pa vpletaj enaka premišljevanja, kakor sem jih ravno- kar pravil o sv. Katarini.

Bogu služiti z velikimi deli, je malo-krat priložnost, z malimi pa vedno. „Kdor je v malem zvest“, pravi Zveličar sam, „bo postavljen čez veliko.“ Vse delaj torej v imenu božjem in vse bo prav storjeno; ali ješ, ali piješ, ali spiš, ali se razvedruješ, ali delaš kaj v kuhinji, — če si znaš le prav vravnati svoja opravila, boš veliko pridobila pred Bogom, ker delaš vse te reči zato, ker Bog hoče, da jih delaj.

XXXV. poglavje.

Da je treba v vsem pravičnosti in pameti.

Le naša pamet stori, da smo ljudje, *in vendar so istinito pametni ljudje redka prikažen*, ker nas navadno lastna ljubezen odvrča od pameti in nas zavaja nevidoma v tisočero malih pa škodljivih krivic in neopravičenih rečij, katere kakor majhne lisice, o katerih govori Visoka pesem, ukončavajo naše vinograde; *zakaj ravno zato, ker so majhne, se ne menimo zanje, in ker je njih veliko število, napravljajo vendar le veliko škode.*

Ali mar ni krivično in nespametno, kar ti bom povedal zdaj-le? Bližnjika obdolžujemo zarad kake malenkosti, sami sebe pa opravičujemo v mnogih rečeh; prodajati hočemo zelo drago, kupovati pa prav po ceni; zahtevamo, da naj v hiši drugih ljudij obvelja pravica, pri nas pa usmiljenje in prizanašanje; mi hočemo, da se naše besede obračajo na dobro stran, pa smo občutljivi, če drugi kaj

rekó; radi bi, da nam naj bližnjik proda kaj, kar ima sam rad; ali ni bolj pravično, da obdrži svojo lastnino, nam pa pusti naš denar? Mi mu zamerimo, da se noče ravnati po naših željah; ali nima on veliko več pravice hud biti, ker ga hočemo nadlegovati?

Če smo sami zavzeti za kako pobožnost, zametujemo vse drugo in ograjamo vse, kar ni po našem vkusu. Če kdo izmed naših podložnikov ni prikupne postave, ali če se nam je zameril, potem mu vse na zlo obračamo, naj stori kakoli, ne nehamo ga žaliti in ga kar ne moremo pustiti v miru. Če je pa nasprotno prijetne postave in se nam prikupi, ne more ničesar storiti, da bi ga ne opravičevali. Večkrat so otroci dobri in čednostni, pa jih stariši skoro ne morejo videti zarad kake telesne napake; drugi so pa zlobni, a zarad kake telesne prednosti so njih ljubljenci. V obče, bogate bolj čislamo nego ubožne, čeravno niso boljšega stanu in ne tako čednostni; še taki nam več veljajo, kateri so boljše oblečeni. Svoje pravice zahtevamo točno,

hočemo pa, naj jih drugi zahtevajo milo in krotko. Čast svojega stanu varujemo kaj natanko, hočemo pa, da naj bodo drugi ponižni in prijazni. Sami se radi pritožujemo zoper bližnjika, nočemo pa, da bi se kdo pritoževal zoper nas. Kar storimo mi drugemu, se nam zdi vedno veliko; kar pa on stori za nas, se nam zdi kakor nič.

Da povem v kratkem, čudne stvari smo, kakor da bi imeli dvojno srce: eno srce krotko, prijazno, ljubeznivo imamo zase, in drugo srce trdo, ostro in osorno za bližnjika. Imamo dvojno tehtnico: na eni tehtamo svoje prednosti, kolikor moremo dobro; na drugi pa bližnjikove, kolikor mogoče slabo. A sveto pismo pravi: „Goljufive ustnice so govorile iz enega in še enega srca“, t. j. dvojno srce imajo; gnusoba pa je pred Bogom, imeti dvojno tehtnico, dobro za prejemanje, slabo za oddajanje.

Filoteja, bodi *enakodušna in pravična* v svojih delih; *postavi se vselej na mesto svojega bližnjika, njega pa postavi na svoje mesto, in tako boš pravično sodila;*

bodi prodajalka, kadar kupuješ, in kupovalka, kadar prodajaš, pa boš pravično prodajala in kupovala. Vse te krivice so majhne, ker jih nismo dolžni povračevati, seveda le, če iščemo svoje prednosti v mejah pravičnosti, pač pa je naša dolžnost, da se jih poboljšamo. Zakaj velike napake so zoper pamet in ljubezen, ter končno tudi le goljufije; saj se nič ne zgubi, če se živi velikodušno, plemenito in blagohotno ter s poštenim, enakomernim in pametnim srcem. Ne pozabi torej, draga Filoteja, večkrat preiskovati svoje srce: *je-li tako do bližnjika, kakor bi rada videla, da bi bilo njegovo do tebe, ko bi bila na njegovem mestu.* Zakaj to je jedro prave pameti. Cesarju Trajanu so očitali njegovi prijatelji, da po njihovi misli preveč ponižuje svoje cesarsko veličastvo, ker prerad pušča vsakega prédse. „Kaj, jim odgovori, ali ni moja dolžnost, da sem svojim podložnikom tak cesar, kakor bi si sam želel cesarja, ko bi bil podložnik?“

XXXVI. poglavje.

O željah.

Vsak vé. da ne smemo poželeli grešnih rečij; zakaj poželenje hudega nas stori hudobne. Pa rečem ti še več, draga Filoteja: *nikar ne poželi rečij, katere so škodljive duši*, kakor so plesi, igre in drugo tako kratkočasje; tudi ne poželi častij in visokih služb, niti prikaznij in zamaknjenj, ker pri tem je veliko nevarnosti, nečimernosti in zmot. Ne želi si takih rečij, *katere so zelo oddaljene*, t. j. takih, katere se še dolgo časa ne dajo doseči, kakor delajo mnogi, kateri s tem brez koristi utrujajo in begajo svoje srce in se stavijo v nevarnost velikega nepokoja. Ako si mladenič zelo želi kake službe, predno pride zanj čas, čemu, prosim te, mu je taka želja? Če si omožena ženska želi, da bi bila redovnica, zakaj neki? Če si želim kupiti posestvo svojega bližnjika, predno je je željan prodati, ali bi taka želja ne bila gola zguba

časa? Ko bi takrat, ko sem bolan, želel pridigati ali maševati, obiskovati druge bolnike ali opravljati take pobožne vaje, ki so le za zdrave, ali bi ne bile prazne take želje, ker jih za sedaj ne morem izvrševati? Poleg tega *jemljejo take želje prostor drugim, ki bi jih moral imeti*: da naj sem prav potrpežljiv, prav vdan, prav pokoren in krotek v svojem trpljenju in da naj se zatajujem, ker za sedaj le to Bog hoče od mene. Navadno pa ravnamo s svojimi željami tako, kakor neke ženske, ki si želé novih češenj v jeseni in zrelega grozdja v spomladi.

Tega nikakor ne odobravam, da bi si kdo, ki je navezan na kako dolžnost ali na stan, želel *drugačnega življenja*, kakor pa je primerno njegovemu poklicu, ali da bi hotel opravljati *take pobožnosti, ki se ne ujemajo z njegovim sedanjim stanom*. Ako imam želje po Kartuzijanski samoti, zgubljam le čas in ta želja mi krati prostor oni želji, katero moram imeti, da prav izvršujem dolžnosti svojega sedanjega stanu. No, še celó tega nočem, *da bi si kdo želel boljše razum-*

nosti in razsodnosti, zakaj take želje so zastonj in odrivajo ono željo, ki jo mora imeti vsakdo, da izobrazuje ta razum, kakoršnega ima. Tudi nočem, da bi si kdo želel za službo božjo pomočkov, kakoršnih nima, marveč naj le zvesto rabi le-te, katere ima. To pa velja le o željah, katere stalno nadlegujejo srce, zakaj sama površna voščila ne škodujejo, če le niso propogostna.

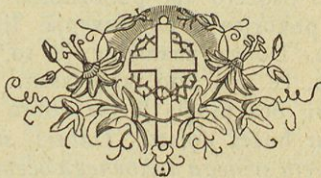
Ne želi si križev v večji meri, kakor si mogla prenašati dosedanje; zakaj nespametno je, želeti si mučeništva, pa ne imeti še toliko srčnosti, da se potrpi kako razžaljenje. Sovražnik nam večkrat vzbuja velike želje po takih rečeh, katerih ni blizo in jih nikoli ne bo, le da bi odvrnil našega duha od pričujočih rečij, s katerimi bi si, čeravno so majhne, lahko pridobili velik dobiček. Vojskujemo se v domišljiji zoper afričanske pošasti, v nemarno pa puščamo, da nas dejansko morijo male kačice, ki so na naših potih.

Ne želi si nobenih skušnjav, ker to bi bilo predrzno, pač pa pripravljaj svoje

srce, da jih junaško pričakuješ in se jim v bran postaviš, kadar pridejo.

Mnogovrstne jedi, posebno če jih je veliko, vselej obtežujejo želodec, in ga celó spridijo, če je slab. Ne napolnuj svoje duše z mnogimi željami; *niti s posvetnimi*, ker té bi te popolnoma spridile, *niti celo z duhovnimi*, ker bi te preveč begale. Kadar se je naša duša spreobrnila, se čuti prosta vseh slabih sokov, in ima zelo veliko lakot po duhovnih rečeh in, vsa izstradana, začne poželeti tisočero vaj pobožnosti, zatajevanja, pokorjenja, poniževanja, ljubezni, molitve. Dobro znamenje je to, draga Filoteja, če ima kdo tako lakot, vendar prevdari, boš mogla li vse dobro prebaviti, kar hočeš pojesti. *Odberi si torej po nasvetu svojega duhovnega očeta izmed toliko željá one, katere se dajo že sedaj izvesti in dopolniti.* V tem se zvesto vadi in kadar dokončaš, ti bo že Bog doposlal novih, ki jih boš izvrševala svoječasno, in tako ne boš izgubljala časa z nekoristnimi željami. *Ne pravim, da moraš zanemariti nekatere dobre želje,*

jaz le pravim, da jih je treba vzbujati v pravem redu in take, katerih ni mogoče sedaj izvesti, je treba zapirati v kakem kotu srca, tako dolgo, da pride čas tudi zanje, *med tem pa izvršuj take, katere so že dozorele in godne.* Tega pa ne rečem samo o duhovnih željah, marveč tudi o posvetnih, ker sicer bi ne mogli živeti brez nepokoja in vznemirjenja.

Četrto del.

Potrebni nauki o najnavadnih
skušnjavah.

I. poglavje.

*Da se ni treba meniti za govorjenje
posvetnjakov.*

Kakor hitro zapazijo posvetnjaki, da si se odločila za pobožno življenje, takoj bodo sprožili na-te tisočero psok in obrekovanj. Najzlobnejši bodo tvojo spremembo imenovali ali hinavščino, ali svetohlinstvo in potuhnjenost; rekli bodo, da se je svet odvrnil od tebe in, ker ti je hrbet pokazal, si se zatekla k Bogu; tvoji prijatelji pa se bodo podvizali, da te obsujejo z množico *po svoji misli* modrih in dobrohotnih svetov. Porekó ti: „Tako postaneš še vsa otožna; zgubiš

kredit pred svetom; nihče ne bo mogel občevati s teboj; postarala se boš pred časom; tvoja domača opravila bodo zastajala vsled tega; na svetu je treba živeti s svetom; človek se tudi lahko zveliča brez toliko izrednih posebnostij“; in navajali bodo še tisočero enakih podrobnostij.

Draga Filoteja, vse to ni drugega nič, kot neumno in nečimerno govoricenje; taki ljudje nimajo nikakoršne skrbi ne za tvoje zdravje, ne za tvoja opravila. Ko bi bili od sveta, pravi Zveličar, bi ljubil svet, kar je njegovega; ker pa niste od sveta, zato vas sovraži. Videli smo imenitne gospode in tudi gospe, ki so vso noč, in celo več nočij po vrsti prečuli pri šahu in pri kartah; in se li najde še kaka pustejša, otožnejša in mračnejša pazljivost, kakor je ta? In vendar svet ni rekel zaradi tega niti besedice, prijatelji niso imeli nikakoršne skrbi; če pa mi premišljujemo eno uro, ali če zjutraj vstanemo nekoliko bolj zgodaj kakor po navadi, da se pripravimo za sv. obhajilo; že vsak leti

po zdravnika, da bi nas ozdravil melanholije (otožnosti) in zlatenice. Trideset nočij naj se prečuje pri plesu, nihče se ne pritoži; če se pa prečuje le samo božična noč, drugi dan že vse kašlja in kriči o prehlajenju. Kdo ne izprevidi, da je svet krivičen sodnik, *mil in dobrohoten za svoje otroke, trd pa in neizprosni za otroke Božje?*

S svetom bi mogli le takrat dobri biti, ko bi se hoteli ž njim pogubiti: nemogoče je, da bi mu ustregli, je prečuden. *Janez je prišel, pravi Zveličar, in ni jedel ne pil, pa pravijo, da ima hudiča; Sin človekov je prišel, in je jedel in pil, pa pravijo, da je prijatelj cestinarjev in grešnikov.* In res, Filoteja, če se ponižamo in se s svetom smejemo, igramo, plešemo, se bo pohujševal nad tem; če pa ne storimo tega, nam bo očital hinavščino in otožnost. Ako se lepo oblačimo, nam bo podtikal slabe namene; če se pa nosimo preprosto, poreče, da smo zanemarjeni. Naše veselje bo imenoval razuzdanost, naše zatajevanje pa žalost, in ker nas tako vedno gleda z

zlobnim očesom, mu ne moremo nikoli ugajati. Naše nepopolnosti povekšuje in jih razglaša za grehe; iz naših odpustljivih grehov dela smrtne; naše grehe iz slabosti spreminja v grehe iz hudobije; namesto tega, kar pravi sv. Pavel, da je *ljubežen dobrotljiva*, je pa obratno svet hudoben. Namesto tega, da *ljubežen ne misli nič hudega*, misli obratno svet vedno hudo; in če ne more obdolžiti naših del, obdolži naše namene. Naj imajo ovce roge, ali naj jih nimajo, naj bodo bele ali črne, volk jih požre, če le more.

Naredimo, karkoli hočemo, svet nam bo vedno nasprotoval. Ako smo dolgo pri spovednici, bo popraševal, kaj imamo toliko pripovedovati; če smo pa malo časa, poreče, da ne povemo vsega. Opažoval bo vse naše stopinje, in če izrečemo eno samo količkaj nevoljno besedico, nam bo že očital, da smo neprenesljivi. Skrb za naša opravila se mu bo zdela lakomnost in naša krotkost mu bo slabost, nasproti pa pri otrocih sveta jezo imenuje srčnost, njih lakomnost

varčnost, njih drzno vedenje pošteno občevanje.

Pustiva, Filoteja, tega slepca, naj kriči, kolikor se mu ljubi, kakor se dere ponočna sova, da bi preplašila podnevne tiče. *Bodiva trdna v svojih namerah, nepremakljiva v svojih sklepih.* Najina stanovitnost bo že pokazala, ali sva se resnično in odkritosrčno darovala Bogu in se odločila za pobožno življenje. Kometi in druge zvezde imajo na videz skoro isto svetlobo; pa kometi v kratkem zginejo, ker so le nek mimoletelci ogenj, zvezde pa imajo stalno svetlobo. Tako imata hinavščina in prava pobožnost na zunanje veliko podobnost; pa lahko je ločiti drugo od druge, ker hinavščina nima nobene stalnosti in se razprši kakor dim, ki se kadi na kvišku; *prava čednost pa je vedno trdna in stanovitna.* V nemalo korist, da si dobro zagotovimo pričetek svoje pobožnosti, nam je to, ako nas zasramujejo in obrekujejo, ker tako se izognemo nečimernosti in napuhu, ki sta podobna onim egiptovskim babicam, katerim je zlobni Faraon zapovedal, naj

še na rojstni dan pomorijo vse izraelske fantiče. Mi smo križani svetu, tudi svet mora biti nam križan; on nas ima za nespametne, imejmo ga mi za blaznega.

II. poglavje.

Da moramo biti srčni.

Čeravno je luč lepa in ljuba našim očem, vendar se nam blešči, ako smo bili več časa v temi, in predno se sprijaznimo z ljudmi kakega kraja, se nam zdi tam nekamo čudno, naj so še tako uljudni in prijazni. Pač se utegne zgoditi, draga Filoteja, da se ob premenitvi življenja vzdignejo mnogi viharji v tvoji duši in da ti to veliko in splošno slovo, s katerim si se poslovila od posvetnih neumnostij in norčij, provzroči nekoliko žalosti in malosrčnosti. Če se ti to primeri, *imej nekoliko potrpljenja, prosim te, zakaj to ni nič tako posebnega*: to je le majhno začudenje vsled novosti; ko to mine, boš silno potolažena. Malo neprijetno se ti morda utegne zdeti v

začetku, ko boš pogrešala ono hvalisanje, s katerim so se norci in šaljivci laskali tvoji nečimernosti, toda, moj Bog, bi li hotela zgubiti večno slavo, katero ti bo Bog v resnici dal? Prazno veselje in kratkočasje, v katerem si preživela prešla leta, se bode zopet oglašalo tvojemu srcu, da bi je zvalo in zase pridobilo; toda bi li imela pogum, odpovedati se tej srečni večnosti zarad tako goljufivih norčij? Verjemi mi, ako ostaneš stanovitna, se bo kmalu napolnjevalo tvoje srce s tako neizrečno sladkim veseljem, da boš sama priznala, da ima svet le samo žolč v primeri s tem medom, in *da en sam dan v pobožnosti je več vreden kakor tisoč let posvetnega življenja.*

Toda gora krščanske popolnosti se ti vidi tako silno visoka! „O Bog“, vzklikneš, „kako bom mogla priti na to goro?“ Srčnost, Filoteja! One male čebelčice, ki so se ravno jele razvijati, ne morejo še letati na cvetje, še manj na bližnje griče in hribe, da bi brale méd, a ko se nekaj časa hranijo z medom, ki so ga pripravile druge čebele, jim polagoma zrastejo

peruti in se tako utrdijo, da potlej nabiraje méd obletavajo vso okolico. Res je, sedaj smo v pobožnosti še nerazvite čebelice, ne moremo še hiteti proti svojemu namenu, kateri ni nič manj nego vrhunec krščanske popolnosti. Ako se pa začnemo razvijati v dobrih željah in sklepih, se bodo kmalu prikazale perutke. Torej smemo upati, da bomo še kdaj duhovne čebelice in bomo res letali. Do takrat pa se hranimo z medom toliko naukov, katere so nam zapustili naši pobožni predniki, pa prosimo Boga, da nam naj dá peruti kakor golobom, da bomo mogli ne le v tem življenju letati (po višavah krščanske popolnosti), marveč tudi počivati v večnosti prihodnjega življenja.

III. poglavje.

Kaj so skušnjave in kako se loči: skušnjava čutiti in privoliti vanjo.

Misli si, Filoteja, mlado kneginjo, katero zelo ljubi njen soprog; nek zlobnež bi jo pa hotel zapeljati v nezvestobo in

ji pošlje v ta nesrečni namen ničvrednega posredovalca. Ta poslanec najprej odkrije tej kneginji namen svojega gospodarja; drugič kneginji je všeč ali pa se ji studi ta ponudba in poslanstvo; tretjič, ali privoli, ali odreče. Tako pošlje satan, svet in meso duši, katero vidi zaročeno Sinu božjemu, skušnjav in navdihovanj. ter tako: 1. *greh ponuja*; 2. *ji je všeč ali se ji studi*; 3. *končno privoli ali pa odreče*. Torej so tri stopinje, po katerih se pride do greha: *skušnjava, dopadenje in privoljenje*. In čeravno se pri vsakem grehu ne dajo določno spoznati te tri reči, vendar se pa dajo prav natanko in vidno razločevati pri velikih in silno hudih grehah.

Ko bi skušnjava do kateregakoli greha trajala tudi vse življenje, vendar bi nas ne mogla storiti neprijetnih božjemu veličastvu, *če nam le ni všeč in če ne privolimo vanjo*. To pa zato, ker v skušnjavi ne delamo, marveč le trpimo, in ker nimamo nikakoršnega dopadenja do nje, ne moremo tudi imeti nikakoršnega zadolženja. Sv. Pavel je trpel dolgo časa

skušnjave, a zato ni bil nič manj ljub Bogu, marveč je še s tem povelečeval Boga. Blažena Angela Folinjska je imela enake pa tako hude skušnjave, da so jo morali milovati, katerim jih je pripovedovala. Hude skušnjave sta imela prestajati tudi sv. Frančišek in sv. Benedikt ter se je eden ulegel v trnje, drugi v sneg, da bi jih odgnala; in vendar jima ni bila kar nič zmanjšana milost božja, marveč še obilno pomnožena.

V skušnjavah moraš torej, Filoteja, biti jako srčna in nikoli ne misli, da si premagana, dokler so ti zoperne. *Dobro pazi na razloček, ki je med občutkom in privoljenjem*, in sicer v tem, da jih more človek čutiti, čeravno mu niso všeč, ne more pa privoliti, če mu niso všeč, ker je dopadenje navadna stopinja, po kateri se pride do privoljenja. Naj nam torej sovražniki našega zveličanja ponujajo zapeljevanj in vabil, kolikor hočejo; naj vedno prežijo pred vratmi našega srca, da bi vstopili; naj nas s ponodbami motijo, kolikor hočejo, vendar dokler smo trdno odločeni, da nočemo imeti nikakor-

šnega dopadenja do takih rečij, ni mogoče, da bi razžalili Boga. Saj tudi knez, čigar ženo smo imeli poprej v mislih, ne more biti nevoljen nanjo zarad tistega poslanstva, ako ji ni bilo kar nič všeč. Vendar je v tej reči med dušo in ono kneginjo ta razloček, da kneginja lahko poslanca zapodi, ako hoče, in ga ne posluša dalje; *duši pa ni vselej mogoče, da bi ne čutila skušnjave, čeravno ji je vedno mogoče, da ne privoli vanjo.* Zato nam skušnjava ne more škodovati, dokler nam je zoperna, akoravno bi trajala dolgo časa. Kar pa zadeva dopadenje, ki utegne priti vsled skušnjave, moram opomniti, da imamo v svoji duši dvojno delovanje, nižje in višje; in nižje se noče vselej ravnati po višjem, marveč deluje posebej samo zase. *Zato se zgodi večkrat, da nižjemu delu naše duše je všeč skušnjava, višji pa ne privoli, marveč se celo protivi.* To je tisto nasprotje in tisti boj, ki ga opisuje sv. apostol, ko pravi, da se meso vojskuje zoper duha, da imamo postavo udov, katera nasprotuje postavi duha itd.

Ali si kdaj videla, Filoteja, kup žrjavice pokrite s pepelom? Če gre kdo deset ali dvanajst ur pozneje tje iskat ognja, dobil ga bo le malo na sredi ognjišča, pa še tega bo težko našel. Bil je pa vendar le še notri, ker se je našel, in s tem zopet lahko zaneti vse drugo oglje, ki je bilo že pogasnilo. Tako se tudi godi ljubezni, ki je naše dušno življenje, med velikimi in hudimi skušnjavami. Zakaj skušnjava vrže svoje dopadenje v nižji del in takorekoč pokrije vso dušo s pepelom, da ljubezni božje ostane le še prav malo; zakaj nikjer več je ni razun v sredi srca, v zadnjem kotičku duše; pa saj se še zdi, kakor da bi je ne bilo, in jo je težko najti. *Je pa vendar-le še, zakaj, čeravno je vse v neredu v naši duši in našem telesu, vendar imamo še trdno voljo, nikakor ne privoliti niti v greh niti v skušnjava, in dopadenje, katero je vseč zunanjemu človeku, je zoperno znotranjemu.* In naj tudi okrog in okrog obdaja našo voljo, v nji pa le ni; iz tega se pa vidi, da tako dopadenje ni prostovoljno, in ker ni prostovoljno, ne more biti greh.

IV. poglavje.

Lep zgled o tem predmetu.

Kaj čudovita je dogodba o vojskovanju sv. Katarine Sijenske. Hudobnemu duhu je Bog dopustil, da sme, kolikor more, hudo napasti čistost te svete device. Navdajal je njeno srce z raznovrstnimi nečistimi napadi; še celo vidno se ji je prikazal z drugimi svojimi tovariši, ter govoril ostudne besede. Sveta devica je sama povedala, da so jo tako zelo prevzele te hude skušnjave, da ji ni ostalo nič drugega nego še višja čista volja, katere ni razburil siloviti vihar teh satanskih napadov. Pa to je trajajo dolgo časa, dokler se ji slednjič ne prikaže Jezus, božji Zveličar. Devica ga nagovori: „O moj presladki Gospod, kje pa si bil, ko je bilo moje srce polno tolike mračnosti in gnusobe?“ — Gospod ji odgovori: „V tvojem srcu sem bil, hčerka moja!“ — „Pa kako si mogel“, mu odvrne svetnica, „ostati v mojem srcu, v katerem je bilo toliko gnusobe?“ — Zveličar ji pravi:

„Povej mi, ali so ti te tvoje grde misli vzbujale veselje ali žalost, britkost ali dopadenje?“ — Odgovori mu: „Največjo britkost in žalost.“ — Sedaj pa ji reče Gospod: „Kdo pa je vzbudil v tvojem srcu to veliko britkost in žalost, če ne jaz, ki sem bil skrit v sredi tvoje duše? Verjemi, hčerka moja, ko bi jaz ne bil navzoč, bi bile brez vsega dvoma tvojo voljo premagale te misli, ki so bile okrog nje, pa je niso mogle zmagati; vsilile bi se ti bile v srce, z dopadenjem bi jih bila vzprejela tvoja prosta volja in tako bi bile zavdale smrt tvoji duši. Ker sem pa jaz bil navzoč, sem dajal tvojemu srcu ta stud in upor, po katerem se je ustavljalo skušnjavi, koliko je moglo. Ker pa ni moglo toliko, kakor bi rada, je čutilo še večjo nevoljo in še večje sovraštvo do skušnjave in do samega sebe. In tako so ti bile te britkosti veliko zasluženje in velik dobiček ter veliko pomnoženje tvoje čednosti in moči.“

Vidiš, Filoteja, kako je bil ta ogenj pokrit s pepelom, *in kako je skušnjava in dopadenje že prišlo v srce in obda-*

jalo voljo, katera pa se je edina, s pomočjo svojega Zveličarja, ustavljala z brikostjo, nevoljo in studom do hudega, katero se ji je usiljevalo, ter vedno odrekala svoje privoljenje grehu, kateri jo je obdajal. O Bog! v kako veliki britkosti je duša, ki ljubi Boga, pa še tega ne vé, ali je Bog v nji ali ne, ali je božja ljubezen, za katero se vojskuje, v nji popolnoma ugasnila ali ne. Pa to je ravno najlepši cvet popolnosti nebeške ljubezni, ki priganja kristijana trpeti in se vojskovati, čeravno ne vé, ali ima ljubezen, za katero in s katero se vojskuje.

V. poglavje.

Vzpodbuda duši, katera je v skušnjavah.

Draga Filoteja, te silne napade in take skušnjave pripušča Bog *le takim dušam*, ki jih hoče povzdigniti do svoje čiste in posebne ljubezni; toda to mu vendar še ne daje zagotovila, da bodo

res dospеле do take ljubežni; zakaj zgodilo se je večkrat, da duše, katere so bile stanovitne v tako hudih napadih, so potlej padle v jako majhnih skušnjavah, ker niso zvesto sodelovale z milostjo božjo. To ti povem zato, da veš, če te katerikrat nadlegujejo tako velike skušnjave, da te Bog odlikuje z nenavadno milostjo, s katero ti razodeva, da te hoče povelicati pred svojim obličjem, pa da zaradi tega bodi vendar zmiraj ponižna in boječa, in nikar se ne zanašaj, da ti bo mogoče premagovati male skušnjave, ako si premagala velike, če se vedno ne vadiš v zvestobi do božjega veličastva.

Naj pridejo skušnjave kakoršnekoli in naj sledi dopadenje katerokoli, dokler tvoja volja odreka privoljenje ne le v skušnjava, marveč tudi v dopadenje, naj te nikar ne skrbi, *zakaj Bog ni s tem nič razžaljen*. Kadar je človek omedlel ter ne kaže več nobenega znamenja življenja, položé mu roko na srce, in če le še količkaj čutijo gibanje, sodijo, da še živi in da ga je s kako močno dišečo vodo ali s kako drugo krepčavo še mo-

goče pripraviti k moči in zavesti. Enako se včasih zgodi, da se duša vsled silnih skušnjav vidi tako oslABLJENO, kakor da so jo popustile vse moči, in da, kakor v omedlevici, nima več niti duhovnega življenja niti gibanja. Ako pa hočemo spoznati, kako ji je, položimo roko na srce; *pazimo, ima-li srce in volja še svoje duhovno gibanje*, to se pravi, ali še spolnjuje svojo dolžnost ter se ustavlja in nikakor noče privoliti v skušnjavo in dopadenje in jima nikakor ne sledi. Zakaj kolikor časa je še gibanje tega nasprotstva v našem srcu, toliko časa smo zagotovljeni, da je ljubezen božja, življenje naše duše, še v nas, in da je Jezus Kristus, naš Zveličar, v naši duši, čeravno skrit in nerazodet. Torej je še zmiraj mogoče, da se nam s pomočjo stanovitne molitve (premišljevanja), svetih zakramentov in zaupanja v Boga, povrnejo moči in začnemo zopet živeti popolno in veselo življenje.

VI. poglavje.

Kako more skušnjava in dopadenje biti greh.

Kneginja, o kateri sem poprej govoril, ni bila kriva, da se ji je stavila taka ponudba, ker se je to zgodilo zoper njeno voljo, kakor smo rekli. Ko bi bila nasprotno sama dala povod kakorkoli, da ji pride taka nečastna ponudba, bi jo sama zakrivila, in ko bi jo sedaj tudi zavrnila, vendar zasluži grajo in kazen. Ravno tako se včasih zgodi, *da nam je že skušnjava sama v greh šteta*, ker smo jo sami zakrivili. Na primer, *če vem*, da me pri igri rada jeza prime in potlej preklinjam, da me toraj igra pripravi v skušnjavao za tak greh: grešim vselej, kolikorkrat igram, *ker sam zadolžim vse skušnjave, ki mi pridejo med igro*. Istotako, *če vem*, da mi je kakšna družba v skušnjavao in padec, pa jo vendar obiščem prostovoljno: *sem brez dvoma zadolžil vse skušnjave, katere me napadajo tam*.

Ako *se morem* izogniti dopadenju, ki prihaja vsled skušnjave, je *vselej greh*, če se ne, in sicer večji ali manjši, ako je bilo dopadenje in privoljenje večje ali manjše, ako je trajalo več ali manj časa. Omenjena kneginja bi bila vsekako vredna graje, ko bi poleg tega, da je poslušala nečastno ponudbo, še potlej, ko jo je slišala, imela kako veselje do nje in radovoljno nanjo obračala svoje srce. Zakaj četudi noče privoliti v to, da bi se dejansko zgodilo kaj takega, vendar privoli, da se srce peča s tem; bistvo greha je pa ravno v tem, da se srce prostovoljno vda kaki zlobni reči, vse drugo brez tega še greh ne more biti.

Kadar ti torej pride grešna skušnjava, pomisli, ali si sama prostovoljno dala povod tej skušnjavi. Ko bi se bilo to zgodilo, je že skušnjava sama greh, zavoljo nevarnosti, kateri si se izpostavila. To pa seveda velja le za takrat, ko bi se bila lahko izognila priložnosti in ko bi bila že naprej videla, ali vsaj morala videti, da pride skušnjava. Ako pa nisi

dala nikakoršne prilike skušnjavi, ti ne more biti šteta v greh.

Ako je bilo mogoče *ustaviti dopadenje*, ki je prišlo po skušnjavi, pa se *vendar ni ustavilo, je vselej kaj greha*; njega velikost se pa ravna po tem, ali smo se malo ali veliko pomudili, ali kakšen je bil vzrok tega dopadenja. Ako mi n. pr. kdo odkrije jako zvito izmišljen naklep, kako naj se maščujem nad svojim sovražnikom; pa bi za maščevanje samo ne imel niti dopadenja niti privoljenja, marveč samo za bistrournost te zvite nakane, bi gotovo ne grešil; čeravno je nevarno, da bi se veliko zadržaval pri tem dopadenju, ker bi me to polagoma utegnilo privedi do tega, da bi imel kako veselje do maščevanja samega.

Včasih nastane hipoma kako dopadenje takoj po skušnjavi, *ne da bi se ga prav zavedeli*. To more biti k večjemu le prav *majhen odpustljiv greh*, ki se pa vendar povekša, ako se še potlej, ko smo že zapazili napačnost, nekaj časa take-rekoč pogajamo z dopadenjem, naj je li imamo še ali zavržemo; še večji je greh,

ako potlej, ko smo se zavedeli, prav po vnemarnosti še nekaj časa ohranimo dopadenje brez vsakega sklepa, da bi je odpravili. Ako bi pa prostovoljno in s popolnoma preišljenim sklepom imeli tako dopadenje, je že taka preišljena radovoljnost velik greh, ako je reč, kateri velja to dopadenje, zelo pregrešna.

VII. poglavje.

Pomočki zoper velike skušnjave.

Kakor hitro začutiš kake skušnjave v svojem srcu, stori, kakor mali otroci, kadar zagledajo volka ali medveda na polju. Kar nagloma stečejo v naročje očetovo ali materino, ali jih vsaj kličejo na pomoč. *Ravno tako se zateci k Bogu ter ga prosi usmiljenja in pomoči.* Ta pomoček nas je učil naš Zveličar: *Molite, da ne padete v skušnjava.*

Če pa vidiš, da vkljub temu skušnjava ne preneha ali prihaja še hujša, hitro v duhu objemi sveti križ, kakor bi videla pred seboj križanega Jezusa Kristusa.

Zagotavlaj mu, da nikakor ne maraš privoliti v skušnjava in prosi ga pomoči zoper njo, pa še dalje dokler bo trajala skušnjava, vedno zatrjuj, da res ne misliš privoliti.

Med tem pa, ko tako nasprotuješ in se ustavljaš, da bi ne privolila, nič ne glej na skušnjava, marveč *glej le na Jezusa Kristusa*; zakaj ko bi se ozirala na skušnjava, osobito kadar je velika, bi ti utegnila vzeti pogum.

Moti svojega duha z dobrimi in hvalnimi opravili; zakaj če pridejo taka opravila v tvoje srce in se naselijo v njem, bodo pregnala skušnjave in zlobne misli.

Poglavitno sredstvo zoper *vse* skušnjave, velike ali male, je *v tem, da svojemu dušnemu voditelju odkrijemo in razodenemo svoje srce*; zakaj vedi, da prvi pogoj, ki ga hudobni duh stavi duši, katero hoče zapeljati, je molčanje, kakor zapeljivci nedolžnih duš sploh zahtevajo, naj se o tem ne pripoveduje; Bog pa pri svojih razodevanjih zahteva pred vsem drugim, naj *jih razodevamo svojim prednikom in voditeljem*.

Ako pa še po vsem tem skušnjava ne neha nas obdelovati in preganjati, nam ne preostaja drugega nič, nego da se tudi mi ne nehamo ustavljati in trditi, da nikakor ne maramo privoliti. Zakaj kakor se nevesta ne more poročiti, dokler reče, da ne; tako tudi duša, naj jo še tako bega skušnjava, ne more biti oškodovana, dokler pravi, da noče.

Nikar se ne prepiraj s svojim sovražnikom; ne odgovarjaj mu nobene besede razun tiste, katero mu je odgovoril naš Zveličar, s katero ga je osramotil: Poberi se, satan; Boga, svojega Gospoda, moli in njemu samemu služi. Kakor bogoljubna žena ne sme niti besede odgovoriti onemu, kateri jo hoče zapeljevati, marveč takoj ga zapustiti in v srcu ponoviti zvestobo svojemu možu, enako naj se pobožna duša, kadar pride skušnjava, nikar ne prepira in ne odgovarja, marveč kar lepo mirno naj se obrne k Jezusu Kristusu, svojemu Ženinu, in naj mu na novo zatrjuje svojo zvestobo in obljubi, da hoče edino le njegova biti vekomaj.

VIII. poglavje.

Da se moramo ustavljati malim skušnjavam.

Sicer se nam je treba zoper velike skušnjave vojskovati z nepremagljivo srčnostjo in, če jih premagamo, nam to neizrečno koristi; vendar imamo *včasih še večji dobiček*, ako se prav vojskujemo *zoper male skušnjave*. Zakaj kolikor so velike silnejše po svoji lastniji, za toliko so male hujše po svojem številu, da se dá zmaga malih skušnjav primerjati zmagi največjih. Volkovi in medvedje so brezdvombno nevarnejši nego muhe, pa vendar nam ne delajo toliko sitnosti in nevolje, in nam ne dajejo toliko priložnosti za potrpežljivost.

Lahko se je obvarovati uboja; težavna reč pa je se izdržavati male jeze, za katero se nam ponuja priložnost vsak trenutek. Kaj lahko je, ne krasti tujega blaga, težko pa ne se pohlepno ozirati po njem in ga ne poželei; lahko se je zdržati krive priče pred sodnijo, težko

pa kar nič se ne zlagati v družbah; lahko je ne vpijaniti se, a težko biti vedno zmeren; lahko je, drugemu ne želeti smrti, težko pa, ne želeti mu nič nadležnega; lahko je, ne ga obrekovati, a težko ga kar nič ne zaničevati. V kratkem, take male skušnjave, ki zapeljujejo v jezo, natolcevanje, nevoščljivost, nespamet, nečimernost, zvijačnost, prisiljenost, nespodobne misli, to so vedne vaje celó za najpobožnejše in najodločnejše duše.

Zato, predraga Filoteja, *se moramo z veliko skrbjo in pridnostjo pripravljati za to vojsko*; in prepričana bodi, kolikorkrat premagamo te male sovražnike, toliko dragih kamenov bo pridejanih v krono one slave, katero nam pripravlja Bog v nebesih. Zatorej pravim, da bomo pripravljeni dobro in hrabro se vojskovati zoper velike skušnjave, ki bi utegnile priti; skrbno in pridno pa se ustavljajmo tem malim in slabotnim napadom.

IX. poglavje.

Kako se moramo ustavljati malim skušnjavam.

Tiste male skušnjave, ki nas nape-ljujejo k nečimernosti, natolcevanju, ne-volji, ljubosumnosti, nevoščljivosti in drugim takim rečem, nas nadlegujejo, kakor muhe in komarji; letajo nam pred očmi, in sedaj nas zbodejo na lice, sedaj na nos. Ker se nam ni mogoče popol-noma izogniti njihove nadležnosti, *se jim ne moremo boljše ustavljati nego s tem, da se ne zmenimo kaj zanje.* Zakaj če-ravno nam je vse to lahko jako nad-ležno, škodovati nam pa ne more, ako smo le trdno odločeni, da hočemo služiti Bogu.

Zaničuj torej take male napade in še ne misli na to, kaj ti hočejo povedati. Pusti jih, kakor pustimo muham, naj brenčijo okrog tvojih ušes, dokler hočejo, in naj letajo okrog tebe; kadar pa začnejo pikati in vidiš, da se hočejo malo po-muditi v tvojem srcu, odženi jih mirno.

Nič se ž njimi ne prepiraj, nič jim ne odgovarjaj, marveč opravljaj taka dela, ki so jim nasproti, kakošnakoli, posebno kako delo ljubezni do Boga. Svetujem pa, da se ne drži trdovratno tega, da bi kar naravnost hotela z nasprotno čednostjo premagati skušnjava, katero čutiš, ker to bi bilo že toliko, kakor vojskovati se ž njo; marveč (če si imela toliko časa, da si prav spoznala lastnost svoje skušnjave) opravi le *eno* dejanje nasprotne čednosti, potlej *pa takoj obrni svoje srce k Jezusu Kristusu križanemu in s pobožno ljubeznijo poljubi v duhu njegove noge*. To je najboljši pomoček, s katerim se premaga sovražnik v *malih* in *velikih* skušnjavah. Zakaj ljubezen do Boga ima v sebi vse popolnosti vseh čednostij, pa še v večji meri, kakor čednosti same, zato je tudi najgotovše zdravilo zoper vse pregrehe. In če se tvoja duša privadi, da se v vseh skušnjavah zateče v to splošno zavetje, potlej ji ne bo treba opazovati in preiskovati, kakšne skušnjave ima, marveč kadar začuti kak nemir, jo bode pomirilo to veliko zdravilo. Poleg

tega je ta pomoček hudobnemu duhu tako strašen, da se bo kmalu umaknil s svojimi skušnjavami, ako vidi, da nam vzbujajo to božjo ljubezen.

Tako torej se nam je vesti v malih in pogostnih skušnjavah; kdor bi jih hotel posamezno zavračati, bi se le utrudil in ne opravil ničesar.

X. poglavje.

Kako je treba sree utrditi zoper skušnjave.

Premišluj od časa do časa, katere strasti najbolj vladajo v tvojem srcu; in kadar si jih spoznala, začni tako živeti, kakor je njim ravno nasprotno v mislih, besedah in delih. Ako n. pr. čutiš, da si nagnjena k nečimernosti, premišluj večkrat revščino človeškega življenja; kako bodo te nečimernosti nadležne tvoji vesti na smrtni postelji; kako so nevredne plemenitega srca, da so le norčije in igrače malih otrok itd. Govori gostokrat zoper nečimernost; in čeravno bi se

ti zdelo, da ti ne gre prav od srca, vendar jo le zaničuj; zakaj tako se že pri ljudeh nekakšno zavežeš za nasprotno stran. *In če mnogo govorimo zoper tako reč, sami sebe nagiblremo k temu, da jo sovražimo, akoravno bi jo bili v začetku radi imeli.* Opravljaj poniževalnih in ponižnih del, kolikor le moreš, čeravno se ti zdi to zoperno; zakaj tako se privadiš ponižnosti in oslabiš svojo nečimernost. Če pride potlej skušnjava, je tvoje nagnjenje ne bo moglo tako pospeševati, in imela boš več moči, da se ji ustavljaš.

Ako si nagnjena k lakomnosti, pre-mišljuj večkrat nespametnost tega greha, ki nas dela sužnjike tega, kar je ustvarjeno le zato, da nam služi; da bo treba ob smrti vse zapustiti in izročiti rokam takega človeka, ki bode zapravlil, ali pa mu bo v pogin in pogubo itd. Govori goreče zoper lakomnost in hvali zeló zaničevanje sveta; posili se, da daš večkrat kaj ubogajme, in da vnemar pustiš kako priložnost, ko bi si lahko kaj pridobila.

Ako imaš nagnjenje do posvetne ljubezni, premišljaj večkrat, kako zelo nevarne so take reči tebi in drugim; kako nevredno je, poniževati in za kratkočasovanje rabiti najplemenitejši čut naše duše; kako je to graje vredno, ker je znamenje največje lahkomišljenosti. Hvali velikokrat čistost in preprostost srca, pa se tudi, kolikor moreš, tako vedi, kakor govoriš, ter se skrbno varuj vsega, kar je nevarno sveti čistosti.

Sploh, *ob času miru*, t. j. takrat ko mirujejo skušnjave onega greha, h kateremu si nagnjena, *opravljaj prav veliko del nasprotne čednosti*: in če se ti ne ponudi nobena prilika za to, pojdi ji nasproti in jo poišči. Na ta način si boš utrdila svoje srce zoper prihodnjo skušnjava.

XI. poglavje.

O nemirnosti.

Nemirnost ni le *samo skušnjava*, *marveč studenec*, *iz katerega in po katerem prihaja premnogo skušnjav*; zato

moram o tem kaj spregovoriti. Žalost je dušna bolečina, ki jo čutimo zaradi kega zla, ki je v nas proti naši volji; naj je že to zlo zunanje, kakor uboštvo, bolezen, zaničevanje, ali pa znotranje, kakor nevednost, suhota, nevolja, skušnjava. Kadar torej duša čuti kako tako zlo, ji je neljubo, in to je žalost; in takoj si želi, da bi jo popuščilo zlo, in išče pomočkov, da bi se ga znebila. *In do tukaj ima prav*, zakaj vsak si želi dobro in se izogiblje tega, kar se mu zdi slabo.

Ako duša *iz ljubezni do Boga* išče pomočkov, da bi bila rešena zla, išče jih *potrpežljivo, pohlevno, ponižno in mirno* ter pričakuje svoje rešenje bolj *od dobrote in previdnosti božje* nego *od svojega truda, prizadevanja in pridnosti*. Ako išče svoje rešenje *iz samoljubja, se trudi in peha za pomočke* tako, kakor da bi bilo rešenje bolj odvisno od nje, nego od Boga. Ne rečem, da to misli, marveč rečem, da se tako péha, kakor bi mislila. Ako pa ne najde takoj tega, kar želi, se je loti velika nemirnost in nepotrpežljivost,

katera ne odpravi poprejšnjega zla, marveč je le še povekša, *duše se loti neizmerna britkost in žalost ter zgubi tako zelo vso srčnost in moč, da se ji zdi, da za njeno zlo ni več nobene pomoči.* Poglej torej, kako ta žalost, ki je bila v začetku pravična, rodi nemirnost in nemirnost potlej tako prenapolni mero žalosti, da je silno nevarna.

Nemirnost je razun greha največje zlo, ki more zadeti dušo. Zakaj kakor notranji nemir in punt popolnoma razdene državo in brani, da se ne more ustavljati sovražniku, prav tako zgubi naše srce po notranjem nemiru in nepokoju moč, vzdržavati pridobljene čednosti, in polagoma zmožnost, ustavljati se skušnjavam sovražnika, kateri se potlej vse prizadene, da bi, kakor pravijo, ribe lovil v motni vodi.

Nemirnost se loti človeka, ako ima neredno poželenje, da bi se iznebil kakega zla, ki je čuti, ali pa si pridobil kaj dobrega, kar upa. In vendar *je ni reči, katera bi tako poslabšala zlo in tako daleč odstranjala dobro, kakor ne-*

mirnost in pre nagljenost. Ptice se zato bolj zamotavajo v mreže in zanjke, kadar so ujete, ker se preveč zaganjajo in se hočejo siloma razvozlati, da bi ušle, pa se še tem bolj zamrežijo. Kadar toraj zelo želiš, da bi bila rešena kakega zla, ali da bi dosegla kaj dobrega, takrat najprej pomiri in vpokoji svoje srce; daj, da se poleže tvoja razsodnost in volja in potlej skušaj prav mirno in pohlevno doseči svoj namen, posluževaje se po vrsti primernih pomočkov. Če pa pravim *prav mirno*, nočem reči *vnemarno*, marveč le *brez pre nagljenosti, z beganosti in nemirnosti*; drugače ne dosežeš tega, kar želiš, marveč si vse pokaziš in zabredeš še v večje zadrege.

Moja duša je vedno v mojih rokah, o Gospod, in nisem pozabil tvoje postave, je rekel David. Vprašaj se večkrat na dan, vsaj zjutraj in zvečer, ali imaš svojo dušo v svojih rokah, ali pa ti jo je vzela strast in nemirnost. Pomisli, ali imaš še svoje srce v svoji oblasti, ali pa se je morda izmuznilo iz tvojih rok ter se zapletlo v kako neredno nagnjenje so-

vraštva, zavisti, poželjivosti, strahu, nevolje in veselja. Ako je res zašlo, *pred vsem drugim* je poišči in mirno privedi v pričujočnost božjo, ter svoje nagnjenje in želje prepusti pokorščini in vodstvu božje volje. Kdor se boji, da bi ne zgubil kake reči, ki se mu zdi jako dragocena, jo trdno stiska v svoji roki, enako naj bi tudi mi vedno govorili po zgledu onega velikega kralja: „O moj Bog, moja duša je v nevarnosti; zato jo vedno nosim v svojih rokah in tako nisem pozabil tvoje svete postave.“

Ne pripuščaj svojim željam, naj so še tako neznatne in brez pomembe, *da bi te vznemirjale*; zakaj za malimi bi prišle velike in bolj pomenljive ter bi našle tvoje srce bolj pripravljeno za nemir in nerednost. Kadar čutiš, da prihaja nemirnost, priporočaj se Bogu in trdno skleni, toliko časa, da popolnoma mine nemirnost, ne storiti ničesar vsega tega, kar sedaj tvoja želja zahteva od tebe, razun, če je kaj takega, kar se ne dá odložiti. Takrat pa se prizadevaj, da krotko in mirno *pridržiš in manjšaš svojo*

željo, kolikor le moreš; pa še takrat ne delaj po svojih željah, marveč po pameti.

Ako moreš svojo nemirnost odkriti svojemu dušnemu voditelju, ali vsaj kakemu zvestemu in pobožnemu prijatelju, verjemi, da te bo to kmalu pomirilo. Zakaj srčne bolečine odkrivati tako dobro stori duši, kakor kri puščati telesu onega, ki ima stalno treslico: to "je zdravilo vseh zdravil. Tudi kralj Ljudovik je dal svojemu sinu ta le nauk: „Ako ti kaj teži srce, takoj povej svojemu spovedniku, ali kaki drugi dobri osebi, in tako boš lahko nosil svoje gorje vsled tolažbe, ki ti jo bo dal.“

XII. poglavje.

O žalosti.

Žalost, katera je po Bogu, pravi sveti Pavel, obrodi stanovitno pokoro k zveličanju; posvetna žalost pa prinese smrt. Žalost je toraj lahko dobra in slaba, ravná se po sadu, ki ga obrodi v nas. Seveda pa obrodi več slabega nego dobrega;

zakaj dober je le dvojen: usmiljenje in pokora; slabega je pa šestero, namreč: boječnost, lenoba, nevolja, ljubosumnost, nevoščljivost in nepotrpežljivost. Zato pravi Modri: *Žalost jih veliko umori in v nji ni koristi*; zakaj za dva dobra potočka, ki izvirata iz studenca žalosti, jih je šest, ki so jako slabi.

Sovražnik se poslužuje žalosti, da dobre napeljuje v skušnjave; zakaj kakor si prizadeva, da bi hudobne ohranil vesele v svojih grehah, *tako se prizadeva dobre užalostiti v njih dobrih delih*; in kakor more le tako pospeševati hudo, da je dela prikupno, *enako odvrča od dobrega le tako, da je kaže neprijetno*. Hudobnemu duhu ugaja žalost in otožnost zato, ker je in bo vekomaj žalosten in otožen; zato bi rad videl, da bi bil vsakdo njemu enak.

Zlobna žalost bega dušo, jo vznemirja in ji dela prevelik strah, ji pristudi molitev, obtežuje in utruja možgane, jemlje duši prevdarek, sklep, razsodnost in srčnost in krati moči. V kratkem, taka je, kakor trda zima, katera zemlji od-

vzame vso lepoto in stori, da omrznejo vse živali; zakaj duši vzame vso prijetnost, ter ji oslabi in zamori vse njene moči.

Ko bi se kdaj primerilo, Filoteja, da bi te napadla ta zlobna žalost, rabi te-le pomočke: *Je-li kdo žalosten med vami, naj moli*, pravi sv. Jakob. Molitev je kaj imeniten pomoček, zakaj naše srce povzdiguje k Bogu, ki je naša edina radost in tolažba. Pa pri molitvi *se poslužuj takih čustev in besedij, ali znotranjih, ali zunanjih, ki navdajajo z zaupanjem in ljubeznijo do Boga*, n. pr.: O Bog usmiljenja! moj predobrotljivi Bog! moj premili Zveličar! Bog mojega srca, moje veselje, moje upanje, moj Ženin, Ljubljenec moje duše! itd.

Krepko se ustavlja vsemu nagnjenju k žalosti in čeravno se ti zdi, da vse, kar delaš o takem času, delaš mrzlo, žalostno in lenobno, nikar ne odnehaj; zakaj če sovražnik, ki nas hoče z žalostjo odvrti od dobrih del, vidi, da jih vendar-le opravljamo in da so še več vredna, ker

jih opravljamo proti svojemu nagnjenju, tedaj neha nas žalostiti.

Prepevaj duhovne pesmi; zakaj ta pomoček je večkrat hudobnega duha odvrnil od njegovega početja. To spričuje oni hudi duh, ki je bil obsedel in mučil Savla, pa mu je ukrotilo silo petje psalmov.

Dobro je, *da se pečaš z zunanjimi opravili in jih spreminjaš*, kolikor moreš, da odvrčaš dušo od tiste reči, ki ti dela žalost, čistiš in poživljaš dušne moči, ker je žalost neka strast, ki večkrat prihaja iz mrzlega in suhoparnega temperamenta.

Opravljaj zunanja dela pobožnosti, čeravno ti ne ugajajo; objemi podobo križanega Jezusa, pritisni jo na srce, poljubi roke in noge; povzdiguje oči in roke proti nebu, povzdiguje svoj glas proti Bogu po ljubezni in zaupanja polnih besedah, kakor so, n. pr. te-le: Moj Ljubi je moj in jaz sem njegova; moj Ljubi mi je kot šopek mire, počival mi bo na srcu. Moje oči koprne po tebi, o moj Bog, rekoč: Kdaj me boš potolažil? O Jezus, bodi mi Zveličar! Živi Jezus, in

živela bo moja duša. Kdo me bo ločil od ljubezni mojega Boga? itd.

Zmerno bičanje je dober pomoček zoper žalost, ker to zunanje prostovoljno užaljenje pridobiva notranjo tolažbo; in ko čuti duša zunanje bolečine, se odvrne od znotranjih. Pogostno sveto obhajilo je izvrstno, zakaj ta nebeški „kruh krepča srce in razveseljuje duha.

Razodevaj ponižno in zvesto svojemu dušnemu voditelju in spovedniku vsa čustva neprijetnosti in skušnjave, ki prihajajo iz tvoje žalosti. Išči tovarišije pri bogoljubnih osebah in pogovarjaj se z njimi v tem času, kolikorkrat moreš. In na vse zadnje izroči se v roke božje in bodi pripravljena potrpežljivo prenašati tako zoperno žalost kot pravično kazen za svoje nečimerne veselice. In le zaupaj, da Bog te bo le poskušal in potlej rešil tega zla.

XIII. poglavje.

*O duhovnih in občutnih tolažbah in
kako se je vesti v njih.*

Bog ohranjuje ta veliki svet med vednim spreminjevanjem, vsled katerega se dan vedno menjava z nočjo, spomlad s poletjem, poletje z jesenjo, jesen z zimo in zima s pomladjo. In en dan ni nikoli popolnoma enak drugemu; imamo meglene, vetrovne, deževne in suhe dneve. Vsa ta sprememba daje veliko lepoto vesoljstvu. Ravno taka je s človekom, kateri je, kakor so rekali stari, pomanjšani svet; *zakaj nikdar ne ostane v istem stanju* in njegovo življenje se pretaka po tej zemlji kakor vode, ki vedno spreminjajo svoj tek ter tečejo sedaj mirno, sedaj valovito; sedaj ga vzdigajo upi, sedaj ga potaplja strah; sedaj ga nagibajo tolažbe na desno, sedaj ga britkost zanaša na levo *in nikdar ni en dan popolnoma enak drugemu, še celo ne ena ura drugi.*

Jako imeniten je ta nauk: ker je vse tako zelo spremenljivo, trudimo se, da si ohranimo vedno nespremenjeno in enakomerno srce. Naj se tudi vse reči okrog nas različno zasukavajo in spreminjajo, mi moramo stati nepremakljivi ter vedno zreti, koprneti in hiteti le proti svojemu Bogu. Naj barčica plava, kamor hoče, naj vesla proti večeru ali proti jutru, proti jugu ali proti severu, in katerikoli veter naj jo goni, vendar njena magnetna igla se obrača vedno le proti svoji svitli osti in proti severnemu tečaju. Naj se preobrača vse navzkriž, ne rečem le samo okrog nas, marveč rečem tudi v nas, to je: bodi naša duša žalostna, vesela, v sladkosti, v grenkosti, v miru, v nepokoju, v jasnosti, v temotah, v skušnjavah, v pokoju, pri volji, v nevolji, v suhoti, v sladki tolažbi; naj jo solnce žge ali rosa hladi; oh, vedno se mora vendar magnetna igla našega srca, našega uma, naše višje volje nepremakljivo obračati k ljubezni do Boga, svojega Stvarnika in Zveličarja, svoje edine in najvišje dobrote: *Ali živimo ali umr-*

jemo, pravi apostol, Božji smo. Kdo nas bo ločil od ljubezni božje? Ne, nikdar nas ne bode nič ločilo od te ljubezni, ne nadloga, ne stiska, ne smrt, ne življenje, sedanja žalost, ne strah pred prihodnjim trpljenjem, ne zvijače hudobnih duhov, ne visočina tolažil, ne globočina britkostij, ne duhovna sladkost, ne dušna suhota, — nič nas ne sme nikoli ločiti od te svete ljubezni, ki je utemeljena v Jezusu Kristusu.

Ta tako odločni sklep, da nočemo nikdar zapustiti Boga in nikdar se ločiti od njegove svete ljubezni, je protipeza našim dušam, da jih vzdržuje v svetem ravnotežju v sredi neenakosti različnih teženj, ki jih ima sedanje življenje. Zakaj, kakor se neke čebelice, če jih nenadno napade veter na polju, oklenejo kamencčkov, da se morejo vzdržavati in jih tako lahko ne odnese vihar, enako se naša duša z veliko gorečnostjo po trdnem sklepu oklepa dragega kamena ljubezni božje ter ostane nepremakljiva med nestanovitnostjo in spremembo tolažil in britkostij,

naj so že dušne ali časne, notranje ali zunanje.

Pa poleg tega splošnega nauka potrebujemo še nekaterih posebnih navodil.

I. Pobožnost ne obstoji v sladkosti, prijetnosti, tolažbi in občutni ginjenosti srca, ki nas omehča do solz in vzdihljajev, ter nam daje nekakšno prijetno in slatno zadoščenje (poplačilo) v nekaterih dušnih vajah. Ne, draga Filoteja, *pobožnost in to* (sladka ginjenost) *ni ista reč*; zakaj veliko je takih duš, ki čutijo take ginjenosti in tolažila, pa vendar so vkljub temu zelo hudobne; in torej nimajo nobene prave ljubezni do Boga in še veliko manj prave pobožnosti. Ko je Savel smrtno preganjal ubogega Davida, ki je bežal pred njim v puščavo Engadi, je prišel čisto sam v votlino, v kateri je bil David skrit s svojimi ljudmi. David bi ga bil ob tej priložnosti lahko tisočkrat umoril, pa mu je prizanesel in ga ni hotel niti prestrašiti; marveč pustil je, da je mirno odšel, in še le potlej ga je klical, da bi mu spričal svojo nedolžnost in pokazal, da je imel v svoji oblasti

njegovo življenje. Kaj je potem vse počel Savel, da bi dokazal, kako se je njegovo srce omečilo proti Davidu? Imenuje ga svojega sina, glasno začne jokati, hvali ga, priznava njegovo velikodušnost, moli zanj, napoveduje njegovo prihodnjo slavo in priporoča mu potomce svoje. Kako bi mu bil mogel pokazati večjo prijaznost in naklonjenost svojega srca? In vendar vkljub vsemu temu ni bilo spremenjeno njegovo srce, in je še dalje ravno tako grozovito preganjal Davida kakor poprej. Taki so tudi ljudje, kateri takrat, kadar premišlujejo dobroto božjo in trpljenje Gospodovo, čutijo veliko ginjenost v srcu, tako da začnejo zdihovati, jokati, moliti in kaj milo se zahvaljevati, ter bi človek mislil, da jim srce napolnjuje zelo velika pobožnost. Ako jih pa *poskusimo*, bomo videli, da kakor ploha zelo vročega poletja pada v debelih kapljah na zemljo, pa je ne premoči in k večjemu stori, da gobe rastejo, prav tako so tudi te miločutne solze, ki padajo na grešno srce, pa ga ne omehčajo, *popolnoma brez koristi*; zakaj zarad vsega tega bi taki

ljudje ne povrnili niti enega vinarja kri-
vičnega blaga, bi se ne odrekli niti enemu
svojih hudih nagnjenj in bi ne vzprejeli
niti najmanjše težave, ki jo zahteva služba
božjega Zveličarja, katerega so objokovali.
Torej pobožne ginjenosti, ki so jih imeli,
so le neke duhovne gobe, *ki ne le niso
prava pobožnost, marveč večkrat velike
zvijačnosti hudobnega duha.* Le-ta rad
moti duše s takimi tolažbicami in skrbi,
da so že s tem zadovoljne in utolažene,
da bi le ne iskale prave in resnične po-
božnosti, katera obstoji v *stanovitni, od-
ločni, hitri in delavni volji, ki je pri-
pravljena dopolniti vse, kar vemo, da je
všeč Bogu.*

Otrok se milo razjoka, ako vidi, da
se materi žila rani in kri pušča; toda
če ob istem času njegova mati, zarad
katere se je jokal, zahteva, naj ji dá ja-
belko ali zavitek sladkarij, ki ga drži v
roki, nikakor noče dati. Take so veči-
noma naše občutne pobožnosti; ginjeni
se jokamo, ko vidimo, kako sulica pre-
bode Srce križanega Jezusa Kristusa. Oh,
Filoteja, pač je prav, da jokamo zarad pre-

britke smrti in trpljenja našega premilega Zveličarja; pa zakaj mu radovoljno ne damo jabolka, katero imamo v rokah in za katero nas tako prisrčno prosi; zakaj mu ne damo svojega srca, edinega daru ljubezni, katerega preljubi Zveličar želi od nas? Zakaj mu ne darujemo toliko malenkostnih želj, nagnjenj in nečimernostij, katere nam hoče iztrgati iz rok, pa ne more, ker so naše sladkarije, katerih bolj poželimo nego njegovih nebeških milostij? Oh, to so le prijateljstva malih otrok: prisrčna toda slaba, brez resnobe, brez dejanja. *Pobožnost torej ne obstoji v takih prijetnih čuvstvih in občutnih ginjenostih, ki večkrat izvirajo iz narave, ki je tako voljna in vzprejemna za občutek, katerikoli se ji hoče vtisniti; včasih pa prihajajo od sovražnika, kateri našo domišljijo tako vzburja, da nastanejo v srcu taka ganljiva čustva, s katerimi nas hoče le motiti.*

II. Vendar so te ginjenosti in prijetni občutki *včasih prav dobri in koristni, zakaj vzbujejo neko dušno lakoto, oživljajo duha in dajejo naši gorečnosti v*

pobožnosti neko sveto radost in veselje, ki celo na zunanje dela naša opravila lepa in prijetna. To je ona slast za božje reči, vsled katere je David vskliknil: O Gospod, kako sladke so mojemu grlu tvoje besede; slajše so nego méd mojim ustom. In res je najmanjša tolažba, katero nam daje pobožnost povsem več vredna, kakor najiminitnejše posvetne veselice. Milosti božjega Ženina so za dušo boljše, kakor najdragocenejše vino svetnih zabav. Kdor jih je okusil, se mu zdijo vse druge prijetnosti le žolč in pelin. Kateri imajo v ustih skitiško zelišče, čutijo tako veliko sladkost, da niso ne lačni ne žejni; enako oni, katerim je Bog dal to nebeško mano znotranjih sladkostij in tolažil, ne morejo ni želeti ni uživati posvetnih radostij, ali vsaj slasti in veselja ne morejo imeti do njih. To je nekak predokus večnih radostij, ki ga daje Bog tistim dušam, katere ga iščejo. To so sladkorjeva zrnca, ki jih daje svojim malim otrokom, da bi jih privabil k sebi; to so srce krepčajoče vode, katere jim deli, da bi jih poživil; so pa tudi včasih ara večnega pla-

čila. Pravijo, da je Aleksander Veliki, ko se je vozil še po širnem morju, prvokrat zasledil srečno Arabijo po vonjavi prijetnih dišav, katero mu je veter od daleč prinašal, in to je dajalo pogum njemu in njegovim tovarišem. Tako dobivamo tudi mi na morju umrljivega življenja večkrat sladkosti in prijetnosti, katere nam dajejo predokus radostij tiste srečne in nebeške domovine, proti kateri potujemo in po kateri vzdihujemo.

III. Pa mi porečeš: ker so občutne tolažbe lahko dobre in prihajajo od Boga, pa vendar tudi lahko nekoristne, nevarne ter celo pogubne, ki prihajajo ali od narave ali celo od peklenškega sovražnika, *kako pa morem razločevati ene od drugih*, ter med dobrimi spoznati slabe in nekoristne? Za občutke in nagibe naše duše, draga Filoteja, imamo splošni nauk: spoznavati jih moramo po *njih sadu*. Naša srca so drevesa, občutki in nagibi so njih veje in njih dela ali dejanja so sadovi. Dobro je ono srce, katero ima dobra nagnjenja; nagnjenja pa so dobra, ako v nas obrodijo dobre nasledke in sveta

dela. Ako nas dušne prijetnosti, ginljivosti in tolažbe storé ponižnejše, potrpežljivejše, krotkejše, prijaznejše in milosrčnejše do bližnjika, gorečnejše v zatajevanju poželjivosti in hudega nagnjenja, stanovitnejše v pobožnih vajah, voljneje in pokorneje do onih, katerim smo dolžni pokorščino, preprostejše v našem življenju: tedaj, Filoteja, *ni dvoma, da so od Boga*. Ako so pa te prijetnosti le prijetne za nas, ako nas delajo radovedne, trpke, zbadljive, nepotrpežljive, uporne, prevzetne, predrzne in trde do bližnjika, in če se v domišljiji, kakor da bi bili že mali svetniki, nočemo uklanjati nobenemu vodstvu in posvarjenju: *tedaj ni dvoma, da so to napačne in škodljive tolažbe*. Dobro drevo rodi le dober sad.

IV. Ako imamo taka sladka tolažila, *treba, da se zelo ponižujemo pred Bogom*.

1. Nikar ne rekajmo vsled takih tolažil: Oh, kako sem dober! Ne, Filoteja, *to so darovi, ki nas ne izboljšujejo*; zakaj, kakor sem že rekel, v tem ne obstoji pobožnost; marveč recimo: O, kako je Bog dober tistim, ki upajo vanj, in

duši, katera ga išče! Kdor ima sladkor v ustih, ne more reči, da so usta sladka, marveč le, da sladkor je sladak. Enako tudi to, čeravno je taka duhovna sladkost jako dobra in je Bog, ki nam jo dá, zelo dober, vendar še ne dokazuje, da je dober tisti, kateri jo sprejme.

2. Spoznajmo, da smo še mali otročiči, kateri potrebujemo mleka, in da se nam dajejo ta sladkorjeva zrnca zato, *ker imamo še nežno in slabotno srce, ki potrebuje vabe, da se pridobi za ljubezen božjo.*

3. Sicer pa, da govorim splošno in navadno, sprejemajmo *ponižno* take milosti in prednosti, ter jih cenimo *zelo visoko*, ne toliko zato, ker so same ob sebi velika dobrota, marveč zato, *ker nam jih polaga božja roka v srce*, prav tako, kakor bi mati, da utolaži svoje dete, polagala sladkarije v njegova usteca zrno za zrnem; zakaj če bi otrok imel razum, bi višje cenil pristrčno ljubeznivost, s katero mu streže mati, kakor pa sladkost sladkarije same. In tako, Filoteja, je že veliko, imeti sladkosti; a sladkost vseh

sladkostij je to, da Bog sam, s svojo ljubečo in materinsko roko nam jih polaga v usta, v srce, v dušo.

4. Ko smo jih tako ponižno vzprejeli, *rabimo jih skrbno po namenu onega, ki nam jih daje*. Zakaj pa, mislimo, nam Bog daje te sladkosti? Zato, da bi nas napolnil s krotkostjo do vsakega človeka in z ljubeznijo do njega samega. Mati dá otroku sladkarije, da bi jo poljubil; poljubujmo torej svojega Zveličarja, ki nam daje takih sladkostij. Poljubiti Zveličarja, se pa pravi, ubogati ga, izpolnjevati njegove zapovedi, ravnati se po njegovi volji, po njegovih željah v kratkem, prisrčno mu služiti v pokorščini in zvestobi. Kadar smo toraj sprejeli kako dušno tolažbo, se moramo tisti dan bolj potruditi, da prav delamo in se ponižujemo.

5. Poleg vsega tega pa se je treba od časa do časa odreči takim sladkostim, ginljivostim in tolažbam, ter odvracati svoje srce od njih in zatrjevati, da, četudi jih ponižno sprejmemo in ljubimo zato, ker nam jih Bog pošlje in nas priganjajo, da ga ljubimo, *vendar ne iščemo teh slad-*

kostij samih, marveč po njih Boga in njegovo sveto ljubezen; ne tolažbe, marveč tolažnika; ne sladkosti, marveč sladkega Zveličarja; ne prijetnosti, marveč njega, ki je prijetnost nebes in zemlje. Ob takem mišljenju pa bodimo pripravljene, da ostanemo stanovitni v sveti ljubezni do Boga, ko bi tudi ves čas svojega življenja ne imeli nobene tolažbe; in da hočemo ravno tako na gori Kalvariji kakor na Taboru govoriti: „Gospod, dobro mi je biti pri Tebi, če si na križu ali v slavi.“

6. Končno te opomnim: ko bi imela v večji obilnosti takih tolažil, ginjenostij, solz in sladkostij, ali kaj izrednega v njih, *posvetuj se zaupno o tem s svojim dušnim voditeljem*, da izveš, kako se imaš v tem omejiti in vesti; zakaj pisano je: Ako si našel med, jej ga, kolikor ti je treba.

XIV. poglavje.

O duhovni suhoti in zapuščenosti.

Tako toraj, kakor sem ti rekel, se boš vêdla, predraga Filoteja, kadar bo tolažba navdajala tvoje srce. Pa ta lepi in prijetni čas ne bode trajal vedno; zgodilo se bo, da te bo včasih takó zelo popuščalo čustvo pobožnosti, da se ti bo zdelo, kakor da je tvoja duša pusta, nerodovitna, posušena zemlja, na kateri ni ne steze ne ceste, da bi našla Boga, in nikakoršne vode milosti božje, da bi jo mogla porositi. ker je tolika suša, da jo bode, kakor je videti, popolnoma opustošila. Oh, kako je milovanja vredna duša v takem stanju, osobito, kadar je to zlo silno veliko! Zakaj takrat se, kakor nekđaj David, s solzami nasituje noč in dan, sovražnik pa, da bi jo pripravil v obupnost, se s tisočerimi skušnjavami norčuje, govoreč: „Oh, revica, kje je tvoj Bog? Po kateri poti ga moreš najti? kdo ti more kdaj povrniti veselje njegove svete milosti?“

Kaj boš torej storila ob takem času, Filoteja? *Pazi, od kod ti prihaja zlo.* Mi sami smo večkrat vzrok svoje suhote in zapuščenosti.

1. Kakor mati odreče sladkor svojemu otroku, ako je glistav, tako nam Bog odvzame tolažbe, ako imamo ob tem *kako nečimerno dopadenje* in se nas lotijo gliste prevzetnosti. *Dobro mi je, o Bog, da si me ponižal ..., da, zakaj predno sem bil ponižan, sem te bil razžalil.*

2. *Ako se ne zmenimo za to, da bi nabirali sladkosti in prijetnosti božje ljubezni*, kadar je čas, nam jih odvzame za kazen naše lenobe. Izraelec, kateri si ni nabral mane zjutraj zgodaj, je ni mogel več dobiti po solnčnem vzhodu, ker se je vsa raztopila.

3. Večkrat počivamo v postelji občutnega zadovoljstva in minljivih tolažil, kakor sveta nevesta v visoki pesmi. Ženin naših duš trka na vrata našega srca; prigovarja nam, naj se zopet poprimemo svojih duhovnih vaj; mi pa se *ž njim pogajamo*, ker nam se zdi hudo, zapustiti one nečimerne veselice in se ločiti

od onih napačnih zabav; zato gre mimo in pusti nas, da omagamo. Ako ga hočemo pozneje iskati, nam je treba veliko truda, da ga najdemo. To smo tudi pošteno zaslužili, ker smo bili tako nezvesti njegovi ljubezni, da smo jo zanemarjali, le da bi mogli ljubiti posvetne reči. Oh, ti imaš egiptovske moke, torej ne boš imela nebeške mane. Čebele sovražijo vse umetne dišave, tako se tudi sladkosti svetega Duha ne ujemajo z goljufnimi veselnicami sveta.

4. *Dvoumnost in zvitost pri spovedi in duhovnih pogovorih s spovednikom* povzročuje tudi suhoto in zapuščenost, zakaj, če se lažeš svetemu Duhu, ni čuda, če ti ukraji svojo tolažbo. Ti nočeš biti preprosta in brez zvitosti kakor otročiček, torej ne dobiš sladkarij malih otrok.

5. *Nasitila si se posvetnih radostij*, pa ni čudo, če ti ne ugaja duhovno veselje. Ptičkom, ki so siti, ne dišé črešnje, pravi star pregovor. „Lačne je nasitil z dobrotami“, pravi presv. Devica, „bogate pa je pustil prazne“. Kateri so bo-

gati v svetnen veselju, niso sposobni za duhovne radosti.

6. *Ako si dobro shranila sad vzprejetih tolažil, dobila boš novih; zakaj tistemu, ki ima, se bo še dodalo; tistemu pa, ki nima tega, kar se mu je dalo, marveč je zgubil po lastni krivdi, se bo odvzelo še to, česar nima, t. j. odvzele se mu bodo milosti, katere so mu bile namenjene.* Res je, da dež oživlja tiste rastline, katere so zelene, takim pa, ki nimajo več zelenja, vzame še življenje, katerega nimajo, zakaj potlej pogrijejo popolnoma. Po mnogih takih vzrokih zgubimo pobožne tolažbe ter pademo v duhovno suhoto in zapuščenost. Izprašujmo svojo vest, da vidimo, če morda nimamo takih napak. Pa dobro pomni. Filoteja, da pri tem izpraševanju se je treba varovati *nemirnosti in prevelike skrbljivosti*; marveč če pošteno pregledamo v tem oziru svoje vedenje ter najdemo v sebi vzrok tega zla, zahvalimo Boga, zakaj bolezen je že na pol ozdravljena, ako se odkrije njen izvir. Ako pa nasprotno ne najdeš nič posebnega, kar

bi bilo po tvoji misli utegnilo povzročiti to suhoto, tedaj ne preiskuj natančneje, marveč z vso preprostostjo stori, kar ti sedaj-le porečem, posameznosti pa ne preiskuj.

I. *Globoko se ponižuj* pred Bogom, ter spoznaj svojo ničnost in revščino. Oh, kaj pa sem, ako sem prepuščena sama sebi? Nič drugega, o Gospod, nego posušena in na vse strani razpokana zemlja, katera naznanja žejo po dežju z neba; in vendar jo veter drobi v prah in raznaša.

II. Kliči Boga in prosi ga *njegove tolažbe*. *Daj mi zopet, o Gospod, veselje svojega zveličanja. Moj Oče, ako je mogoče, odzemi ta kelih od mene*. Beži od tod, nerodovitni sever, ki sušiš mojo dušo; in pridi, prijetni veter tolažb, in pihljaj po mojem vrtu, in one dobre želje bodo razširjale prijetno vonjavo.

III. *Pojdi k svojemu spovedniku*; odkrij mu dobro svoje srce, pokaži mu natanko vse gube svoje duše; poslušaj z veliko preprostostjo in ponižnostjo njegove nasvete; *zakaj Bog, ki neizmerno ljubi pokorščino, daje večkrat poseben*

blagoslov svetovanju, ki je vzprejemamo od drugih, osobito od dušnih voditeljev, ko bi tudi samo ob sebi ne bilo nič posebnega. Tako je obrnil v blagor Naamanu vodo Jordansko, katero mu je bil ukazal rabiti Elizej, po človeških mislih brez vzroka.

IV. Po vsem tem pa ni nič koristnejšega, nič izdatnejšega v takih suhotah in zapuščenostih, kakor to, *da vse preveč ne želimo, oprostiti se jih.* Ne rečem, da bi si kar nič ne smeli želeti oproščenja; marveč le rečem, da ga ne smemo strastno poželeti, ampak se popolnoma prepustiti posebni previdnosti božji, da naj nas po svoji volji rabi tudi med tem trnjem in temi željami. Kličimo torej ob takih časih: „Oh, Oče, ako je mogoče, vzemi ta kelih od mene“, pa pristavimo tudi z veliko srčnostjo: *Vendar ne moja, marveč tvoja volja se zgódi!* in pri tem ostanimo mirni, kolikor moremo. Zakaj če nas Bog vidi v taki sveti ravnodušnosti, nas bo tolažil z mnogovrstnimi milostmi in dobrotami. Ko je Bog videl, da je Abraham pripravljen darovati svo-

jega sina Izaka, mu je zadostovalo to, da ga je videl enakodušnega v tako čisti udanosti, ter ga je razveselil v jako lepi prikazni in z zelo dobrodejnimi blagoslovi. Torej v vseh raznovrstnih britkostih, telesnih in dušnih, in če se nam zmanjša ali odtegne občutna pobožnost, moramo iz vsega srca in z globoko udanostjo reči: „Gospod mi je dal tolažb, Gospod mi jih je odvzel; njegovo sveto ime bodi češčeno.“ Zakaj če ostanemo tako ponižni, nam bo zopet naklonil svoje milostne dari, *kakor je storil Jobu*, kateri je imel ob vseh svojih težavah vedno v ustih take besede.

V. Končno, Filoteja, nikar ne zgubimo srčnosti ob nobeni suhoti in zapuščenosti; marveč *hodimo vedno svojo pot ter potrpežljivo čakajmo, da se povrnejo tolažbe; zaradi tega ne opuščajmo nobene pobožnosti, temveč, če je mogoče, še pomnožujmo svoja dobra dela*, in ker svojemu ljubemu Ženinu ne moremo postreči s svežimi rečmi, ponudimo mu suhih, zakaj njemu je vse eno, da je le srce, katero mu jih ponudi, popolnoma

odločeno, da ga hoče ljubiti. Kadar je lepa spomlad, naberejo čebele več medu, pa imajo manj zaroda, ker prijetnost lepega vremena jih izvabi, da si dajo toliko opraviti z nabiranjem po cvetju, da pozabijo na vzgojo mladih črvičev. Kadar je pa spomlad ostra in meglena, se vrši ravno nasprotno. Večkrat se zgodi draga Filoteja, da duša, katero obdaja lepa spomlad dušnih tolažil, se toliko moti z vživanjem sladkostij, da ob taki obilnosti duhovnih radostij izvršuje veliko manj dobrih del; obratno pa, *čim bolj jo ob času duhovne suhote zapušča občutno veselje pobožnosti, tem bolj pomnožuje prava dela pobožnosti*, ter si napravlja obilno notranjo zalogo pravih čednostij: potrpežljivosti, ponižnosti, zaničevanja same sebe, udanosti in krotjenja lastne ljubezni.

Zatorej se močno motijo mnogi, posebno ženske, ako mislijo, da je božjemu veličastvu manj vseč taka služba, pri kateri Bogu služimo brez sladkosti, brez srčne ginjenosti in brez občutnosti. Obratno, naša dela so kakor vrtnice, katere so seveda krasnejše, dokler so sveže, vendar

imajo več dišave in moči, ako se osušé. Ravno tako so nam prijetnejša ona dela, katera opravljamo s srčno radostjo — nam, pravim, ki gledamo le na to, da je nam ustrezno; *vendar pred Bogom imajo več vonjave in veljave, ako se opravljajo v suhoti in zapuščenosti.* Da, draga Filoteja, ob času suhote nas naša volja priganja k službi božji z neko močno silo, in zato mora biti tudi močnejša in stanovitnejša, nego ob času duhovne prijetnosti. To ni kaj posebnega, če kdo ob prijetnem času miru in v radostih dvorskega življenja služi knezu; marveč če mu služi ob hudem času vojske, preprirov in preganjanj, to je pravo znamenje stanovitosti in zvestobe. Blažena Angela Folinjska pravi, da je Bogu najprijetnejša ona molitev, ki jo človek opravi prisiljen in primoran, to se pravi, taka, katere ne pričnemo po svojem okusu in nagnjenju, marveč samo zato, da bi bili Bogu všeč, h kateri nas pripravi naša volja takorekoč zoper voljo ter siloma ukroti suhoto in nasprotstvo, ki se hoče ustavljati. Ravno to rečem o vseh raznovrstnih dobrih delih;

zakaj s čim večjim nasprotstvom, zunanjim ali notranjim, jih izvršujemo, tem večjo ceno pa tudi vrednost imajo pred Bogom. Čim manj gledamo ob prizadevanju za čednosti na svoj lastni prid, tem bolj odseva ž njih ljubežen božja. Otrok lahko poljubi mater, ako mu dá sladkorja; pokaže pa, da jo zelo ljubi, ako jo poljubi takrat, ko mu je dala pelina ali kako drugo grenko zdravilo.

XV. poglavje.

Potrdilo in pojasnilo poprejšnjega po znamenitem zgledu.

Da bi še bolj pojasnil ves ta nauk, navedem tu prelepo dogodbo iz življenja sv. Bernarda, kakor sem jo našel pri nekem učenem in razsodnem pisatelju. Tako-le pripoveduje: „Primeri se navadno skoro pri vseh, kateri so pričeli služiti Bogu in niso še vajeni v tem, kako se večkrat odtegne milost božja in kako se spreminja dušno življenje, da kar hipoma

opešajo ter se jih loti malosrčnost in otožnost, ako jim začne pojemati veselje občutne pobožnosti in ugasovati ona prijetna luč, ki jih vabi, da naj se podvijajo na Božjem potu. Vzrok temu, pravijo učenjaki, je ta, da razumno bitje ne more ostati dolgo časa lačno in brez vsake hrane, ali nebeške ali pozemeljske, kakor se duše, ki okušajo vzvišene radosti, povzdigujejo same nad-se ter se lahko odrekó svetnim rečem; enako se jim takrat, kadar jim je po božji volji odvzeto duhovno veselje, in so poleg tega ponehale vse svetne tolažbe ter niso še vajene potrpežljivo čakati povrnitve pravega solnca, dozdeva tako, kakor da niso niti v nebesih niti na zemlji, in da so pokopane v večno noč. Godi se jim kakor odstavljenim otročičkom, zdihujejo in javkajo, ter napravljajo velike sitnosti drugim, še posebno pa same sebi. Nekaj takega torej se je zgodilo na potovanju, o katerem je tu govorjenje, enemu izmed tovarišev, kateremu je bilo ime Bogomir Peronski in se je bil nedavno posvetil službi Božji. Tega nenadno prevzame

notranja suhota, popusti tolažba in omrači dušna tema; začne misliti na svoje posvetne prijatelje, svoje sorodnike in na premoženje, katero je ravnokar zapustil; in to mu dela tako hude skušnjave, da jih ne more skrivati v svojem vedenju. Eden njegovih najzaupnejših tovarišev opazi to, ga previdno in prav prijazno ogovori ter mu pravi skrivaj: „Kaj pa pomeni to, Bogomir? Kaj pa si proti svoji navadi tako zamišljen in žalosten?“ — Nato Bogomir globoko vzdihne in odgovori: „Oh, moj brat! vse svoje življene ne bom več vesel.“ Tovarišu se zasmili vsled teh besedij, bratovska ljubezen ga nagne, da takoj hiti vse to povedat društvnemu očetu, svetemu Bernardu, kateri spozna nevarnost ter gre v bližnjo cerkev, da bi zanj prosil Boga; Bogomira pa ta čas premaga žalost, nasloni glavo na kamen ter zaspi. Malo časa potem vstaneta oba, eden od molitve z izprošeno milostjo, eden iz spanja s tako veselim in jasnim obrazom, da se njegov dragi prijatelj, ki ga je osupnila tako hitra in nenadna sprememba,

ne more izdržati, da bi mu prijazno ne očital njegovega poprejšnjega odgovora. Bogomir pa mu reče: „Ko sem ti poprej rekel, da ne bom nikdar vesel, ti sedaj zagotovem, da ne bom nikdar več žalosten.“

Tako se je končala skušnjava tega po božnega moža. Pa zapomni si, draga Filoteja, iz te dogodbe: 1. Da Bog *navadno* daje nekak predokus nebeških sladkostij onim, *ki mu začnejo služiti*, da bi jih odtrgal od posvetnih veselic in vzpodbudil, naj koprnijo po božji ljubezni; 2. da nam vendar isti dobri Bog *včasih* po svoji modri naredbi odvzame *mleko in méd tolažb*, da bi se naučili uživati suhi in bolj tečni kruh krepke pobožnosti, katera je utrjena po zoprnostih in skušnjavah; 3. da se *včasih* ob suhoti in zapuščenosti vzdignejo jako hude skušnjave; in tedaj *se je treba stanovitno vojskovati zoper skušnjave*, ker niso od Boga, a treba je *potrpežljivo prenašati suhoto*, ker jo je Bog poslal, da se vadimo; 4. da ne smemo v notranji zapuščenosti nikdar zgubiti srčnosti in ne reči, kakor dobri

Bogomir: *Nikoli več ne bom vesel*; zakaj po noči moramo pričakovati luči. Nasprotno pa tudi ob najlepšem dušnem vremenu ne smemo reči: *Nikdar več ne bom žalosten*. Ne, zakaj, kakor govori Modri, v srečnih dneh se je treba spominjati nesreče. Upati moramo v težavah, in bati se v sreči, v obeh slučajih pa se vedno poniževati; 5. da je izvrstno zdravilo, ako razodenemo svoje trpljenje kakemu duhovnemu prijatelju, ki nas more utolažiti.

Končno ob sklepu tega tako potrebnega pouka opomnim, da, kakor pri vseh rečeh, imata tudi tukaj Bog in sovražnik nasprotne namene; zakaj Bog nas hoče po notranjem trpljenju privedi do velike srčne čistosti, do tega, da se v njegovi službi popolnoma odrečemo lastni ljubezni in koristi; satan pa se trudi nas dovesti do tega, da bi zgubili srčnost, zopet se povrnili k posvetnim veselicam in da bi končno bili nadležni sami sebi in drugim. Tako hoče razvpiti in počrniti sveto pobožnost. Toda če izpolnjuješ nauke, katere sem ti podal, boš močno

pomnožila svojo popolnost po vajah, katere opravljaš v teh notranjih britkostih. Predno končam ta nauk, moram omeniti še to-le: *Včasih prihaja zoprnost, suhota in zapuščenost iz telesne bolehnosti.* Če n. pr. preveč čujemo, delamo in se postimo, nas napade utrujenost, zaspčnost, onemoglost in druge take slabosti, katere, čeravno odvisne od telesa, vendar nadlegujejo tudi duha, vsled tesne zveze, ki je med dušo in telesom. Ob takih priložnostih moramo vendar tudi skrbeti, da *izvršujemo razna čednostna dela z velikim naporom svojega duha in višje volje*; zakaj, čeravno se nam zdi, da naša duša spi in da jo je premagala zaspčnost in utrujenost, so vendar dela našega duha Bogu močno všeč. In o takem času moremo reči, kakor sveta nevesta v Visoki pesmi: *Jaž spim, a moje srce čuje.* Kakor sem že omenil, je ob takem delovanju sicer manj prijetnosti, a je več zaslužnja čednosti. Zdravilo v takem slučaju pa je, *da si okrepcamo telo s kakim dovoljenim krepilom in razvedrilom.* Tako je sv. Frančišek zapovedal svojim redovnikom, da

naj bodo tako zmerni v svojih delih, da ne kratijo dušne gorečnosti.

Ko pa že govorim o tem slavnem očetu, naj omenim še to-le: Nekoč ga je napadla in nadlegovala tako silna otožnost, da je ni mogel skrivati tudi po svoji zunanosti; zakaj če je hotel občevati s svojimi redovniki, ni mogel; če se je ločil od njih, je bilo še slabše; post in telesno mrtvenje ga je utrudilo in molitev mu ni dala nikakoršnega polajšanja. Dve leti je bil takšen, in zdelo se mu je že, da ga je Bog zapustil; toda končno, ko je potrpežljivo prestal ta siloviti vihar, mu je hipoma dal Zveličar zopet veseli mir. Če torej največje služabnike Božje zadevajo take poskušnje, naj se najmanjši nikar ne čudijo, če se jim pripeti kaj takega.

Peti del.

Vaje in nauki, da dušo prenovimo in utrdimo v pobožnosti.

I. poglavje.

Da je treba vsako leto ponoviti dobre sklepe z nastopnimi vajami.

Prva reč pri teh vajah je, *da prav spoznamo, kako so imenitne.* Naša človeška natora kaj lahko popušča svoje dobre namere, ker slabost in hudo nagnjenje našega mesa dušo obtežuje in vedno navzdol vleče, ako se pogosto ne vzdiga na kvišku z živo močjo trdnega sklepa; saj se tudi ptice takoj nižajo proti zemlji, ako se gostokrat ne vzdigavajo in poganjajo s perutnicami, da morejo dalje leteti. Zato moraš, draga Filoteja, *zelo velikokrat* ponavljati dobre sklepe, s kate-

rimi si sklenila Bogu služiti, zakaj če tega ne storiš, bi utegnila pasti v prejšnje ali pa še v veliko slabše stanje; zakaj *dušni padci imajo to posebnost, da nas zaženo zmiraj globočje, kakor smo bili poprej, predno smo se povzpeli do pobožnosti.* Ni je ure, naj bo še tako dobra, da bi je ne bilo treba navijati vsak dan dvakrat, zjutraj in zvečer, in poleg tega najmanj enkrat v letu narazen dejati, da se posamezni kosci osnažijo rje, če se je prišla, zakrivljeni zravnaajo in obrabljeni popravijo. Tako mora tudi tisti, kateri ima pravo skrb za svoje drago srce, s poprej omenjenimi *pobožnostmi* je v Bogu navijati *zjutraj* in *zvečer*, in poleg tega mora še večkrat pregledati svoje dušno stanje, poravnovati in popravljati, ter končno *vsaj enkrat v letu prav natanko pregledati kosec za konsem*, t. j. vsa svoja nagnjenja in strasti, da popravi vse napake, ki bi se utegnile najti v njem. In kakor urar s posebnim oljem namaže kolesa, peresa in vse premakljive dele svoje ure, da lažje gre in da se rja ne prime; ravno tako mora tudi pobožen

človek svoje srce, ko si je je natanko ogledal zaradi prenovitve, še poživiti z mazilom svete pokore in svetega obhajila. *To pobožno opravilo ti bo nadomestilo od časa obrabljene moči, ogrelo tvoje srce, zopet dalo zelenje tvojim sklepom in cvetje čednostim tvojega srca.*

Kristijani prvih časov so to skrbno opravljali na dan Jezusovega krsta ter so, kakor pripoveduje sv. Gregor, Nacijanški škof, obnavljali veroizpoved in obljubo, kakor se godi pri sv. krstu. Še mi tako delajmo, draga Filoteja; radovoljno se lotimo in opravimo z vso resnobo.

Ko si si po nasvetu svojega spovednika odbrala pripravní čas ter se še bolj, kakor navadno, odstranila v samoto *duhovno* in *resnično*, opravi eno, dve ali tri pre-mišljevanja o naslednjih rečeh po navodu, ki sem ti ga podal v II. delu.

II. poglavje.

Premišljevanje o dobroti, katero nam je Bog storil s tem, da nas je poklical v svojo službo, z ozirom na poprejšnje zagotovilo.¹⁾

1. Premisli *posamezne dele svojega zagotovila*. Prvi je ta, da si zapustila, s studom zavrgla vsak smrtni greh in se mu odpovedala za vselej; drugi: da si svojo dušo, svoje srce, svoje telo z vsem, kar je v zvezi z njim. posvetila ljubezni in službi božji; tretji: da hočeš s pomočjo milosti božje hitro zopet vstati, ko bi se ti kdaj primerilo, da si padla v kak večji greh. Mar li niso to lepi, pravični, spodobni in plemeniti sklepi? Premisli dobro v svojem srcu, kako sveto, pametno in zaželeno je to zagotovilo.

2. Pomisli, *komu si to obljubila*, zakaj obljubila si Bogu samemu. Ako nas strogo veže že to, kar smo po pameti obljubili ljudem, koliko bolj nas veže to, kar smo obljubili Bogu? *Oh, Gospod*, je rekel

¹⁾ I. del, XX. pogl.

David, *tebi je govorilo moje srce; moje srce je izgovorilo to lepo besedo; ne, nikdar je ne bom pozabil.*

3. Pomisli, v *čigavi pričujočnosti* si storila to; zakaj bilo je v pričo vsega nebeškega dvora. Oh, presveta Devica, sveti Jožef, tvoj angelj varih, sveti Ljudovik, vsa ta blažena množica je zrla na-te in spremljala tvoje besede z radostjo in pritrjevanjem. Z očmi neizrekljive ljubezni je gledala, kako se je tvoje srce ob nogah Zveličarjevih posvečevalo njegovi službi. Prav posebno veselje je bilo radi tega v nebeškem Jeruzalemu in sedaj se bo tam obhajal spomin, če z vsem srcem ponoviš svoje sklepe.

4. Premisli, s *katerimi pomočki* si izrekla svoje zagotovilo. Oh, kako je bil takrat Bog dober in prijazen do tebe! Povej po pravici, ali te ni sv. Duh vabil s sladkimi nagibi? Ali niso bile vrvi, s katerimi je Bog vlekel tvoj čolnič v zavetje zveličanja, spletene iz usmiljenja in ljubezni? Kako te je vabljiivo klical s svojo božjo sladkostjo po sv. zakramentih, po berilu in molitvi? Oh, Filoteja, ti si spala,

Bog pa je čuval nad teboj; misli miru in ljubezni je mislil nad tvojim srcem.

5. Pomisli, v katerem času te je Bog privedel do teh velikih sklepov; zakaj bilo je v cvetju tvojih let. O, kolika sreča, če zgodaj spoznamo to, kar moremo spoznati vselej le prepozno! Sv. Avguštín je bil k temu privabljen v tridesetem letu, zato je vzkliknil: „O večno stara lepota, kako pozno sem te spoznal! Oh! videl sem te, pa te nisem hotel gledati.“ Tudi ti boš pač mogla reči: „O starodavna sladkost, zakaj te nisem okusila poprej:“ Ah, pa saj še takrat nisi zaslužila. Ker torej spoznaš milost, katero ti je Bog skazal s tem, da te je k sebi privabil že v mladosti, govôri z Davidom: *O moj Bog, že v mladosti si me razsvetlil in ganil, in vekomaj bom oznanjal tvoje usmiljenje.* Ako je bilo pa to v tvoji starosti, oh, Filoteja, kolika milost, da te je Bog še potlej, ko si zlorabila toliko preteklih let, poklical pred smrtjo, da je ustavil tok tvoje nesreče še ravno o pravem času, predno te je potegnil v večno nesrečo!

6. Premisli *nasledke* tega poklica. Mislim, da boš našla lepe spremembe na sebi, ako to, kar si sedaj, primerjaš z onim, kar si bila. Ali si ne šteješ v srečo to, da se znaš z Bogom pogovarjati v molitvi? da ga zelo želiš ljubiti? da si ukrotila in umirila mnogo strastij, kate-
 tere so te nadlegovale? da si se izognila mnogim grehom in marsikateremu obte-
 ženju svoje vesti? in končno, da si bila tolikrat pri sv. obhajilu, česar bi sicer ne bila storila, ter si prišla v tako tesno zvezo s tem veličastnim studentem več-
 nih milostij? Oh, kako so to velike mi-
 losti! Tehtati jih moraš, Filoteja, s te-
 htnico svetišča; desnica božja je storila to. *Dobrotljiva roka božja*, pravi David, *je dala krepost, njegova desnica me je vzdignila. Oh, ne umrl, marveč živel bom ter pripovedoval čuda njegove do-
 brote, s srcem, z ustmi in z deli.*

Vsa ta premišljevanja, katera, kakor vidiš, podajajo obilno dobrih navdajanj, končaj z *zahvalo in s prisrčno molitvijo*, da bi jih mogla prav izkoristiti, ter pojdi

ponižno in z velikim zaupanjem v Boga; določitev trdnih sklepov pa odloži za po drugem delu teh vaj odločeni čas.

III. poglavje.

O preiskovanju naše duše, kako je napredovala v pobožnem življenju.

Drugi del te vaje je nekoliko dolg, in za dejansko vporabo ti nasvetujem, *da ni treba opraviti vsega hkrati*, marveč po večkrat. Enkrat preiskuj, kakšno je tvoje vedenje proti Bogu; drugič, kako si sama do sebe; tretjič, kako do bližnjika; četrtič naj pride na vrsto premišljevanje o notranjih nagibih. Ni treba in še koristno ni, da bi to opravljala klečé, *razun ob začetku in koncu*, da obudiš pobožna čustva. Druge dele tega izpraševanja lahko koristno opraviš gredé po sobi semtertja ali pa še koristnejše v postelji, če moreš nekoliko časa premagovati spanje in bdeti; *pa treba jih je poprej dobro prebrati*. Vendar se mora za to drugo izpraševanje rabiti *k večjemu* tri dni pa dve noči ter

vsak dan in vsako noč v to obrniti kako uro, hočem reči nekoliko časa, kolikor že moreš, zakaj ko bi se opravila ta vaja v predolгих presledkih, bi zgubila svojo moč in bi šla premalo do srca. Po *vsakem* delu tega izpraševanja si *zapomni* napake in pomanjkljivosti, katere boš našla, in pogloblitve slabosti, katere boš opazila, *da se jih spoveš*, se o njih posvetuješ in z dobrim sklepom okrepčaš svoje srce. Čeravno one dni, ko opravljaš to in druge vaje, ni potrebno, da bi se *popolnoma odstranila*, vendar pa je treba to storiti *po nekoliko* zlasti proti večeru, da greš poprej spat in pridobiš duši in telesu tisti mir, ki je potreben za premišljevanje. Med dnevom pa večkrat povzdiguje svoje srce k Bogu, k prečisti Devici, k angeljem in k vsemu nebeškemu Jeruzalemu; vse pa naj se zgodi s srčno ljubeznijo do Boga in gorečo željo po popolnosti svoje duše. Da torej dobro pričneš to preiskovanje:

I. Postavi se v pričujočnost božjo.

II. Pokliči sv. Duha in ga prosi luči in razsvitljenja, da bi se mogla prav spo-

znati, kakor sv. Avguštin, ki je s ponižnim duhom klical: „O Gospod, da bi vendar spoznal tebe in spoznal sebe!“ in kakor sv. Frančišek, ki je vpraševal Boga: „Kdo si ti, in kdo sem jaz?“ Zatrjuj pred Bogom, da svojega napredovanja nočeš spoznati zato, da bi se razveseljevala sama v sebi, marveč da bi se veselila v Bogu; tudi ne zato, da bi častila samo sebe, marveč zato, da bi častila in zahvaljevala Boga.

Ako pa misliš, da si malo napredovala ali še celo nazaj šla, zatrjuj, da zaradi tega nočeš *zgubiti srčnosti in ne omrzniti, marveč da se obratno hočeš še bolj ojunačiti in vneti, ponižati se in z božjo pomočjo odpraviti napake.*

Potem premišljuj mirno in polagoma, kako si se do sedanje ure vedla proti Bogu, proti bližnjiku in proti sami sebi.

IV. poglavje.

Preiskovanje, kako se je naša duša vêdla proti Bogu.

1. Kakšno je tvoje srce gledé na smrtni greh? Ali imaš trdno voljo, "nikdar več ga ne storiti, naj se zgodi karkoli? Ali si to odločno voljo imela ves čas od slovesne zatrditve do sedaj? *Ta trdni sklep je podlaga duhovnemu življenju.*

2. Kakšno je tvoje srce z ozirom na božje zapovedi? Ali se ti zdijo dobre, prijazne in prijetne? Oh, hčerka moja, kdor ima dober okus in zdrav želodec, ljubi dobre jedi in opušča slabe.

3. Kakšno je tvoje srce gledé na odpustljive grehe? Pač ni mogoče se jih obvarovati popolnoma; toda ni-li nobena, do katerega imaš posebno nagnjenje? in kar bi bilo še slabše, ni-li nobena, do katerega imaš veselje in ljubezen?

4. Kakšno je tvoje srce gledé na po-božne vaje? Ali jih ljubiš in čislaš? ali

te ne dolgočasijo? ali se ti ne zdé zo-prne? do katerih se čutiš bolj ali manj nagnjeno? Poslušati in brati božjo besedo, se o njej pogovarjati, jo premišljovati, vzdihovati k Bogu, hoditi k spovedi, vzprejemati duhovne svete, pripravljati se za sveto obhajilo in je vzprejemati, zmanjševati svoje želje, — kaj je izmed vsega tega neprijetno tvojemu srcu? In če najdeš kako reč, do katere ima tvoje srce manj nagnjenja, preišči, odkod prihaja ta mržnja; kaj ji je vzrok?

5. Kakšno je tvoje srce gledé na Boga samega? Ali se rado spominja Boga? ali mu ta spomin ne zapušča nobene prijetne sladkosti? *Spomnil sem se Boga in sem se oveselil*, pravi David. Ali čutiš v svojem srcu neko lahkoto, ljubiti Boga in posebno slast, okušati to ljubezen? Ali se ne razveseli nič tvoje srce, če misli na neizmernost božjo, božjo dobrotljivost in ljubeznivost? Ako se spomniš Boga med svetnimi opravili in nečimernostmi, ali ne narediš prostora temu spominu? ali nič ne gane tvojega srca? ali se ti ne zdi, da se tvoje srce obrne proti njemu

in mu gre takorekoč naproti? Gotovo so tudi take duše.

Ako žena zagleda moža, ki prihaja z daljnega potovanja, ali če le začuti njegov glas, naj je še tako zaverovana v opravila in naj jo zadržujejo še tako nujna dela, vendar ne zadržujejo njenega srca, marveč popusti vse druge misli, da misli na prišlega soproga. Tako se godi tudi dušam, katere ljubijo Boga. Naj imajo še toliko opravil, kadar se jim približa spomin na Boga, zgubijo skoro zavest za vse drugo zavoljo veselja, da se jim je povrnil ta dragi spomin, *in to je posebno dobro znamenje.*

6. Kakšno je tvoje srce gledé na Jezusa Kristusa, Boga - človeka? Ali te veseli, bivati blizo njega? Čebele so rade pri svojem medu, ose pa rade ob smrdljivih rečeh. Tako so tudi pobožne duše rade pri Jezusu in občutijo presladko ljubezen do njega; hudobne duše pa so vesele le pri nečimernostih.

7. Kakšno je tvoje srce do presvete Device, do svetnikov, do tvojega angelja varha? Ali jih zelo ljubiš? ali imaš po-

sebno zaupanje v njihovo prijaznost? Ali so ti všeč njih podobe, popisi njih življenja, njih slava?

8. Gledé na tvoj jezik: kako govoriš o Bogu? Ali te veseli, preslavljati ga, kolikor moreš po svojem stanu in po svoji zmožnosti? Ali rada prepevaš njegove pesmi?

9. Gledé na delo pomisli, ali ti je pri srcu zunanja čast božja, ali rada storiš kaj v slavo božjo; zakaj kdor ljubi Boga, ta ljubi z Bogom tudi lepoto njegove hiše.

10. Ali moreš opaziti, da bi bila zavoljo Boga popustila kako nagnjenje in se odrekla kaki reči? Zakaj to je dobro znamenje ljubezni, ako si kdo kaj odreče iz ljubezni do onega, katerega ljubi. Kaj si torej do sedaj zapustila iz ljubezni do Boga?

V. poglavje.

Izpraševanje, kako se vedeš sama proti sebi.

1. Kako ljubiš samo sebe? Ali se ne ljubiš preveč za ta svet? Ako je temu tako, boš želela vedno ostati tukaj in boš imela največjo skrb, da si na tem svetu pripraviš prijetno bivališče; ako se pa ljubiš za nebesa, boš želela, ali se vsaj rada udala, da pojdeš od tod ob uri, ko bo vseč Gospodu.

2. Ali je tvoja ljubezen do same sebe v pravem redu? Zakaj le neredna ljubezen do nas samih nam je v pogin. Redna ljubezen pa zahteva, *da bolj ljubimo dušo nego telo, da se bolj trudimo za pridobitev čednostij kakor za vsako drugo reč in da višje cenimo nebeško slavo kakor zemsko in minljivo čast.* Dobro urejeno srce pravi večkrat samo sebi: „Kaj porekó angelji, če mislim kaj takega“ kakor pa: „kaj porekó ljudje?“

3. Kakšno ljubezen imaš do svojega srca? Ali nisi nevoljna, da mu moraš

streči v njegovih boleznih? Oh dolžna si mu to skrb, da mu pomagaš in preskrbljuješ pomoč, kadar ga strasti mučijo, zaradi tega popusti vse druge reči.

4 Za koliko se ceniš pred Bogom? Za nič, brez dvoma; saj to pač ni velika ponižnost, ako se ceni za nič muha v primeri z goro, kapljica vode v primeri z morjem, iskrica ognja v primeri s solncem; marveč ponižnost je v tem, da se ne cenimo višje nego druge, in da si ne želimo, da bi nas drugi višje cenili. Kako je s teboj v tej zadevi?

5. Gledé na jezik: ali se nikoli ne bahaš, tako ali tako? Ali se ne delaš boljše, kadar govoriš sama o sebi?

6. Gledé na dela: ali se ne udaješ kakemu veselju, ki nasprotuje tvojemu zdravju? Hočem reči, nečimernemu, nepotrebnemu, ki zahteva preveč bdenja itd.

VI. poglavje.

Preiskovanje, kako se je naša duša vedla do bližnjika.

Zakonski naj se ljubijo s krotko in mirno, trdno in stanovitno ljubeznijo, in sicer pred vsem zato, ker tako Bog ukaže in hoče. Isto velja starišem in otrokom, bližnjim sorodnikom in tudi prijateljem, vsakemu po svoji stopinji.

Da pa govorim splošno: kakšno je tvoje srce do bližnjika? Ali ga pač ljubiš prisrčno in iz ljubezni do Boga? Da to prav razločiš, moraš misliti na neke sitne in zoprne ljudi, zakaj tukaj se izkazuje božja ljubezen do bližnjika, in še veliko več, do onih, kateri nam storijo kaj žalega, bodisi z besedo ali v dejanju. Dobro preišči, je-li tvoje srce odkrito do njih, in se ti li zelo težko zdi jih ljubiti.

Ali nisi takoj pripravljena, slabo govoriti o bližnjiku, osobito o onih, kateri te ne ljubijo? Ali ne prizadeneš nič ža-

lega bližnjiku, ali neposredno ali posredno? Ako le nekoliko prevdariš, boš to lahko zapazila.

VII. poglavje.

Preiskovanje o nagibih naše duše.

Opisal sem nekoliko obširnejše, kako je treba preiskovati, da spoznamo, *koliko smo napredovali v dušnem življenju*. Izpraševanje o *grehih* je pa za spoved onih, ki ne mislijo napredovati.

Ni se pa treba pri premišljevanju posameznih oddelkov preveč truditi, marveč le mirno premisliti, kakšno je bilo naše srce v teh rečeh od onega časa, ko smo se trdno odločili za pobožno življenje, in katere so bile naše poglavitejše napake v tem oziru.

Da si pa vse okrajšamo, *lahko obrachamo svoje preiskovanje kar le na izpraševanje o svojih nagibih*, in če bi se nam utegnilo pretežko zdeti, da bi vse tako natanko preiskavali, kakor je bilo rečeno,

lahko se tudi izprašujemo, kakšni smo bili in kako se vêdli :

V svoji ljubezni do Boga, do bližnjika, do samih sebe.

V svojem sovraštvu do greha, ki je v nas, in do greha, ki je v drugih, zakaj želeli moramo, da odpravimo obojega.

V svojih željah po premoženju, po veselju in po časti.

V skrbi zaradi nevarnosti, da bi ne storili greha, zaradi izgube svetnega premoženja; bojimo se preveč enega, premalo drugega.

V upanju, katero je bilo morda preveliko gledé na svet in stvari, premajhno pa gledé na Boga in večne reči.

V žalosti, če je prevelika zaradi nečimernih rečij.

V veselju, če je bilo preveliko in zaradi nevrednih rečij.

Kateri nagibi zadržujejo naše srce; katere strasti je imajo v oblasti; v čem je najbolj neredno.

Zakaj najlažje spoznamo stanje svoje duše iz nagibov, ako jih po vrsti preiščemo, kakor strunar udarja na vse

strune, in one, katere se mu zdé razglašene, uglasi s tem, da jih privija ali odvija, enako moramo tudi mi posamezno preiskati ljubezen, sovraštvo, poželenje, strah, upanje, žalost in veselje svoje duše; če je slabo ubrano za pesem, ki jo hočemo peti, namreč za slavo božjo, moramo zopet ubrati s pomočjo milosti in po nasvetu svojega spovednika.

VIII. poglavje.

Čustva, katera je treba obuditi po preiskovanju.

Ko si po mirnem premišljevanju vsakega oddelka v prejšnjem preiskovanju razvidela, pri čem da si, potem obujaj čustva tako-le:

Zahvali Boga za to malo poboljšanje, katero si opazila v svojem življenju od časa, ko si se odločila za njegovo službo, in spoznaj, da je bilo *edino njegovo usmiljenje*, ki je storilo to v tebi in zate.

Ponižaj se globoko pred Bogom in spoznaj, da je bila *tvoja krivda*, če nisi

veliko napredovala, zato, ker se nisi zvesto, srčno in stanovitno ravnala po navdihovanju, razsvetljevanju in nagibanju, s katerim te je navdajal v molitvi in drugače.

Obljubi mu, da ga hočeš vekomaj hvaliti za milosti, katere ti je podelil, da bi te od tvojih slabih nagnjenj odtrgal in privedel do tega malega poboljšanja.

Prosi ga odpuščanja zavoljo nezvestobe, katero si kazala v porabi njegovih milostij.

Daruj mu svoje srce, da je naj vzprejme popolnoma v svojo last.

Prosi ga, da naj ti dodeli popolno zvestobo.

Kliči na pomoč presveto Devico, svojega angelja, svojega patrona, sv. Jožefa in druge svetnike.

IX. poglavje.

Premišljevanja za prenovitev naših dobrih sklepov.

Ko si dovršila izpraševanje in se z modrim dušnim voditeljem posvetovala o svojih napakah in pomočkih zoper nje, opravi nasledna premišljevanja, vsak dan po eno ob času svoje molitve, in sicer gledé na pripravo in čustva po istem navodu, kakor si ga rabila pri premišljevanjih prvega dela ; postavi se pred vsem drugim v pričujočnost božjo in prosi Boga milosti, da bi se dobro utrdila v njegovi sveti ljubezni in službi.

X. poglavje.

Prvo premišljevanje: o imenitnosti naše duše.

Premišljuj *plemenitost in veličastnost svoje duše*, katera ima toliko *spoznanje*, da ne spozna le vsega vidnega sveta, marveč spozna tudi, da so angelji in da

so nebesa; spozna, da je Bog, neskočno vzvišen, dober in popoln; spozna, da je večnost, in še več, spozna, kako mora živeti na tem vidnem svetu, da se bo pridružila angeljem v nebesih in Boga vživala vekomaj.

Tvoja duša ima dalje preplemenito *voljo*, katera more ljubiti Boga, a sovražiti ga sama ob sebi ne more. Poglej svoje srce, kako je veličastno! In kakor nič gnilega ne more privabiti čebel, marveč so rade le na cvetkah; tako tudi tvoje srce more počivati le v Bogu in nobena stvar ga ne more nasititi. Le naravnost premisli najljubše in najpri-srčnejše radosti, katere je kdaj čutilo tvoje srce, in sodi po pravici, ali niso bile polne nadležnega nepokoja, pekočih mislij in zopernih skrbij, v katerih je bilo nesrečno tvoje ubogo srce.

Oh, kako hiti naše srce za stvarmi, kako se peha za njimi, misleč, da pri njih umiri svoje želje; kakor hitro pa jih je došlo, sprevidi, da mora začeti iskati zopet od kraja, in da ga ne more nič zadovoljiti, ker Bog noče tega, da

bi naše srce dobilo kje kakšen kraj, kjer bi moglo počivati, kakor ga ni mogel dobiti iz Noetove barke izpuščeni golob, da se povrne k svojemu Bogu, od katerega je izšlo. Oj, kolika lepota je v našem srcu že po naravi, zakaj bi je vendar silili zoper njegovo voljo, da naj služi stvarem?

O moja lepa duša (tako govôri), ti moreš spoznati in želeti Boga. Zakaj bi se zanimala za kaj manjšega? Do večnosti imaš pravico, zakaj bi se navezovala na trenutke? Zgubljeni sin je poleg drugega obžaloval posebno to, da bi se bil lahko prijetno gostil za mizo svojega očeta, pa je užival tako uborno hrano med živalmi! O duša moja, tebi je mogoče dobiti Boga, gorjé ti, če si zadovoljna s čim manjšim, kakor je Bog! Povzdigni svojo dušo po takem premišljevanju; prepričaj jo, da je večna in vredna večnosti; vzpodbujaj jo tako k novi srčnosti!

XI. poglavje.

Drugo premišljevanje: kako imenitna je čednost.

Premisli, *da le čednosti in pobožnost morejo zadovoljiti tvojo dušo*; kako so lepe; primerjaj čednosti z nasprotnimi pregrehami. Kako prijetna je *potrpežljivost*, če se primerja maščevanju; *krotkost* v primeri z jezo in srdom; *ponižnost* v primeri s prevzetnostjo in častilakomnostjo; *radodarnost* v primeri z lakomnostjo; *ljubežen* v primeri z nevoščljivostjo; *zmernost* v primeri s požrešnostjo! Zakaj čednosti imajo to prečudno moč, da napolnjujejo dušo, ki jih je izvrševala, z neizrečno prijetnostjo, pregrehe pa popuščajo v nji neizmerno veliko otožnost in zmedenost. Na delo torej! Zakaj bi se ne potrudili, da si pridobimo te prijetnosti?

Kdor ima le eno samo pregreho, že ni zadovoljen, kdor jih ima pa veliko, je popolnoma nesrečen; *kdor ima pa le nekaj čednostij, je že zadovoljen in je*

*tem veselejši, čimbolj napreduje. O pobožno življenje, kako si lepo, sladko, prijetno in ljubeznivo! Ti oslajšuješ britkosti in daješ prijetnost radostim. Dobro brez tebe je slabo in radosti so polne nepokoja, zbezanosti in praznote. Oh, kdor bi te poznal, bi pač mogel vzklikniti s Samarijanko: *Domine, da mihi hanc aquam* — *Gospod, daj mi te vode!* Tako je premnogokrat vzdihnila mati Terezija in sv. Katarina iz Genove, čeravno v drugačnem pomenu.*

XII. poglavje.

Tretje premišljevanje: o zgledu svetnikov.

Premišljuj zgled raznovrstnih svetnikov. Koliko so vender storili, da bi Boga ljubili in bili njegovi pobožni otroci? Poglej one v svojih sklepih nepremagljive mučence, kolike muke so prestali, da bi jih zvesto izpolnili? Pa še posebej one lepe, cvetoče device v čistosti bolj bele nego lilije, v ljubezni bolj rdeče

nego vrtnice, nekatere v dvanajstem, druge v trinajstem, petnajstem, dvajsetem in petindvajsetem letu, so raje prestale tisočere muke, kakor da bi bile nezveste svojemu sklepu, ne le v spoznavanju svete vere, marveč tudi v spričevanju svoje pobožnosti: nekatere so rajše umrle, kakor da bi zgubile devištvo; druge rajše, kakor da bi nehale streči stiskanem, tolažiti mučene in pokopavati mrtve. O Bog! koliko stanovitnost je pokazal ta slabotni spol v takih okoliščinah!

Poglej toliko svetih spoznovalcev. S koliko močjo so zaničevali svet! Kako nepremagljivi so bili v svojih sklepih! Nič jih ni moglo odvrniti; brez pridržka so jih sklenili in dopolnili brez izjeme. Moj Bog, koliko pripoveduje sv. Avguštín o svoji materi Moniki! S koliko odločnostjo je izvrševala svoj sklep, da hoče Bogu služiti v zakonu in vdovstvu! In kako velike reči poroča sv. Jeronim o svoji duhovni hčeri Pavli, ki je imela toliko nesreč in raznih težav! Kaj pa naj pač mi storimo, ko imamo take vzornike? Oni so bili to, kar smo mi; delali so za

istega Boga, za iste čednosti. Zakaj bi tudi mi ne delali ravno tako in toliko po svojem poklicu, da popolnimo svoj lepi sklep in svoje sveto zagotovilo?

XIII. poglavje.

Četrto premišljevanje: o ljubezni, ki jo ima Jezus Kristus do nas.

Pomisli ljubezen, s katero je Jezus Kristus toliko pretrpel na svetu, in posebej na vrtu Oljske gore pa na gori Kalvariji. Nate se je ozirala ta ljubezen in po toliko bolečinah in naporih pridobila od Boga Očeta *dobrih sklepov in obljub* za tvoje srce ter *vsega, kar potrebuješ, da vzdržuješ, krepiš, utrjuješ in izvršuješ te sklepe*. O sklep, kako si dragocen, ker si sad s takega drevesa, trpljenja mojega Zveličarja! Oh, kako te mora ljubiti moja duša, ker si bil tako drag mojemu Jezusu! Oh! Zveličar moje duše, ti si *umrl*, da bi *pridobil* moje sklepe: o, daj mi milost, da rajše umrjem, kakor da bi jih zanemarila.

Glej, draga Filoteja, to je gotovo, da je srce našega ljubega Jezusa gledalo tvoje srce z drevesa sv. križa in je ljubilo ter s to ljubeznijo ti pridobilo vse dobrote, katere boš kdaj imela, in med drugimi tvoje *sklepe*. Da, draga Filoteja, prav tako moremo govoriti kakor Jeremija: „Predno sem bil, si me videl in me klical po mojem imenu.“ Zakaj res je njegova božja dobrota v svoji ljubezni in usmiljenosti pripravila, vse splošne in posebne pomočke našega zveličanja, in *torej tudi naše sklepe*. Kakor skrbna mati za svojega otroka, tako ti je pripravil Zveličar vsega, kar potrebuješ za zveličanje: duhovno zibelko, plenice, povoje in postrežnico, namreč vse pomočke, vse nagibe, vse milosti, s katerimi vodi tvojo dušo in jo hoče privedi do popolnosti. O moj Bog! kako globoko bi si morali vtisniti to v svoj spomin: ali je mogoče, da me je ljubil, in tako prisrčno ljubil moj Zveličar, da je mislil name posebej, in pa še na vse te male okoliščine, po katerih me je vabil k sebi? Kako nam mora biti vse to ljubo in drago, in kako

skrbno moramo obračati v svoj prid! O, to-le je pač sladka misel: to ljubeče Srce mojega Boga je mislilo na Filotejo, jo ljubilo in ji preskrbelo tisočero pomočkov za zveličanje, kakor da bi ne imelo na svetu nobene druge duše, na katero naj bi mislilo; kakor solnce, ki obseva en kraj na zemlji, ga ne obseva manj, kakor če bi ne sijalo nikjer drugje, prav tako je naš Zveličar mislil in skrbel za vse svoje drage otroke, pa na vsakega izmed nas je tako mislil, kakor da ne bi nič mislil na vse druge. *Ljubil me je, pravi sv. Pavel, in se je daroval za me,* kakor bi hotel reči: *zame samega,* kakor bi ne bil ničesar storil za druge. Le-to misel, Filoteja, globoko vtisni svoji duši, da boš srčno ljubila in hranila svoj sklep, ki je bil tako drag Srcu tvojega Zveličarja.

XIV. poglavje.

*Peto premišljevanje: o večni ljubezni,
ki jo ima Bog do nas.*

Premisli večno ljubezen, katero je imel Bog do tebe; zakaj še predno je Jezus Kristus kot človek zate trpel^m na križu, je že božje veličastvo v svoji neskončni ljubezni zrlo na te in te neizrečno ljubilo. Pa kdaj te je začel ljubiti? Takrat, ko je začel Bog biti. Kdaj pa je začel biti Bog? Nikoli; zakaj bil je zmiraj, brez začetka in brez konca, in te je tudi zmiraj ljubil od vekomaj. Zato ti je dobre in milosti, katere ti je podaril, pripravil že od vekomaj. Po preroku govori tebi, kakor vsakemu drugemu: *Z večno ljubeznijo sem te ljubil: zato sem te usmiljeno vlekel k sebi.* Med drugim je torej mislil tudi na to, da v tebi obudi sklepe, kako mu hočeš služiti.

O Bog! kakšni sklepi so to, na katere je Bog od vekomaj mislil, jih predarjal, zasnoval? Kako nam morajo biti

ljubi in dragi? Kaj bi morali rajše trpeti, kakor jih popustiti v najmanjši reči? Zares, nikdar ne, ko bi se tudi ves svet pogreznil; zakaj ves svet ni vreden toliko, kakor ena duša, duša pa nima nobene vrednosti brez naših sklepov.

XV. poglavje.

Splošna čustva o teh premišljevanjih in konec te vaje.

Predragi sklepi! vi ste lepo drevo življenja, katero je moj Bog z lastno roko zasadil v sredo mojega srca, katero hoče moj Odrešenik zalivati s svojo krvjo, da bi rastlo in sad rodilo. Tisočkrat rajše umrjem, kakor da bi dovolila, da vas poruje kakoršenkoli vihar. Ne, moje odločitve mi nikdar ne odvzame ne nečimernost, ne grešno veselje, ne bogastvo, ne britkosti.

Oh, res, ti o Gospod si zasadil in v svojem očetovskem srcu od vekomaj varoval to lepo drevo za moj vrt. Oh,

koliko je duš, ki niso bile deležne take posebne milosti, in kako bi se mogla kdaj zadostno poniževati pred tvojim usmiljenjem?

O lepi in sveti sklepi, ako vas jaz ohranim, ohranite vi mene; ako vi živite v moji duši, bo moja duša živela v vas. Živite torej večno, o sklepi, ki ste večni v milosti božji; bodite in živite večno v meni! naj vas nikdar ne popustim!

Po teh čustvih *si moraš posamezno določiti potrebne pomočke, da si ohraniš te drage sklepe, in zatrdati, da se jih hočeš zvesto posluževati*: pogostno molitev, svete zakramente, dobra dela, odpravljanje napak, katere si spoznala v drugem delu preišljevanj, odstranitev grešnih priložnostij, izvrševanje tega, kar se ti bo svetovalo v tem oziru.

Ko se je to zgodilo, kakor z novim dihanjem in novo močjo, *zatrjuj tisočkrat, da boš vztrajala v svojih sklepih*; in kakor bi v rokah držala svoje srce, svojo dušo in svojo voljo, posveti, izroči, podari in daruj Bogu z obljubo, da ne boš nikdar preklicala tega daru, marveč ga

pustila v rokah božjega veličastva, ter v vsem in povsod izvrševala njegove ukaze. Prosi Boga, naj te prenovi vso, naj blagoslovi in potrdi prenovljenje tvojega zagotovila. Kliči na pomoč presv. Devico, svojega angelja, sv. Ludovika in druge svetnike.

S tako ginjenim srcem pojdi in poklekni pred svojega spovednika; obtoži se poglobitnih napak, kakor se spomniš, da si jih storila po svoji dolgi spovedi, in vzprejmi odvezo, kakor prvokrat; izreci in podpiši pred njim svoje zagotovilo; slednjič pa pojdi in združi svoje prenovljeno srce z njegovim začetnikom in Zveličarjem v zakramentu presvetega rešnjega Telesa.

XVI. poglavje.

Kakšne misli imejmo po tej vaji.

Na dan svojega prenovljenja in naslednje dni moraš prav velikokrat s srcem in ustmi ponavljati goreče besede sv. Pavla, sv. Avguština, sv. Katarine Genovske in

drugih: *Ne, jaz nisem več svoja; naj živim ali umrjem, last sem svojega Zveličarja; vse, kar sem, in kar je mojega, vse je Jezusovo! O svet, ti si zmiraj isti, in jaz sem bila tudi vedno ista; a odslej ne bom več ista. Ne, nič več ne bomo isti, ker bomo imeli spremenjeno srce, in svet, ki nas je tolikrat goljufal, se bo sam goljufal nad nami, zakaj ker bo le polagoma opazil našo spremembo, bo mislil, da smo še vedno Ezavi, pa bomo že Jakopi.*

Vsa ta premišljevanja morajo počivati v našem srcu in popustivši svoje premišljevanje, pojdimo kar mirno po svojih opravilih in med ljudi, v skrbi, da bi se duh naših sklepov ne razpršil takoj; zakaj prešinjati mora vse dele naše duše, vendar brez dušnega in telesnega napora.

XVII. poglavje.

Odgovor dvema ugovoroma, ki bi ju utegnil kdo izreči o tem navodu.

Svet ti poreče, Filoteja, da je teh vaj in nasvetov toliko, da bi ne smel nič drugega delati, kdor bi jih hotel izvrševati. Oh, Filoteja, *ko bi ne delali nič drugega, delali bi pač zadosti, ker bi delali to, kar bi morali delati na tem svetu.* Toda ne vidiš-li zvijače? Ko bi bilo treba vsak dan izvrševati vse vaje, tedaj bi nam seveda pobrale ves čas; pa to se ne zahteva, marveč treba opraviti vsako le *ob času in na kraju*, kakor se nudi priložnost. Koliko je svetnih postav v državnem zakoniku, katere je treba vse spolnjevati; pa to se vé, da le, kakor pridejo na vrsto, in da ni treba vseh uporabljati vsak dan. Pa kralj David, ki je bil preobložen z jako težkimi opravili, je vendar opravljal veliko več pobožnih vaj, kakor pa sem jih jaz zaznamoval. Sveti Ludovik, občudovanja vreden

kralj v miru in v vojski, ki je z nenavadno skrbljivostjo vodil sodnijske in druge državne posle, je bil vsak dan pri dveh sv. mašah, molil s svojim domačim duhovnikom večernice in sklepnice, opravljal premišljevanje, vsak petek obiskoval bolnišnice, šel k spovedi in se bičal, prav velikokrat poslušal pridige in se vdeleževal duhovnih pogovorov; pa pri vsem tem ni zamudil nobene prilike, da bi ne bil skrbno pospeševal blagra svoje države; njegov dvor je bil v lepšem redu in cvetju, kakor pri kateremkoli njegovih prednikov. Torej le *junaško* začni te vaje, kakor sem ti jih označil, in Bog ti bo dal zadosti časa in moči, da boš opravljala še svoja druga opravila, magari ko bi moral ustaviti solnce, kakor je storil ob Jozvetovem času. *Vselej storimo zadosti, kadar dela Bog z nami.*

Svet poreče, da skoro povsod tako govorim, kakor da sem prepričan, da ima moja Filoteja dar znotranje molitve, pa da vsak nima tega daru; toraj ta navod ne bo primeren za vse. To je gotovo res, da sem mislil tako, pa tudi

je res, da nima vsakdo daru notranje molitve. Toda enako je tudi resnica, da more vsak imeti ta dar, tudi najmanj izobraženi ljudje, *če imajo le dobre voditelje, in če se le hočejo toliko truditi, da bi si ga pridobili, kakor reč zasluži.* Ko bi pa vendar le bili kateri, ki nimajo kar nič tega daru (kar pa, mislim, da se more le redkokrat primeriti), jim bo moder dušni voditelj lahko nadomestil to pomanjkljivost, ako jih pouči, kako naj pazljivo berejo ali pa poslušajo, kar je zapisano v premišljevanjih.

XVIII. poglavje.

Troje zadnjih in najimenitnejših opominov o tem navodu.

Ponavljaj *prvi dan vsakega meseca* zagotovilo, ki je v prvem delu (XX. pogl.) po premišljevanju; in vedno zatrjuj, da se hočeš po njem ravnati, ter govori z Davidom: *Ne, vekomaj ne bom pozabil tvojih zapovedij, o moj Bog, ker po njih*

si me poživil. Ako pa zapaziš kako nedrednost v svoji duši, vzemi v roke svoje slovesno zagotovilo, in klečé v duhu ponižnosti jo govori prav iz srca; in našla boš veliko olajšanje.

Spoznaj očitno, da hočeš biti pobožna; ne rečem, da si pobožna, marveč pravim, da *hočeš biti*. Nič se ne sramuj navadnih opravil, ki nas vodijo k ljubezni božji. Naravnost povej, da se vadiš v premišljevanju; da bi rajše umrla, kakor smrtno grešila; da hočeš pogosto sprejemati svete zakramente in se ravnati po nasvetih svojega spovednika (čeravno ga večkrat iz raznih vzrokov ni treba imenovati.) Tako prostodušno spoznanje, da hočemo služiti Bogu in da smo se s posebno gorečnostjo posvetili njegovi ljubezni, je zelo všeč njegovemu božjemu veličastvu, ki noče, da bi se kdo sramoval njega in njegovega križa. Tako spoznanje prestriže tudi pot mnogim vabilom v nasprotno stran in nas priganja že radi dobrega imena, da smo stanovitni.

Modrijani so se očitno spoznavali za modrijane, da so jih ljudje pustili, naj živijo

kot modrijani; in mi se dajmo spoznati za take, kateri želijo pobožno živeti, da nas bodo pustili, da naj živimo pobožno. Ako ti pa kdo reče, da je mogoče pobožno živeti tudi brez spolnjevanja teh naukov in vaj, mu ne zanikuj tega, pa mu prijazno reci, *da je tvoja slabost tako velika, da potrebuje več pomoči in podpore, kakor drugi.*

Končno pa, preljuba Filoteja, te zarotujem pri vsem, kar je svetega v nebesih in na zemlji, pri sv. krstu, ki si ga sprejela, pri Srcu Marijinem, pri ljubeznivem Srcu, s katerim te je ljubil Jezus, pri neizmernem usmiljenju, na katero se zanašáš: *nadaljuj in vztrajaj* v tem srečnem začetju pobožnega življenja. Naši dnevi bežijo, smrt je pri vratih. „Že kliče tromba na odhod“, pravi sveti Gregor Nacijančan; „vsakdo bodi pripravljen, zakaj sodba je blizo.“ Ko je mati sv. Simforijana videla, da ga peljejo v smrt, je klicala za njim: „Moj sin, moj sin, spominjaj se večnega življenja; oziraj se proti nebesom in misli na njega, kateri tam vlada; bližnji konec bo kmalu do-

vršil kratki tek tega življenja.“ Filoteja, tudi tebi kličem tako: Glej proti nebesom in nikar jih ne pusti zarad zemlje; poglej pekel in nikar se ne pogrezni vanj zarad sedanjih trenutkov, poglej Jezusa Kristusa in nikar ga ne zatajaj zarad sveta; in kadar se ti bo trud pobožnega življenja zdel težak, zapoj s svetim Frančiškom:

„Bogastvo, ki se tamkaj mi blišči,
Olajša trud, da se igrača zdi!“

Naj živi Jezus, kateremu bodi z Očetom in svetim Duhom čast in slava sedaj in vedno in na vekov veke! Amen.

Dodatek.

Najpotrebnejše vsakdanje molitve.

Da bi bila „*Filoteja*“ bolj rabna bogoljubnim Slovencem, pridejal sem, kakor je sploh običajno, še kratek molitvenik. Prepričan pa sem, da na tako malem prostoru najboljše dosežem svoj namen, ako spletem nekaj venčkov iz onih prekrasnih in pristrčnih molitev, katerim je sv. cerkev podelila obilno odpustkov, ker s tem upam koristiti na dvojno stran: da se goji nje pobožnost ob enem in obilno zajema iz onega neusahljivega studenca, ki ga sv. cerkev odpira v korist živim in mrtvim, — iz zaklada svetih odpustkov. Uporabil sem v to svrho svojo knjižico „Mala zakladnica“. Ravno zato, ker v tej knjižici že lahko vsakdo vidi, koliko in kakošnih odpustkov je mogoče dobiti z raznimi molitvami, sem tukaj lahko krajšal in le to naznanil, kolikrat se dobijo odpustki, ker želim, da bi se večkrat ponavljale one molitve, katerim je sv. cerkev podelila odpustke za vsakiokrat. Ena zvezdica pred molitvijo pomeni, da se dobijo odpustki vselej, kolikorkrat se moli; dve zvezdici, da se dobi le enkrat na dan; tri pa, da se dobi na dan trikrat. Ob enem je to tudi navod, kako se naj rabi „Mala zakladnica“, da lahko nadomešča večji molitvenik.

I. Zjutranje molitve.

* V imenu Očeta, Sina in sv. Duha.
Amen. (*Z blagoslovljeno vodo!*)

** Moj večni Bog! klečé pred tvojim neskončnim veličanstvom te ponižno molim in ti darujem vse svoje misli, besede in dela današnjega dne ter storim namen; vse delati iz ljubezni do tebe, v tvojo čast, da bi izpolnjeval tvojo božjo voljo, da bi tebi služil, tebe hvalil in častil, da bi bil razsvetljevan v skrivnostih naše svete vere, da bi si zagotovil svoje dušno zveličanje, in zaupal v tvoje usmiljenje, da bi tvoji božji pravici zadostil za svojih toliko in tako velikih grehov, v tolažbo ubogim dušam v vicah, in da bi vsem grešnikom izprosil milost pravega spreobrnjenja. V kratkem: storim namen, da hočem vse delati v edinosti s tistimi svetimi nameni, katere sta v svojem življenju imela Jezus in Marija

in katere imajo vsi svetniki v nebesih in vsi pravični na zemlji; in želel bi, da bi mogel ta namen podpisati s svojo lastno krvjo in ponavljati vsak trenutek tolikrat, kakor je trenutkov v večnosti. — Vzprejmi milostno, moj ljubi Bog, ta moj dobri namen in daj mi svoj božji blagoslov z dejansko milostjo, da ne bom ves čas svojega življenja nič več storil nobenega smrtnega greha, in prav posebno ta dan ne, ko želim in imam namen, zadobiti vse odpustke, katerih morem biti deležen, ter biti pri vseh svetih mašah, ki se bodo danes darovale po vsem širnem svetu; darujem vse v tolažbo vernim dušam v vicah, da bi bile rešene svojih muk. Amen.

* Čast bodi Očetu, Sinu in sv. Duhu, kakor je bilo v začetku, sedaj in vselej in na vekomaj Amen. (*Trikrat!*) —

** Svet, svet, svet si ti, Bog vojskinih trum. Polna je zemlja tvoje slave. Slava Očetu, slava Sinu, slava svetemu Duhu! (*V nedeljo.****) — ** O moj Bog, daj, da te ljubim, in edino plačilo za mojo lju-

bezen bodi, da te ljubim čedalje bolj.

— * Moj Bog in moje vse!

* Jezus, moj Bog, ljubim te čez vse.

— * Sladko Srce mojega Jezusa, daj, da te vedno bolj ljubim. — ** O Jezus, krotki in iz srca ponižni, stori moje srce svojemu enako! — * Presladki Jezus, ne bodi mi sodnik, marveč Zveličar. — * Moj Jezus, usmiljenje! — * Jezus! Jezus! Jezus! . . .

* Duša Kristusova, posveti me!

Telo Kristusovo, odreši me!

Kri Kristusova, napoji me!

Voda strani Kristusove, operi me!

Trpljenje Kristusovo, potrdi me!

O dobri Jezus, usliši me!

V svoje rane skrij me!

Od tebe ločiti se, ne pusti mi!

Pred hudim sovražnikom brani me!

V smrtni uri kliči me!

In k tebi priti pusti me,

Da s svetniki tvojimi hvalim te

Na vekov veke vse! Amen.

* O moj Bog! trdno verujem vse, kar si razodel in kar po svoji cerkvi zapoveduješ verovati, ker si večna in nezmotljiva resnica. — Moj Bog! po zasluženju Jezusa Kristusa upam od

tebe odpuščenje svojih grehov, tvojo milost in večno življenje, ker si ti, vse-mogočni neskončno usmiljeni in zvesti Bog, to obljubil. — O moj Bog! ljubim te iz vsega svojega srca in čez vse, ker si moj najboljši Oče ter moja največja in najljubeznivejša dobrota. Zavaljo tebe ljubim tudi svojega bližnjika, prijatelje in sovražnike, kakor sam sebe.

** V vseh rečeh naj se zgodi, naj bo hvaljena in vekomaj češčena najpravičnejša, najvišja in najljubeznivejša volja božja.

* Češčeno bodi sveto in brezmadežno spočetje presvete Device in Matere božje Marije. — * V svojem spočetju si bila brezmadežna, o Devica Marija; prosi za nas Očeta, čigar Sina Jezusa, od svetega Duha spočetega, si rodila. — * Marija! Marija! Marija! . . . * Spomni se, o pre-mila Devica Marija! da še nikoli ni bilo slišati, da bi bil zapuščen, kdor je pribežal pod tvoje varstvo, klical v tvojo pomoč, priporočal se tvoji prošnji. S tem zaupanjem navdan hitim k tebi,

devic Devica, Mati! k tebi pridem, pred teboj stojim zdihujoč grešnik. Nikar, o Mati večne Besede, ne zavrzi mojih besed, temveč poslušaj in usliši me milostno! Amen.

* Počastim te iz vsega srca, o presveta Devica, nad vse nebeške angelje in svetnike, kot hčer večnega Očeta, ter ti darujem in posvetim svojo dušo z vsemi njenimi močmi. Češčena Marija itd. — Počastim te iz vsega srca, o presveta Devica, nad vse nebeške angelje in svetnike, kot Mater edino-rojenega Sina, ter ti darujem in posvetim svoje telo z vsemi njegovimi počutki. Češčena Marija itd. — Počastim te iz vsega srca, o presveta Devica, nad vse nebeške angelje in svetnike, kot ljubljeno nevesto sv. Duha, ter ti darujem in posvetim svoje srce z vsemi njegovimi čustvi, proseč te, da mi od presvete Trojice zadobiš vsega, kar je potrebno ali koristno za moje večno zveličanje. Češčena Marija itd.

** Tebi, o deviška Mati, ki nikdar nisi bila omadeževana z madežem ni-

kakega zadolženja, ne z lastnim in ne izvirnim grehom, priporočim in izročim čistost svojega srca.

** Češčena Marija itd. O Gospa moja, o Mati moja, tebi se vsega darujem in, da se ti skažem udanega, ti danes posvetim svoje oči, svoja ušesa, svoja usta, svoje srce, sebe popolnoma vsega. Ker sem tedaj tvoj, o dobra Mati, varuj me, brani me, kakor svojo lastnino in posestvo.

** Češčena bodi Kraljica, Mati milosti, življenje, sladkost in upanje naše, bodi češčena! K tebi vpijemo zapuščeni Evini otroci, k tebi zdihujemo žalostni in objokani v tej solzni dolini. Oh, obrni tedaj, naša pomočnica, svoje milostljive oči v nas in pokaži nam po tem revnem življenju Jezusa, blaženi sad tvojega telesa, o milostljiva, o dobrotljiva, o sladka Devica Marija.

ŷ. Naj te hvalim, o posvečena Devica! — B. Daj mi moč zoper sovražnike svoje! — ŷ. Češčen bodi Bog v svojih svetnikih! — B. Amen.

* Sladko Srce Marijino, bodi moje rešenje. — ** Sveta in brezmadežna Devica Marija, Mati Božja in naša Mati, govori za nas k Srcu Jezusa, ki je tvoj Sin in naš brat.

* Angeljček Božji, ki varih si moj,
Po višji dobroti sem varvanec tvoj,
Razsvetluj me in varuj me,
Vodi me in vladaj me!

** Sveti Jožef, vzgled in patron častilcev svetega Srca Jezusovega, prosi za nas! — ** O sveti Jožef, oče in varih deviških duš, čigar zvestemu varstvu je bila izročena nedolžnost sama, Jezus Kristus in Marija, devic Devica; po tej dvojni predragi zastavi, Jezusu in Mariji, te prosim in zarotim, dodeli, da se obvarujem vsake nečistosti in da vedno z neomadežanim duhom, s čistim srcem in s čistim telesom v vsej nedolžnosti služim Jezusu in Mariji. Amen.

** O sveti Alojzij, ki te kinčajo angeljske čednosti, jaz, tvoj nevredni služabnik, ti posebno priporočam čistost svoje duše in svojega telesa. Prosim

te po tvoji angeljski čistosti, priporoči me brezmadežnemu Jagnjetu, Jezusu Kristusu, in njegovi presveti Materi, devici Devici, ter obvaruj me vsakega velikega greha. Ne dopusti, da bi se kdaj oskrnil z madežem kakoršnekoli nečistosti, marveč kadar me vidiš v skušnjavi in grešni nevarnosti, odpodi iz mojega srca vse nečiste misli in želje; vzbudi v meni zopet misel na večnost in na Jezusa križanega; vtisni globoko v moje srce čut strahu božjega in vžgi v meni ogenj božje ljubezni ter izprosi, da tebe posnemajoč na zemlji vreden postanem s teboj uživati Boga v nebesih. Amen. Oče naš ... Češčena Marija ... Čast bodi ...

II. Večerne molitve.

Predno se odpravim k počitku, se tebi, trojedini Bog, iz globočine svojega srca zahvalim za vse dobrote, s katerimi si me obsipal ves čas mojega življenja, osobito pa današnji dan. Za-

hvalim se ti, Bog Oče, Bog Sin, Bog sveti Duh, za vse, kar sem dobrega prejel za dušo in telo. Pa, ah, kako sem ti bil zopet danes nehvaležen in sem tolikrat razžalil tvojo neskončno dobrotljivost, ter tako površno opravljaj svoja dobra dela in tako mlačno izvrševal svoje dolžnosti. Oh, odpusti mi; iz srca obžalujem vse svoje grehe in pomanjkljivosti. ** O moj Bog, daj, da te ljubim, in edino plačilo za mojo ljubezen bodi, da te čedalje bolj ljubim. — ** Čast bodi Očetu ... (trikrat!) — * Moj Bog in moje vse!

** Presladki Jezus, pomnoži mi vero, upanje in ljubezen, daj mi skesano in ponižano srce. — * Jezus, moj Bog, ljubim te čez vse. — * Sladko Srce mojega Jezusa, daj, da te vedno bolj ljubim. — ** Sladko Srce Jezusovo, bodi moja ljubezen! — ** Srce Jezusovo, ki goriš ljubezni do nas, vnemi naše srce z ljubeznijo do tebe! — ** Presveto Srce Jezusovo, usmili se nas! — ** Zveličar sveta, usmili se nas! — * Presladki Jezus, ne bodi mi sodnik, marveč zve-

ličar. — * Moj Jezus, usmiljenje! — Jezus! Jezus! Jezus! . . .

** Češčeno bodi sveto in brezmadežno spočetje presvete Device in Matere božje Marije. — * V svojem spočetju si bila brezmadežna, o Devica Marija; prosi za nas Očeta, čigar Sina Jezusa, od svetega Duha spočetega, si rodila. — ** O Marija brez madeža spočeta, prosi za nas, ki k tebi pribežimo! — ** O Marija! ki si brez madeža na svet prišla, oh, sprosi mi od Boga, da pojdem brez greha s sveta. — ** Devica Marija, Mati božja, prosi za me pri Jezusu! — * Marija! Marija! Marija . . .

** Češčena Marija . . . O Gospa moja, o Mati moja, tebi se vsega darujem, in da se ti udanega skažem, ti danes posvetim svoje oči, svoja ušesa, svoja usta, svoje srce, sebe popolnoma vsega. Ker sem tedaj tvoj, o dobra Mati, varuj me, brani me, kakor svojo lastino in posestvo.

** Pod tvojo pomoč pribežimo, o sveta Božja porodnica! Ne zavrzi naših

prošenj v naših potrebah, temveč reši nas vselej vseh nevarnostij, o častitljiva in blažena Devica, (naša Gospa, naša srednica, naša besednica, naša pomočnica. S svojim Sinom nas spravi, svojemu Sinu nas priporoči, svojemu Sinu nas izroči). — *Ÿ.* Naj te hvalim, o posvečena Devica! — *R.* Daj mi moč zoper sovražnike svoje. — *Ÿ.* Češčen bodi Bog v svojih svetnikih. — *R.* Amen.

****** O Marija, Mati Božja in Mati usmiljenja, prosi za nas in za umrle. — ****** O Marija brez madeža spočeta, prosi za nas, ki k tebi pribežimo. O pribežališče grešnikov, mati umirajočih, nikar nas ne zapusti ob uri naše ločitve, marveč sprosi nam popolno žalovanje, odkritosrčno kesanje, odpuščanje naših grehov, vredni sprejem svete potnice, potrjenje v zakramentu sv. poslednjega olja, da se moremo varno prikazati pred sedež pravičnega, pa tudi usmiljenega Sodnika, svojega Boga in Odrešenika. Amen.

* Jezus, Marija, Jožef, vam izročim svoje srce in svojo dušo. Jezus, Ma-

rija, Jožef, pomagajte mi v smrtnem boju! Jezus, Marija, Jožef, v vaši družini naj se v miru loči moja duša!

** Sveti nadangelj Mihael, brani nas v boju, da ne poginemo ob strašni sodbi!

* Angeljček Božji, ki varih si moj,
Po višji dobroti sem varvanec tvoj.
Razsvetluj in varuj me,
Vodi me in vladaj me!

** Daj, o Jožef, da nam v nedolžnosti poteče življenje ter je vedno varno pod tvojim zavetjem.

** Jezus Kristus, moj Bog, molim te in se ti zahvalim za vse milosti, katere si mi dodelil ta dan. Tebi darujem svoj počitek in vse trenutke te noči ter te prosim, da me varuješ vsakega greha. Zato se vležem v presveto rano tvoje desne strani in pod varstveni plašč svoje Matere Marije. Tvoji sveti angelji naj mi stojé na strani in naj me čuvajo v miru in tvoj sveti blagoslov bodi nad menoj.

III. Sveta maša.

Od začetka do darovanja.

Oče nebeški, jaz ubogi grešnik se hočem zdaj-le udeležiti najsvetejše daritve svete maše s toliko spoštljivostjo in pobožnostjo, kakor se spodobi najsvetejšemu opravilu. Darujem ti ta presveti dar v počeščenje tvojega božjega veličastva, v zahvalo za vse tvoje brezštevilne dobrote, v odpuščenje svojih grehov in v dosego vseh milostij, katerih potrebujem za dušo in telo, za časni blagor in večno zveličanje, zase in za vse, za katere mi je zlasti prositi.

** Večni Oče! darujem ti predrago kri, trpljenje in smrt Jezusa Kristusa, bolečine presvete Device Marije in svetega Jožefa v zadoščenje za naše grehe, v tolažbo ubogim dušam v vicah, za potrebe naše matere svete cerkve in v spreobrnjenje grešnikov.

* Češčen bodi Bog! Češčeno bodi njegovo sveto ime! Češčen bodi Jezus Kristus, pravi Bog in pravi človek! Češčeno bodi ime Jezusovo! Češčen

bodi Jezus v najsvetejšem Zakramentu! Češčena bodi prevzvišena in presveta Mati božja Marija! Češčeno bodi njeno presveto in brezmadežno spočetje! Češčeno bodi ime Marije, Device in Matere! Češčen bodi Bog v svojih angeljih in svetnikih!

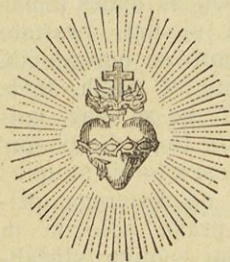
* Moj Jezus, usmiljenje! — ** O premili Jezus! Ti sam si naše rešenje, naše življenje, naše zveličanje, naše vstajenje! Tebe torej prosimo, ne zapusti nas v naših stiskah in nadlogah, marveč po smrtnih britkostih svojega presvetega Srca in po bolečinah svoje brezmadežne Matere pridi na pomoč svojim služabnikom, katere si odrešil s svojo predragro krvjo. (Vera, upanje, ljubezen.)

Od darovanja do povzdigovanja.

** Sprejmi, o Gospod, vso mojo prostost, vzemi moj spomin, moj um in vso mojo voljo. Karkoli imam ali posedam, si mi podaril: vse to ti nazaj dam in prepustim v vladanje tvoji volji. Le ljubezen do tebe mi daj in svojo mi-

lost, pa sem zadosti bogat, in ne zahtevam ničesar več.

** Preljubezniivi moj Jezus! v dokaz svoje hvaležnosti do tebe in v nadomestilo za svojo mnogotero nezvestobo ti jaz, I. I. podarim svoje srce, se ti vsega darujem in sklenem, s tvojo pomočjo nikdar več ne grešiti.

** Svet, svet, svet si ti Gospod, Bog vojskinih trum. Polna je zemlja tvoje slave. Slava Očetu, slava Sinu, slava svetemu Duhu! — ** Molimo za našega papeža I. Gospod ga ohrani in poživljaj in osrečuj na zemlji ter ne daj ga v oblast njegovim sovražnikom. Oče naš... Češčena Marija...

* Gospod vsem, kateri nam dobrote delijo v tvojem imenu, milostno dodeli večno življenje! (Odp. 50 dnij dvakrat na dan.)

** O premili Jezus, ljubivec duš! prosim te po smrtnih britkostih tvojega

presvetega Srca in po bolečinah tvoje brezmadežne Matere, očisti v svoji krvi grešnike vsega sveta, ki so zdaj v smrtnem boju in bodo še danes umrli. Srce Jezusovo, ki si tudi prestalo smrtne britkosti, usmili se umirajočih.

* Gospod, daj mir v naših dneh, ker ni nikogar, ki bi se za nas vojskoval, kakor ti, naš Bog. Bodi mir po tvoji moči in obilnost v tvojih stolpih! — Molimo: O Bog, od katerega prihajajo svete želje, prava odločila in pravična dela, — daj svojim služabnikom tisti mir, katerega svet ne more dati, da bodo naša srca tvojim zapovedim vdana, da bodo naši dnevi prosti strahu pred sovražniki in mirni pod tvojim varstvom. Po Kristusu, Gospodu našem. Amen.

Povzdigovanje.

** Bodi počeščeno, zveličansko Jagnje, na lesu križa darovano zame in za ves človeški rod! (*Češčen in hvaljen bodi vsaki čas presveti in božji Za-

krament!) — Bodi počeščena, dragocena kri, ki izviraš iz ran križanega Gospoda našega Jezusa Kristusa in izmivaš grehe vsega sveta! (Češčen in hvaljen bodi vsaki čas presveti in božji Zakrament!) — Spominjaj se, Gospod svoje stvari, katero si odrešil s svojo dragoceno krvjo. — * Jezus! Jezus! Jezus! . . .

Od povzdigovanja do obhajila.

** Molimo te, presveti Gospod Jezus Kristus, in te hvalimo, ker si s svojim svetim križem svet odrešil. — ** Hvaljeno, moljeno in s hvaležnim duhom ljubljeno bodi Srce Jezusovo v presvetem Zakramentu vsak trenutek časa v vseh tabernakljih sveta do konca, vekov! — * Jezus, moj Bog, ljubim te nad vse! — * Presladko Srce Jezusovo, daj, da naj te vedno bolj ljubim! — ** Jezus, Sin Davidov, usmili se me! — ** Odrešenik sveta, usmili se nas! — * Moj Jezus, usmiljenje! — * Presladki Jezus, ne bodi mi sodnik, marveč zveličar!

** Poglej, o moj preljubezni Jezus, kako daleč je segla preobilnost tvoje ljubezni! S svojim mesom in svojo predrago krvjo si mi pripravil božjo mizo, da bi se mi vsega daroval. Kdo te je nagnil k toliki obilnosti tvoje ljubezni? Gotovo le tvoje preljubeznivo Srce. O božje, časti vredno Srce mojega Jezusa, ognjišče božje ljubezni! vzemi mojo dušo v svojo posvečeno rano, da bi se v tej šoli ljubezni učil zopet ljubiti onega Boga, ki mi je dal tako čudovite dokaze svoje ljubezni. Amen. — ** Dodeli mi, o predobrotljivi Jezus, svojo milost, da biva z menoj in da z menoj deluje ter z menoj ostane do konca. Daj mi, da bom zmiraj to želel in hotel, kar je tebi bolj všeč in bolj dopadljivo. Tvoja volja bodi tudi moja, in moja volja naj se zmiraj ravna po tvoji v najboljšem soglasju. S teboj naj eno hočem in nočem in naj še drugega ne morem hoteti ali ne hoteti kakor to, kar ti hočeš ali nočeš.

Od obhajila do konca.

** Moj Jezus, verujem, da si pričujoč v najsvetejšem Zakramentu. Ljubim te nad vse in moja duša hrepeni po tebi. Ker te pa sedaj ne morem prejeti v svetem Zakramentu, pridi vsaj v duhu v moje srce. Objamem te, kakor da si že pri meni in se popolnoma sklenem s teboj; o nikar ne pripusti, da bi se kdaj zopet ločil od tebe. O Jezus, moja največja dobrota in moja sladka ljubezen, rani in razvneli moje srce, da bode vsikdar gorelo vse zate!

- * Duša Kristusova, posveti me!
- Telo Kristusovo, odreši me!
- Kri Kristusova napoji me!
- Voda strani Kristusove, operi me!
- Trpljenje Kristusovo, potrdi me!
- O dobri Jezus, usliši me!
- V svoje rane skrij me!
- Od tebe ločiti se, ne pusti me!
- Pred hudim sovražnikom, brani me!
- V smrtni uri kliči me!
- In k sebi priti pusti me,
- Da s svetniki tvojimi ljubim te
- Na vekov veke vse. Amen.

* Večni Oče! darujem ti predrago kri, ki jo je Jezus Kristus s toliko ljubeznijo in s tolikimi bolečinami za nas pretil iz rane svoje desne roke. Po zaslugah in po moči te krvi prosimo tvoje božje Veličastvo, dodeli nam svoj blagoslov, da bomo obvarovani pred svojimi sovražniki in rešeni vsega hudega. Zato kličemo: Blagoslov vse-mogočnega Boga Očeta in Sina in svetega Duha pridi na nas in bodi vselej nad nami! Amen. Očenaš . . . Češčena Marija . . . Čast bodi . . .

IV. Molitve o raznih priložnostih.

*** Čast bodi Očetu itd. (reci trikrat o poldne.) *** Svet, svet, svet si ti, Gospod Bog vojskinih trum. Polna je zemlja tvoje slave. Slava Očetu, slava Sinu, slava svetemu Duhu. (Ob nedeljah.)

*** Angelj Gospodov (klečé!)

** O Stvarnik sveti Duh, bodi mi-lostno v pomoč vsej katoliški cerkvi in s svojo nebeško močjo jo vtruj in

krepčaj zoper napade sovražnikov ; prenovi s svojo ljubeznijo in milostjo duha svojih služabnikov, katere si mazilil, da v tebi poveljujejo Očeta in njegovega edinorojenega Sina Jezusa Kristusa, Gospoda našega. Amen.

Gospod, vsem, kateri nam v tvojem imenu delijo dobrote, milostno, dodeli večno življenje. (Dvakrat na dan.)

** Gospod, daj jim večni mir in večna luč naj jim sveti, naj v miru počivajo. Amen. (Moli trikrat na dan.)

* Hvaljen bodi Jezus Kristus! Vekomaj. Amen.

** Spoznavano, ljubljeno, hvaljeno, slavljeno, češčeno, in poveljevano bodi vselej in povsod božje Srce Jezusovo in neomadeževano Srce Marijino. Amen. (* Rožni venček v čast brezmadežnemu Spčetju. — * Pred sv. rešnjim Telesom: 5 očenašev, češčenamarij in častbodi, in še v papežev namen 1 očenaš, češčenamarija in častbodi. — * Klečé 3 očenaše in češčenamarije za umirajoče. — ** Za umrle 5 očenašev in češčenamarij, vselej s pristavkom: Prosim te, pridi na pomoč svojim služabnikom,

katere si odrešil s svojo predrago krvjo. Gospod, daj jim večni mir i. t. d.
 ** Pred učenjem ali branjem: Dodeli mi, usmiljeni Bog, da to, kar je tebi všeč, goreče želim, modro preiskujem, resnično spoznam in popolnoma izvršim v slavo in čast tvojega imena. Amen.
 — Večkrat ponavljaj, razne molitvice zaznamovane z eno zvezdico!

Litanije vseh svetnikov.

Gospod, usmili se nas!

Kriste, usmili se nas!

Gospod, usmili se nas!

Kriste, sliši nas!

Kriste, usliši nas!

Bog Oče nebeški, usmili se nas!

Bog Sin, Odrešenik svetá, usmili se nas!

Bog sveti Duh, usmili se nas!

Sveta Trojica, en sam Bog, usmili se nas!

Sveta Marija,

Sv. Mati božja,

Sv. devic Devica,

Sv. Mihael,

} prosi za nas!

Sv. Gabriel, }
 Sv. Rafael, } prosi za nas!

Vsi sveti angelji in arhangelji, prosite
 za nas!

Vse svete vrste zveličanih duhov, pro-
 site za nas!

Sv. Janez Krstnik, prosi za nas!

Sv. Jožef, prosi za nas!

Vsi sveti očaki in preroki, prosite za
 nas!

Sv. Peter,
 Sv. Pavel,
 Sv. Andrej,
 Sv. Jakob,
 Sv. Janez,
 Sv. Tomaž,
 Sv. Jakob,
 Sv. Filip,
 Sv. Jernej,
 Sv. Matevž,
 Sv. Simon,
 Sv. Tadej,
 Sv. Matija,
 Sv. Barnaba,
 Sv. Lukež,
 Sv. Marka,

} prosi za nas!

Vsi sveti apostoli in evangelisti, prosite za nas!

Vsi sveti učenci Gospodovi, prosite za nas!

Vsi sv. nedolžni otroci, prosite za nas!

Sv. Štefan,	}	prosi za nas!
Sv. Lavrencij,		
Sv. Vincencij,		

Sveta Fabijan in Sebastijan,	}	prosita za nas!
Sveta Janez in Pavel,		
Sveta Kozma in Damijan,		
Sveta Gervazi in Protazi,		

Vsi sveti mučeniki, prosite za nas!

Sv. Silvester,	}	prosi za nas!
Sv. Gregorij,		
Sv. Ambrož,		
Sv. Avguštin,		
Sv. Jeronim,		
Sv. Martin,		
Sv. Nikolaj,		

Vsi sveti škofje in spoznovalci, prosite za nas!

Vsi sveti učeniki, prosite za nas!

Sv. Anton,	}	prosi za nas!
Sv. Benedikt,		

Sv. Bernard, }
 Sv. Dominik, } prosi za nas!
 Sv. Frančišek, }

Vsi sveti mašniki in leviti, prosite za nas!

Vsi sveti menihi in puščavniki, prosite za nas!

Sv. Marija Magdalena, }
 Sv. Agata, }
 Sv. Lucija, }
 Sv. Neža, }
 Sv. Cecilija, } prosi za nas!
 Sv. Katarina, }
 Sv. Anastazija, }

Vse sv. device in vdove, prosite za nas!

Vsi svetniki in svetnice Božje, prosite za nas!

Bodi nam milostljiv; zanesi nam, o Gospod!

Bodi nam milostljiv; usliši nas, o Gospod!

Vsega hudega, }
 Vsega greha, } reši nas,
 Svoje jeze, } o Gospod!
 Nagle in neprevidene smrti, }

Skušnjav hudičevih,
 Jeze, sovraštva in vse hude volje,
 Duha nečistosti,
 Treska in hudega vremena,
 Šibe potresa,
 Kuge, lakote in vojske,
 Večne smrti,
 S skrivnostjo svojega svetega
 včlovečenja,
 S svojim prihodom,
 S svojim rojstvom,
 S svojim krstom in svetim po-
 stom,
 S svojim križem in trpljenjem,
 S svojo smrtjo in svojim pokopom,
 S svojim svetim vstajenjem,
 S svojim čudovitim vnebohodom,
 S prihodom Tolažnika sv. Duha,
 V dan sodbe,
 Mi grešniki,
 Da nam zanesi,
 Da nam odpusti,
 Da nas k pravi pokori pri-
 pelji,
 Da svojo sveto cerkev vladaj
 in ohrani,

reši nas, o Gospod!

prosimo te,
 sliši nas!

Da pastirja apostolskega in vse
 cerkvene stanove v svoji sveti
 veri ohrani,
 Da sovražnike svete cerkve po-
 nižaj,
 Da našega cesarja obvaruj,
 Da krščanskim kraljem in oblast-
 nikom mir in pravo enovoljnost
 daruj,
 Da vsemu krščanskemu ljudstvu
 mir in edinost dodeli,
 Da nas vse v svoji sveti službi
 potrdi in ohrani,
 Da naše misli k nebeškim željam
 povzdigni,
 Da vsem našim dobrotnikom večne
 dari dodeli,
 Da duše naše in naših bratov,
 bližnjih in dobrotnikov več-
 nega pogubljenja reši,
 Da sad zemlji daj in ohrani,
 Da vsem vernim dušam večni
 pokoj dodeli,
 Da nas usliši,
 Sin božji,

prosimo te, sliši nas!

Jagnje božje, ki grehe svetá odjemplješ;
zunesi nam, o Gospod!

Jagnje božje, ki grehe svetá odjemplješ;
usliši nas, o Gospod!

Jagnje božje, ki grehe svetá odjemplješ;
usmili se nas, o Gospod!

Kriste, sliši nas!

Kriste, usliši nas!

Gospod, usmili se nas!

Kriste, usmili se nas!

Gospod, usmili se nas!

Oče naš itd.

Ÿ. Kruh z nebes si jim dodelil.

B. Kateri ima vso sladkost v sebi.

Molimo! O Bog! kateri si nam v prečudnem Zakramentu spomin svojega trpljenja zapustil, daj nam, te prosimo, svete skrivnosti tvojega Telesa in tvoje Krvi tako častiti, da vedno v sebi čutimo sad tvojega odrešenja.

Vsegamogočni, večni Bog, nebeški Oče! poglej z očmi svoje neskončne milosti naše reve in nadloge. Usmilj se vseh vernih kristijanov, za katere se je tvoj edinorojeni Sin, naš Gospod in

Zveličar Jezus Kristus, voljno grešnikom v roke dal, in je tudi svojo drago kri na lesu svetega križa prelił. Po tem Gospodu Jezusu odvrni, milostljivi Oče! zaslužene šibe, sedanje in prihodnje nevarnosti, punte, vojske, kugo, lakoto, dragino, bolezni in žalostne revne čase.

Vsemogočni, večni Bog! usmili se svojega služabnika, našega papeža I., in vodi ga po potu večnega življenja, da bo s tvojo pomočjo, kar je tebi prijetno, želel in z vso močjo storil.

O Bog, pastir in vladar vseh vernih! glej milostljivo na svojega služabnika našega škofa I., ki si ga pastirja naši škofiji postavil; dodeli mu, da tistim, čez katere je postavljen, z besedo in z djanjem k dobremu služi, in tako s čedo, ki mu je izročena, večno življenje doseže.

Bog, varh vseh kraljestev, dodeli svojemu služabniku, našemu cesarju I., spoznati in častiti tvojo moč, s katero se sovražnik premaga, da bo, ker je iz

tvoje volje cesar postal, tudi v tvojem varstvu vselej mogočen.

Razsvetli in potrdi v vsem dobrem duhovske in deželске oblastnike in gosposke, da nas bodo na vse to napeljevali, kar more k tvoji božji časti, k našemu zveličanju in k miru in sreči vsega krščanstva pripomoči.

Prosimo tudi, kakor hočeš, da nam je prositi, za svoje prijatelje in neprijatelje, za zdrave in bolne, za vse žalostne in revne kristijane, za žive in mrtve.

Vsemogočni, večni Bog, ki gospoduješ čez žive in mrtve, in se usmiliš vseh, katere iz vere in dobrih del za svoje spoznaš, pohlevno te prosimo, da vsi, za katere smo se namenili moliti, kateri so še pri življenju, ali pa so se že s svetá ločili, na prošnje vseh tvojih svetnikov od tvoje dobrote odpuščenje vseh svojih grehov dosežejo.

Dodeli nam, o Bog mirú! pravo edinost v veri brez vsega razdrtja in ločitve. Preobrne naše srca k pravi pokori in k poboljšanju našega življenja. Vžgi v nas ogenj svoje ljubezni. Daj

nam goreče želje po vsi pravičnosti, da ti bomo kakor tvoji pokorni otroci v življenju in v smrti prijetni in dopadljivi.

Tebi, o Gospod! bodi vedno priporočeno vse naše djanje in nehanje, naše delo in opravilo, naše življenje in naša smrt. Daj nam tvojo milost tukaj uživati, in tamkaj z vsemi izvoljenimi doseči, da te bomo v večnem veselju in zveličanju hvalili in molili. To nam dodeli, Gospod, nebeški Oče! po Jezusu Kristusu, svojem ljubem Sinu, Gospodu našem in Odrešeniku, kateri s teboj živi in kraljuje v edinosti svetega Duha, Bog vekomaj. Amen.

*** Lavretanske litanije.**

Gospod, usmili se nas!

Kriste, usmili se nas!

Gospod, usmili se nas!

Kriste, sliši nas!

Kriste, usliši nas!

Bog Oče nebeški, usmili se nas!

Bog Sin, Odrešenik sveta, usmili se nas!

Bog sveti Duh, usmili se nas!
 Sveta Trojica, en sam Bog, usmili se nas!
 Sveta Marija,
 Sveta Mati božja,
 Sveta devic Device,
 Mati Kristusova,
 Mati milosti božje,
 Mati prečista,
 Mati brezmadežna,
 Mati nedolžna,
 Mati presveta,
 Mati ljubeznjiva,
 Mati prečudna,
 Mati našega Stvarnika,
 Mati našega Odrešenika,
 Devica modra,
 Devica častitljiva,
 Devica hvale vredna,
 Devica mogočna,
 Devica usmiljena,
 Devica verna,
 Podoba pravice,
 Sedež modrosti božje,
 Začetek našega veselja,
 Posoda duhovna,
 Posoda časti vredna,

prosi za nas!

Posoda vse svetosti,
 Skrivnostna roža,
 Turn kralja Davida,
 Turn slonokosteni,
 Hiša zlata,
 Skrinja mirú in sprave,
 Vrata nebeška,
 Zgodnja danica,
 Zdravje bolnikov,
 Pribežališče grešnikov,
 Tolažnica žalostnih,
 Pomoč kristijanov,
 Kraljica angeljev,
 Kraljica očakov,
 Kraljica prerokov,
 Kraljica apostolov,
 Kraljica marternikov,
 Kraljica spoznovalcev,
 Kraljica devic,
 Kraljica vseh svetnikov,
 Kraljica brez madeža izvirnega
 greha spočeta,
 Kraljica sv. rožnega venca,
 Jagnje božje, ki grehe svetá odjemlješ;
 zanesi nam, o Gospod!

prosi za nas!

Jagnje božje, ki grehe svetá odjemlješ;
usliši nas, o Gospod!

Jagnje božje, ki grehe svetá odjemlješ;
usmili se nas, o Gospod!

Kriste, sliši nas!

Kriste usliši nas!

Oče naš itd. Češčena Marija itd.

Pod tvojo pomoč pribežimo, o sveta Božja porodnica! za zavrzi naših prošenj v naših potrebah, temuč reši nas vselej vseh nevarnost. O častitljiva in blažena Devica, naša gospa, naša srednica, naša besednica, naša pomočnica. S svojim Sinom nas spravi, svojemu Sinu nas priporoči, svojemu Sinu nas izroči. — *ŷ.* Prosi za nas, sveta božja porodnica! — *B.* Da bomo vredni obljub Kristusovih.

Molimo! Dodeli nam, svojim služabnikom, prosimo, Gospod Bog! da vedno zdravje na duši in na telesu uživamo in da bomo po častitih prošnjah presvete Marije vselej Device sedanje žalosti rešeni in večnega veselja deležni.

Češčena bodi Kraljica, mati milosti, življenje, sladkost in upanje naše, bodi češčena! K tebi vpijemo zapuščeni Evini otroci; k tebi zdihujemo žalostni in objokani v tej solzni dolini. Oh, obrni tedaj, naša pomočnica! svoje milostljive oči v nas; in pokaži nam po tem revnem življenju Jezusa, blaženi, sad svojega telesa: o milostljiva, o dobrotljiva, o sladka Devica Marija! — *Ÿ.* Prosi za nas, sveta božja porodnica! — *B.* Da bomo vredni obljub Kristusovih.

Molimo! Vsemogočni, večni Bog, ki si dušo in telo častite Device Matere Marije, da bi vredno prebivališče tvojega Sina biti zaslužila s pomočjo svetega Duha pripravil, daj, da bomo, ki se njenega spomina veselimo, po njenih milostnih prošnjah prihodnjega zla in večne smrti rešeni.

Glejte, zvesti in modri hlapec, katerega je Gospod postavil čez svojo družino. — *Ÿ.* Prosi za nas, sv. Jožef! — *B.* Da bomo vredni obljub Kristusovih.

Molimo! Naj nam prosimo, Gospod! zasluženje ženina tvoje presvete Matere Marije pomaga, da, kar naša slabost ne premore, nam bode po njegovih prošnjah dodeljeno.

Gospod! ponižno te prosimo, razveži po svoji milosti naših grehov vezi, in ohrani po prošnjah svoje izvoljene Matere, ljube Device Marije in vseh svojih svetnikov, nas svoje služabnike, naše dobrotnike in naše pohištvo v vsi svetosti; očisti tudi vso našo rodovino in naše prijatelje od hudobe in grehov, in napolni jih z lepimi čednostmi; dodeli nam mir in zdravje, odvrni od nas vidne in nevidne sovražnike, in odženi vse hude željé; daj nam zdravo vreme in dobro letino, skaži milost našim prijateljem in neprijateljem, in obvaruj to duhovnijo z vsemi, kateri v njej prebivajo, kuge, lakote, vojske, ognja, potresa, povodnji, in dodeli milostno vsem vernim kristijanom, živim in mrtvim, v nebeškem kraljestvu večno življenje, mir in pokoj. Obvaruj našega papeža I., našega škofa I., našega cesarja I., in

vso našo duhovsko in deželsko gosposko, in vse krščansko ljudstvo vseh nadlog in vsega zlega. In tvoj blagoslov pridi z nebes na nas, in bodi vselej nad nami. Po Gospodu našem Jezusu Kristusu, Sinu tvojem, kateri s teboj živi in kraljuje v edinosti svetega Duha Bog vekomaj. Amen.

Litanije presv. Srca Jezusovega.

Gospod, usmili se nas!
 Kriste, usmili se nas!
 Gospod, usmili se nas!
 Kriste, sliši nas!
 Kriste, usliši nas!

Bog Oče nebeški,
 Bog Sin, odrešenik sveta,
 Bog sveti Duh,
 Sveta Trojica, en sam Bog,
 Srce Jezusa, Sinú večnega Očeta,
 Srce Jezusovo, v Materi Devici
 od svetega Duha upodobljeno,

} usmili se nas!

Srce Jezusovo, z Besedo božjo v
 osebi združeno,
 Srce Jezusovo, neskončno veli-
 čanstveno,
 Srce Jezusovo, sveti tempelj božji,
 Srce Jezusovo, šotor Najvišjega,
 Srce Jezusovo, hiša božja in vrata
 nebeška,
 Srce Jezusovo, žareče ognjišče
 ljubezni,
 Srce Jezusovo, posoda pravice in
 ljubezni,
 Srce Jezusovo, dobrote in ljubezni
 polno,
 Srce Jezusovo, brezno vseh čed-
 nostij,
 Srce Jezusovo, vse hvale najbolj
 vredno,
 Srce Jezusovo, kralj in središče
 vseh src,
 Srce Jezusovo, v katerem so vsi
 zakladi modrosti in znanosti,
 Srce Jezusovo, v katerem biva
 vsa polnost božanstva,
 Srce Jezusovo, nad katerim ima
 Oče svoje posebno dopadenje,

usmili se nas!

Srce Jezusovo, iz čigar polnosti
smo vsi prejeli,

Srce Jezusovo, hrepenenje večnih
višav,

Srce Jezusovo, potrpežljivo in ne-
skončno usmiljeno,

Srce Jezusovo, bogato za vse, ki
te na pomoč kličejo,

Srce Jezusovo, vir življenja in
svetosti,

Srce Jezusovo, sprava za naše
grehe,

Srce Jezusovo, z zasramovanjem
nasičeno,

Srce Jezusovo, zavoljo naših hu-
dobij potrto,

Srce Jezusovo, do smrti pokorno,

Srce Jezusovo, s sulico prebodeno,

Srce Jezusovo, vir vse tolažbe,

Srce Jezusovo, življenje in vsta-
jenje naše,

Srce Jezusovo, mir in sprava naša,

Srce Jezusovo, krvava žrtev za
grešnike,

Srce Jezusovo, zveličanje v tebe
upajočih,

usmili se nas!

Srce Jezusovo, upanje v tebi umirajočih, Srce Jezusovo, sladkost vseh svetnikov,	}	usmili se nas!
---	---	-------------------

Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta,
zanesi nam o Gospod!

Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta,
usliši nas, o Gospod!

Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta,
usmili se nas!

Ÿ. Jezus krotak in iz srca ponižen.
B. Vpodobi po svojem naše srce.

Molímo.

Vsemogočni večni Bog, ozri se na Srce svojega preljubega Sina, in na češčenje in zadoščenje, katero ti daje v imenu grešnikov, ter tako potolažen odpusti njim, ki prosijo tvojega usmiljenja, v imenu istega svojega Sina, Jezusa Kristusa, ki s teboj živi in kraljuje v edinosti svetega Duha, Bog, na vekov veke. Amen.

* Sveti križev pot

kakor se navadno moli v Rimu.

O moj Jezus! kedar se spominjam tvojega bridkega trpljenja in smrti, spoznam, kako močno, kako neizmerno si me ljubil. Iz srca mi je žal, da sem te tako malo ljubil, marveč te tolikokrat razžalil in celo s smrtnimi grehi. Zdaj pa je moja trdna volja, te resnično ljubiti in nič več ne grešiti. Zatorej upam, sebi in dušam v vicah vse odpustke zadobiti, ki so se podelili za to pobožnost. Amen.

Prva postaja.

Jezus je k smrti obsojen.

Takrat torej jim ga je (Pilat) izdal, da bi bil križan. Vzeli so pa Jezusa in ven peljali.

Molimo te, o Gospod Jezus Kristus! in te hvalimo: Ker si s svojim svetim križem svet odrešil. — O Jezus! po tej krivični sodbi, katero sem že tolikokrat podpisal s svojimi grehi, reši me večne smrti, ki sem jo že tolikokrat zaslužil.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas, o Gospod, usmili se nas!

Druga postaja.

Jezus vzame križ na svoje rame.

In je svoj križ noseč ven šel na mesto, ki se imenuje mesto mrtvaških glav, po hebrejsko pa Golgata.

Molimo te . . . O Jezus, ki si voljno nase vzel težki križ, katerega sem ti jaz pripravil s svojimi grehi, daj, da spoznam njih velikost ter jih objokujem ves čas svojega življenja.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas . . .

Tretja postaja.

Jezus pade prvič pod križem.

Ker je človek, iz zemlje vzet, svojo glavo prevzetno povzdignil proti Bogu, zato leži Edinorojenec Očetov v prahu potrj kakor črv.

Molimo te . . . Teža mojih prevelikih grehov, o Jezus! te je pod križem na tla podrla. Mrzi mi nad grehi ter jih sovražim; odpusti mi, prosim te; s

pomočjo tvoje milosti sklenem nič več grešiti.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas . . .

Četrta postaja.

Jezus sreča svojo žalostno Mater.

*Pritisni me kakor pečat na svoje srce,
kakor pečat na svojo roko! Zakaj močna
kakor smrt je ljubezen.*

Molimo te . . . O prežalostni Jezus!
o prežalostna Mati! ako sem vama do
zdaj toliko žalost delal s svojimi grehi,
se to v prihodnjič ne sme več zgoditi.
Z vajino pomočjo hočem vaju ljubiti in
vama zvest biti do smrti.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas . . .

Peta postaja.

Simon iz Cirene pomaga Jezusu križ nesti.

*In kedar so ga peljali, prijeli so ne-
kega Simona Cirenčana, kateri je šel s
polja, ter so mu naložili križ, da ga nese
za Jezusom.*

Molimo te . . . O Jezus! kako srečen
je Simon, da ti more pomagati križ

nesti! Kako srečen bi bil pa tudi jaz, ko bi ti odslej pomagal križ nositi z voljno potrpežljivostjo v vsem, karkoli me zadene.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas . . .

Šesta postaja.

Veronika podá Jezusu potni prt.

Oči Gospodove gledajo na nje, kateri ga ljubijo. Ljubim te, o Gospod, moja, moč, moje pribežališče, moj Odrešenik.

Molimo te . . . O Jezus, ki si se toliko ponižal, da si svoj presveti obraz Veroniki vtisnil v potno ruto, vtisni tudi globoko v mojo dušo spomin svojega bridkega trpljenja in svoje grenke smrti.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas . . .

Sedma postaja.

Jezus pade drugič pod križem.

On pa je bil ranjeu zavoljo naših grehov, in potrt zavoljo naših hudobij;

pokorjenje je bilo nad njim zavoljo našega miru. Gospod ga je hotel potreti v slabosti.

Molimo te . . . Moji večkrat storjeni grehi so krivi, da ti, o preljubeznivi Jezus! že zopet padeš pod težkim križem. Daj mi moč, da se nič več ne povrnem v greh in se v ta namen poslužujem vseh potrebnih pomočkov.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas . . .

Osma postaja.

Jezus tolaži Jeruzalemske žene.

Jezus pa se je proti njim obrnil in rekel: Hčere Jeruzalemske! nikar se ne jokajte nad menoj, ampak jokajte se nad seboj in nad svojimi otroci.

Molim te . . . Ti, o Jezus! tolažiš Jeruzalemske žene, ki žalujejo nad tvojim trpljenjem. Tolaži tudi mojo dušo s svojim usmiljenjem, v katero zaupam in si je hočem v prid obračati.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas . . .

Deveta postaja.

Jezus pade tretjič pod križem.

Fas pa sem črv in ne človek, zasramovanje ljudij in izvršek izmed ljudstva. Moja moč se je usušila kakor čepina; v smrtni prah si me pripeljal.

Molim te . . . Zavoljo prevelicega trpljenja, katero si že prestal, o Jezus! tretjič padeš pod težkim križem. Stori, da se nič več ne povrnem v greh. Moj Jezus! rajši umrjem, kakor da bi zopet grešil.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas . . .

Deseta postaja.

Jezusa slečejo in mu žolča piti dajo.

In so mu dali vina s žolčem zmešana. In ko je bil pokusil, ni hotel piti. Razdelili so si moja oblačila in za mojo suknjo so vadjali.

Molimo te . . . O Jezus! ki so te slekli in ti dali piti kisa in žolča, reši me vendar vsega nagnjenja do časnih rečij; in stori, da zaničujem vse, kar je posvetnega ali kar me napeljuje v greh.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas . . .

Enajsta postaja.

Jezusa na križ pribijajo.

Ondi so ga križali. Napisal je pa Pilat tudi napis in ga je dejal vrh križa. Bilo je pa pisano: Jezus Nazarenski, Kralj Judov.

Molim te . . . Po tistih grozovitnih bolečinah, katere si občutil, ko so z žreblji prebodli in na križ pribili tvoje svete roke in noge, stori, o Jezus! da svoje meso neprenehoma križam s krščanskim zatajevanjem.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas . . .

Dvanajsta postaja.

Jezus umrje na križu.

Jezus je rekel: Dopolnjeno je! In je zavpil z velikim glasom: Oče, v tvoje roke izročim svojo dušo! In je glavo nagnil, in je dal dušo iz sebe.

Molimo te . . . O Jezus! ki si na križu umrl, potem, ko si tri ure na

njem visel v najbridkejših smrtnih težavah, daj mi, da prej umrjem, kakor da bi še kdaj grešil. In ako moram še živeti, naj živim, da tebe ljubim in tebi služim.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas . . .

Trinajsta postaja.

Jezusa s križa snamejo in ga položijo Mariji v naročje.

O vi vsi, ki mimo greste po pôtu, pomislite in glejte, če je kaka bolečina, kakor bolečina moja!

Molimo te . . . O prežalostna mati! kako je bilo pač z bridkostmi napolnjeno tvoje srce, ko si svojega ljubega Jezusa imela mrtvega v naročju. O, izprosi mi milost, da sovražim greh, ki je bil kriv njegove smrti in tvojih bridkostij, da spokorno živim in sveto umrjem v tvojem naročju.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas . . .

Štirinajsta postaja.

Jezusa v grob položijo.

Bil je pa na tistem kraju, kjer je bil križan, vrt in na vrtu nov grob, v katerega še nihče ni bil položen. Tam sta položila Jezusa.

Molimo te . . . O Jezus! vsemu hočem odmreti in odslej le tebi živeti. Dokler mi je še tu živeti, hočem le v tebi in s teboj živeti, da bom kdaj v nebesih v tebi večno živel in tam večno užival sad tvojega bridkega trpljenja in tvoje smrti.

Oče naš . . . Češčena Marija . . .
Usmili se nas . . .

V. Sveta Spoved.

Pred spovedjo.

O sveti Duh, razsvetli mi um, da prav spoznam vse svoje grehe; omeči mi srce, da jih prav obžalujem; potrdi mojo voljo, da se jih odkritosrčno spovem, resnično poboljšam in vredno zadostujem za nje. (Za izpraševanje vesti glej „dodatek“ v katekizmu ali pa 1. zvezček knjižice „Dobra spoved“).

Z užaljenim srcem spoznam, o moj preljubeznivi Bog, kako sem ti bil zopet nehvaležen, ker sem se pregrešil v toliko rečeh. O, kaj bi bilo, ko bi bil umrl v svojih grehah! Zdaj-le bi že zdihovala moja uboga duša v nepopisnih britkosti!! O pređobrotljivi Oče nebeški! zahvalim se ti iz globočine srca, da me še nisi poklical pred neskončno pravično sodbo! In ker si imel do zdaj toliko usmiljenja z menoj, trdno upam, da se me bodeš zopet usmilil in mi odpustil moje grehe, kate obžalujem iz vsega srca; rajše umrjem, kakor da bi te še kdaj žalil s kakim (smrtnim) grehom. — Pa oh, kako sem še slab, kako malo te ljubim, neskončno sveti Bog! Le pred tvojo šibo se tresem in bojim se tvojih pravičnih kaznij; tvoja neskončna svetost in dobrota me pa tako malo gine. O ljubi Bog, ogrej vendar moje mrzlo srce z ognjem svoje svete ljubezni, da bom nase pozabil in mislil le nate ter zato obžaloval svoj greh, ker sem ž njim razžalil tebe, neskončno ljubezen

in svetost! O, daj mi milost, da bom zopet tvoj dobri in hvaležni otrok ter te ne bom nikdar več žalil.

O moj Jezus! ti si me tako zelo ljubil, ter si umrl za-me — na križu v nedopovedljivi britkosti in zapuščenosti, do zadnje kapljice si zame preлил svojo predrago rešnjo kri — in še po smrti si dal raniti in odpreti svoje presveto Srce iz ljubezni do mene, ubogega grešnika! Oh, jaz pa sem ti bil tako zelo nehvaležen, da sem tvojo neskončno dobroto povračal s tako ostudnim razžaljenjem. Iz vsega srca obžalujem to svojo nehvaležnost. Nikdar, nikdar več ne bom take žalosti delal tvojemu presvetemu Srcu. Še sedaj mi odpusti, o Jezus. Zanaprej te res ne bom več žalil; pripravljen sem rajše trpeti najhujše bolečine in rajše mučen biti, kakor še kdaj s kakim smrtnim grehom vedoma žaliti premilo tvoje Srce. —

*Moj Jezus, usmiljenje! — * Presladki Jezus, ne bodi mi sodnik, marveč Zveličar — ** Zveličar sveta, usmili se nas! — ** Presladki Jezus, pomnoži mi

vero, upanje in ljubezen, in daj mi skesano in ponižano srce!

O Marija, ki si s svojo mogočno priprošnjo že toliko grešnih src nagnila k pravemu, čeznatornemu popolnemu kesanju in stanovitnemu poboljšanju, sprosi še meni, o ljuba Mati, to milost! — * Sladko Srce Marijino, bodi moje rešenje! — ** O Marija brez madeža spočeta, prosi za nas, ki k tebi pribežimo.

Sveti angelj varih, sveti Alojzij, ti moj sveti patron I. in vi vsi svetniki in svetnice v nebesih, stojte mi na strani, da tako vestno in skesano opravi sveto spoved, kakor bi bila zadnja v mojem življenju! Amen.

Po spovedi.

Odpuščeni so mi grehi; odpravljena je gnusoba iz srca; in zopet je z milostjo božjo ozaljšana in posvečena moja duša! O, kako se sedaj čutim olajšanega in srečnega! Moj nebeški Oče mi je zopet naklonjen; moj Zveličar je zopet moj prijatelj in sveti Duh

milostno prebiva v mojem srcu. — * Moj Bog, moje vse! — Tudi tebi, o Marija, se smem sedaj zaupno in radostno bližati, ker zopet sem postal, kakor smem upati, ljubljenelec tvojega materinega Srca. In kako se z menoj veseli angelj varih moje današnje sreče!

O, da bi ostal stanoviten! Z novim, očiščenim in posvečenim srcem ti še enkrat obljubim, o Bog, da bom odslej sovražil greh, tebe pa ljubil iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše in iz vseh svojih močij. Iz ljubezni do tebe hočem radovoljno in veselo storiti vse, karkoli mi zapoveduješ. Z vso gorečnostjo se bom trudil odslej, da se obvarujem vseh grehov, posebno pa onih, katere sem največkrat ponavljal do sedaj . . . Skrbno se bom ogibal vsake nevarne priložnosti in zvesto rabil potrebne pomočke, da se ne povrnem v poprejšnje grehe; osobito se bom vestno ravnal po naukih in svetih svojega skrbnega spovednika. — ** O moj Bog, daj, da te ljubim, in edino plačilo za mojo ljubezen bodi, da te čedalje bolj ljubim.

— *Sladko srce mojega Jezusa, daj, da te vedno bolj ljubim! — **Sladko Srce Jezusovo, bodi moja ljubezen! — **Srce Jezusovo, ki goriš ljubezni do nas, vnemi naše srce z ljubeznijo do tebe!

Sveta Marija, sveti angelj varih in vsi ljubi svetniki Božji, prosite zame, da ostanem stanoviten v svojih dobrih sklepih ter prihajam vedno boljši in vam podobnejši. Amen.

VI. Sveto obhajilo.

Pred svetim obhajilom.

Pred teboj, o moj Jezus, ponižno klečim in te z največjo spoštljivostjo častim in molim kot svojega Boga in Stvarnika, svojega Gospoda in Zveličarja. Častim in molim tvoje presveto telo, tvojo presveto dušo, tvoje presveto meso in kri, tvoje presveto Srce, tvojo božjo in človeško natoro, zjedinjeno v eni božji osebi. O, da bi te mogel tako častiti in moliti, kakor te časté in molijo vsi angelji in svetniki

v nebesih in vse pravične in bogoljubne duše na zemlji!

* O moj Jezus! trdno verujem vse, kar si nam razodel in po svoji cerkvi zapoveduješ verovati. Posebej verujem z vso gotovostjo, da si v presvetem rešnjem Telesu resnično in osebno pričujoč kot Bog in človek skupaj, isti Jezus, ki z Očetom in svetim Duhom živiš in kraljuješ od vekomaj do vekomaj; isti Jezus, ki si iz ljubezni do mene zapustil nebeško veličastvo in na križu umrl za rešenje moje duše; isti Jezus, ki prideš ob koncu sveta z veliko močjo in častjo soditi žive in mrtve. Na tvojo besedo se zanesem, ker si večna resnica in modrost. — O moj Jezus! ti si obljubil večno življenje vsem, kateri bodo vredno zavžili tvoje presveto Telo. Trdno zaupam tvoji božji besedi in veselo pričakujem, da mi bodeš dodelil vse one milosti, katerih potrebujem, da bi mogel za teboj hoditi, sveto živeti in kdaj k tebi dospeti v sveta nebesa! — O moj Jezus! od vekomaj si me ljubil! Iz ljubezni do mene si prišel na svet,

si trpel in umrl. Še več: iz ljubezni do mene si postavil zakrament presvetega rešnjega Telesa, da bi mogel, kakor vsaki bogoljubni duši, tudi meni sam donašati svojih božjih milostij in me posebej osrečevati pri angeljski mizi. Oh, da bi mogel tvojo neskončno ljubezen povračevati z enako ljubeznijo, — da bi te mogel tako ljubiti, kakor me ti ljubiš! S sv. Petrom ti zagotavljam: Gospod, ti vse veš, ti veš, da te ljubim! Iz ljubezni do tebe ljubim tudi svojega bližnjika. Iz srca odpustim vsem razžalnikom.

O Zveličar moj, kolikor bolj se bliža presrečni trenutek, ko zopet prideš v moje srce, toliko bolj čutim, da sem nevreden te nebeške sreče. O Gospod, kdo si ti, in kdo sem jaz! Kako slabo je še pripravljeno moje srce za stanovanje takega Gosta! O Jezus, ti sam pripravi moje srce, da postane, pa tudi vekomaj ostane — vredno prebivališče tvoje svetosti! O izreci le besedo, in ozdravljena bo moja duša! — Pridi moj Zveličar, pridi! * Jezus! Jezus!...

Po svetem obhajilu.

** Poglej, o moj preljubezni Jezus, kako daleč je segla preobilnost tvoje ljubezni! S svojim mesom in s svojo predragro krvjo si mi pripravil božjo mizo, da bi se mi vsega daroval. Kdo te je nagnil k toliki obilnosti "tvoje ljubezni? Gotovo le tvoje preljubezni Srce. O božje, častivredno Srce mojega Jezusa, ognjišče božje ljubezni! vzemi mojo dušo v svojo posvečeno rano, da bi se v tej šoli ljubezni učil zopet ljubiti onega Boga, ki mi je dal tako čudovite dokaze svoje ljubezni. Amen.

- * Duša Kristusova, posveti me!
 Telo Kristusovo, odreši me!
 Kri Kristusova, napoji me!
 Voda strani Kristusove, operi me!
 Trpljenje Kristusovo, potrdi me!
 O dobri Jezus, usliši me!
 V svoje rane skrij me!
 Od tebe ločiti se, ne pusti me!
 Pred hudim sovražnikom brani me!
 V smrtni uri kliči me!
 In k tebi priti pusti me!
 Da s svetniki tvojimi hvalim te!
 Na vekov veke vse. Amen.

** Dodeli mi, o predobrotljivi Jezus, svojo milost, da biva z menoj in da z menoj ostane do konca. Daj mi, da bom zmiraj to želel in hotel, kar je tebi bolj všeč in bolj dopadljivo. Tvoja volja bodi tudi moja, in moja volja naj se zmiraj ravna po tvoji v najboljšem soglasju. S teboj naj eno hočem in nočem in naj še drugega ne morem hoteti ali ne hoteti kakor to, kar ti hočeš, ali nočeš.

* Glej, o dobri in presladki Jezus! pred tvojim obličjem se vržem na kolena ter te prosim in rotim z vso gorečnostjo svoje duše,

utisni mojemu srcu prav živa čustva vere, upanja in ljubezni in resnično kesanje nad mojimi grehi z najtrdnišo voljo se popboljšati. Močno ginjen in z veliko žalostjo preišlujem in v duhu gledam tvoje petere rane in si k srcu vzamem, kar je o tebi, o dobri Jezus, govoril

prerok David: „Moje roke in noge so prebodli in prešteli vse moje kosti.“

* Jezus, moj Bog, ljubim te čez vse.
 — * Presladko Jezusovo Srce, daj, da te vedno bolj ljubim. — ** Povsod bodi ljubljeno presveto Srce Jezusovo!
 — ** Hvaljeno, moljeno in s hvaležnim duhom ljubljeno bodi Srce Jezusovo v presvetem Zakramentu vsak trenutek časa v vseh tabernakeljih sveta do konca vekov. Amen, — ** O Jezus, krotki in iz srca ponižni, stori moje srce svojemu enako! — ** O moj Jezus, ti sicer veš, da te ljubim; pa ne ljubim te zadosti. O stori, da te ljubim bolj. O ljubezen, ki vedno goriš in nikdar ne ugasneš, moj Bog, ki si ljubezen sama, zaneti v mojem srcu oni božji ogenj, ki svetnike razžiga in v te spremi a. Amen.

KAZALO.

Priporočilo	III
Molitev	V
Predgovor	VII

Prvi del.

I. Popis prave pobožnosti	1
II. Lastnost in imenitnost pobožnosti	6
III. Pobožnost je primerna vsakemu stanu in poklicu	10
IV. Za pričetek in napredovanje v pobožnosti je voditelj potreben	13
V. Z očiščevanjem duše je treba začeti	17
VI. Prvo čiščenje	21
VII. Drugo čiščenje	23
VIII. Pomočki k drugemu čiščenju	26
IX. Prvo premišljevanje: o stvarjenju	28
X. Drugo premišljevanje: O namenu, za kateri smo vstvarjeni	32
XI. Tretje premišljevanje: O božjih dobrotah	35
XII. Četrto premišljevanje: O grehih	39
XIII. Peto premišljevanje: O smrti	42

II

XIV.	Šesto preišljevanje: O sodbi	45
XV.	Sedmo preišljevanje: O peklu	49
XVI.	Osmo preišljevanje: O raj	51
XVII.	Deveto preišljevanje: Kako si izvotiti raj	55
XVIII.	Deseto preišljevanje: Kako si duša izvoli pobožno življenje	58
XIX.	Kako se opravi vesoljna spoved	62
XX.	Slovesno zagotovilo, ki vtisne duši trdni sklep Bogu služiti in pokoro delati	64
XXI.	Dovršenje tega prvega čiščenja	68
XXII.	Da se moramo očistiti nagnenja do odpustljivih grehov . . .	70
XXIII.	Da se moramo očistiti nagnenja do nepotrebnih in nevarnih rečij	74
XXIV.	Da se moramo očistiti slabostij	76

Drugi del.

I.	O potrebnosti molitve	79
II.	Kratek navod k preišljevanju, in sicer najprej o pričujočnosti Božji, ki je prva točka priprave	85
III.	O prošnji, kot drugem delu pri- pravljanja	89
IV.	O poočitovanju skrivnosti, kot tretjem delu pripravljanja . .	91

V. O razmišljanju, kot drugem delu premišljevanja	93
VI. O čuvstvih in sklepih, kot tretjem delu premišljevanja	94
VII. O koncu in duhovnem šopku	96
VIII. Nekaj jako koristnih opominov o premišljanju	98
IX. O dušni suhoti pri premišljevanju	102
X. Zjutranja pobožnost	104
XI. Večerna pobožnost	107
XII. O duhovni samoti	109
XIII. O vzdihljajih, hipnih molitvah in dobrih mislih	113
XIV. O presveti maši	123
XV. Druge javne in skupne vaje .	126
XVI. Da je treba svetnike častiti in klicati na pomoč	128
XVII. Kako je treba poslušati in brati božjo besedo	131
XVIII. Kako moramo vsprejemati navdihovanja	133
XIX. O sveti spovedi	137
XX. O pogostnem sv. obhajilu . .	143
XXI. Kako je treba sprejemati sveto obhajilo	148

Tretji del.

I. Kako si odbirajmo, kadar se vadimo v čednostih	153
II. Nadaljevanje iste obravnave o odbiranju čednostij . . .	161
III. O potrpežljivosti	167
IV. Ponižnost v zunanjih rečeh .	174
V. O bolj znotranji ponižnosti .	179
VI. Ponižnost stori, da ljubimo svojo lastno nizkost	189
VII. Kako si ohranimo dobro ime, kadar se vadimo v ponižnosti	195
VIII. O krotkosti do bližnjika, kot pomočku zoper jezo	202
IX. O krotkosti do samega sebe	209
X. Da je treba svoja opravila izvrševati skrbno, a brez pre-naglosti in bojazni	214
XI. O pokorščini	218
XII. Da je čistost potrebna . . .	223
XIII. Nauki za ohranjenje čistosti	225
XIV. Kako se uboštvo v duhu ohrani tudi v bogastvu	228
XV. Kako je treba živeti v pravem uboštvu, če se tudi ostane v pravem bogastvu	233

XVI.	Kako smo lahko v duhu bogati, čeravno v resnici ubožni	240
XVII.	O prijateljstvu sploh, in najprej o slabem in nečimernem	243
XVIII.	O pravem prijateljstvu . . .	247
XIX.	O razločku med pravim in napačnim prijateljstvom . . .	252
XX.	Svarilo in zdravilo zoper slabo prijateljstvo	255
XXI.	Še nekaj drugih naukov o prijateljstvu	260
XXII.	Kako se nam je vaditi v zunanem pokorjenju	265
XXIII.	O družbah in samoti	275
XXIV.	O spodobnosti v oblačilih . . .	280
XXV.	O govorjenju, in sicer najprej, kako je treba govoriti z Bogom	283
XXVI.	O dostojnosti v besedah in o spoštovanju	286
XXVII.	O predrznih sodbah	290
XXVIII.	O obrekovanju	297
XXIX.	Še nekaj naukov o pogovorih	306
XXX.	O kratkočasju in razvedrilu; najprej o dovoljenem in poštenem	310
XXXI.	O prepovedanih igrach	313
XXXII.	O plesih in dovoljenem a nevarnem kratkočasju	315

VI

XXXIII. Kdaj se sme igrati ali plesati	319
XXXIV. Bodimo zvesti v velikih in malih rečeh	321
XXXV. Da je treba v vsem pravičnosti in pameti	326
XXXVI. O željah	330

Četrto del.

I. Da se ni treba meniti za govorjenje posvetnjakov	335
II. Da moramo biti srčni	340
III. Kaj so skušnjave in kako se loči: skušnjava čutiti in privoliti vanjo	342
IV. Lep zgled o tem predmetu	347
V. Vspodbuda duši, katera je v skušnjavah	349
VI. Kako more skušnjava in dopajdenje biti greh	352
VII. Pomočki zoper velike skušnjave	355
VIII. Da se moramo ustavljati malim skušnjavam	358
IX. Kako se moramo ustavljati malim skušnjavam	360
X. Kako je treba srce utrditi zoper skušnjave	362
XI. O nemirnosti	364
XII. O žalosti	369

XIII. O duhovnih in občutnih tolažbah in kako se je vesti v njih	374
XIV. O duhovni suhoti in zapuščenosti	387
XV. Potrdilo in pojasnilo poprejšnjega po znamenitem zgledu . . .	396

Peti del.

I. Da je treba vsako leto ponoviti dobre sklepe z nastopnimi vajami . .	403
II. Premišljevanje o dobroti, katero nam je Bog storil s tem, da nas je poklical v svojoslužbo, z ozirom na poprejšnje zagotovilo . . .	406
III. O preiskovanju naše duše, kako je napredovala v pobožnem življenju	410
IV. Preiskovanje, kako se je naša duša vèdla proti Bogu	413
V. Izpraševanje, kako se vèdeš sama proti sebi	417
VI. Preiskovanje, kako se je naša duša vèdla do bližnjika	419
VII. Preiskovanje o nagibih naše duše	420
VIII. Čustva, katera je treba obuditi po preiskovanju	422
IX. Premišljevanja za prenovitev naših dobrih sklepov	424

VIII

X. Prvo premissljevanje: o imenitnosti naše duše	424
XI. Drugo premissljevanje: kako imenitna je čednost	427
XII. Tretje premissljevanje: o zgledu svetnikov	428
XIII. Četrto premissljevanje: o ljubezni, ki jo ima Jezus Kristus do nas	430
XIV. Peto premissljevanje: o večni ljubezni, ki jo ima Bog do nas	433
XV. Splošna čustva o teh premissljevanjih in konec te vaje . . .	434
XVI. Kakšne misli imejmo po tej vaji	436
XVII. Odgovor dvema ugovoroma, ki bi ju utegnili kdo izreči o tem navodu	438
XVIII. Troje zadnjih in najimenitnejših opominov o tem navodu . . .	440

Dodatek.

I. Zjutranje molitve	445
II. Večerne molitve	452
III. Sveta maša	457
IV. Molitve o raznih priložnostih	464
V. Sveta spoved	493
VI. Sveto obhajilo	499

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS *

00000320736

